BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA
ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE

IZRAĐIVAČ: JAVNA USTANOVA ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE
BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2021. – 2025. GODINE

Rujan 2026. godine

Ravnatelj

Matej Badrov, mag. ing. aedif.

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2021. – 2025. GODINE

Izrađivač:

JAVNA USTANOVA ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE

Trg pobjede 26A, Slavonski Brod

Ravnatelj:

Matej Badrov, mag. ing. aedif.

Stručni tim na izradi Izvješća:

Blaženka Veselinović, dipl. ing. arh.

Matej Badrov, mag. ing. aedif.

Dominik Miščančuk, mag. geogr.

Ana Panić, dipl. ing. građ.

Božena Štuc, univ. mag. ing. arch.

SADRŽAJ:

	Popis grafikona	**iv**
	Popis slika	**iv**
	Popis tablica	**v**
I.	**POLAZIŠTA**	**1**
I.1.	Ciljevi izrade Izvješća	1
I.2.	Zakonodavno-institucionalni okvir	1
I.3.	Osnovna prostorna obilježja Brodsko-posavske županije	3
I.3.1.	Prirodnogeografska obilježja	4
I.3.2.	Upravno-teritorijalna podjela	5
I.3.3.	Demografska obilježja	7
I.3.4.	Društveno-gospodarska obilježja	16
I.4.	Brodsko-posavska županija u okviru prostornoga uređenja Države	18
I.4.1.	Promjene u zakonodavnom okviru prostornog uređenja	18
I.4.2.	Sustav prostornog uređenja	24
II.	**ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA**	**26**
II.1.	Prostorna struktura korištenja i namjene površina Brodsko-posavske županije	26
II.1.1.	Pokrov zemljišta prema CORINE metodologiji	26
II.1.2.	Prostorna struktura korištenja i namjene površina prema prostornim planovima	27
II.2.	Sustav naselja	36
II.2.1.	Sustav središnjih naselja	39
II.3.	Gospodarske djelatnosti	46
II.3.1.	Poljoprivreda	48
II.3.2.	Šumarstvo	51
II.3.3.	Iskorištavanje mineralnih sirovina	52
II.3.4.	Proizvodnja, poduzetništvo i obrt	52
II.3.5.	Turizam	53
II.4.	Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za Brodsko-posavsku županiju	55
II.4.1.	Prometna infrastruktura	55
II.4.2.	Elektronička komunikacijska infrastruktura	61
II.4.3.	Energetska infrastruktura	62
II.4.4.	Vodnogospodarska infrastruktura	66
II.4.5.	Gospodarenje otpadom	71
II.5.	Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja	73
II.5.1.	Zaštićene prirode vrijednosti	73
II.5.2.	Zaštićene kulturne vrijednosti	79
II.5.3.	Zaštita izvorišta	81
II.6.	Obvezni prostorni pokazatelji	83

III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA 88
III.1. Izrada prostornih planova 88
III.1.1. Dokumenti prostornog uređenja i prostorni planovi državne razine 91
III.1.2. Prostorni planovi područne (regionalne) razine 98
III.1.3. Prostorni planovi lokalne razine 101
III.1.4. Prostorni planovi u postupku izrade i donošenja 105
III.1.5. Vođenje Informacijskog sustava prostornog uređenja Brodsko-posavske županije 111
III.2. Provedba prostornih planova 114
III.2.1. Provedba prostornih planova državne razine 114
III.2.2. Provedba prostornog plana Brodsko-posavske županije 114
III.2.3. Provedba prostornih planova lokalne razine 115
III.2.4. Nadzor dokumenata prostornog uređenja 116
III.2.5. Izdavanje akata za provedbu prostornih planova 116
III.2.6. Nezakonita gradnja 117
III.3. Prostorni planovi u odnosu na druge dokumente koji utječu na prostor 120
III.4. Provođenje zaključaka, smjernica, prijedloga za unaprjeđenje, preporuka, aktivnosti odnosno mjera iz prethodnog izvješća o stanju u prostoru 122
III.4.1. Smjernice izrade novih prostornih planova 123
III.4.2. Smjernice izrade izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenje / prostornih planova u nadležnosti Brodsko-posavske županije 124
III.4.3. Smjernice, preporuke izrade studija i analiza u nadležnosti Brodsko-posavske županije 126
III.4.4. Smjernice, preporuke, mjere – opće mjere od značaja za prostor 128
IV. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE PROSTORNOG RAZVOJA S OSNOVNIM PREPORUKAMA MJERA ZA IDUĆE RAZDOBLJE 133
IV.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg prostornog razvoja Brodsko-posavske županije obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove 133
IV.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova, drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini Brodsko-posavske županije 136
IV.3. Preporuke mjera i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja 141
V. IZVORI PODATAKA 146

Popis grafikona

1. Srednja mjesečna količina oborina i srednja mjesečna temperatura zraka u Slavonskom Brodu u razdoblju 1963. – 2024 5
2. Broj rođenih i umrlih te prirodna promjena Brodsko-posavske županije u razdoblju 2020. – 2025. 9
3. Broj doseljenih i odseljenih stanovnika te migracijski saldo Brodsko-posavske županije u razdoblju 2020. – 2025. 10
4. Dobno-spolna piramida stanovništva Brodsko-posavske županije 2021. godine 12
5. Stanovništvo Brodsko-posavske županije po dobnim skupinama 13
6. Bruto domaći proizvod po stanovnika u Županiji i Državi 2014. – 2021. 46
7. Poljoprivredne kulture prema udjelu korištenja zemljišta 2025. godine 50

Popis slika

1. Brodsko-posavske županija unutar Republike Hrvatske 3
2. Nadmorska visina Brodsko-posavske županije 4
3. Jedinice lokalne samouprave u Brodsko-posavskoj županiji 5
4. Statističke regije 2. razine u Republici Hrvatskoj 6
5. Indeks promjene broja stanovnika u razdoblju 2011. – 2021. 8
6. Gustoća naseljenosti jedinica lokalne samouprave 2021. godine 8
7. Stopa prirodne promjene po jedinicama lokalne samouprave 2021. godine 10
8. Jedinice lokalne samouprave prema indeksu razvijenosti 2018. i 2024. godine 16
9. Prostorna struktura korištenja površina prema stanju zemljišnog pokrova 2018. 26
10. Građevinska područja u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine 28
11. Ribnjaci u Brodsko-posavskoj županiji 35
12. Sustav naselja u Brodsko-posavskoj županiji 37
13. Naselja prema broju stanovnik 2021. godine 37
14. Sustav središnjih naselja Brodsko-posavske županije 43
15. Javne ceste u Brodsko-posavskoj županiji 55
16. Željeznički promet u Brodsko-posavskoj županiji 59
17. Letjelišta u Brodsko-posavskoj županiji 60
18. Riječni promet u Brodsko-posavskoj županiji 60
19. Planirane velike sunčane elektrane u Brodsko-posavskoj županiji 62
20. Dalekovodi u Brodsko-posavskoj županiji 63
21. Melioracijska odvodnja u Brodsko-posavskoj županiji 70
22. Područja s potencijalno značajnim rizikom od poplava u Brodsko-posavskoj županiji 70
23. Zaštićena područja u Brodsko-posavskoj županiji 73
24. Područja posebnih uvjeta korištenja u Brodsko-posavskoj županiji 75

25. Ekološka mreža Natura 2000 na području Brodsko-posavske županije 76
26. Vodonosna područja u Brodsko-posavskoj županiji 81
27. Vodozaštitna područja u Brodsko-posavskoj županiji 81
28. Jačanje gradske regije i prostorno-prometni koridori 93
29. Cestovni promet 93
30. Željeznički promet 94
31. Pomorski i riječni promet 94
32. Zračni promet 94
33. Osnovni elementi elektro-energetskog sustava 95
34. Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite 97
35. Snimka zaslona ISPU aplikacije 112
36. Snimka zaslona WEB GIS aplikacije 113

Popis tablica

1. Broj stanovnika prema popisima 2011. i 2021. te površina i gustoća naseljenosti 7
2. Migracijski saldo Brodsko-posavske županije 2020. – 2025. 11
3. Procjena broja stanovnika Brodsko-posavske županije krajem godine 12
4. Broj kućanstava i prosječan broj članova kućanstva 2021. godine 14
5. Stanovi prema načinu korištenja 2021. godine 15
6. Prostorna struktura korištenja površina prema stanju zemljišnog pokrova 2018. 27
7. Namjena površina prema PPUG/O 2025. godine 28
8. Građevinska područja u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine 29
9. Izgrađenost građevinskih područja naselja 2025. godine 30
10. Gustoća stanovanja u građevinskim područjima naselja 31
11. Izgrađenost izdvojenih građevinskih područja izvan naselja 2025. godine 32
12. Namjena površina izdvojenih građevinskih područja izvan naselja 2025. godine 33
13. Poljoprivredne površine u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine 34
14. Šumske površine u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine 36
15. Kategorije naselja Brodsko-posavske županije prema veličini naselja 2021. godine 38
16. Potrebne funkcije za središnja naselja 40
17. Stanovništvo Županije staro 15 i više godina prema ekonomskoj aktivnosti 2021. godine 47
18. Zaposleni prema područjima djelatnosti 2021. godine 48
19. Poljoprivredna gospodarstva prema tipu 2020. – 2025. 49
20. Poljoprivredna gospodarstva prema veličini posjeda 49
21. Broj grla stoke i uzgajivača prema vrsti 50
22. Aktivna eksploatacijska polja u Brodsko-posavskoj Županiji 52
23. Poslovni subjektu u Brodsko-posavskoj županiji 2021. – 2025. 52

24. Financijski rezultati poduzetnika Brodsko-posavske županije 2021. – 2025. 53
25. Dolasci i noćenja turista u Županiji i Državi 2021. – 2025. 54
26. Javne ceste prema skupinama 55
27. Državne ceste u Brodsko-posavskoj županiji 56
28. Županijske ceste u Brodsko-posavskoj županiji 57
29. Lokalne ceste u Brodsko-posavskoj županiji 58
30. Željezničke pruge u Brodsko-posavskoj županiji 59
31. Broj postojećih baznih postaja i antenskih stupova u Brodsko-posavskoj županiji 61
32. Broj korisnika/priključaka u Brodsko-posavskoj županiji 61
33. Srednjenaponski i niskonaponski vodovi u Brodsko-posavskoj županiji 64
34. Naftovodi u Brodsko-posavskoj županiji 64
35. Transportni plinovodi u Brodsko-posavskoj županiji 65
36. Distribucijski plinovodi u Brodsko-posavskoj županiji 66
37. Vodoopskrbna mreža u Brodsko-posavskoj županiji 67
38. Kanalizacijska mreža u Brodsko-posavskoj županiji 68
39. Zaštićena područja u Brodsko-posavskoj županiji 74
40. Područja ekološke mreže u Brodsko-posavskoj županiji 77
41. Kvaliteta zraka na mjernim postajama u Brodsko-posavskoj županiji 79
42. Kulturna dobra u Brodsko-posavskoj županiji 80
43. Obvezni prostorni pokazatelji 83
44. Struktura dokumenata i prostornih planova po ZPU i novom ZPU 89
45. Postupak izrade i donošenja prostornog plana područne (regionalne) ili lokalne razine kroz sustav ePlanovi 91
46. Dinamika donošenja prostornih planova uređenja gradova/općina 102
47. Važeći generalni urbanistički planovi u Brodsko-posavskoj županiji 103
48. Važeći urbanistički planovi uređenja u Brodsko-posavskoj županiji 104
49. Prostorni planovi uređenja u postupku izrade u Brodsko-posavskoj županiji 107
50. Generalni urbanistički planovi u postupku izrade u Brodsko-posavskoj županiji 108
51. Struktura i broj akata čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona o prostornom uređenju i Zakona o gradnji zaprimljenih u izvještajnom razdoblju na području Brodsko-posavske županije 117
52. Dinamika izrade i donošenja izvješća o stanju u prostoru u Brodsko-posavskoj županiji 123
53. Provedba smjernica o izradi novog ili izmjena i dopuna postojećeg Prostornog plana Brodsko-posavske županije iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru 124
54. Provedba smjernica o izradi urbanističkih planova uređenja županijske razine iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru 125
55. Provedba smjernica o izradi studija i stručnih podloga potrebnih za izradu prostornih planova regionalne razine iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru 126
56. Provedba smjernica o općim mjerama i aktivnostima za unaprjeđenje prostornog razvoja iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru 128
57. Potreba izrade novog i/ili izmjena i dopuna Prostornog plana Brodsko-posavske županije 137

58. Potreba izrade urbanističkih planova uređenja temeljem Prostornog plana Brodsko-posavske županije 138
59. Potreba izrade studija i stručnih podloga potrebnih za Prostorni plan Brodsko-posavske županije 139
60. Preporuke mjera i aktivnosti za unapređenje prostornog razvoja Brodsko-posavske županije 145

I. POLAZIŠTA

I.1. Ciljevi izrade Izvješća

Izvješće o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije (u daljnjem tekstu: Izvješće) je dokument praćenja stanja u prostoru kojim se izvješćuje Županijsku skupštinu Brodsko-posavske županije i zainteresiranu javnost o prostornom razvoju u Brodsko-posavskoj županiji u razdoblju od 2021. do 2025. godine.

Cilj Izvješća je sagledati i analizirati osnovna prostorna obilježja Županije te stanje i trendove prostornog razvoja. U okviru Izvješća utvrđuje se učinkovitost planskih mjera iz Prostornog plana Brodsko-posavske županije te daju smjernice za eventualne izmjene i dopune navedenog dokumenta, izradu novih prostornih planova, ostale prostornoplanske dokumentacije i drugih dokumenata.

Za izradu Izvješća koriste se podaci iz prostornih planova, Informacijskog sustava prostornog uređenja (u daljnjem tekstu: ISPU), službeno objavljeni i dostupni podaci nadležnih tijela i ustanova, te drugih pravnih osoba s javnim ovlastima određenih posebnim propisima, podaci iz usvojenih i objavljenih pojedinih sektorskih strateških, razvojnih, planskih i provedbenih dokumenata te drugi dokumenata koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru.

I.2. Zakonodavno-institucionalni okvir

Obveza izrade Izvješća propisana je Zakonom o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 155/25.; u daljnjem tekstu ZPU) koji člankom 39. obvezuje Hrvatski sabor, odnosno predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da, svaki za svoju razinu, razmatraju izvješće o stanju u prostoru za razdoblje ne dulje od šest godine.

Za Brodsko-posavsku županiju Izvješće izrađuje Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, a donosi ga Županijska skupština Brodsko-posavske županije. Zaključak o razmatranju Izvješća objavljuje se u Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije.

Sadržaj i obvezni pokazatelji Izvješća propisani su Pravilnikom o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, br. 48/14. i 19/15.). te sukladno tome Izvješće sadrži:

- polazišta (ciljevi izrade i osnovna prostorna obilježja)
- analizu i ocjenu stanja i trendova prostornog razvoja (prostorna struktura korištenja i namjene površina, sustav naselja, gospodarske djelatnosti, opremljenost infrastrukturom, zaštita i korištenje prostora od posebnog značaja i obvezni pokazatelji)
- analiza provedbe prostornih planova i drugih dokumenata (izrada i provedba prostornih planova, provedba drugih dokumenata i provođenje smjernica, preporuka i aktivnosti iz prethodnog Izvješća)

- preporuke za unaprjeđenje održivog razvoja u prostoru s prijedlogom prioritetnih aktivnosti (potrebe, mogućnosti i ograničenja održivog razvoja).

Izvješće se izrađuje u odnosu na:

- Izvješće o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije za razdoblje 2014. – 2020. godine (”Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije”, br. 35/21.)
- Strategiju prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 106/17.)
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 50/99. i 84/13.) koji je na snazi do donošenja Državnog plana prostornog razvoja
- Prostorni plan Parka prirode Lonjsko Polje („Narodne novine“, br. 37/10.)
- Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav – Sava („Narodne novine“, br. 121/11.)
- Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske za razdoblje 2013. – 2019. godine („Narodne novine“, br. 105/21.)
- Prostorni plan Brodsko-posavske županije (”Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije”, br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)
- prostorne planove uređenja gradova i općina te ostale prostorne planove lokalne razine
- druge strateške, razvojne, planske i programske dokumente i pokazatelje svih razina koji su od utjecaja na održiv razvoj u prostoru Brodsko-posavske županije.

I.3. Osnovna prostorna obilježja Brodsko-posavske županije

Brodsko-posavska županija (u daljnjem tekstu: Županija) nalazi se na istoku Republike Hrvatske, na prostoru između Dilja, Požeške gore i Psunja na sjeveru te rijeke Save na jugu. Unutar Republike Hrvatske graniči s Vukovarsko-srijemskom županijom na istoku, s Požeško-slavonskom i Osječko-baranjskom županijom na sjeveru te sa Sisačko-moslavačkom županijom na zapadu. Na jugu Županija graniči s Bosnom i Hercegovinom.

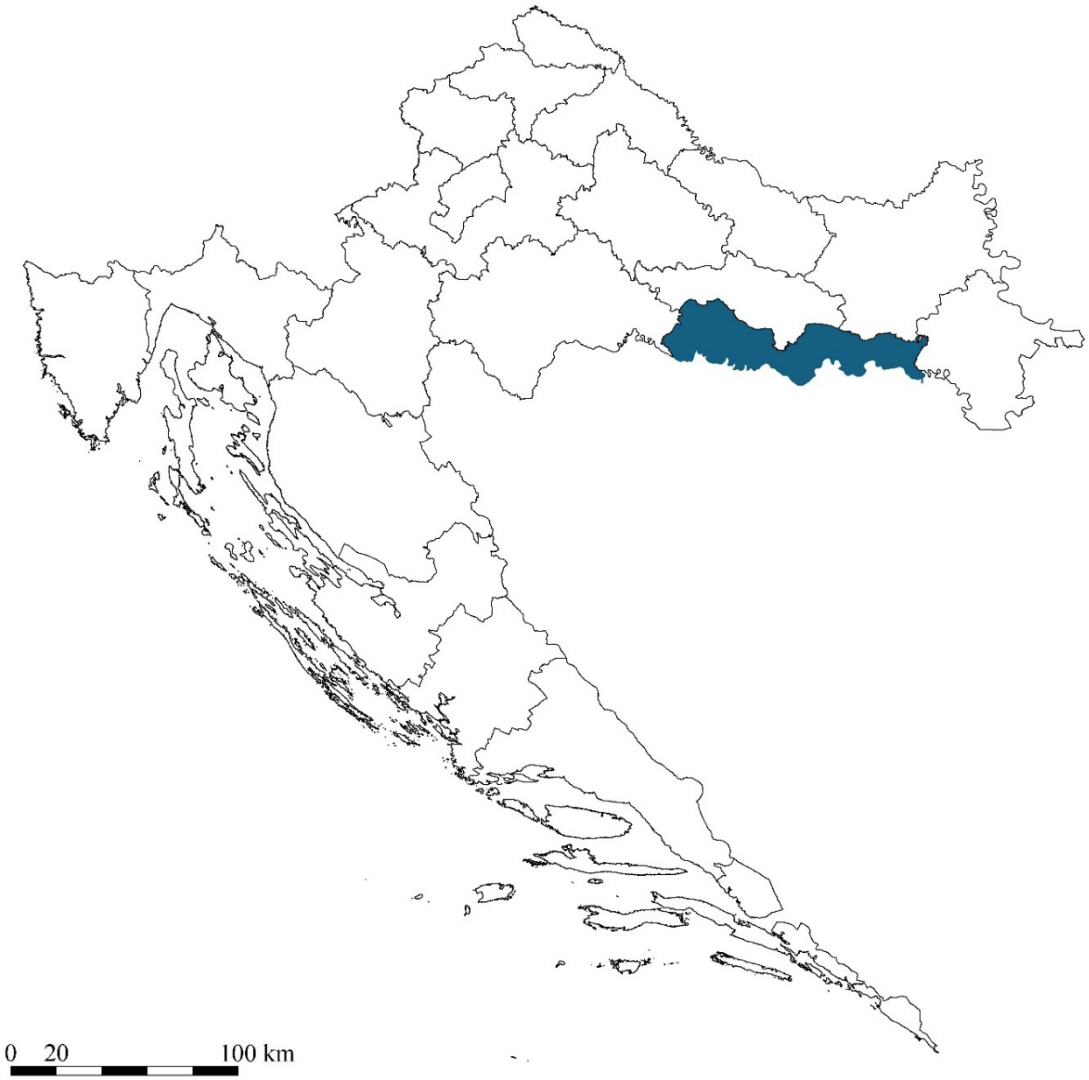

Slika 1. Brodsko-posavske županija unutar Republike Hrvatske
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2025. godine

Županija je prostorno izdužena u smjeru istok-zapad (otprilike 117 km zračne udaljenosti od krajnjih točaka), dok je u smjeru sjever-jug relativno sužena (udaljenosti se kreću od otprilike 7 km na najužem djelu do otprilike 27 km na najširem). Područje Županije prostire se na 2028,29 km², što čini 3,59 % ukupne površine Republike.

I.3.1. Prirodnogeografska obilježja

Prostor Županije može se podijeliti na tri reljefne cjeline:

- savska nizina s naplavnim poljima na jugu
- ocjedita ravnica s prigorskom zonom u središnjem dijelu
- gorski niz Dilja, Požeške gore i Psunja na sjeveru.

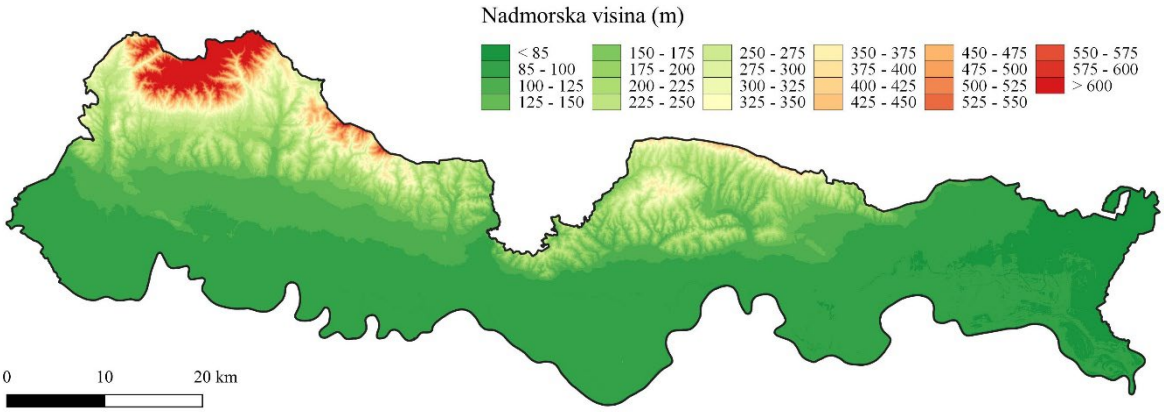

Slika 2. Nadmorska visina Brodsko-posavske županije
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2025. godine

Površinski najveća cjelina je savska nizina koja obuhvaća oko polovice teritorija Županije, a karakterizira ju nisko zaravnjeno zemljište uz rijeku Savu, do 100 metara nadmorske visine, u kojima dominiraju klastični sedimenti mlađeg kvartara. Najraširenija su aluvijalna i močvarna glejna tla. Prigorska zona se pruža u nizu od istočnih obronaka Dilja do zapadnih ogranaka Psunja. To je reljefno blago razvijeni prostor pogodan za naseljavanje. Gorski niz sastoji se od višeg Psunja (najviši vrh je Brezovo polje na 985 m nadmorske visine, nalazi se u Požeško-slavonskoj županiji, ali vrlo blizu granice s Brodsko-posavskom županijom) te nešto niže Požeške gore (najviši vrh je Kapavac/Kapovac na 618 m n. v.) i Dilja (najviši vrhovi su Cinkovac i Degman, oba na 461 m n. v. te oba izvan Županije, ali također blizu granice). Prevladavaju neogenski klastični sedimenti na kojima su se razvila većinom kisela smeđa (distrična) i podzolasta (isprana) tla, dok je jezgra Psunja građena od metamorfnih stijena (škriljavci, gnajs).

Županija je bogata vodom, cijelo područje je isprepleteno potocima, kanalskom mrežom i močvarama. Najznačajnija rijeka je svakako Sava koja omeđuje Županiju s juga te odvodnjava cijelo područje. Na desnoj obali Save (koja pripada Bosni i Hercegovini), na ovom području utječu značajne rijeke Vrbas i Bosna te brojne manje. Od ostalih tekućica na prostoru Županije značajnije su Orljava (koja dotječe sa sjevera te odvodnjava cijelu Požešku kotlinu), Biđ, Šumetlica, Sloboština, Glogovica te brojni manji tokovi. Nema prirodnih jezera, a od umjetnih vodnih površina najznačajnije su akumulacije Bačica i Petnja te ribnjaci Jelas i Vrbovljani.

Prema Köppenovoj klasifikaciji klima, Županija ima umjereno toplu vlažnu klimu s toplim ljetom (Cfb). Najtopliji mjesec je srpanj (srednja mjesečna temperatura je 21,7˚C, iako je najviša dnevna temperatura (40,5˚C) zabilježena u kolovozu), dok je najhladniji siječanj (jedini

mjesec sa srednjom mjesečnom temperatura ispod 0˚C (iznosi -0,1˚C) dok je najniža zabilježena dnevna temperatura bila -27,8˚C)[1]. Nema izraženih sušnih razdoblja, a najviše oborina se javlja u kasno proljeće i rano ljeto, dok ih je najmanje početkom godine. Magla je moguća kroz cijelu godinu, a zimi se pojavljuju mraz i snijeg. Zbog reljefnih karakteristika, prisutna su manja odstupanja u klimi pa prigorska područja karakterizira duža insolacija zbog zaštićenosti gorskim grebenima, više temperature i veća količina padalina, dok se prisavska nizina odlikuje visokom relativnom vlažnošću, češćim pojavama magle i mraza te kraćim trajanjem insolacije.

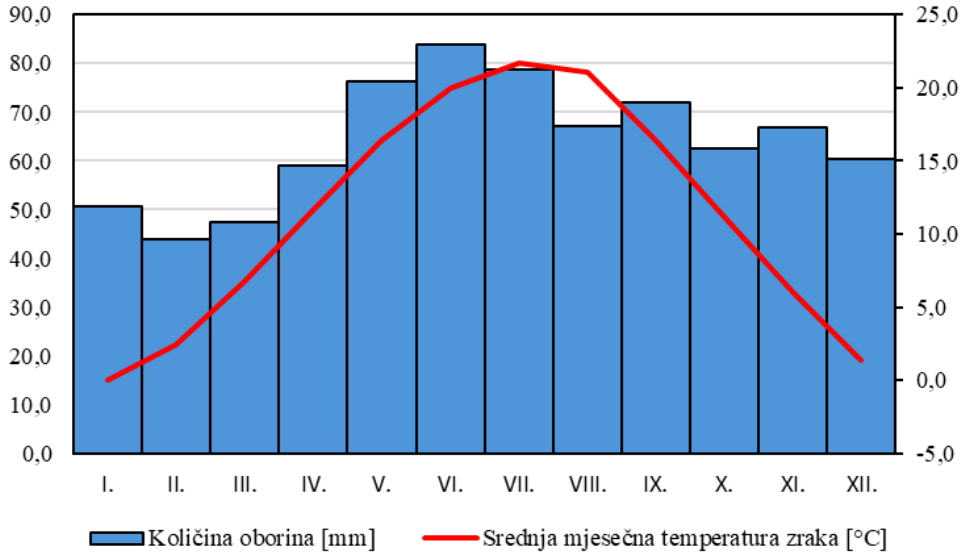

Grafikon 1. Srednja mjesečna količina oborina i srednja mjesečna temperatura zraka u Slavonskom Brodu u razdoblju 1963. - 2024.
Izvor: Državni hidrometeorološki zavod (DHMZ). Dostupno na: https://meteo.hr/.

I.3.2. Upravno-teritorijalna podjela

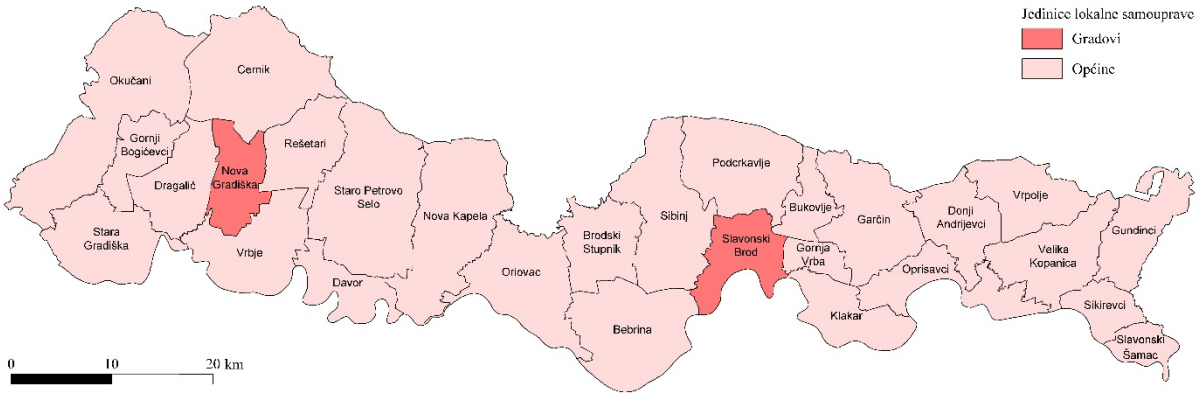

Slika 3. Jedinice lokalne samouprave u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2025. godine

[1] Podatci o srednjim mjesečnim te minimalnim i maksimalnim dnevnim temperaturama odnose se na vrijednosti zabilježena na mjernoj postaji Slavonski Brod u razdoblju od 1963. do 2024. godine

Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 86/06., 125/06., 16/07., 95/08., 46/10., 145/10., 37/13., 44/13., 45/13. i 110/15.) utvrđuje područno ustrojstvo Republike Hrvatske te se određuju područja svih županija, njihovi nazivi i sjedišta. Sukladno tome, Brodsko-posavska županija je utvrđena kao jedna od dvadeset županija u Republici Hrvatskoj, njezino sjedište je u Slavonskom Brodu, a sastoji se od dva grada (Nova Gradiška i Slavonski Brod) te 26 općina (Berbina, Brodski Stupnik, Bukovlje, Cernik, Davor, Donji Andrijevci, Dragalić, Garčin, Gornja Vrba, Gornji Bogićevci, Gundinci, Klakar, Nova Kapela, Okučani, Oprisavci, Oriovac, Podcrkavlje, Rešetari, Sibinj, Sikirevci, Slavonski Šamac, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo, Velika Kopanica, Vrbje i Vrpolje).

Unutar Nacionalne klasifikacije statističkih regija 2021. (HR_NUTS 2021.) („Narodne novine“, br. 125/19.), Županija čini jednu od 21 statističke regije 3. razine (s oznakom HR024), dok je na 2. razini uključena u statističku regiju Panonska Hrvatska (oznaka HR02). Statistička regija 1. razine je cijela Republika Hrvatska (oznaka HR0).

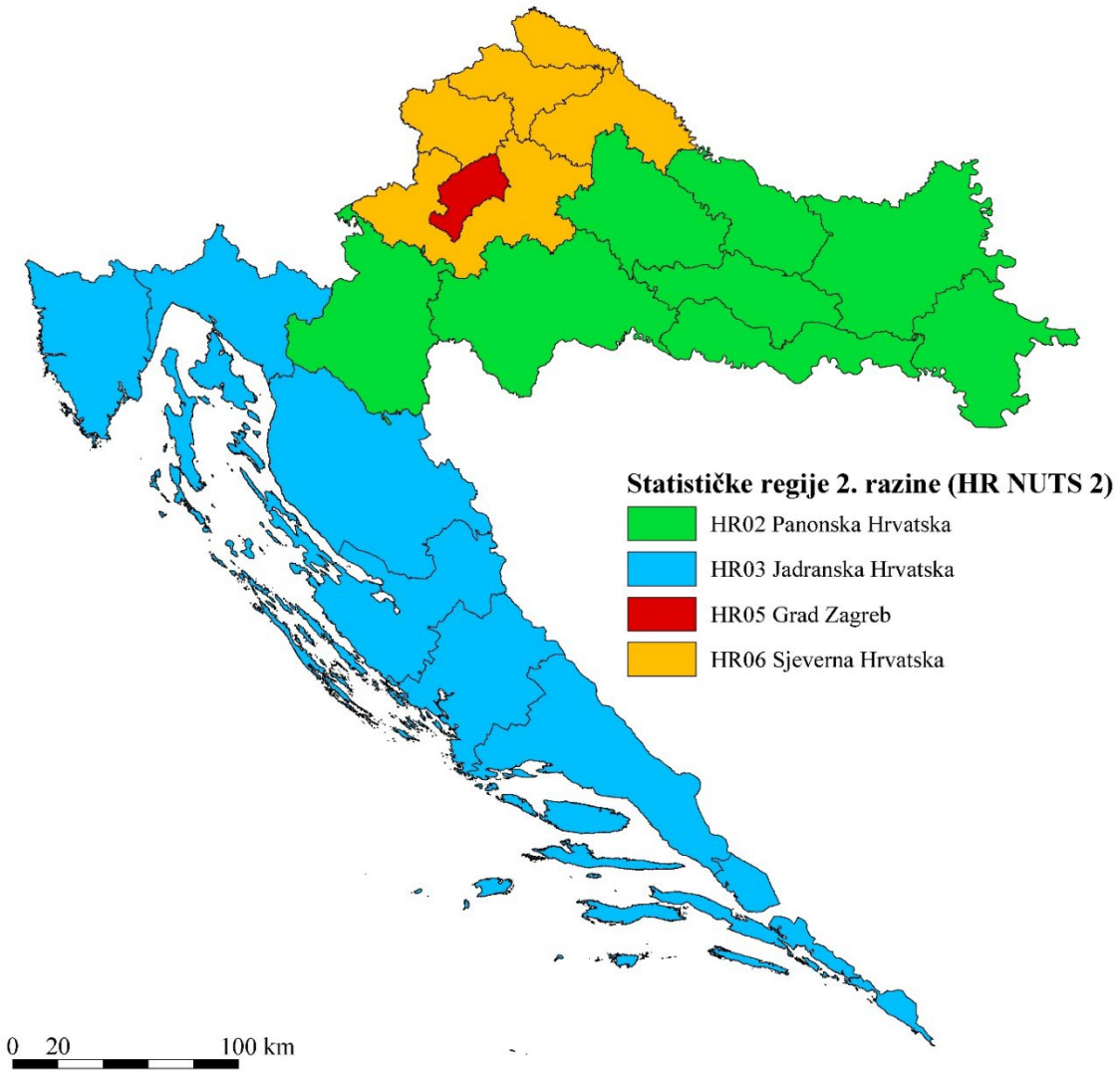

Slika 4. Statističke regije 2. razine u Republici Hrvatskoj
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2025. godine

I.3.3. Demografska obilježja

Na samom početku promatranog razdoblja, u 2021. godini, proveden je Popis stanovništva, kućanstava i stanova te su podatci toga popisa poslužili kao osnova za demografsku analizu Županije. Osim popisnih podataka, gdjegod su bili dostupni, korišteni su i noviji, ažurniji podatci, posebice vezano za prirodnu promjenu i migracijska kretanja. Također, iako ovo Izvješće promatra razbolje između 2021. i 2025., u analizu su uključeni i dostupni podatci za 2020. godinu. Prvenstveni razlog za to je kontinuitet s prethodnim izvješćem u koje su uključeni podatci sa zaključno 2019. godinom pa je zaključeno da ne bi bilo dobro da 2020. ostane neanalizirana. S druge strane, u vrijeme pisanja ovoga Izvješća nisu bili dostupni svi demografski podatci za 2025. godine, što se prvenstveno odnosi na podatke na razini jedinaca lokalne samouprave pa isti nisu uključeni u analizu.

I.3.3.1. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti

Jedinica lokalne samouprave	Broj stanovnika (2021.)	Broj stanovnika (2011.)	Indeks promjene 2021./2011.	Površina (km^2)	Gustoća (stan./km^2)
Bebrina	2817	3252	86,62	101,19	27,84
Brodski Stupnik	2357	3036	77,64	57,88	40,72
Bukovlje	2727	3108	87,74	31,01	87,93
Cernik	2964	3640	81,43	127,86	23,18
Davor	2529	3015	83,88	42,72	59,20
Donji Andrijevci	3059	3709	82,48	56,98	53,68
Dragalić	1058	1361	77,74	61,62	17,17
Garčin	3951	4806	82,21	88,30	44,75
Gornja Vrba	2168	2512	86,31	20,13	107,68
Gornji Bogićevci	1428	1975	72,30	41,84	34,13
Gundinci	1610	2027	79,43	58,51	27,52
Klakar	2020	2319	87,11	53,53	37,74
Nova Gradiška	11690	14229	82,16	48,92	238,95
Nova Kapela	3393	4227	80,27	128,33	26,44
Okučani	2323	3447	67,39	159,64	14,55
Oprisavci	1968	2508	78,47	59,73	32,95
Oriovac	4770	5824	81,90	93,28	51,14
Podcrkavlje	2207	2553	86,45	95,04	23,22
Rešetari	3852	4753	81,04	59,22	65,05
Sibinj	5730	6895	83,10	103,65	55,28
Sikirevci	2028	2476	81,91	29,66	68,39
Slavonski Brod	49891	59141	84,36	54,12	921,82
Slavonski Šamac	1576	2169	72,66	22,47	70,12
Stara Gradiška	911	1363	66,84	77,29	11,79
Staro Petrovo Selo	4110	5186	79,25	140,97	29,16
Velika Kopanica	2621	3308	79,23	74,27	35,29
Vrbje	1691	2215	76,34	79,26	21,34
Vrpolje	2818	3521	80,03	60,88	46,28
Brodsko-posavska županija	**130267**	**158575**	**82,15**	**2028,29**	**64,23**
Republika Hrvatska	**3871833**	**4284889**	**90,36**	**56561,86**	**68,45**

Tablica 1. Broj stanovnika prema popisima 2011. i 2021. te površina i gustoća naseljenosti
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine.
Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Prema Popisu stanovništva iz 2021. na području Županije živjelo je 130 267 stanovnika. Najviše stanovnika očekivano živi u gradovima, u Slavonskom Brodu (otprilike 40 % stanovništva Županije) i Novoj Gradišci (otprilike 9 % stanovništva Županije). Što se tiče općina, najmnogoljudnija je Općina Sibinj, dok najmanje stanovnika ima Općina Stara Gradiška.

U odnosu na prethodni popis stanovništva iz 2011., u Županiji je živjelo 28 308, odnosno 17,85% stanovnika manje nego što je zabilježeno 2011. godine. Nastavak je to trenda pada broja stanovnika koji traje od 2001. godine. Županija ima i relativno veći pad broja stanovnika od državnog prosjeka u posljednjem međupopisnom razdoblju (u cijeloj Državi se broj stanovnika smanjio za oko 10 %).

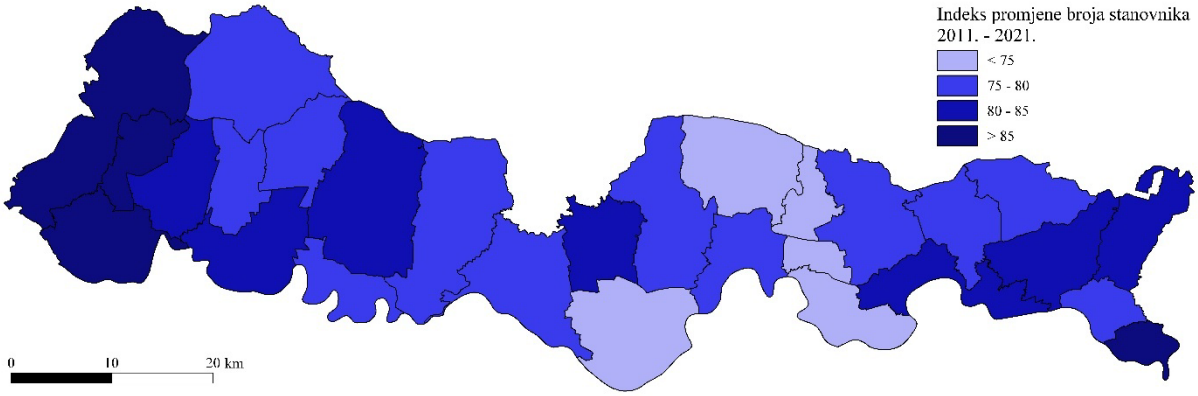

Slika 5. Indeks promjene broja stanovnika u razdoblju 2011. – 2021.
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine.
Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Pad broja stanovnika je zabilježen u svih 28 jedinica lokalne samouprave u Županiji. Najviše se smanjilo stanovništvo najzapadnijih općina (Stara Gradiška i Okučani su izgubili oko trećinu stanovništva), dok je pad bio najmanji u općinama oko Slavonskog Broda.

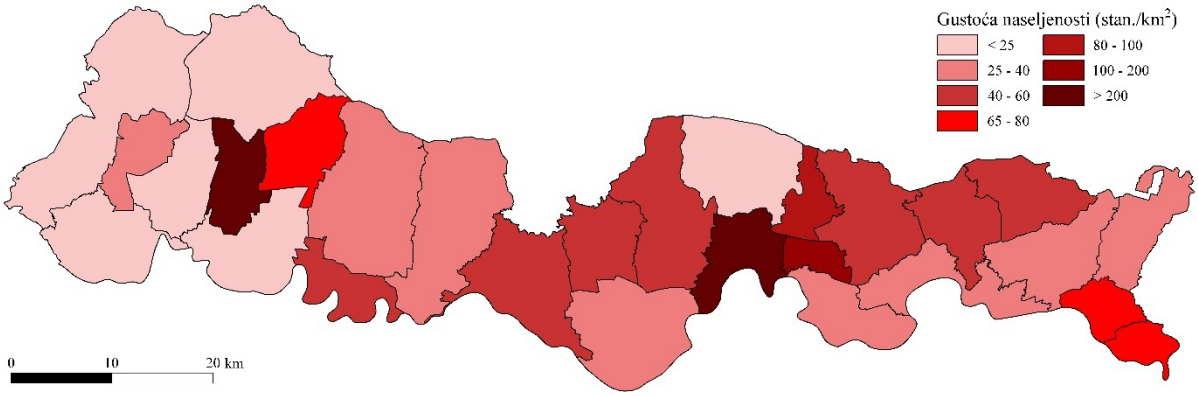

Slika 6. Gustoća naseljenosti jedinica lokalne samouprave 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine.
Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Prosječna gustoća naseljenosti Županije iznosi 64,23 stanovnika po četvornom kilometru, što je malo ispod državnog prosjeka (68,45 stan./km^2). Gledano po jedinicama lokalne samouprave, gustoća naseljenosti je daleko najveća u Slavonskom Brodu (921,82 stan./km^2), a slijede ga

Nova Gradiška (238,95 stan./km^2) i Gornja Vrba (107,68 stan./km^2) koja je najgušće naseljena općina u Županiji. Naseljenost je najrjeđa u Staroj Gradišci. Općenito gledano, najgušće su naseljene općine oko Slavonskog Broda, dok su najrjeđe naseljene najzapadnije općine.

I.3.3.2. Kretanje stanovništva

Ukupno kretanje stanovništva posljedica je prirodnog i mehaničkog kretanja, odnosno prirodne promjene i migracija stanovništva. Podatci za obje vrste kretanja se objavljuju na godišnjoj razini te su analizirani sukladno.

Osnovne sastavnice prirodnog kretanja su broj rođenih i umrlih te njihova razlika, prirodna promjena.

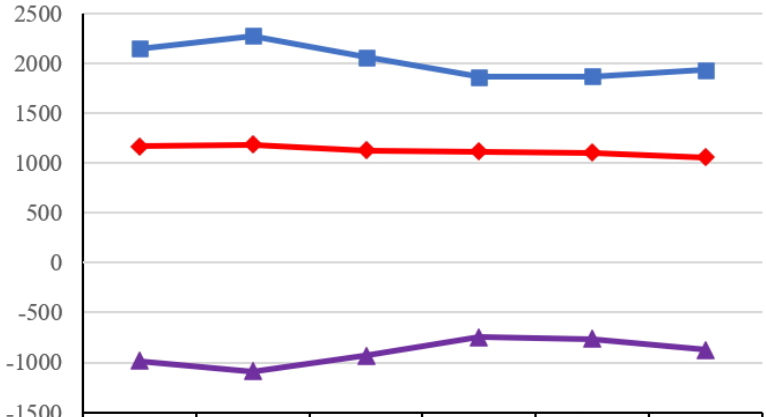

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Živorođeni	1166	1185	1130	1116	1107	1059
Umrli	2150	2275	2064	1865	1871	1932
Prirodna promjena	-984	-1090	-934	-749	-764	-873

Grafikon 2. Broj rođenih i umrlih te prirodna promjena Brodsko-posavske županije u razdoblju 2020. – 2025. Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS).Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Broj rođenih nastavlja blago opadati, iako je pad usporen u odnosu na razdoblje analizirano u prethodnom izvješću (2011. – 2019.). Broj umrlih ima zanimljiviju dinamiku. Gledano samo u razdoblju 2020. – 2025., najviše umrlih je bilo u 2021. godini, zatim je slijedio pad u 2022. i 2023. te blagi porast u 2024. i 2025. godini. Ako se promatra malo šire vremensko razdoblje, u 2021. je zabilježeno najviše umrlih u zadnjih petnaestak godina, što je vjerojatno posljedica pandemije COVID-19. Blagi porast u 2024. i 2025. se može tumačiti kao povratak na otprilike slične vrijednosti prije 2021., odnosno povratak na duži trend stagnacije broja umrlih. Što se tiče razlike broja rođenih i umrlih, dakle prirodne promjene, ona je u svjetlu navedenog kretanja te dvije sastavnice naravni negativna, u razdoblju od 2020. do 2025. Županija je prirodnim putem izgubila 5394 stanovnika. Ovakvi pokazatelji ne odudaraju značajnije od državnog prosjeka, iako su vrijednosti za Županiju malo lošije od istih za Državu u cijelosti.

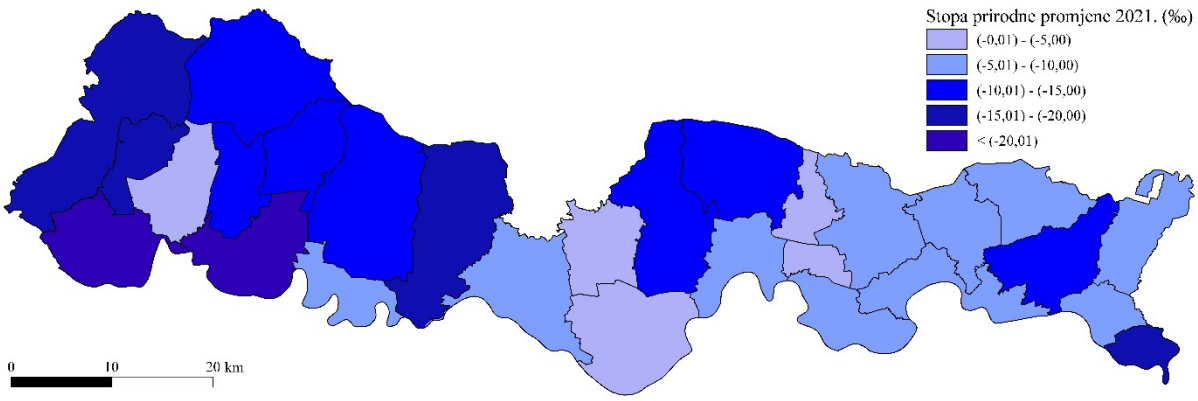

Slika 7. Stopa prirodne promjene po jedinicama lokalne samouprave 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine.
Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Ako se prirodno kretanje stanovništva gleda po jedinicama lokalne samouprave, rezultati su slični kao i za Županiju u cijelosti. U promatranom razdoblju, svi gradovi i općine imaju negativno prirodno kretanje. U svih pet promatranih godina, samo su dvije općine imale pojedinačnu godinu kad je bilo prirodna promjena bila pozitivna (Klakar 2022. i Dragalić 2023.), dok su Gundinci 2022. imali jednak broj rođenih i umrlih.

Druga sastavnica kretanja stanovništva je migracijsko kretanje. Slično kao i prirodno kretanje, migracijsko kretanje također ima pozitivnu i negativnu komponentu, broj doseljenih i broj odseljenih, dok se njihova razlika naziva migracijski saldo. Migracije koje su ovdje analizirane su vanjske migracije, odnosno promatrano je koliko ljudi useljava u Županiju te koliko iz nje iseljava.

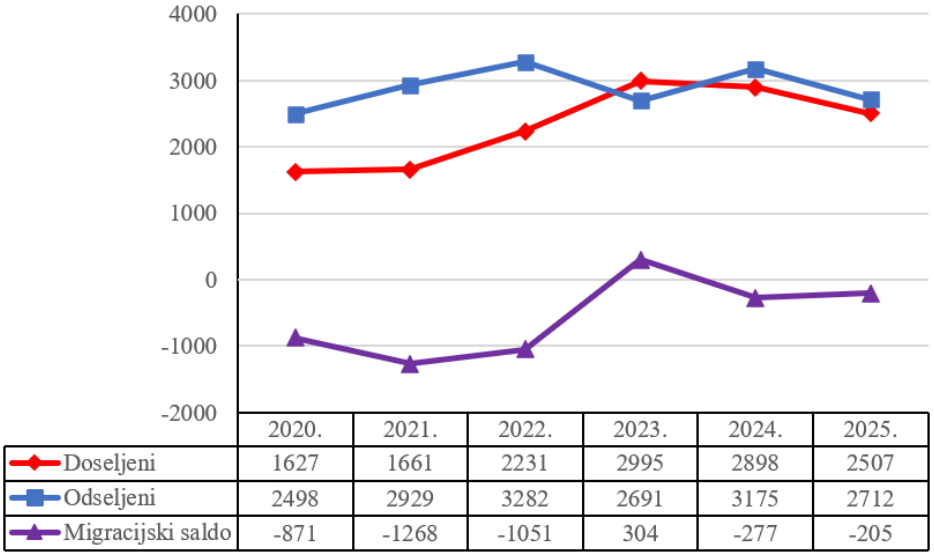

Grafikon 3. Broj doseljenih i odseljenih stanovnika te migracijski saldo
Brodsko-posavske županije u razdoblju 2020. – 2025.
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS). Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

U promatranom razdoblju Županija je imala negativan migracijski saldo, odnosno zabilježeno je 3368 više odseljenih nego doseljenih stanovnika. Što se tiče broja doseljenih, u promatranom razdoblju mogu se uočiti dvije faze – rast do 2023. te blagi pad u 2024. i 2025. godini. Broj

odseljenih je rastao do 2022., zatim naglo opao 2023., blago se povećao 2024. i opet opao 2025. godine. Gotovo je sigurno da je i na ovakva kretanja značaj utjecaj imala pandemija bolesti COVID-19, odnosno njezine posljedice, prvenstveno na tržište rada. Ako se pogleda malo šire vremensko razdoblje, broj i odseljenih i doseljenih je osjetno povoljnije nego u ranijim razdobljima, posebice u odnosu na razdoblje promatrano prošlim izvješćem (2014. – 2019.). Ugrubo gledano, razdoblje promatrano u ovom Izvješću može se smatrati vremenom oporavka, barem što se tiče migracijskih promjena. Posebno je zanimljivo primijetiti da je u 2023. zabilježen pozitivan migracijski saldo, što je zadnji put zabilježeno 2001. godine.

Godina	Migracijski saldo		
	ukupno	s drugim županija	s inozemstvom
2020.	-871	-362	-509
2021.	-1268	-447	-821
2022.	-1051	-443	-608
2023.	304	-352	656
2024.	-277	-357	80
2025.	-205	-522	317

Tablica 2. Migracijski saldo Brodsko-posavske županije 2020. – 2025.
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS). Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Što se tiče odakle dolaze i gdje odlaze stanovnici Županije, migracijski saldo je kontinuirano negativan s ostatkom Države (2025. je bio najviši u promatranom razdoblju), ali je zato pozitivan s inozemstvom u 2023. i nadalje, unatoč i dalje relativno visokom broju odseljenih u inozemstvo. Slični trendovi su vidljivi i za Državu u cijelosti, uz napomenu da Županija ima nešto lošije trendove.

Promatrano po jedinicama lokalne samouprave, mogu se vidjeti slični trendovi kao i cijelu Županiju. Većina jedinica lokalne samouprave ima negativan migracijski saldo za cijelo promatrano razdoblje, a iznimku čine Grad Slavonski Brod i Općina Gornja Vrba. U slučaju Slavonskog Broda, od 2020. do 2022. zabilježen je negativan migracijski saldo (-144, -349 i -267), 2023. saldo naglo raste i postaje pozitivan (650), dok je 2024. također pozitivan (121), ali dosta manje nego prethodne godine. Gornja Vrba je u 2021. imala migracijski saldo 0, dok je u svim ostalim promatranim godinama imala pozitivan saldo, opet sa značajnim skokom 2023. godine. U oba slučaja, nagli skok je zabilježen u doseljavanju iz inozemstva, a slična pojava je vidljiva i u još nekim jedinicama lokalne samouprave Županije.

Drugi tip migracija su unutarnje migracije, što bi u slučaju Županije bilo seljenje iz jedne jedinice lokalne samouprave u drugu unutar Županije. Gradovi Nova Gradiška i Slavonski Brod te općine Gornja Vrba, Bukovlje, Cernik i Dragalić imaju pozitivan saldo ovog tipa migracija što ukazuje da se stanovništvo Županije koncentrira u gradovima i njihovim neposrednim okolicama, dok se ostatak prostora prazni.

Na temelju podataka Popisa stanovništva iz 2021. godine, prirodnog kretanja i migracijskog salda, Državni zavod za statistiku procjenjuje broj stanovnika krajem svake godine.

Popis 2021.	Procjena broja stanovnika				
	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
130267	129449	127464	127019	125978	124900

Tablica 3. Procjena broja stanovnika Brodsko-posavske županije krajem godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS). Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Uzevši u obzir prethodno analizirane podatke, procjenjuje se da broj stanovnika Županije nastavlja padati i u razdoblju 2021. – 2025. godine, ali zbog razloga navedenih ranije postoje i razlozi za blagi optimizam što se tiče budućeg razdoblja.

I.3.3.3. Biološki sastav stanovništva

Biološki sastav stanovništva je važan za razumijevanje budućeg kretanja stanovništva, posebice prirodnog kretanja, iako ima utjecaj i na migracijska kretanja, ali ima i značajne društvene i gospodarske implikacije (npr. utječe na veličinu buduće radne snage). Biološki sastav se sastoji od sastava prema spolu i prema dobi.

Sastav prema spolu pokazuje brojčani odnos muškog i ženskog stanovništva. Prema podatcima Popisa stanovništva iz 2021. godine, u Županiji je živjelo malo više žena (51,29 %) nego muškaraca (48,71 %). Muškarci prevladavaju u mlađim dobnim skupinama (do 40 godina), od 40 do 50 godina ima podjednako muškaraca i žena, dok u skupinama iznad 50 godina ima više žena. Sve je to u skladu s uobičajenom raspodjelom stanovništva prema spolu, u prosjeku se rađa više dječaka nego djevojčica, ali žene, u prosjeku, žive duže od muškaraca pa dolazi do navedenih razlika.

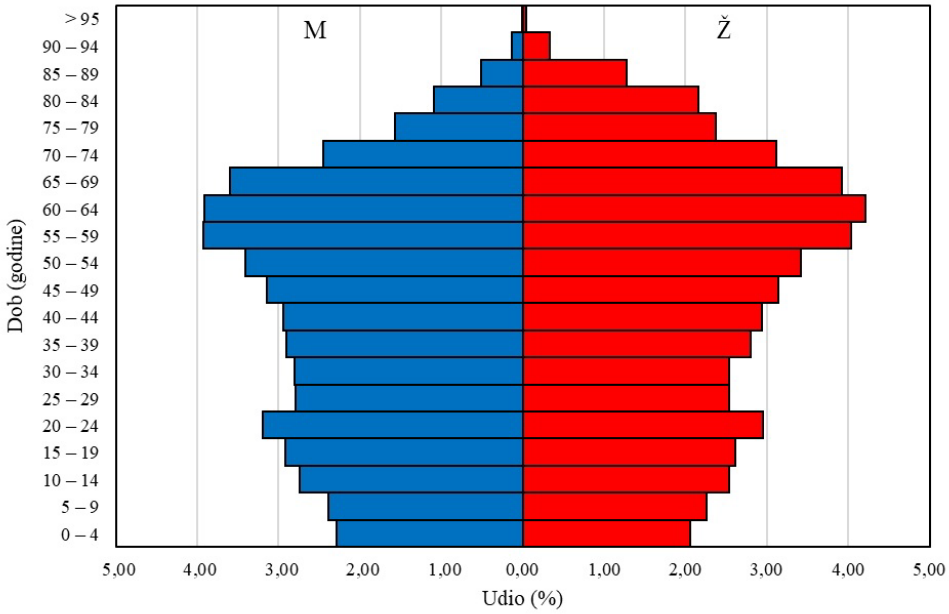

Grafikon 4. Dobno-spolna piramida stanovništva Brodsko-posavske županije 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine. Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Sastav stanovništva prema dobi pokazuje da je stanovništvo Županije staro te da postaje sve starije. Prosječna starost je 2021. godine bila 44,4 godine, što je porast u odnosu na 2011. kad je iznosila 40,6. Gledano u hrvatskim okvirima, 2011. prosječna starost je bila ispod državnog prosjeka (41,7 godina), dok je 2021. neznatno iznad (44,3 godine).

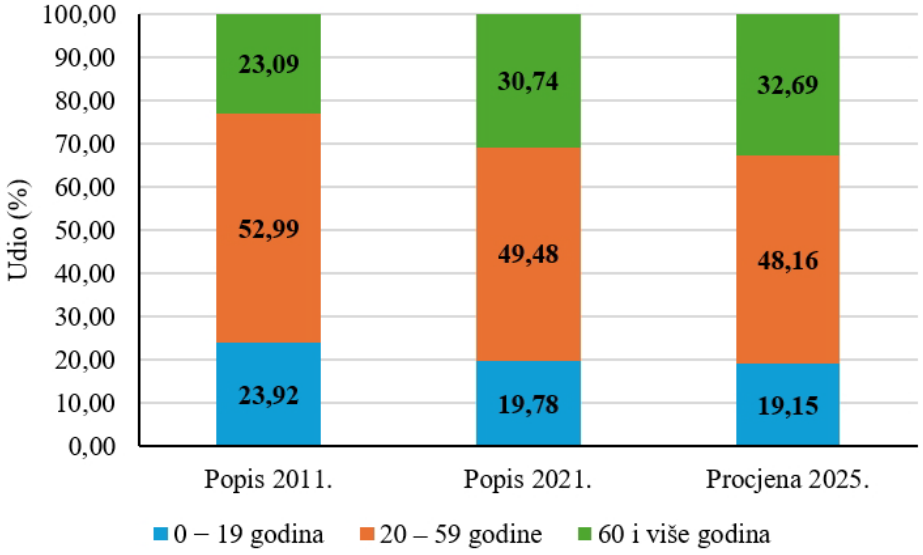

Grafikon 5. Stanovništvo Brodsko-posavske županije po dobnim skupinama
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS). Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Osim prosječne starosti, dobri pokazatelji dobnog sastava stanovništva su i indeks starenja[2] te koeficijent starosti[3]. Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2021. godine, indeks starenja stanovništva Županije iznosio je 155,4 (hrvatski prosjek je bio 156,2), dok je koeficijent starosti iznosio 30,7 (hrvatski prosjek je bio 29,9). Oba pokazatelja jasno ukazuju na visok stupanj ostarjelosti stanovništva Županije, posebno kad se povežu s padom udjela mladog (0 – 19 godina) te zrelog stanovništva (20 – 59 godina) koji će se vjerojatno nastaviti barem u bližoj budućnosti.

Gledano po jedinicama lokalne samouprave, primjetna je slična situacija kao i u Županiji u cijelosti. Prosječna starost 2021 godine je bila najviša u Općini Stara Gradiška (50,0 godina), dok je najniža u Općini Gundinci (40,1 godina). Te dvije općine se nalaze i na suprotnim stranama rasporeda indeksa starenja – u Gundincima je iznosio 93,7 (jedina jedinica lokalne samouprave u Županiji s indeksom starenja manji od 100), a u Staroj Gradišci 287,4.

[2] Indeks starenja jest postotni udio osoba u dobi od 60 i više godina u odnosu na broj osoba u dobi 0 – 19 godina. Indeks veći od 140 pokazuje da stanovništvo određenog područja kontinuirano stari.
[3] Koeficijent starosti jest postotni udio osoba u dobi od 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Osnovni je pokazatelj razine starenja, a kad vrijednost prijeđe 12 %, smatra se da stanovništvo određenog područja kontinuirano stari.

I.3.3.4. Kućanstva i stanovi

Osim stanovništva, utjecaj na prostor imaju i druge dvije kategorije popisane Popisom stanovništva 2021. – kućanstva i stanovi.

Jedinica lokalne samouprave	Broj kućanstava		Prosječan broj članova kućanstva	
	Popis 2021.	Indeks 2021./2011.	Popis 2021.	Indeks 2021./2011.
Bebrina	898	92,96	3,12	93,13
Brodski Stupnik	821	87,34	2,87	88,85
Bukovlje	912	95,60	2,98	91,41
Cernik	1065	85,96	2,77	94,54
Davor	825	94,94	3,07	88,47
Donji Andrijevci	1081	91,38	2,80	89,74
Dragalić	410	84,89	2,58	91,49
Garčin	1362	91,16	2,90	90,06
Gornja Vrba	690	93,50	3,14	92,35
Gornji Bogićevci	580	85,67	2,46	84,25
Gundinci	499	87,24	3,23	91,24
Klakar	633	96,64	3,18	89,83
Nova Gradiška	4669	90,36	2,49	90,55
Nova Kapela	1257	88,40	2,66	90,48
Okučani	955	76,04	2,37	87,45
Oprisavci	667	93,42	2,94	84,00
Oriovac	1705	90,79	2,79	90,58
Podcrkavlje	717	93,97	3,06	91,34
Rešetari	1319	91,22	2,86	88,27
Sibinj	2026	92,47	2,83	89,84
Sikirevci	618	95,52	3,28	85,64
Slavonski Brod	18551	92,12	2,66	91,41
Slavonski Šamac	557	81,79	2,82	88,68
Stara Gradiška	401	81,34	2,27	82,25
Staro Petrovo Selo	1432	86,11	2,85	92,23
Velika Kopanica	890	86,24	2,94	91,59
Vrbje	601	81,33	2,81	93,67
Vrpolje	935	88,46	3,00	90,36
Brodsko-posavska županija	**47076**	**90,43**	**2,75**	**90,76**
Republika Hrvatska	**1435440**	**94,50**	**2,67**	**95,36**

Tablica 4. Broj kućanstava i prosječan broj članova kućanstva 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine. Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Kao što se može očekivati u situaciji gdje dolazi do pada broja stanovnika, broj kućanstava, kao i prosječan broj članova po kućanstvu u Županiji je također u padu. Isto je točno za sve jedinice lokalne samouprave u Županiji, kao i za Hrvatsku u cijelosti.

Jedinica lokalne samouprave	Broj stanova		Stanovi za stalno stanovanje		Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost
	Popis 2021.	Indeks 2021./2011.	Ukupno	Udio nenastanjenih (%)	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	za odmor	
Bebrina	1250	103,91	1231	27,05	-	16	3
Brodski Stupnik	1178	107,48	1150	28,61	11	15	2
Bukovlje	1603	122,93	1227	25,75	6	358	12
Cernik	1608	106,70	1551	31,46	-	47	10
Davor	1027	103,74	1021	19,20	-	6	-
Donji Andrijevci	1511	103,99	1506	28,22	-	1	4
Dragalić	824	110,01	786	47,84	1	36	1
Garčin	1841	104,96	1777	23,41	3	58	3
Gornja Vrba	897	108,07	895	22,91	-	-	2
Gornji Bogićevci	941	101,95	926	37,37	2	11	2
Gundinci	686	102,39	686	27,26	-	-	-
Klakar	827	105,08	824	23,18	1	-	2
Nova Gradiška	6328	101,95	6268	25,53	11	29	20
Nova Kapela	2014	101,46	1974	36,32	12	24	4
Okučani	1650	84,31	1629	41,38	1	19	1
Oprisavci	972	108,24	964	30,81	-	4	4
Oriovac	2385	105,02	2354	27,57	1	26	4
Podcrkavlje	1086	101,88	988	27,43	3	94	1
Rešetari	1834	101,38	1802	26,80	1	26	5
Sibinj	2826	106,08	2658	23,78	38	121	9
Sikirevci	819	99,27	797	22,58	1	20	1
Slavonski Brod	23918	101,15	23369	20,65	12	422	115
Slavonski Šamac	839	101,45	829	32,81	-	6	4
Stara Gradiška	780	103,72	778	48,46	-	1	1
Staro Petrovo Selo	2288	100,39	2211	35,23	2	72	3
Velika Kopanica	1225	101,91	1224	27,29	-	-	1
Vrbje	965	93,60	959	37,33	-	5	1
Vrpolje	1308	102,51	1299	28,02	2	6	1
Brodsko-posavska županija	**65430**	**102,30**	**63683**	**26,10**	**108**	**1423**	**216**
Republika Hrvatska	**2391944**	**106,45**	**2028725**	**29,34**	**19201**	**231488**	**112530**

Tablica 5. Stanovi prema načinu korištenja 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine. Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

S druge strane, broj stanova[4] je u porastu. Na razini Županije, broj stanova je povećan za 2,30 %, što je manje od državnog prosjeka (6,45 %). Porast broja stanova je zabilježen i u većini jedinica lokalne samouprave, dok su samo tri 2021. imale manje stanova nego 2011. godine. Porast je najveći u Bukovlju (22,93 %), dok su Okučani imali najveće smanjenje (-15,69 %). Bitno je primijetiti i značajan udio stanova koji su popisani kao nenastanjeni, više od četvrtine u Županiji, ali udjeli idu do gotovo polovine u nekim jedinicama lokalne samouprave (Stara Gradiška, Dragalić). Udio je najmanji u Davoru te Slavonskom Brodu, iako je i u njima svaki peti stan nenastanjen. Udio nenastanjenih stanova je značajno porastao u odnosu na 2011. kada je u Županiji bilo 18,25 % nenastanjenih stanova za stalno stanovanje.

[4] Za potrebe Popisa stanovništva, stan je definiran kao građevinski povezana cjelina namijenjena stanovanju koja se sastoji od jedne ili više soba s odgovarajućim pomoćnim prostorijama (kuhinja, smočnica, predsoblje, kupaonica, zahod i sl.) ili bez pomoćnih prostorija i koja ima svoj zaseban ulaz izravno s hodnika, stubišta, dvorišta ili ulice. Osim tako definiranih stanova, Popis stanovništva definira još dvije kategorije: ostale stambene jedinice (prostorije i objekti koji u građevinskom smislu nisu stanovi, a u vrijeme Popisa služile su za stanovanje) i kolektivni stanovi (skup prostorija koje se koriste za organizirani smještaj i stanovanje većih skupina ljudi ili nekoliko kućanstava). Njihov broj je relativno malen (14 ostalih stambenih jedinica i 53 kolektivna stana u cijeloj Županiji) pa nisu uključene u ovu analizu.

I.3.4. Društveno-gospodarska obilježja

Društvena i gospodarska obilježja nekog prostora mogu se promatrati na puno načina, ali je za potrebe ovog Izvješća odabran indeks razvijenosti.

Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u određenom razdoblju.

Za izračun indeksa razvijenosti koriste se slijedeći pokazatelji:

1. prosječni dohodak po stanovniku
2. prosječni izvorni prihodi po stanovniku
3. prosječna stopa nezaposlenosti
4. opće kretanje stanovništva
5. stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje)
6. indeks starenja.

Jedinice područne (regionalne) samouprave razvrstavaju se u četiri skupine, a jedinice lokalne samouprave u osam skupina. Za promatrano razdoblje Izvješća, na snazi su bila dva razvrstavanja, jedno u razdoblju do 13. 1. 2024. te drugo nakon toga datuma. Županija je u oba razvrstavanja pripadala u I. razvojnu skupinu (2018. je bila 16., a 2024. 19. od 21 županije), dok su razvrstavanja jedinica lokalne samouprave vidljiva na slici 8.

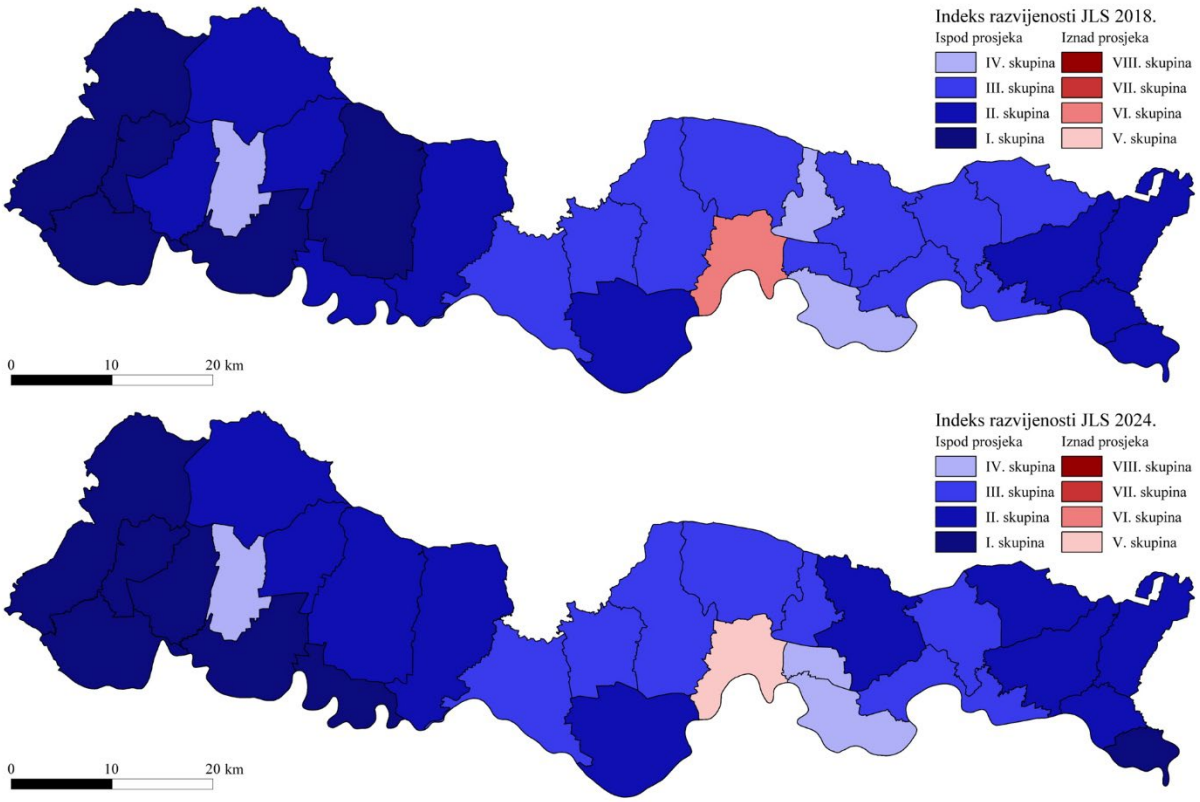

Slika 8. Jedinice lokalne samouprave prema indeksu razvijenosti 2018. i 2024. godine
Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Dostupno na: https://razvoj.gov.hr/

U slučaju Županije, iako se nalazi u istoj razvojnoj skupini u oba razvrstavanja, u poretku županija se spustila prema dolje što ukazuje na zaostajanja u razvoju u odnosu na hrvatski prosjek. Što se tiče jedinica lokalne samouprave, Grad Slavonski Brod je u nižoj kategoriji 2024. nego što je bio 2018., a isto je točno i za općine Bukovlje, Davor, Dragalić, Garčin, Slavonski Šamac i Vrpolje. Općine Gornja Vrba i Staro Petrovo Selo su 2024. prešle u višu razvojnu skupinu nego 2018., dok su Grad Nova Gradiška i ostale općine ostale u istim skupinama kao što su i bile.

Relativno slabija razvijenost Županije i njezinih jedinica lokalne samouprave u odnosu na hrvatski prosjek vidljiva je i iz činjenica da Županija u cijelosti te sve jedinice lokalne samouprave u njoj, osim Grada Slavonskog Broda svrstavaju u potpomognuta područja[5].

[5] Status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske, odnosno I. i II. skupina jedinica područne (regionalne) samouprave te I. - IV. skupina jedinica lokalne samouprave

I.4. Brodsko-posavska županija u okviru prostornoga uređenja Države

Zakon o prostornom uređenju uređuje sustav prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj: ciljeve, načela i subjekte prostornog uređenja, praćenje stanja u prostoru i području prostornog uređenja, uvjeti planiranja prostora, donošenje Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske, prostorni planovi, uključujući njihovu izradu i postupak donošenja, provedba prostornih planova, uređenje građevinskog zemljišta, imovinski instituti uređenja građevinskog zemljišta te nadzor nad provedbom Zakona.

I.4.1. Promjene u zakonodavnom okviru prostornog uređenja

U promatranom razdoblju, došlo je do promjena u Zakonu o prostornom uređenju na sljedeći način:

- u prvom dijelu promatranog razdoblja, jednako kao i u prijašnjem razdoblju na snazi je bio Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 153/13., 65/17., 114/18., 39/19. i 98/19.)
- 29. 6. 2023. na snagu su stupile Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 67/23.) te su važile do 31. 12. 2025., dakle do kraja promatranog razdoblja
- na samom kraju promatranog razdoblja donesen je novi Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 155/25.) koji je na snagu stupio 1. 1. 2026., dakle neposredno nakon završetka razdoblja promatranog ovim Izvješćem, ali je smatran dovoljno bitnim da se uzme u obzir u ovom Izvješću.

Izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 67/23.) donose promjene u odnosu na prijašnje stanje u sljedećem:

- definiraju se površine za gradnju sunčanih elektrana kao površine na kojima je sukladno odredbama Zakona moguće graditi infrastrukturne građevine sunčanih elektrana, i to:
    - površine koje su u prostornom planu bilo koje razine grafički određene u kartografskom prikazu kao površine namjene za izgradnju sunčanih elektrana, neovisno o tome jesu li unutar ili izvan građevinskog područja, te se kod takvih površina ne primjenjuju ograničenja snage sunčane elektrane propisana prostornim planom
    - površine koje su u prostornom planu bilo koje razine određene kao površine izdvojenog građevinskog područja izvan naselja gospodarske i poslovne namjene (I i K)
    - površine koje su prostornim planom određene kao poljoprivredno tlo oznake P3, a u neposrednom su kontaktu s izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja gospodarskih i poslovnih namjena na kojima se nalaze postojeće gospodarske ili poslovne građevine, uz uvjet da ista površina ne može biti veća od 50% površine te gospodarske i poslovne zone, a dobivena električna energija koristi se za potrebe tih građevina

  - vodne površine – jezera nastala eksploatacijom mineralnih sirovina, kao i ribnjaci i druga uzgajališta akvakultura na kopnu, uz suglasnost davatelja koncesije, odnosno davatelja zakupa ako je riječ o području pod koncesijom, odnosno zakupom
  - površine odlagališta otpada
  - površine eksploatacijskih polja čvrste mineralne sirovine uz suglasnost tijela nadležnog za rudarstvo te površine eksploatacijskih polja morske soli uz suglasnost ministarstva nadležnog za rudarstvo i ministarstva nadležnog za pomorstvo
  - površine koje se nalaze unutar građevnih čestica postojećih infrastrukturnih i vodnih građevina uz suglasnost tijela koje upravlja predmetnim infrastrukturnim sustavom i građevinom
- definiraju se površine za gradnju agrosunčanih elektrana kao površine koje su prostornim planom bilo koje razine određene kao poljoprivredne površine, a na kojima se uspostavom poljoprivrednih trajnih nasada upisanih u evidenciju uporabe poljoprivrednog zemljišta (ARKOD) ili na kojima se uz postojeći prostor obuhvata farme, staklenika ili plastenika postavom agrosunčanih elektrana postižu ciljevi razvoja poljoprivredne djelatnosti, uz zadržavanje namjene poljoprivrednog zemljišta, osim u nacionalnom parku i parku prirode
- definiraju se površine za gradnju geotermalnih bušotina za poljoprivredne i industrijske svrhe kao površine na kojima je za potrebe poljoprivrednih kompleksa (farme, staklenici i sl.), uzgajališta u akvakulturi i industrijskih građevina moguće graditi geotermalnu bušotinu s pripadajućim postrojenjem za vlastite potrebe
- uvodi se novi sustav izrade i donošenja prostornih planova
  - cijeli postupak se vodi u elektroničnom obliku kroz ISPU, odnosno njegove module ePlanovi (postupak donošenja prostornih planova) i ePlanovi editor (izrada prostornih planova)
  - predviđeno je da novi sustav počne funkcionirati nakon donošenja novog Pravilnika o prostornim planovima, do čijeg se donošenja nastavlja primjenjivati prethodni sustav (takvo prijelazno razdoblje trajalo je od 29. 6. 2023. do 31. 12. 2023.)
  - za postojeće prostorne planove predviđeno je da se transformiraju u novi sustav kroz izradu izmjena i dopuna sukladno novom Pravilniku ili kroz novodefinirani postupak transformacije (definiran člankom 113.a)
- promjene vezane za Državni plan prostornog razvoja (DPPR):
  - iznimno se omogućuje donošenje DPPR-a za jednu ili više građevina ili površina državnog značaja
  - DPPR se sada određuju i zone namijenjene eksploataciji ugljikovodika, geotermalne vode, podzemnom skladištenju plina i trajnom zbrinjavanju ugljikova dioksida u geološkim strukturama
- dosad predviđeni Prostorni plan zaštićenog ekološko-ribolovnog pojava i Prostorni plan epikontinentalnog pojasa Republike Hrvatske zamjenjuju se Prostornim planom isključivoga gospodarskog pojasa Republike Hrvatske
- prostorni planovi županija sada određuju sve površine, izdvojena građevinska područja izvan naselja i zahvate u prostoru županijskog značaja
- trajanje ponovne javne rasprave se produžuje s najviše 15 dana na najviše 30 dana

- županijski zavodi za prostornu uređenje izdaju mišljenje o suglasnosti za sve lokalne planove i to ne samo o usklađenosti s prostornim planom županije, već i sa Zakonom i podzakonskim propisima
- zahvat istraživanja ugljikovodika i geotermalne vode te zahvat skladištenja ugljikovodika u geološkim strukturama na prostoru postojećih eksploatacijskih polja na kojima je završena eksploatacija sada je moguće provoditi na svim prostorima kopnenog područja Republike Hrvatske na kojima za to ne postoje zapreke u prostornom planu
- manje promjene vezane za provedbu prostornih planova
- ostale manje izmjene i dopune.

Novi Pravilnik o prostornim planovima („Narodne novine“, br. 152/23.) koji zamjenjuje dosadašnji Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova („Narodne novine“, br. 106/98., 39/04., 45/04., 163/04., 148/10. – prestao važiti i 9/11.) stupio je na snagu 1. 1. 2024. te propisuje način izrade prostornih planova nove generacije:

- detaljno su definirani pojmovi koji se koriste u prostornim planovima (čl. 4.)
  - u dosadašnjem sustavu, takvi pojmovi su uobičajeno bili definirani svakim pojedinačnim prostornim planom
- namjena prostora se određuje pridruživanjem površini jedne do najviše tri primarne namjene definirane slojem KN-1-1 Prilogom I. Pravilnika (čl. 6.)
  - namjene iz Priloga I. su predefinirane i mogu se samo preuzimati, ali ne i mijenjati
  - u sklopu određenih primarnih namjena prostora moguće je odabrati jednu ili više sekundarnih namjena iz sloja KN-1-2 Priloga I. u skladu s Prilogom III.
- svi zahvati u prostoru koji se provode neposrednom primjenom prostornog plana propisani su pravilima provedbe zahvata u prostoru (čl. 7.) te je određeno što se tim pravilima propisuje (čl. 8. – 21.)
- za područja za koja je planirano da se izrade prostorni planovi užeg područja umjesto pravila provedbe zahvata propisuju se smjernice za izradu prostornih planova užih područja
- omogućeno je propisivanje posebnih mjera za urbanu sanaciju ili preobrazbu ako su takve mjere potrebne
- propisano je što sadrže prostorni planovi pojedinih razina (čl. 24. – 33.)
  - svi prostorni planovi obvezno sadrže odredbe za provedbu, grafički dio i obrazloženja
- osim obveznih prostornih pokazatelja koji se određuju pravilima provedbe zahvata, propisani su i ostali prostorni pokazatelji koji se ovise o prostornom planu, zahvatu u prostoru i lokaciji (iskaz površina, planirana gustoća stanovanja, planirana gustoća stanovništva i gustoća izgrađenosti) te su isti detaljnije objašnjeni (čl. 34. – 37.)
- propisani su prostorni standardi i kriteriji za planiranje (čl. 38. – 45.), mjerila kartografskih prikaza pojedinih planova (čl. 46.) te standardi elaborata prostornih planova i elektronički standardi prostornih planova (čl. 47. – 57.)

- sastavni dio Pravilnika čine i Prilozi u kojima je detaljno objašnjeno koje namjene prostora su moguće te kakav je odnos između njih:
  I. Pregled prostornih tema
  II. Sadržaj namjena prostora
  III. Relacijska tablica
  IV. Kartografski prikazi.

Od ostalih dokumenata prostornog uređenja, Strategija prostornog razvoja donesena 2017. godine ostala je na snazi u cijelom promatranom razdoblju, jednako kao i Program prostornog uređenja (koji ostaje na snazi do donošenja Državnog plana prostornog razvoja). Nije mijenjan ni Pravilnik o sadržaju i obveznim prostornim pokazateljima izvješća o stanju u prostoru („Narodne novine“, br. 48/14. i 19/15.). Pravilnik o zahvatima u prostoru koji se ne smatraju građenjem, a za koje se izdaje lokacijska dozvola izmijenjen je na samom kraju promatranog razdoblja („Narodne novine“, br. 118/25., stupio na snagu 13. 9. 2025.).

Krajem 2025. usvojen je novi Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine", br. 155/25.) koji donosi izmjene u odnosu na prethodno važeći zakon u sljedećem:

- ciljevi prostornog uređenja su izmijenjeni i dopunjeni:
  - proširena je definicija cilja 1. te osim ravnomjernog prostornog razvoja sada posebno naglašava zaštitu i očuvanje prostora kao ograničenog prirodnog dobra od nacionalnog interes
  - proširena je definicija cilja 2. uključujući racionalno i ujednačeno infrastrukturno opremanje prostora kao dio cilja
  - dodani su novi ciljevi 4. i 10. koji glase:
    - 4. povećanje otpornosti prostora na promjene uvjetovane suvremenim izazovima (prirodne katastrofe, klimatske promjene, kemijske i biološke prijetnje, katastrofe uvjetovane ljudskim djelovanjem i dr.)
    - 10. planiranje, upravljanje i zaštita krajobraza kao integralnog prostornog koncepta
- načela prostornog uređenja su proširena izmjena i dopunama postojećih načela te dodavanjem novih načela:
  - 4. očuvanje prostora i obnove prirode
  - 9. ekonomičnost
  - 10. dinamičko planiranje
- lokacijska informacija će se izrađivati putem informacijskog sustava elektroničkim putem (osim za područja za koja nisu izrađeni prostorni planovi nove generacije za koja će se izdavati kao i dosad, uz rok od 15 dana)
- izvješće o stanju u prostoru se razmatra za razdoblje ne duže od šest godina umjesto dosadašnje četiri godine te se ista definiraju kao stručne podloge za izradu prostornih planova
- izmijene vezane za građevinska područja:
  - definirano je na temelju kojih pokazatelja se utvrđuju građevinska područja

    - građevinska područja nije moguće širiti dok u njima postoje površine koje nisu opremljene osnovnom infrastrukturom, a ako je to zadovoljeno, širenju se može pristupiti na temelju višekriterijske analize
    - izmijenjeni su dopušteni zahvati u prostoru izvan građevinskog područja
- definirano je planiranje površina većih prostornih obuhvata od značaja za Državu (površine namijenjene održivom stanovanju, linijske infrastrukturne građevine, igrališta za golf i polo te skijališta kao zahvati u prostoru na otvorenom)
- planiranje u zaštićenom obalnom pojasu je dodatno regulirano
- ako Ministarstvo utvrdi neusklađenost prostornih planova naredit će rješenjem jedinici lokalne ili područne (regionalne) samouprave da neusklađenosti ispravi ili se obustavlja primjena tog plana
- detaljnije se propisuju uvjeti za provedbu arhitektonskih natječaja te se omogućuju da se oni provode i za druge zahvate u prostoru od osobite važnosti za sliku naselja krajobraz određen prostornim planom
- uvodi se novi urbanistički natječaji koji se propisuju i provode u stručnom području prostornog i/ili urbanističkog planiranja te krajobraznog uređenja za izradu planskih rješenja kao stručnih podloga za izradu prostornog plana i provode se prije donošenja odluke o izradi prostornog plana
- promjene vezane za Državni plan prostornog razvoja:
    - definiran je kao strateški prostorni plan
    - može se donijeti za područje pojedine županije odnosno Grada Zagreba ili kao provedbeni plan za jednu ili više građevina i/ili prostornih cjelina od državnog značaja
    - propisuje smjernice za izradu prostornih planova područja posebnih obilježja
- prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPPO) više ne propisuje smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja, ali određuje mjere za unapređenje i zaštitu okoliša i prirode, kulturnih, krajobraznih i drugih vrijednosti okoliša, mjere prilagodbe i jačanja otpornosti na klimatske promjene i mjere za zaštitu i očuvanje drugih vrijednosti područja
- promjene vezane za prostorni plan županije (odgovarajuće se odnosi i na Prostorni plan Grada Zagreba):
    - određeno je da se sastoji od strateškog i provedbenog dijela
    - za provedbeni dio su zadržavane dosadašnje odredbe, dok se strateškim dijelom određuje:
        - dugoročni ciljevi prostornog razvoja županije
        - osnova sustava središnjih naselja od regionalnog značaja
        - planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova
        - osnova sustava prometne i druge infrastrukture od županijskog značaja
        - strateška usmjerenja i strukturu razvoja gospodarskih djelatnosti u prostoru uzimajući u obzir održivost prirode, okoliša i cjelokupnog prostora županije
- unutar obuhvata generalnog urbanističkog plana više se ne mogu planirati površine izvan građevinskog područja

- izrada urbanističkog plana uređenja od županijskog značaja može se povjeriti jedinici lokalne samouprave na čijem je području određen obuhvat tog plana
- urbanistički plan uređenja (UPU), osim dosadašnjih, donosi se i za:
  - dijelove građevinskih područja koja predstavljaju kulturno-povijesne cjeline upisane u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske
  - dijelove građevinskih područja koji se nalaze na području pomorskog dobra
  - dijelove građevinskih područja na kojima se planira provesti urbana komasacija
- urbanistički plan uređenja ne može se planirati samo za jedan zahvat u prostoru s jednom primarnom namjenom površina
- odluke o izradi prostornih planova područne (regionalne) razine donosi župan, a odluke o izradi prostornih planova lokalne razine donosi gradonačelnik odnosno općinski načelnik
- u postupku izrade prostornih planova, uvodi se novi koncept stručne rasprave koja se provodi prije javne rasprave
- urbana komasacija je detaljnije propisana
- uvode se urbanistički i infrastrukturni projekt:
  - urbanistički projekt može se donijeti za sljedeće zahvate:
    - sklop dviju ili više zgrada priuštivog stanovanja javnog investitora uključivo njihove prateće sadržaje
    - društvene i sportsko-rekreacijske namjene kao što su bolnice, zgrade tijela državne uprave, škole, vrtići, sportske i višenamjenske dvorane javnog investitora
    - na područjima na kojima se planira provesti urbana komasacija prema području obuhvata urbanističkog plana uređenja, a kojim nisu utvrđene građevne čestice
  - infrastrukturni projekt može se donijeti za građevine od državnog značaja: cestovne, željezničke, vodnogospodarske, energetske (osim proizvodnih) i elektroničke komunikacijske infrastrukture te za građevine obrambene pripravnosti
- zahvati u prostoru koji se ne smatraju građenjem odobravaju se dozvolom za uporabu zahvata u prostoru
- utvrđena je obveza jedinice lokalne samouprave na otkup zemljišta koje je prenamijenjeno u područje javne namjene ili u površine namijenjene infrastrukturi
- u obavljanju poslova nadzora nad zakonitošću rada uspostavlja se informacijski sustav – eInspekcija
- neusklađenost između kartografskih prikaza i odredbi za provedbu plana ne može se ispravljati ispravkom pogreške u kartografskom prikazu
- definirane su novčane kazne za prekršaje nositelja ili koordinatora izrade te prekršaje stručnog izrađivača prostornog plana
- povećani su iznosi novčanih kazni za prekršaje osoba koje protuzakonito provode zahvate u prostoru te za prekršaje projektanta

- u roku od sedam godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona potrebno je donijeti nove prostorne planove sukladno odredbama ovoga Zakona osima za prostorne planove nove generacije
- određen je rok od tri godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona za izradu novih izvješća o stanju u prostoru za sve razine
- ostale manje izmjene.

I.4.2. Sustav prostornog uređenja

Dokumenti prostornog uređenja su Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske i prostorni planovi koji se donose na tri razine:

- na državnoj razini:
  - Državni plan prostornog razvoja
  - prostorni plan područja posebnih obilježja
  - urbanistički plan uređenja državnog značaja
- na područnoj (regionalnoj) razini:
  - prostorni plan županije
  - Prostorni plan Grada Zagreba
  - urbanistički plan uređenja županijskog značaja
- na lokalnoj razini:
  - prostorni plan uređenja grada odnosno općine
  - generalni urbanistički plan
  - urbanistički plan uređenja.

Prostorni planovi državne razine važni za prostor Županije su:

- Državni plan prostornog razvoja – nije još usvojen pa se do njegovog donošenja primjenjuje Program prostornog uređenja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 50/99. i 84/13.)
- Prostorni plan Parka prirode Lonjsko Polje („Narodne novine“, br. 37/10.)
- Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav – Sava („Narodne novine“, br. 121/11.).

Prostorni plan područne (regionalne) razine je Prostorni plan Brodsko-posavske županije (”Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije”, br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst).

Praćenje stanja provodi se kontinuirano (kroz ISPU) i periodično (izradom izvješća o stanju u prostoru).

Na županijskoj razini u okviru djelatnosti prostornog uređenja sudjeluju:

- župan kao izvršno tijelo Županije sudjeluje utvrđivanjem prijedloga i konačnih prijedloga prostornih planova područne (regionalne) razine te donošenjem ostalih akata koji utječu na djelatnost prostornog uređenja
- Županijska skupština kao predstavničko tijelo Županije sudjeluje donošenjem odluka o izradi i odluka o donošenju prostornih planova područne (regionalne) razine, odnosno odluka o njihovom stavljanju izvan snage, razmatranjem i usvajanjem Izvješća o stanju u prostoru Županije te ostalih akata koji utječu na djelatnost prostornog uređenja
- Upravni odjel za graditeljstvo, infrastrukturu i zaštitu okoliša kao upravno tijelo Županije obavlja poslove izdavanja akata prostornog uređenja i gradnje u Županiji, osim za područje Grada Slavonskog Broda
- Upravni odjel za graditeljstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša kao upravno tijelo Grada Slavonskog Broda obavlja poslove izdavanja akata prostornog uređenja i gradnje na području grada
- Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije kao stručno tijelo Županije obavlja stručne poslove prostornog uređenja za Županiju koji obuhvaćaju:
    1. izradu, odnosno koordinaciju izrade i praćenje provedbe prostornih planova područne (regionalne) razine
    2. sudjelovanje na izradi Državnog plana prostornog razvoja za područje Županije, kao i drugih dokumenata prostornog uređenja državne razine
    3. izradu prostornog plana uređenja grada i općine te generalnog urbanističkog plana
    4. izradu izvješća o stanju u prostoru na području Županije
    5. vođenje informacijskog sustava prostornog uređenja i upravljanje njime u okviru svojih ovlasti
    6. pripremu stručnih podloga i polazišta za izradu, odnosno stavljanje izvan snage prostornih planova užih područja
    7. pružanje stručne savjetodavne pomoći u izradi prostornih planova lokalne razine
    8. druge poslove u skladu sa Zakonom i Statutom Zavoda.

II. ANALIZA I OCJENA STANJA I TRENDOVA PROSTORNOG RAZVOJA

II.1. Prostorna struktura korištenja i namjene površina Brodsko-posavske županije

Prostornu strukturu korištenja i namjene površina Županije moguće je pratiti na više načina, ali su ovom Izvješću korištena dva izvora podataka:

- digitalna baza podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta Republike Hrvatske (i ostatka Europske unije) pod nazivom CORINE (COoRdination of INformation on the Environment)
- podatci iz prostornih planova uređenja gradova i općina koji promatraju plansku kategoriju prostorne strukture.

II.1.1. Pokrov zemljišta prema CORINE metodologiji

CORINE pokrov zemljišta (CLC) je glavni proizvod Copernicus servisa za praćenje pokrova zemljišta koji prikazuje stanje i promjene pokrova zemljišta od 1980. do 2018. godine. CLC Hrvatska predstavlja digitalnu bazu podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova Države izvedenoj prema standardiziranoj CORINE nomenklaturi i metodologiji, čime je osigurana konzistentnost i homogenost podataka na razini cijele Europske unije. Standardni pristup izrade CLC baze temelji se na vizualnoj interpretaciji satelitskih snimaka prema prihvaćenoj standardnoj CLC metodologiji, dajući vektorske podatke o pokrovu zemljišta u mjerilu 1:100 000, minimalne širine poligona 100 m i minimalnog područja kartiranja 25 ha, odnosno 5 ha za bazu promjena pokrova zemljišta. Definirana CLC nomenklatura uključuje 44 klase, raspoređene u 3 razine, od kojih svaka opisuje različit pokrov zemljišta.

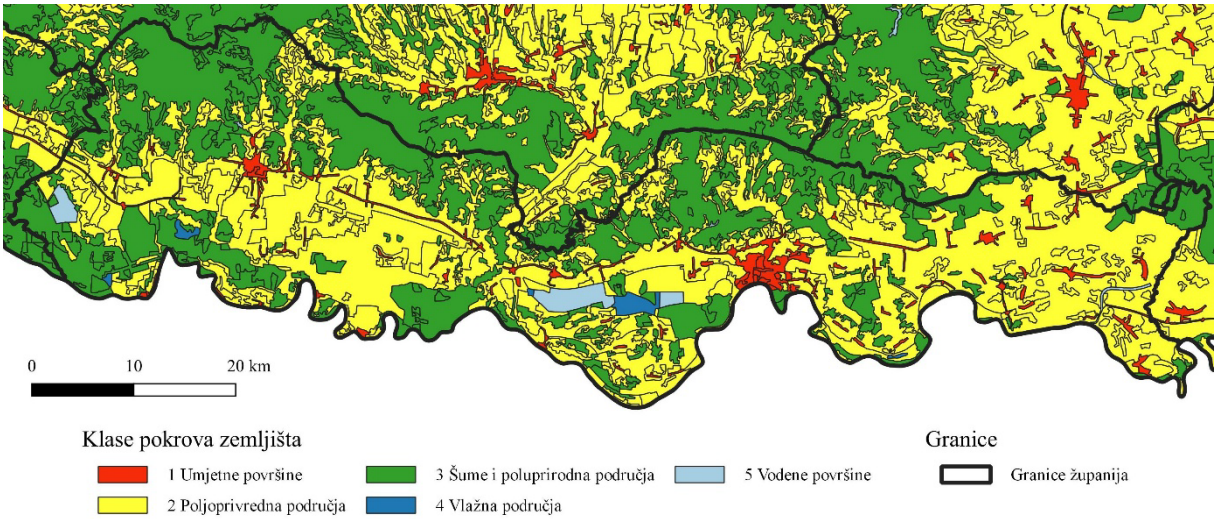

Slika 9. Prostorna struktura korištenja površina prema stanju zemljišnog pokrova 2018.
Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, CORINE Land Cover (CLC).
Dostupno na: https://www.haop.hr/hr/corine-land-cover-hrvatska-clc-hrvatska

CLC1				CLC3			
Kod	Naziv	Površina (ha)	Udio (%)	Kod	Naziv	Površina (ha)	Udio (%)
1	Umjetne površine	7078,38	3,49	111	Cjelovita gradska područja	42,10	0,02
				112	Nepovezana gradska područja	5943,79	2,93
				121	Industrijski ili komercijalni objekti	534,62	0,26
				122	Cestovna i željeznička mreža i pripadajuće zemljište	431,46	0,21
				142	Športsko rekreacijske površine	126,41	0,06
2	Poljoprivredna područja	113658,00	56,06	211	Nenavodnjavano obradivo zemljište	55426,30	27,34
				221	Vinogradi	306,24	0,15
				222	Voćnjaci	770,62	0,38
				231	Pašnjaci	7611,15	3,75
				242	Mozaik poljoprivrednih površina	32506,00	16,03
				243	Pretežno poljoprivredno zemljište, sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova	17037,80	8,40
3	Šume i poluprirodna područja	76060,90	37,51	311	Bjelogorična šuma	57853,90	28,53
				312	Crnogorična šuma	148,45	0,07
				313	Mješovita šuma	549,16	0,27
				324	Sukcesija šume (zemljišta u zarastanju)	17509,30	8,64
4	Vlažna područja	1141,59	0,56	411	Kopnene močvare	1141,59	0,56
5	Vodene površine	4822,27	2,38	511	Vodotoci	2155,54	1,06
				512	Vodna tijela	2666,73	1,32
Ukupno		**202761,14**	**100,00**	**Ukupno**		**202761,16**	**100,00**

Tablica 6. Prostorna struktura korištenja površina prema stanju zemljišnog pokrova 2018.
Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, CORINE Land Cover (CLC).
Dostupno na: https://www.haop.hr/hr/corine-land-cover-hrvatska-clc-hrvatska

Zadnji dostupni podatci odnose se na 2018. te su već obrađeni u prethodnom izvješću pa se neće detaljnije analizirati u ovom Izvješću, već su ukratko vidljivi na slici 9. i tablici 6.

II.1.2. Prostorna struktura korištenja i namjene površina prema prostornim planovima

Za analizu površina prema prostornim planovima korišteni su kartografski prikazi Korištenja i namjene površina/prostora iz prostornih planova uređenja gradova i općina, odnosno podatci su izračunati iz digitalnih grafičkih prikaza istih. Analizirani su prostorni planovi uređenja koji su bili na snazi na kraju 2025. godine, a planirane namjene površina po jedinicama lokalne samouprave su vidljivi u tablici 7.

Pri analizi je uočeno da postoje značajne razlike u određivanju pojedinih kategorija korištenja zemljišta između pojedinih prostornih planova uređenja što značajno otežava sveobuhvatno analiziranje korištenja površina. Također, došlo je do značajnih izmjena u definiranju pojedinih kategorija u odnosu na podatke iz prošlog izvješća što onemogućava direktno uspoređivanje podataka iz prethodnog izvješća s podatcima analiziranim u ovom Izvješću. Bitno je napomenuti i da se ovdje radi o prostornoplanskim kategorijama korištenja zemljišta te ne mora značiti da se u stvarnosti zemljište zapravo i koristi i za tu namjenu. Primjerice, dio poljoprivrednog zemljišta se ne koristi za poljoprivrednu proizvodnju pa nakon dužeg perioda

takvog nekorištenja dolazi do zarastanja i s vremenom širenja šuma na do tada nominalno poljoprivredno zemljište.

Jedinica lokalne samouprave	Namjena površina												
	Građevinska područja		Poljoprivredne površine isključive namjene		Šumske površine isključive namjene		Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište		Vodne površine		Ostale površine		UKUPNO
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Bebrina	704,74	7,02	4277,71	42,62	2314,52	23,06	1840,63	18,34	898,91	8,96	0,00	0,00	**10036,51**
Brodski Stupnik	472,13	8,16	1652,43	28,55	2431,33	42,00	696,69	12,04	529,99	9,16	5,81	0,10	**5788,37**
Bukovlje	466,81	14,73	1160,30	36,61	1297,37	40,93	139,91	4,41	101,17	3,19	4,19	0,13	**3169,75**
Cernik	704,75	5,51	1365,29	10,68	8242,82	64,47	2332,57	18,24	40,48	0,32	99,93	0,78	**12785,84**
Davor	292,35	6,84	2383,16	55,79	663,59	15,53	677,90	15,87	233,29	5,46	21,49	0,50	**4271,78**
Donji Andrijevci	455,53	7,99	3447,56	60,50	1215,05	21,32	394,77	6,93	64,86	1,14	120,44	2,11	**5698,20**
Dragalić	338,94	5,74	3225,48	54,66	1937,25	32,83	181,40	3,07	124,71	2,11	93,22	1,58	**5900,99**
Garčin	702,39	8,04	4346,72	49,78	2615,28	29,95	759,25	8,70	90,18	1,03	217,73	2,49	**8731,55**
Gornja Vrba	435,32	21,57	1074,21	53,24	390,57	19,36	85,90	4,26	0,00	0,00	31,72	1,57	**2017,71**
Gornji Bogićevci	319,83	7,64	1640,35	39,21	1431,87	34,23	676,77	16,18	7,44	0,18	107,38	2,57	**4183,64**
Gundinci	221,37	3,71	3906,41	65,43	1842,85	30,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**5970,62**
Klakar	553,08	10,33	3824,75	71,40	757,12	14,13	0,00	0,00	214,02	4,00	7,71	0,14	**5356,67**
Nova Gradiška	1361,40	27,51	2183,01	44,11	939,76	18,99	243,07	4,91	28,24	0,57	193,24	3,90	**4948,72**
Nova Kapela	652,81	5,06	4860,60	37,70	5777,83	44,81	1316,81	10,21	138,97	1,08	147,28	1,14	**12894,30**
Okučani	709,44	4,44	2801,14	17,55	8838,68	55,37	2846,60	17,83	713,01	4,47	55,31	0,35	**15964,19**
Oprisavci	450,38	7,54	3042,56	50,94	730,36	12,23	1450,35	24,28	299,64	5,02	0,00	0,00	**5973,30**
Oriovac	1229,00	13,21	4521,55	48,58	1651,73	17,75	724,26	7,78	1180,52	12,68	0,00	0,00	**9307,06**
Podcrkavlje	581,63	6,12	2385,44	25,10	5198,56	54,70	1179,83	12,41	108,73	1,14	49,63	0,52	**9503,81**
Rešetari	837,90	14,14	1349,10	22,77	1847,62	31,19	1573,16	26,56	144,36	2,44	171,66	2,90	**5923,80**
Sibinj	1288,02	12,43	4465,40	43,08	3454,49	33,33	512,47	4,94	480,85	4,64	163,70	1,58	**10364,93**
Sikirevci	373,93	12,71	2077,90	70,61	110,95	3,77	54,38	1,85	103,79	3,53	221,66	7,53	**2942,61**
Slavonski Brod	2897,35	53,35	863,92	15,91	1369,93	25,23	141,21	2,60	155,20	2,86	3,19	0,06	**5430,80**
Slavonski Šamac	348,76	15,40	1175,84	51,93	218,16	9,63	336,17	14,85	185,46	8,19	0,00	0,00	**2264,39**
Stara Gradiška	221,12	2,86	1141,12	14,77	4083,16	52,83	1970,55	25,50	157,32	2,04	155,26	2,01	**7728,52**
Staro Petrovo Selo	711,39	5,05	7719,41	54,76	3727,15	26,44	1449,51	10,28	117,35	0,83	372,01	2,64	**14096,82**
Velika Kopanica	714,41	9,21	5520,45	71,14	873,41	11,26	594,00	7,66	30,26	0,39	26,98	0,35	**7759,51**
Vrbje	510,94	6,60	3330,75	43,02	2239,31	28,92	1373,56	17,74	159,09	2,05	128,30	1,66	**7741,95**
Vrpolje	558,25	9,17	4543,01	74,62	721,13	11,84	186,57	3,06	26,76	0,44	52,80	0,87	**6088,52**
Brodsko-posavska županija	**19113,94**	**9,42**	**84285,57**	**41,55**	**66921,84**	**32,99**	**23738,28**	**11,70**	**6334,61**	**3,12**	**2450,63**	**1,21**	**202844,88**

Tablica 7. Namjena površina prema PPUG/O 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2025. godina.

II.1.2.1. Građevinska područja

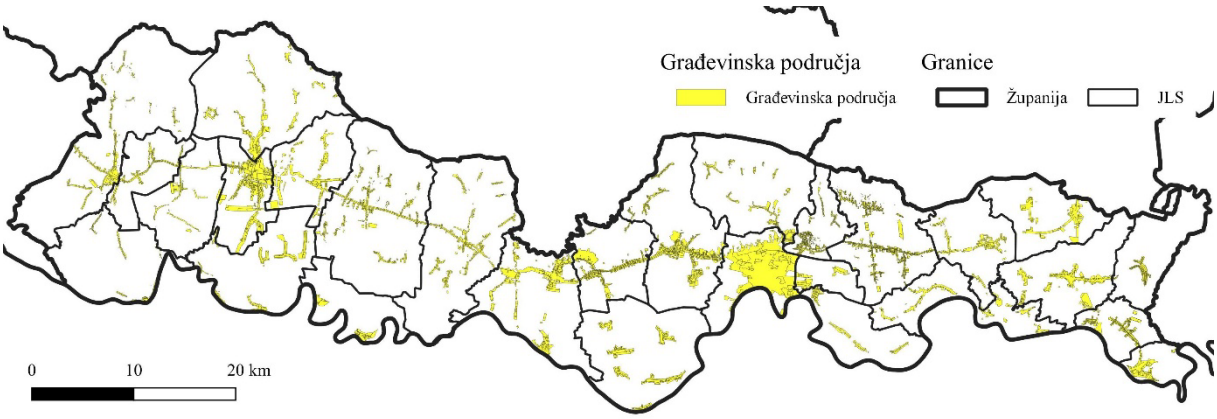

Slika 10. Građevinska područja u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2026. godina.

Sukladno ZPU-u, građevinsko područje je područje određeno prostornim planom za gradnju i budući razvoj, a koje se sastoji od građevinskog područja naselja, izdvojenog dijela građevinskog područja naselja i izdvojenog građevinskog područja izvan naselja.

Jedinica lokalne samouprave	Građevinska područja naselja *		Izdvojena građevinska područja izvan naselja		GRAĐEVINSKA PODRUČJA
	ha	%	ha	%	ha
Bebrina	670,07	95,08	34,67	4,92	**704,74**
Brodski Stupnik	401,05	84,95	71,08	15,05	**472,13**
Bukovlje	439,44	94,14	27,37	5,86	**466,81**
Cernik	664,28	94,26	40,47	5,74	**704,75**
Davor	213,43	73,00	78,92	27,00	**292,35**
Donji Andrijevci	381,98	83,85	73,55	16,15	**455,53**
Dragalić	229,72	67,78	109,22	32,22	**338,94**
Garčin	509,74	72,57	192,65	27,43	**702,39**
Gornja Vrba	253,45	58,22	181,86	41,78	**435,32**
Gornji Bogićevci	278,49	87,07	41,34	12,93	**319,83**
Gundinci	202,26	91,37	19,11	8,63	**221,37**
Klakar	317,03	57,32	236,05	42,68	**553,08**
Nova Gradiška	1097,31	80,60	264,09	19,40	**1361,40**
Nova Kapela	639,67	97,99	13,13	2,01	**652,81**
Okučani	654,37	92,24	55,06	7,76	**709,44**
Oprisavci	381,05	84,61	69,33	15,39	**450,38**
Oriovac	1119,99	91,13	109,01	8,87	**1229,00**
Podcrkavlje	485,99	83,56	95,64	16,44	**581,63**
Rešetari	642,32	76,66	195,58	23,34	**837,90**
Sibinj	1170,80	90,90	117,22	9,10	**1288,02**
Sikirevci	300,92	80,48	73,01	19,52	**373,93**
Slavonski Brod	2717,24	93,78	180,11	6,22	**2897,35**
Slavonski Šamac	341,89	98,03	6,87	1,97	**348,76**
Stara Gradiška	162,96	73,70	58,16	26,30	**221,12**
Staro Petrovo Selo	631,83	88,82	79,56	11,18	**711,39**
Velika Kopanica	578,92	81,03	135,49	18,97	**714,41**
Vrbje	427,20	83,61	83,75	16,39	**510,94**
Vrpolje	421,44	75,49	136,81	24,51	**558,25**
Brodsko-posavska županija	**16334,83**	**85,46**	**2779,11**	**14,54**	**19113,94**

* uključuje izdvojene dijelove građevinskih područja naselja i zone povremenog stanovanja

Tablica 8. Građevinska područja u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2026. godina.

Građevinska područja naselja primarno služe za stanovanje, ali su prisutne i sve ostale namjene (npr. javna i društvena, rekreacijska, infrastrukturna, gospodarska itd.), posebice u gradovima. Izdvojeni dijelovi građevinskih područja naselja su odvojeni dijelovi postojećih građevinskih

područja naselja nastali djelovanjem tradicijskih, prostornih i funkcionalnih utjecaja te posljedično imaju slične funkcije kao i građevinska područja naselja. U prostornim planovima nisu uvijek nedvosmisleno prikazani kao odvojene cjeline u odnosu na građevinska područja naselja pa su u analizi obrađeni zajedno s njima te su u daljnjem tekstu, osim ako nije drugačije naznačeno, uključena u podatke za građevinska područja naselja. Izdvojena građevinska područja naselja predviđena su za sve namjene, osim stambene.

Kao što je vidljivo u tablici 8., u Županiji građevinska područja naselja čine veliku većinu ukupnog udjela građevinskih područja. Isto je točno i z većinu jedinica lokalne samouprave, uz primjetne iznimke nekih općina, posebice Gornje Vrbe i Klakara koje imaju puno veće površine izdvojenih građevinskih područja izvan naselja.

Jedinica lokalne samouprave	Građevinska područja naselja (bez zona povremenog stanovanja)						
	izgrađena		neizgrađena uređena		neizgrađena neuređena		UKUPNO
	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Bebrina	293,67	43,83	376,40	56,17	0,00	0,00	**670,07**
Brodski Stupnik	249,38	62,18	151,66	37,82	0,00	0,00	**401,05**
Bukovlje	279,61	63,63	157,31	35,80	2,52	0,57	**439,44**
Cernik	440,82	66,36	223,46	33,64	0,00	0,00	**664,28**
Davor	117,74	55,17	23,18	10,86	72,51	33,97	**213,43**
Donji Andrijevci	324,10	84,85	57,88	15,15	0,00	0,00	**381,98**
Dragalić	181,10	78,84	48,62	21,16	0,00	0,00	**229,72**
Garčin	252,65	49,56	257,09	50,44	0,00	0,00	**509,74**
Gornja Vrba	133,91	52,83	119,13	47,00	0,42	0,16	**253,45**
Gornji Bogićevci	217,26	78,01	61,23	21,99	0,00	0,00	**278,49**
Gundinci	180,55	89,26	21,71	10,74	0,00	0,00	**202,26**
Klakar	178,48	56,30	138,55	43,70	0,00	0,00	**317,03**
Nova Gradiška	621,86	56,67	475,45	43,33	0,00	0,00	**1097,31**
Nova Kapela	523,98	83,03	107,11	16,97	0,00	0,00	**631,09**
Okučani	497,44	76,02	111,94	17,11	45,00	6,88	**654,37**
Oprisavci	309,42	81,20	71,63	18,80	0,00	0,00	**381,05**
Oriovac	668,38	69,48	281,35	29,25	12,28	1,28	**962,01**
Podcrkavlje	241,07	74,22	83,74	25,78	0,00	0,00	**324,81**
Rešetari	504,54	78,55	129,60	20,18	8,18	1,27	**642,32**
Sibinj	545,34	55,02	445,79	44,98	0,00	0,00	**991,13**
Sikirevci	158,17	52,56	142,75	47,44	0,00	0,00	**300,92**
Slavonski Brod	2209,69	81,32	337,88	12,43	169,67	6,24	**2717,24**
Slavonski Šamac	187,86	54,95	154,03	45,05	0,00	0,00	**341,89**
Stara Gradiška	124,09	76,15	38,87	23,85	0,00	0,00	**162,96**
Staro Petrovo Selo	459,83	78,56	125,51	21,44	0,00	0,00	**585,34**
Velika Kopanica	341,26	58,95	228,07	39,40	9,59	1,66	**578,92**
Vrbje	206,26	48,28	220,94	51,72	0,00	0,00	**427,20**
Vrpolje	296,87	70,44	124,56	29,56	0,00	0,00	**421,44**
Brodsko-posavska županija	**10745,31**	**68,09**	**4715,46**	**29,88**	**320,17**	**2,03**	**15780,95**

Tablica 9. Izgrađenost građevinskih područja naselja 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2026. godina.

Što se tiče izgrađenosti građevinskih područja naselja, u Županiji u cijelosti izgrađeno je malo više od dvije trećine građevinskih područja naselja, dok izgrađenost pojedinačnih jedinca lokalne samouprave značajno varira – nekoliko općina ima izgrađenost oko 80 %, dok ih šest

ima manje od 50 %. Daleko najmanja izgrađenost je u Općini Klakar gdje je dvije trećine svih građevinskih površina neizgrađeno. Poseban su problem neizgrađene neuređene površine koje, iako ne pretjerano raširene na razini cijele Županije (manje od 2 %, nema ih uopće u 19 jedinica lokalne samouprave, ipak se pojavljuju u nekim dijelovima te bi trebale predstavljati apsolutni prioritet pri uređenju naselja, posebno u Općini Davor gdje neuređene površine čine skoro četvrtinu ukupnih građevinskih područja naselja.

Jedinica lokalne samouprave	Površina građevinskih područja naselja*	Broj stanovnika		Gustoća stanovanja	
		Popis 2021.	Procjena 2024.	2021.	2024.
	ha			stan./ha	stan./ha
Bebrina	670,07	2817	2725	**4,20**	**4,07**
Brodski Stupnik	401,05	2357	2203	**5,88**	**5,49**
Bukovlje	439,44	2727	2664	**6,21**	**6,06**
Cernik	664,28	2964	2831	**4,46**	**4,26**
Davor	213,43	2529	2370	**11,85**	**11,10**
Donji Andrijevci	381,98	3059	2866	**8,01**	**7,50**
Dragalić	229,72	1058	1030	**4,61**	**4,48**
Garčin	509,74	3951	3766	**7,75**	**7,39**
Gornja Vrba	253,45	2168	2420	**8,55**	**9,55**
Gornji Bogićevci	278,49	1428	1304	**5,13**	**4,68**
Gundinci	202,26	1610	1544	**7,96**	**7,63**
Klakar	317,03	2020	1972	**6,37**	**6,22**
Nova Gradiška	1097,31	11690	11204	**10,65**	**10,21**
Nova Kapela	631,09	3393	3101	**5,38**	**4,91**
Okučani	654,37	2323	2173	**3,55**	**3,32**
Oprisavci	381,05	1968	1861	**5,16**	**4,88**
Oriovac	962,01	4770	4563	**4,96**	**4,74**
Podcrkavlje	324,81	2207	2156	**6,79**	**6,64**
Rešetari	642,32	3852	3643	**6,00**	**5,67**
Sibinj	991,13	5730	5486	**5,78**	**5,54**
Sikirevci	300,92	2028	1903	**6,74**	**6,32**
Slavonski Brod	2717,24	49891	49471	**18,36**	**18,21**
Slavonski Šamac	341,89	1576	1406	**4,61**	**4,11**
Stara Gradiška	162,96	911	818	**5,59**	**5,02**
Staro Petrovo Selo	585,34	4110	3881	**7,02**	**6,63**
Velika Kopanica	578,92	2621	2404	**4,53**	**4,15**
Vrbje	427,20	1691	1570	**3,96**	**3,68**
Vrpolje	421,44	2818	2643	**6,69**	**6,27**
Brodsko-posavska županija	**15780,95**	**130267**	**125978**	**8,25**	**7,98**

* odnosi se na ukupne površine građevinskih područja naselja i izdvojenih dijelova građevinskih područja naselja u 2025. godini umanjene za zone povremenog stanovanja

Tablica 10. Gustoća stanovanja u građevinskim područjima naselja
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2026. godina.

Kako je već rečeno, građevinska područja naselja primarno služe za stanovanje pa je osim izgrađenosti, dobro promotriti i kako građevinska područja naselja stoje po tom pokazatelju. Za potrebe ove analize korištena je gustoća stanovanja, odnosno pokazatelj koliko stanovnika živi po hektaru građevinskog područja naselja u pojedinim jedinicama lokalne samouprave (tablica 9.). Prosjek Županije je relativno niskih 8,25 stanovnika po hektaru uz tendenciju smanjenje zbog ranije objašnjenog pada broja stanovnika. Gustoća stanovanja značajno varira po jadnicama lokalne samouprave, očekivano je najveća u Gradu Slavonskom Brodu (kako zbog najvećeg broja stanovnika, tako i zbog relativno manje površine), viša od županijskog prosjeka je i u Gradu Novoj Gradišci te općinama Davor i Gornja Vrba, dok je najniža u Općini Okučani.

Jedinica lokalne samouprave	Izdvojena građevinska područja izvan naselja				
	Izgrađena		Neizgrađena		Ukupno
	ha	%	ha	%	ha
Bebrina	10,27	29,62	24,40	70,38	**34,67**
Brodski Stupnik	19,05	26,80	52,03	73,20	**71,08**
Bukovlje	2,83	10,35	24,53	89,65	**27,37**
Cernik	7,39	18,26	33,08	81,74	**40,47**
Davor	78,92	100,00	0,00	0,00	**78,92**
Donji Andrijevci	38,21	51,95	35,34	48,05	**73,55**
Dragalić	24,15	22,11	85,07	77,89	**109,22**
Garčin	62,17	32,27	130,48	67,73	**192,65**
Gornja Vrba	83,47	45,90	98,40	54,10	**181,86**
Gornji Bogićevci	13,37	32,34	27,97	67,66	**41,34**
Gundinci	0,00	0,00	19,11	100,00	**19,11**
Klakar	4,44	1,88	231,62	98,12	**236,05**
Nova Gradiška	120,60	45,67	143,49	54,33	**264,09**
Nova Kapela	4,98	37,95	8,15	62,05	**13,13**
Okučani	23,16	42,05	31,91	57,95	**55,06**
Oprisavci	23,36	33,70	45,97	66,30	**69,33**
Oriovac	79,64	73,06	29,37	26,94	**109,01**
Podcrkavlje	79,96	83,60	15,68	16,40	**95,64**
Rešetari	22,05	11,27	173,53	88,73	**195,58**
Sibinj	51,31	43,77	65,91	56,23	**117,22**
Sikirevci	10,10	13,84	62,90	86,16	**73,01**
Slavonski Brod	0,00	0,00	180,11	100,00	**180,11**
Slavonski Šamac	6,87	100,00	0,00	0,00	**6,87**
Stara Gradiška	24,18	41,57	33,98	58,43	**58,16**
Staro Petrovo Selo	25,59	32,16	53,97	67,84	**79,56**
Velika Kopanica	15,70	11,59	119,79	88,41	**135,49**
Vrbje	83,75	100,00	0,00	0,00	**83,75**
Vrpolje	44,46	32,50	92,35	67,50	**136,81**
Brodsko-posavska županija	**959,99**	**34,54**	**1819,13**	**65,46**	**2779,11**

Tablica 11. Izgrađenost izdvojenih građevinskih područja izvan naselja 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2026. godina.

Izdvojena građevinska područja izvan naselja su izgrađena drastično manje od građevinskih područja naselja, omjer izrađenih i neizgrađenih površina je gotovo potpuno suprotan pa je tako u Županiji u cijelosti iskorišteno malo više od trećine ukupnim površina izdvojenih građevinskih područja izvan naselja. Većina jedinca lokalne samouprave također ima slabo iskorištena izdvojena građevinska područja izvan naselja. Grad Slavonski Brod i Općina Gundinci imaju u potpunosti neiskorištena izdvojena građevinska područja izvan naselje, dok većina ostalih ima iskorištenost ispod 50 %. S druge strane, općine Davor, Slavonski Šamac i Vrbje imaju potpunu iskorištenost svojih izdvojenih građevinskih područja izvan naselja.

Jedinica lokalne samouprave	Namjena površina izdvojenih građevinskih područja izvan naselja																UKUPNO
	gospodarska		komunalno - servisna		ugostiteljsko - turistička		javna i društvena		športsko - rekeacijska		posebna		groblja		prometne površine		
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Bebrina	21,88	63,11	0,00	0,00	10,45	30,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,34	6,75	0,00	0,00	**34,67**
Brodski Stupnik	53,78	75,67	0,00	0,00	17,22	24,23	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	**71,08**
Bukovlje	15,03	54,93	0,00	0,00	1,92	7,03	0,00	0,00	9,50	34,72	0,00	0,00	0,91	3,32	0,00	0,00	**27,37**
Cernik	32,32	79,87	0,00	0,00	2,35	5,80	2,97	7,33	0,00	0,00	0,00	0,00	2,83	7,00	0,00	0,00	**40,47**
Davor	75,85	96,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,07	3,89	0,00	0,00	**78,92**
Donji Andrijevci	51,00	69,34	0,00	0,00	3,86	5,25	1,26	1,72	12,12	16,47	0,00	0,00	5,31	7,22	0,00	0,00	**73,55**
Dragalić	74,81	68,50	0,00	0,00	10,25	9,39	0,00	0,00	0,00	0,00	20,00	18,31	4,15	3,80	0,00	0,00	**109,22**
Garčin	164,45	85,36	0,00	0,00	2,64	1,37	0,19	0,10	19,39	10,07	0,00	0,00	5,98	3,10	0,00	0,00	**192,65**
Gornja Vrba	159,16	87,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21,59	11,87	0,00	0,00	1,12	0,61	0,00	0,00	**181,86**
Gornji Bogićevci	25,71	62,19	0,00	0,00	0,00	0,00	7,60	18,38	2,95	7,14	0,00	0,00	5,08	12,29	0,00	0,00	**41,34**
Gundinci	19,11	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**19,11**
Klakar	234,43	99,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,62	0,69	0,00	0,00	**236,05**
Nova Gradiška	205,71	77,90	41,97	15,89	3,90	1,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,50	4,74	0,00	0,00	**264,09**
Nova Kapela	9,19	69,95	3,13	23,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,82	6,22	0,00	0,00	**13,13**
Okučani	40,24	73,08	0,00	0,00	2,47	4,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,02	12,74	5,34	9,69	**55,06**
Oprisavci	55,13	79,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,01	17,32	0,00	0,00	2,20	3,17	0,00	0,00	**69,33**
Oriovac	96,32	88,36	0,00	0,00	6,49	5,95	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,20	5,69	0,00	0,00	**109,01**
Podcrkavlje	70,07	73,27	0,00	0,00	0,62	0,65	0,00	0,00	20,75	21,69	0,00	0,00	4,20	4,39	0,00	0,00	**95,64**
Rešetari	167,71	85,75	6,54	3,34	10,42	5,33	0,00	0,00	4,88	2,50	0,00	0,00	6,02	3,08	0,00	0,00	**195,58**
Sibinj	106,59	90,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,42	0,36	0,00	0,00	0,00	0,00	4,94	4,22	5,28	4,50	**117,22**
Sikirevci	36,97	50,63	0,00	0,00	34,66	47,48	0,00	0,00	1,38	1,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**73,01**
Slavonski Brod	89,32	49,59	21,23	11,79	16,71	9,28	0,00	0,00	52,85	29,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**180,11**
Slavonski Šamac	6,87	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**6,87**
Stara Gradiška	48,90	84,08	0,00	0,00	1,94	3,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,26	5,61	4,06	6,98	**58,16**
Staro Petrovo Selo	61,59	77,41	0,00	0,00	7,83	9,84	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,14	12,75	0,00	0,00	**79,56**
Velika Kopanica	121,47	89,65	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,40	3,99	0,00	0,00	8,62	6,36	0,00	0,00	**135,49**
Vrbje	64,98	77,60	14,82	17,69	2,13	2,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,81	2,17	0,00	0,00	**83,75**
Vrpolje	78,06	57,06	0,00	0,00	0,00	0,00	4,22	3,08	11,78	8,61	40,46	29,57	2,30	1,68	0,00	0,00	**136,81**
Brodsko-posavska županija	**2186,66**	**78,68**	**87,68**	**3,16**	**135,86**	**4,89**	**16,65**	**0,60**	**174,60**	**6,28**	**60,53**	**2,18**	**102,44**	**3,69**	**14,67**	**0,53**	**2779,11**

Tablica 12. Namjena površina izdvojenih građevinskih područja izvan naselja 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2026. godina.

Što se tiče planirane namjene površina u izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja, dominira gospodarska namjena koja čini većinu u svim jedinicama lokalne samouprave te naravno u Županiji u cijelosti.

Uzevši u obzir sve navedeno, dakle relativno slabu izgrađenost građevinskih područja u Županiji te pad broja stanovnika, daljnje širenje građevinskih područja nije poželjno i trebalo bi ga izbjegavati. Širenje građevinskih područja uzrokuje smanjenje površina ostalih namjena, prvenstveno poljoprivrednih površina i šuma te degradaciju i fragmentaciju prirodnih staništa. Također, budući da je građevinska područja potrebno infrastrukturno opremiti, širenje u postojećim uvjetima će dovesti do dodatnih troškova pri gradnji nove i održavanju postojeće infrastrukture te do potencijalnih neučinkovitosti u infrastrukturnim sustavima. Što se tiče građevinskih područja naselja, budući da se broj stanovnika cijele Županije smanjuje te da sama izgrađenost ne znači nužno i stvarno korištenje izgrađenih građevina (uzeti u obzir značajan broj praznih stanova), poželjnije je koristiti već izgrađene dijelove nego širiti naselja na neizgrađene prostore kako zbog ranije navedene potrebe za infrastrukturom tako i zbog

sprječavanja pražnjena središta naselja što obično dovodi do degradacije prostora. Izdvojena građevinska područja izvan naselja posebno ne bi trebalo širiti zbog ranije navedene jako slabe izgrađenosti. Naravno, sve navedeno se odnosi na generalizirani prikaz Županije te u slučaju pojedinih naselja mogu postajati opravdani razlozi za širenje građevinskih područja (što bi trebalo detaljnije analizirati pojedinačnim prostornim planovima uređenja gradova i općina), ali i takvim zahvatima treba pristupiti vrlo oprezno uzimajući u obzir sve potencijalne pozitivne i negativne strane.

II.1.2.2. Poljoprivredno zemljište

Najveća pojedinačna kategorija planskog korištenja zemljišta u Županije je poljoprivredno zemljište isključive namjene, a isto je točno i za većinu jedinica lokalne samouprave. Uzevši u obzir takvo stanje, ne treba posebno napominjati da je poljoprivredno zemljište jedan od najvrijednijih prirodnih resursa Županije i vrlo veliku ulogu u njezinom razvoju. Generalno gledano, općine u istočnom dijelu Županije imaju više udjele osobito vrijednog i vrijednog poljoprivrednog zemljišta u odnosu na zapadnije općine, prvenstveno zbog pogodnijeg reljefa.

Jedinica lokalne samouprave	Poljoprivredne površine isključive namjene							Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište	Ribnjaci	
	osobito vrijedno obradivo tlo		vrijedno obradivo tlo		ostala obradiva tla		Ukupno			
	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	ha	ha	%*
Bebrina	2252,66	22,44	797,46	7,95	1227,59	12,23	**4277,71**	**1840,63**	**658,37**	**6,56**
Brodski Stupnik	213,21	3,68	421,96	7,29	1017,26	17,57	**1652,43**	**696,69**	**464,90**	**8,03**
Bukovlje	147,98	4,67	51,93	1,64	960,39	30,30	**1160,30**	**139,91**	**0,00**	**0,00**
Cernik	0,00	0,00	0,00	0,00	1365,29	10,68	**1365,29**	**2332,57**	**5,20**	**0,04**
Davor	1252,29	29,32	850,18	19,90	280,69	6,57	**2383,16**	**677,90**	**0,00**	**0,00**
Donji Andrijevci	1025,71	18,00	1263,39	22,17	1158,46	20,33	**3447,56**	**394,77**	**0,00**	**0,00**
Dragalić	138,48	2,35	987,62	16,74	2099,39	35,58	**3225,48**	**181,40**	**0,00**	**0,00**
Garčin	458,41	5,25	1264,28	14,48	2624,03	30,05	**4346,72**	**759,25**	**0,00**	**0,00**
Gornja Vrba	242,06	12,00	504,24	24,99	327,91	16,25	**1074,21**	**85,90**	**0,00**	**0,00**
Gornji Bogićevci	189,05	4,52	309,10	7,39	1142,20	27,30	**1640,35**	**676,77**	**0,00**	**0,00**
Gundinci	1014,55	16,99	1699,37	28,46	1192,49	19,97	**3906,41**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Klakar	2087,58	38,97	6,83	0,13	1730,33	32,30	**3824,75**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Nova Gradiška	224,25	4,53	801,04	16,19	1157,72	23,39	**2183,01**	**243,07**	**0,00**	**0,00**
Nova Kapela	179,13	1,39	1290,61	10,01	3390,86	26,30	**4860,60**	**1316,81**	**0,00**	**0,00**
Okučani	289,84	1,82	1294,92	8,11	1216,38	7,62	**2801,14**	**2846,60**	**668,56**	**4,19**
Oprisavci	1859,35	31,13	246,01	4,12	937,20	15,69	**3042,56**	**1450,35**	**0,00**	**0,00**
Oriovac	1638,38	17,60	512,43	5,51	2370,74	25,47	**4521,55**	**724,26**	**885,83**	**9,52**
Podcrkavlje	244,86	2,58	0,00	0,00	2141,47	22,53	**2385,44**	**1179,83**	**0,00**	**0,00**
Rešetari	0,00	0,00	826,10	13,95	523,00	8,83	**1349,10**	**1573,16**	**0,00**	**0,00**
Sibinj	1459,10	14,08	923,69	8,91	2082,61	20,09	**4465,40**	**512,47**	**345,11**	**3,33**
Sikirevci	968,55	32,91	77,60	2,64	1031,75	35,06	**2077,90**	**54,38**	**0,00**	**0,00**
Slavonski Brod	137,83	2,54	688,52	12,68	37,57	0,69	**863,92**	**141,21**	**0,00**	**0,00**
Slavonski Šamac	590,44	26,07	13,93	0,62	563,62	24,89	**1175,84**	**336,17**	**0,00**	**0,00**
Stara Gradiška	608,11	7,87	297,38	3,85	235,63	3,05	**1141,12**	**1970,55**	**17,65**	**0,23**
Staro Petrovo Selo	2651,93	18,81	2368,13	16,80	2699,35	19,15	**7719,41**	**1449,51**	**0,00**	**0,00**
Velika Kopanica	1929,76	24,87	1810,46	23,33	1780,23	22,94	**5520,45**	**594,00**	**0,00**	**0,00**
Vrbje	1793,30	23,16	159,94	2,07	1377,51	17,79	**3330,75**	**1373,56**	**0,00**	**0,00**
Vrpolje	979,14	16,08	1873,14	30,77	1690,73	27,77	**4543,01**	**186,57**	**0,00**	**0,00**
Brodsko-posavska županija	**24575,97**	**12,12**	**21340,25**	**10,52**	**38362,39**	**18,91**	**84285,57**	**23738,28**	**3045,62**	**1,50**

* odnosi se na udio u ukupnoj površini jedinice lokalne samouprave/Županije

Tablica 13. Poljoprivredne površine u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina, 2026. godina.

Poljoprivredno zemljište je prema Zakonu o poljoprivrednom zemljištu („Narodne novine“, br. 20/18., 115/18., 98/19., 57/22. i 136/25.) dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu. Isti zakon dijeli poljoprivredno zemljište prema bonitetnim svojstvima tla, klime, reljefa i ostalih prirodnih uvjeta u četiri kategorije:

- osobito vrijedno obradivo poljoprivredno zemljište (P1)
- vrijedno obradivo poljoprivredno zemljište (P2)
- ostalo obradivo zemljište (P3)
- ostala poljoprivredna zemljišta (PŠ).

Prostorni planovi većinom preuzimaju takvu kategorizaciju, ali točna podjela značajno varira između pojedinačnih prostornih planova.

Kao što je vidljivo u tablici 13., pri analizi poljoprivrednog zemljišta u obzir su uzeti i ribnjaci koji se, obično ne smatraju poljoprivrednim zemljištem u kontekstu prostornih planova (primjerice u tablici 7. su svrstani pod vodne površine), ali ih Zakon o poljoprivrednom zemljištu prepoznaje kao poljoprivredno zemljište, a i koriste se za uzgoj hrane što je u velikoj mjeri osnovna svrha poljoprivrednog zemljišta, uzeti su obzir u ovom poglavlju. U Županiji postoje dva značajnija područja ribnjaka, jedno su ribnjaci Jelas koji se nalaze na području općina Bebrina, Brodski Stupnik, Oriovac i Sibinj, dok je drugo ribnjak Vrbovljani na području općina Okučani i Stara Gradiška.

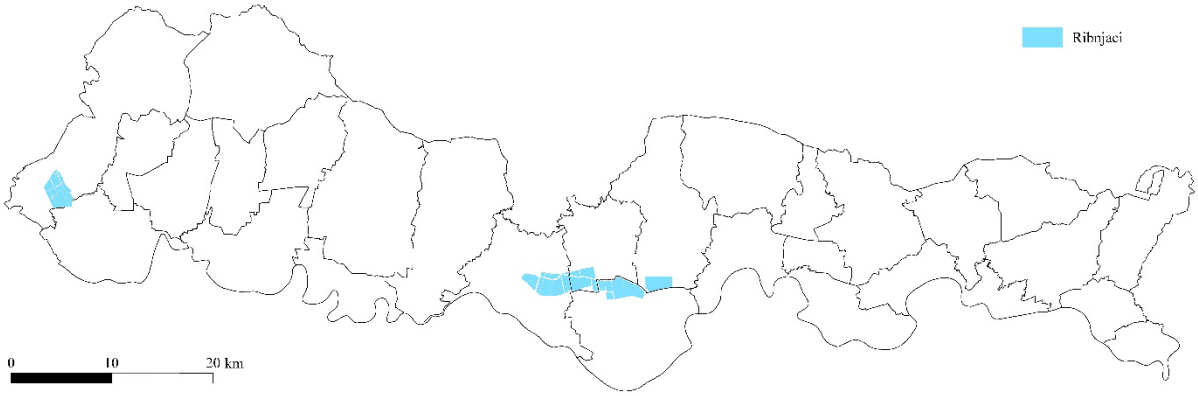

Slika 11. Ribnjaci u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 04/01., 06/05., 11/08., 14/08. - pročišćeni tekst, 05/10., 09/12., 39/20., 45/20. - pročišćeni tekst, 33/23. i 01/24. - pročišćeni tekst).

Tijekom analize uočeno je da postoje značajne razlike između jedinica lokalne samouprave pri određivanju pojedinih kategorija poljoprivrednog zemljišta, kao i da postoje brojne nelogičnosti u raspodjeli zemljišta u pojedinačne kategorije pa bi se u budućim izmjena prostornih planova trebalo posebno poraditi na ispravljanju ovoga problema.

II.1.2.3. Šumsko zemljište

Otprilike trećina površine Županije je pod šumama te su šume isključive namjene druga najveća kategorija korištenja zemljišta u Županiji. U pojedinim jedinicama lokalne samouprave šume

čine većinu ukupne površine. Većinom su to općine u brdskim predjelima(npr. Cernik, Okučani, Podcrkavlje itd.).

Šume i šumska zemljišta su prema Zakonu o šumama („Narodne novine“, br. 68/18., 115/18., 98/19., 32/20., 145/20., 101/23. i 36/24.) dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu.

Jedinica lokalne samouprave	Šumske površine isključive namjene							Ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište
	gospodarske šume		zaštitne šume		šume posebne namjene		Ukupno	
	ha	%*	ha	%*	ha	%*	ha	ha
Bebrina	2314,52	23,06	0,00	0,00	0,00	0,00	**2314,52**	**1840,63**
Brodski Stupnik	395,37	6,83	2035,96	35,17	0,00	0,00	**2431,33**	**696,69**
Bukovlje	1297,37	40,93	0,00	0,00	0,00	0,00	**1297,37**	**139,91**
Cernik	7783,99	60,88	458,83	3,59	0,00	0,00	**8242,82**	**2332,57**
Davor	663,59	15,53	0,00	0,00	0,00	0,00	**663,59**	**677,90**
Donji Andrijevci	1073,19	18,83	141,86	2,49	0,00	0,00	**1215,05**	**394,77**
Dragalić	1937,25	32,83	0,00	0,00	0,00	0,00	**1937,25**	**181,40**
Garčin	2615,28	29,95	0,00	0,00	0,00	0,00	**2615,28**	**759,25**
Gornja Vrba	252,58	12,52	0,00	0,00	137,99	6,84	**390,57**	**85,90**
Gornji Bogićevci	1431,87	34,23	0,00	0,00	0,00	0,00	**1431,87**	**676,77**
Gundinci	1680,55	28,15	162,30	2,72	0,00	0,00	**1842,85**	**0,00**
Klakar	757,12	14,13	0,00	0,00	0,00	0,00	**757,12**	**0,00**
Nova Gradiška	939,76	18,99	0,00	0,00	0,00	0,00	**939,76**	**243,07**
Nova Kapela	5777,83	44,81	0,00	0,00	0,00	0,00	**5777,83**	**1316,81**
Okučani	7353,37	46,06	0,00	0,00	1485,31	9,30	**8838,68**	**2846,60**
Oprisavci	730,36	12,23	0,00	0,00	0,00	0,00	**730,36**	**1450,35**
Oriovac	1651,73	17,75	0,00	0,00	0,00	0,00	**1651,73**	**724,26**
Podcrkavlje	5171,80	54,42	26,76	0,28	0,00	0,00	**5198,56**	**1179,83**
Rešetari	1847,62	31,19	0,00	0,00	0,00	0,00	**1847,62**	**1573,16**
Sibinj	2147,29	20,72	96,11	0,93	1211,09	11,68	**3454,49**	**512,47**
Sikirevci	110,95	3,77	0,00	0,00	0,00	0,00	**110,95**	**54,38**
Slavonski Brod	551,42	10,15	818,51	15,07	0,00	0,00	**1369,93**	**141,21**
Slavonski Šamac	218,16	9,63	0,00	0,00	0,00	0,00	**218,16**	**336,17**
Stara Gradiška	2695,60	34,88	0,00	0,00	1391,03	18,00	**4083,16**	**1970,55**
Staro Petrovo Selo	3717,74	26,37	9,41	0,07	0,00	0,00	**3727,15**	**1449,51**
Velika Kopanica	855,96	11,03	15,26	0,20	2,19	0,03	**873,41**	**594,00**
Vrbje	2239,31	28,92	0,00	0,00	0,00	0,00	**2239,31**	**1373,56**
Vrpolje	721,13	11,84	0,00	0,00	0,00	0,00	**721,13**	**186,57**
Brodsko-posavska županija	**58932,70**	**29,05**	**3765,00**	**1,86**	**4227,61**	**2,08**	**66921,84**	**23738,28**

* odnosi se na udio u ukupnoj površini jedinice lokalne samouprave/Županije

Tablica 14. Šumske površine u Brodsko-posavskoj županiji 2025. godine
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, prostorni planovi uređenja gradova i općina., 2026. godina.

Velika većina šuma u Županiji su gospodarske šume, zaštitne šume su u većoj mjeri prisutne samo u Gradu Slavonskom Brodu i Općini Brodski Stupnik, dok se šume posebne namjene većinom nalaze u zaštićenim područjima prirode.

II.2. Sustav naselja

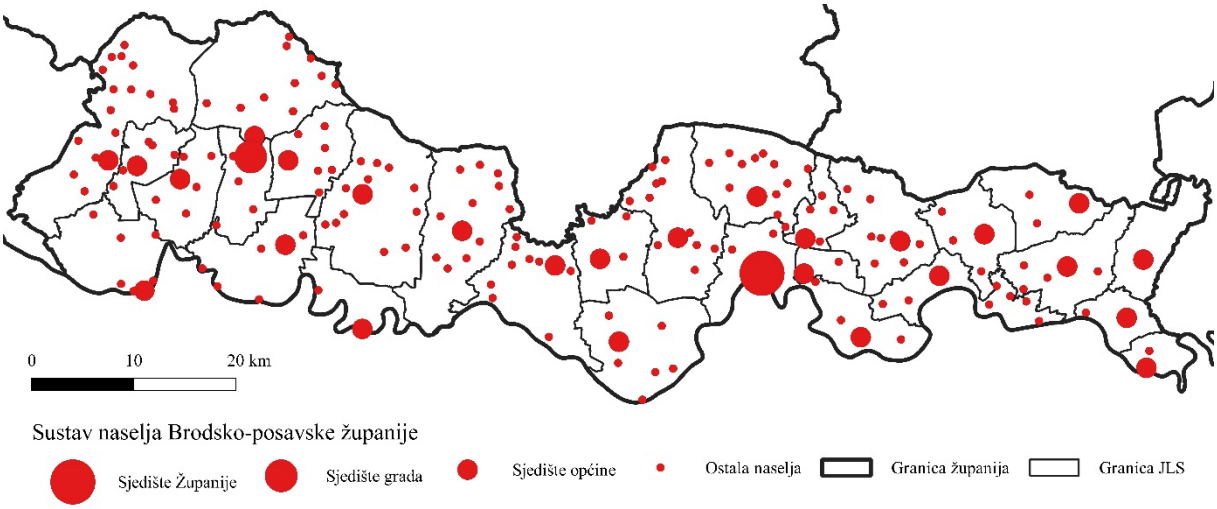

Slika 12. Sustav naselja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Zavod za prostorno uređenje, 2026. godina.

Na području Županije nalazi se 185 naselja. Što se tiče raspodjele naselja po jedinicama lokalne samouprave, najviše ih je u Općini Okučani (17 naselja), dok se Općina Gundinci sastoji od samo jednog naselja.

Analiza naselje prema broju stanovnika rađena je na temelju podataka Popisa stanovništva 2021. koji dijeli Županiju na 185 statističkih naselja te su tih 185 naselja tretirana kao zasebne cjeline. Takvo gledište, mada nije neispravno, ipak ne sagledava u potpunosti stvarno stanje. Karakterističan tip naselja na području Županije su „ušorena“ naselja, odnosno naselja u kojima se kuće nalaze pravilno poredane uz cestu te je čest slučaj da se cijelo naselje sastoji od samo jedne ulice. S vremenom su se naselja širila pa danas nalazimo da su brojna, formalno zasebna naselja u stvari srasla jedna s drugima, odnosno između njih nema prekida naseljenosti pa određivanje gdje jedno naselje završava, a drugo počinje može biti više stvar strogo statističkih granica nego neke stvarne podjele. Ovo je bitno uzeti u obzir kada se analiziraju podatci o veličini naselja koji se odnose na naselja u granicama određenim za statističke svrhe te se događa da je kontinuirano naseljeno područje podijeljeno na nekoliko statističkih naselja koja pojedinačno mogu biti relativno mala, iako sva promatrana zajedno mogu ne biti baš tako mala.

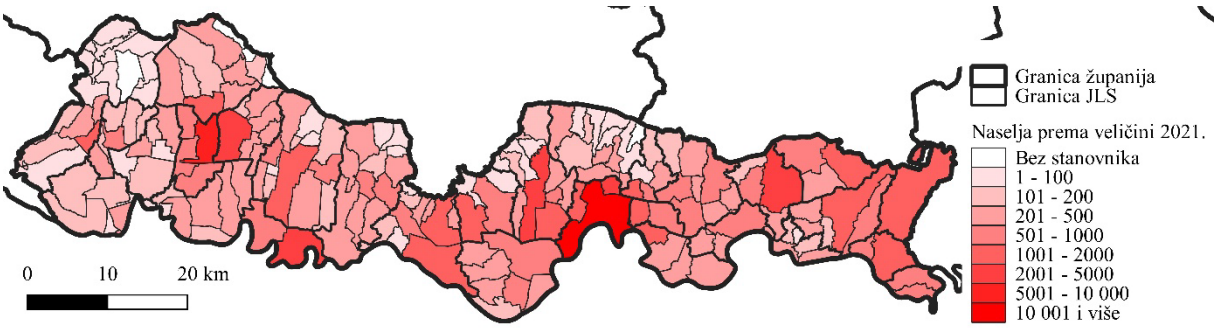

Slika 13. Naselja prema broju stanovnik 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine.
Dostupno na: https://dzs.gov.hr/.

Gledano po veličini, naselja Županije pokazuju značajnu raznolikost. Prema popisu 2021. pet naselja nema stanovnika što je porast u odnosu na prošli popis kada ih je bilo četiri (2001. ih je bilo tri, 1991. nijedno). Budući da osam naselja ima deset ili manje stanovnika, može se očekivati da će se broj naselja bez stanovnika povećati.

Veličina naselja	Naselja		Stanovništvo (2021.)	
	broj	udio (%)	broj	udio (%)
Bez stanovnika	5	2,70	0	0,00
1 - 100	36	19,46	1715	1,32
101 - 200	36	19,46	5324	4,09
201 - 500	60	32,43	18270	14,03
501 - 1000	26	14,05	17695	13,58
1001 - 2001	15	8,11	21099	16,20
2001 - 5000	5	2,70	11339	8,70
5001 - 10000	1	0,54	9820	7,54
10001 i više	1	0,54	45005	34,55
Ukupno	**185**	**100,00**	**130267**	**100,00**

Tablica 15. Kategorije naselja Brodsko-posavske županije prema veličini naselja 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine. Dostupno na: https://dzs.gov.hr/.

Ne računajući naselja bez stanovnika, 85 % naselja Županije ima manje od 1000 stanovnika odnosno malo više od 70 % ih ima manje od 500. Ipak, u naseljima s manje od 1000 stanovnika živi svega trećina stanovnika, što je gotovo jednak udio kao i u najvećem naselju u Županiji – Slavonskom Brodu (koje i jedino s više od 10 000 stanovnika). Ne računajući Slavonski Brod, najveći udio stanovništva živi u naseljima s više od 1000 i manje od 2000 stanovnika. Treba napomenuti da se gotovo sva naselja u kategoriji od 2000 do 5000 stanovnika nalaze bliže donjoj granici tog raspona – od 7 naselja, 6 ih ima manje od 3000 stanovnika, s tim da i najveće od njih, Podvinje, ima 3057 stanovnika. Drugo naselje u Županiji po broju stanovnika je Nova Gradiška s 9820 stanovnika pa je primjetan izostanak naselja u rasponu od 3000 do 10 000 stanovnika. Veća naselja se većinom nalaze u središnjem dijelu Županije, uz glavne prometnice. Manja naselja su velikim dijelom smještena u brdskim dijelovima na sjeveru Županije (primjerice svih pet naselja bez stanovnika se nalaze u ovom području).

Osim veličine, naselja se mogu promatrati i prema tipu naselju. U prikazivanju rezultata Popisa 2021. prema tipu naselja primjenjuje se model koji je 2011. izradila Radna skupina za određivanje kriterija za tipizaciju naselja. Ovim se modelom usuglasilo nekoliko različitih pristupa problematici popisnih definicija urbanih i ruralnih naselja. Model dijeli naselja na gradska i ostala naselja na temelju sljedećih kriterija:

- Gradskim naseljima smatraju se:
    1. sva naselja sjedišta upravnih gradova (bez obzira na broj stanovnika)
    2. sva naselja s 10 000 i više stanovnika
    3. naselja od 5000 do 9999 stanovnika, s 25 % i više zaposlenih u naselju stanovanja, i to u sekundarnim i tercijarnim djelatnostima (u odnosu na ukupan broj zaposlenih stanovnika naselja)

4. naselja od 2000 do 4999 stanovnika, s 25 % i više zaposlenih u naselju stanovanja, i to u sekundarnim i tercijarnim djelatnostima (u odnosu na ukupan broj zaposlenih stanovnika naselja) te s udjelom nepoljoprivrednih kućanstava (kućanstva bez poljoprivredne proizvodnje) od 50 % i više.

- Ostala naselja, koja ne zadovoljavaju navedene kriterije, smatraju se ruralnim i prijelaznim naseljima. U tu skupinu uključena su sela i ostala, manje ili više urbanizirana naselja u ruralnom prostoru, te suburbana naselja.

Sukladno takvoj metodologiji, gradska naselja u Županiji su Davor, Donji Andrijevci, Nova Gradiška, Rešetari i Slavonski Brod[6]. Sva ostala spadaju u kategoriju „ostala naselja“. Podatci prema tipu naselja iz Popisa 2011. i Popisa 2021. su usporedivi jer je korištena ista definicija gradskih i ostalih naselja. Popis 2011. kao gradska izdvaja naselja Davor, Donji Andrijevci, Nova Gradiška i Slavonski Brod, dakle ista kao i Popis 2021. uz iznimku Rešetara koji su međuvremenu zadovoljili uvjete za gradsko naselje. Bitno je napomenuti da je kategorija „ostalih naselja“ jako široka te su u nju svrstana vrlo raznolika naselja koja imaju jako različita obilježja.

II.2.1. Sustav središnjih naselja

Sustav središnjih naselja bitna je odrednica kvalitetnog prostornog uređenja i razvoja svake županije. Istim se usmjerava i/ili kontrolira prostorna raspodjela stanovništva te potiče razvoj optimalne mreže naselja. To se postiže usmjeravanjem gospodarskih djelatnosti i ostalih urbanotvornih sadržaja, a prioritetno podržava razvoj gradova i naselja koja imaju nužne preduvjete.

Prostorni plan Županije preuzima sustav središnjih naselja iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske te dodatno dijeli razinu lokalno središte na tri podrazine. Naselja su stupnjevana na sljedeći način:

- veće regionalno središte (veće razvojno središte): Slavonski Brod
- manje regionalno središte (manje razvojno središte jače razvijenosti): Nova Gradiška
- područna središta (mala razvojna središta) (4): Okučani, Oriovac, Staro Petrovo Selo i Vrpolje
- lokalno središte (inicijalno razvojno središte):
  - veće lokalno središte (22): Bebrina, Brodski Stupnik, Bukovlje, Cernik, Davor, Donji Andrijevci, Dragalić, Garčin, Gornja Vrba, Gornji Bogićevci, Gundinci, Klakar, Nova Kapela, Oprisavci, Podcakavlje, Rešetari, Sibinj, Sikirevci, Slavonski Šamac, Stara Gradiška, Velika Kopanica i Vrbje
  - lokalno središte (9): Batrina, Kruševica, Lužani, Ljupina, Slavonski Kobaš, Slobodnica, Stari Perkovci, Stari Slatinik i Vrbova

[6] Od naselja s više od 2000 stanovnika u Županiji, po ovom se modelu gradskim se ne smatraju Podvinje i Sibinj.

- manje lokalno središte (18): Bartolovci, Beravci, Bodovaljci, Čajkovci, Donja Vrba, Gornja Bebrina, Gornji Andrijevci, Gromačnik, Jaruge, Kaniža, Klokočevik, Malino, Mašić, Orubica, Staro Topolje, Štivica, Šumeče i Vrbovljani.

Prostorni plan Županije usvojen je 2001., Program prostornog uređenja Republike Hrvatske usvojen je 1999. i ne treba posebno napominjati da je od tada došlo do značajnih promjena u prostoru pa tako i u sustavu središnjih naselja. Strategija prostornog razvoja iz 2017. sustav središnjih naselja određuje na temelju metodologija razvijene za potrebe izrade tipologije ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske (Lukić, 2012). Za potrebe ovog Izvješća, provedena je analiza sustava središnjih naselja na temelju iste metodologije, odnosno točnije rečeno, jednog njezinog dijela. Primijenjen je samo kvalitativan postupak ocjenjivanja centraliteta naselja, odnosno analizirana je vrsta i broj središnjih funkcija u naseljima iz tercijarnog i kvartarnog sektora. Provođenje kvantitativnog postupka ocjenjivanja i utvrđivanje gravitacijskih područja bi, naravno, bilo vrlo korisno, ali zbog ograničenja s vremenom i opsegom ovog Izvješća nije bilo moguće te je preporuka da se obradi u zasebnom istraživanju. Analiza se temelji na zadnjim dostupnim podatcima u trenutku izrade ovog Izvješća (početak 2026. godine).

Središnja naselja su izdvojena na temelju sljedećih kriterija:

Stupanj centraliteta	Obvezne funkcije	Eventualne funkcije
Lokalno središte	– područna ili osnovna škola – liječnik opće prakse/obiteljske medicine – poštanski ured – prodavaonica	
Područno središte	– sve obvezne funkcije lokalnog središta – osnovna škola – ljekarna – stomatolog – supereta ili veći broj minimarketa/klasičnih prodavaonica, u pravilu više od 10 prodavaonica	– poslovnica banke ili FINE
Subregionalno središte	– sve obvezne i eventualne funkcije područnog središta – srednja škola – dom zdravlja ili veći broj ordinacija – prekršajni sud – supermarket ili veći broj supereta, eventualno hipermarket	– općinski sud
Regionalno središte	– sve obvezne i eventualne funkcije subregionalnog središta – opća bolnica – općinski i županijski sud – visoko učilište (ili područnica) – hipermarket ili veći broj supermarketa, specijalizirane prodavaonice, 100 i više prodavaonica	– trgovački sud

Makroregionalno središte	– sve obvezne i eventualne funkcije regionalnog središta – sveučilište – klinički bolnički centri ili kliničke bolnice – trgovački sud – većina tipova prodavaonica, veći broj prodavaonica velike prodajne površine (hipermarketa, robnih kuća i sl.)	
Glavni grad	– sve obvezne funkcije makroregionalnog središta – sve upravne funkcije najvišeg ranga u Republici Hrvatskoj (Vrhovni sud, Ustavni sud itd.)	

Tablica 16. Potrebne funkcije za središnja naselja
Izvor: Lukić, A. (2012). Mozaik izvan grada – tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske.

Navedena metodologija je razvijena prije skoro dvadeset godina te je u međuvremenu došlo do određenih promjena, kako u samom prostoru, tako i u organizaciji pojedinih funkcija.

Mreža sudova je reorganizirana i to u smjeru smanjenja broja sudova – prekršajni sudovi su spojeni s općinskima, a i broj općinskih sudova je smanjen. Za prostor Županije, ta reorganizacija doduše nema toliko značajan utjecaj – prekršajni sudovi su postojali u Novoj Gradišci i Slavonskom Brodu, jednako kao i općinski sudovi. Općinski sud u Novoj Gradišci je pripojen onom u Slavonskom Brodu, ali je u Novoj Gradišci osnovana stalna služba općinskog suda pa se može reći da je promjena u ovom slučaju više administrativna nego funkcionalna. Također, navedene promjene ne utječu značajnije na središnje funkcije naselja Županije.

Do značajnijih promjena je došlo u bankarskom sustava. Već je neko vrijeme prisutan trend smanjenja broja poslovnica banaka, ali je to na određen način kompenzirano širenjem mreže bankomata te posebno omogućavanjem pristupa brojnim uslugama banaka putem interneta. Zanimljiv slučaj je i određeno povezivanje usluga poštanskih ureda i banaka. Naime, Hrvatska poštanska banka je u suradnji s Hrvatskom poštom omogućila korištenje nekih bankovnih usluga (npr. isplata i uplata novca, otvaranje tekućeg računa i obavljanje ostalih usluga vezanog za isti, ograničeno kreditno poslovanje itd.) u svim poštanskim uredima.

Vezano za poštanske urede, u nekim naseljima oni ne rade svaki dan (Hrvatska pošta ih vodi kao „neredovite poštanske urede“). Takav je slučaj u naseljima Orubica, Podcrkavlje i Slavonski Kobaš (tri dana u tjednu) te Trnjani i Zapolje (dva dana u tjednu).

U mreži osnovnih škola nije došlo do značajnijih promjena, posebno ne u osnovnoj organizaciji sustava, ali kako ne bilo bilo zabune oko rezultata istraživanja bitno je napomenuti da se za potrebe ove analize svaka škola koja nastavu odražava u svih osam razreda smatra osnovnom školom u smislu funkcija područnog središta, bez obzira na njen formalni status. Naime, škole u Podcrkavlju, Ruščici, Slavonskom Kobašu, Slobodnici i Vranovcima vode se kao područne škole, ali se u njima održava nastava u svih osam razreda. Budući da je svrha analize utvrditi

središnje funkcije pojedinih naselja te da postojanje osmogodišnje škole predstavlja značajnu funkciju centraliteta, prednost je dana stvarnom stanju umjesto administrativnim kriterijima. Poseban slučaj je škola u Staroj Gradišci koja se vodi kao područna škola, izvodi nastavu u svih osam razreda, ali zbog malog broja učenika nastava se izvodi kombinirano za neke razrede (1. i 4. razred imaju nastavu zajedno, jednako kao i 2. i 3. te 7. i 8.). Ova škola je također tretirana kao osnovna škola u smislu funkcija područnog središta.[7]

Vezano za ljekarne, koje su jedna od obveznih funkcija područnog centra, od kraja 2025. godine na području dvanaest općina istočnog dijela Županije (općine Bebrina, Brodski Stupnik, Bukovlje, Gornja Vrba, Klakar, Podcrkavlje, Oriovac, Sibinj, Sikirevci, Staro Petrovo Selo, Velika Kopanica i Vrpolje) djeluje mobilna ljekarna. Ovakvi primjeri dodatno otežavaju određivanje funkcija nekog naselja te su dobar pokazatelj ograničenja svakog modela.

Tijekom analize je uočeno da neka naselja dijele funkcije, odnosno da su u nekim slučajevima dva susjedna naselja fizički spojena te da se neke funkcije formalno nalaze u jednom ili drugom naselju koja funkcioniraju kao jedna cjelina[8]. Posljedica je to osobitosti naseljenosti Županije, gdje se brojna naselja prostoru izduženo uz glavne prometnice te nerijetko uopće nema prekida naseljenosti između naselja pa određivanje gdje jedno naselje završava, a drugo počinje postaje više stvar administrativnih i statističkih granica nego stvarnih podjela. Takvi parovi naselja su za potrebe ove analize tretirani kao jedna cjelina, odnosno smatraju se jednim središtem. Primjera ima dosta, ali su, barem za ovu analizu, najznačajniji parovi naselja koja zajedno imaju neki stupanj centraliteta, a to se odnosi na Bukovlje i Vranovce, Gornju Vrbu i Ruščicu[9], Novu Kapelu i Batrinu te Slavonski Šamac i Kruševicu.

Nakon provedene analize, zaključeno je da od 185 naselja u Županiji, 94 ih ima barem jednu središnju funkciju, izuzev prodavaonice. Naselja sa samo jednom središnjom funkcijom, izuzev prodavaonica, obično imaju samo školu[10]. Ukupno 26 naselja zadovoljavaju sve kriterije za neki stupanj centraliteta te se među njima izdvajaju:

- 7 lokalnih središta (Cernik, Davor, Lužani, Podcrkavlje, Sikirevci, Slavonski Kobaš i Stara Gradiška)
- 17 područnih središta (Bebina, Bukovlje-Vranovci, Donji Andrijevci, Garčin, Gornja Vrba-Ruščica, Gundinci, Nova Kapela-Batrina, Okučani, Oprisavci, Oriovac, Podvinje, Rešetari, Sibinj, Slavonski Šamac-Kruševica, Staro Petrovo Selo, Velika Kopanica, Vrpolje)
- 1 subregionalno središte (Nova Gradiška)

[7] Vezano za područne škole, one bi načelno trebale održavati nastavu od 1. do 4. razreda, ali to u Županiji nije uvijek slučaj. Osim gore navedenih slučajeva područnih škola u kojima se nastava održava do 8. razreda, postoji nemali broj područnih škola u Županiji koje zbog malog broja učenika nastavu izvode u kombiniranim razredima (čest slučaj je da zajedno idu 1. i 4. te 2. i 3. razred, iako ima raznovrsnih kombinacija).

[8] Dobar primjer je Osnovna škola Antun Mihanović Nova Kapela, Batrina gdje je već iz naziva vidljivo da škola koja se formalno nalazi u Batrini podjednako pripada obama naseljima, a i nalazi se uz samu formalnu granicu naselja. Vezano za ova dva naselja, zanimljivo je primijetiti i da se željeznički kolodvor također zove Nova Kapela-Batrina, također se nalazi uz samu granicu, ali na novokapelskoj strani.

[9] Gornja Vrba i Ruščica su posebno zanimljiv slučaj jer se ne nalaze u istoj jedinici lokalne samouprave – Gornja Vrba je sjedište istoimene općine, dok se Ruščica nalazi u Općini Klakar

[10] Iznimka je naselje Zapolje koje nema školu, čak ni područnu, ali ima poštanski ured.

- 1 regionalno središte (Slavonski Brod).

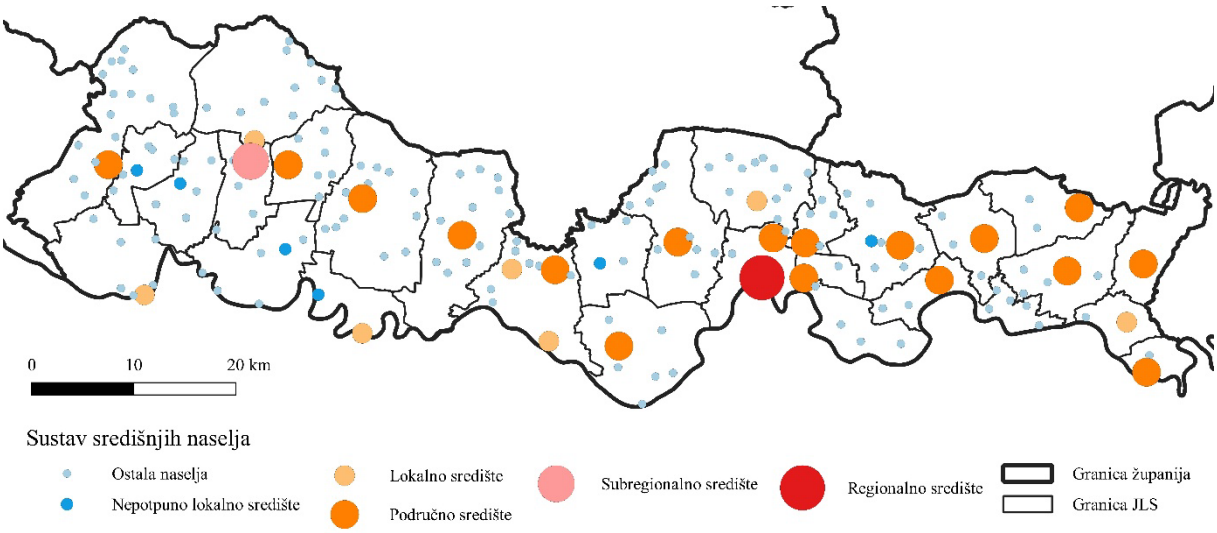

Slika 14. Sustav središnjih naselja Brodsko-posavske županije
Izvor: Zavod za prostorno uređenje, 2026. godina.

Osim 26 navedenih naselja, još 6 naselja (Brodski Stupnik, Dragalić, Gornji Bogićevci, Orubica, Trnjani i Vrbje) imaju područnu ili osnovnu školu, poštanski ured i prodavaonicu, odnosno imaju sve obvezne funkcije lokalnog središta, osim liječničke ordinacije. Takva naselja su svrstana u kategoriju nepotpunih lokalnih središta. S druge strane, naselja Cernik, Davor, Lužani i Sikirevci zadovoljavaju sve uvjete područnog središta, osim jednog (nemaju stomatologa) pa se mogu smatrati nepotpunim područnim centrima. Također, Nova Gradiška je po funkcijama jače subregionalno središte, odnosno od obveznih funkcija regionalnog središta nedostaje joj jedino županijski sud, dok je situacija s općinskim sudom već objašnjena ranije.

Što se tiče raspodjele funkcija po naseljima, ona je sljedeća:

- školstvo:
  - u 63 naselja nalaze se područne škole
  - u 30 naselja nalaze se osmogodišnju osnovnu školu
  - u 2 naselja nalaze se srednje škole
  - u 2 naselja nalaze se visoka učilišta
- zdravstvo:
  - u 26 naselja nalaze se ordinacije liječnika opće prakse odnosno obiteljske medicine
  - u 24 naselja nalaze se ljekarne
  - u 19 naselja nalaze se stomatološke ordinacije
  - u 2 naselja nalaze se domovi zdravlja
  - u 2 naselja nalaze se opće bolnice
- pošta:
  - u 28 naselja nalaze se poštanski uredi koji rade od ponedjeljka do petka
  - u 5 naselja nalaze se poštanski uredi koji rade samo neke dane u tjednu
- financije
  - u 2 naselja nalaze se poslovnice banaka

  - u 15 naselja nalaze se bankomati
  - u 5 naselja nalaze se poslovnice FINE
- sudstvo:
  - u Slavonskom Brodu nalazi se sjedište županijskog i općinskog suda te stalna služba Trgovačkog suda u Osijeku
  - u Novoj Gradiškoj nalazi se sjedište stalne službe Općinskog suda u Slavonskom Brodu.

Zbog ograničenja u vremenu te budući da je određivanje središnjih naselja samo jedan dio Izvješća, a ne istraživanje samo po sebi, nije bilo moguće provesti potpuno terensko istraživanje te su podatci prikupljani iz administrativnih izvora gdje su god bili dostupni. Slabosti takvog pristupa su posebno vidljive kod prodavaonica gdje nije pronađena jedinstvena statistika za sve prodavaonice u Županiji. Problem je donekle zaobiđen na način da su prvo analizirane ostale funkcije naselja te ako je neko naselje zadovoljilo sve potrebne uvjete za pojedini stupanj centraliteta, za njega se išlo provjeravati imaju li i potrebne prodavaonice. U svim slučajevima izdvojena naselja stvarno jesu imala potrebne prodavaonice što je u skladu s dosadašnjim istraživanjima da je funkcija trgovine najraširenija u prostoru.

Funkcija koja nije bila dio analize, odnosno nije svrstava u obvezne funkcije koje naselje mora imati da bi bilo smatrano središtem odgovarajućeg stupnja, ali zapravo ima velik značaj je javna uprava, prvenstveno izražena kroz status sjedišta županije, gradova i općina. Razlozi za to su iznimna usitnjenost lokalne samouprave što dovodi do velikog nesrazmjera u raspodjeli središnjih funkcija između pojedinih gradskih i općinskih sjedišta. Kada se promotre izdvojena središnja naselja u Županiji, od njih 26, samo tri nisu općinska ili gradska sjedišta – lokalna središta Lužani i Slavonski Kobaš te područno središte Podvinje. S druge strane, općinska sjedišta Brodski Stupnik, Dragalić, Gornji Bogićevci i Vrbje ne zadovoljavaju sve kriterije ni za lokalna središta, ali kako je ranije objašnjeno, zadovoljavaju ih većinu te su ipak kakva takva središta svojih općina (posebno Brodski Stupnik koji iako nema liječničku ordinaciju, ima ljekarnu). Poseban slučaj je naselje Klakar koje je sjedište istoimene općine, ali do središnjih funkcija ima samo područnu školu te se ne može smatrati čak ni nepotpunim lokalnim središtem. U toj općini se doduše nalazi Ruščica koja dijeli status područnog središta s Gornjom Vrbom[11].

Zaključno, sustav središnjih naselja Županije relativno je dobro razvijen. Sustav se oslanja na Slavonski Brod kao regionalno središte čije značenje nadilazi županijske okvire. Na nižim razinama centraliteta, mreža područnih središta je relativno pravilno raspoređena u istočnom dijelu Županije te većinom odgovara općinski sjedištima. Primjetno je i da ima relativno malo lokalnih središta, odnosno da kad naselja imaju neke središnje funkcije, dosta često ih imaju u značajnijem broju. Nova Gradiška, kao jače subregionalno središte, čini središte zapadnog dijela Županije. U tom dijelu Županije je mreža središnjih naselja nešto rjeđa, odnosno središnje funkcije su manje disperzirane u prostoru, a i općenito ih je primjetno manje (primjerice vidljiv je nedostatak liječničkih ordinacija u nekim općinskim sjedištima). Bitno je napomenuti i da

[11] Ruščica također ima četverostruko više stanovnika od Klakara te u njoj živi polovina stanovništva cijele Općine Klakar.

iako postoje brojna naselja koja formalno nemaju središnje funkcije, zbog osobina naseljenosti i dobro razvijene prometne mreže, posebice u središnjem dijelu Županije, stanovnici takvih naselja ipak mogu relativno lako zadovoljiti svoje potrebe u obližnjim središtima. Značajan nedostatak svih središnjih funkcija je vidljiv u brdskim naseljima na sjeveru Županije. Također, uzevši u obzir ranije obrazložene negativne demografske trendove, može se očekivati da će se neke središnje funkcije naselja povlačiti iz manjih naselja. Primjerice, brojne područne škole imaju vrlo malo učenika te će se njihov broj vjerojatno reducirati što je poseban problem kada se uzme u obzir da su upravo područne škole najraširenije oblik središnjih funkcija u Županiji. Ovakvi trendovi će vjerojatno jače pogađati područja koja su već sada slabije opskrbljena središnjim funkcijama što samo pokazuje važnost središnjih naselja za razvoj nekog područja.

II.3. Gospodarske djelatnosti

Bruto domaći proizvod (BDP) mjera je ukupne gospodarske djelatnosti u nekom gospodarstvu, a jednak je vrijednosti svih dobara i usluga koje se koriste u finalnoj uporabi te se često koristi kao osnovni gospodarski pokazatelj nekog područja[12]. Bruto domaći proizvod po stanovniku (BDP PS) dobiva se dijeljenjem vrijednosti bruto domaćeg proizvoda s brojem stanovnika. BDP PS je koristan za uspoređivanje područja bitno različite veličine te će biti primarno korišten u daljnjoj analizi.

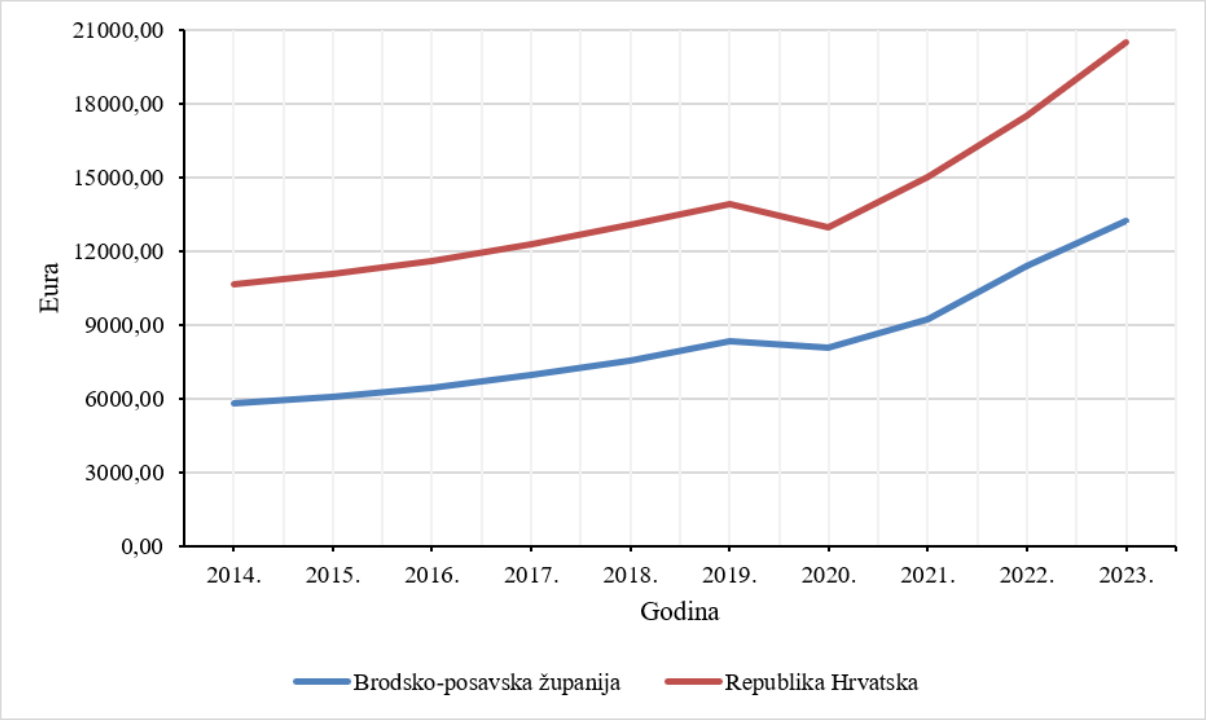

Grafikon 5. Bruto domaći proizvod po stanovnika u Županiji i Državi 2014. – 2021.
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS). Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Zadnji dostupni podatci o BDP PS Županije su iz 2023. te je u toj godini isti iznosio 13 241,43 eura što je osjetno manje od 20 526,21 euro koliko je iznosio BDP PS Države. Od ostalih županija, manji BDP PS su imale samo Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska i Virovitičko-podravska županija. U 2023. godini BDP PS Županije bio je na 64,51 % državnog prosjeka, ali je vidljiv trend smanjenja razlike (npr.2021. bio je na 61,60 %). Kretanje BDP PS Županije i Države je dosta slično, vidljiv je kontinuirani rast od 2014. do 2019., zatim pad u 2020. (godina koju je obilježio vrhunac pandemije bolesti COVID-19), praćen opravkom od 2021. na dalje. Budući da se promatrano razdoblje ovog Izvješća sastoji baš od perioda nakon 2020. godine može se zaključiti da se gospodarstvo Županije (i Države) nalazi u periodu oporavka i bržeg rasta u odnosu na ranije razdoblje.

Ključnu ulogu u gospodarstvu imaju ljudi koji rade, odnosno zaposleni pa je korisno promotriti kretanje njihovog broja, kao i broja nezaposlenih i ekonomski neaktivnih stanovnika Županije.

[12] Naravno, BDP nije savršen pokazatelj, ali isto vrijedi i za bilo koji pojedinačni broj na koji se pokušava svesti tema tako kompleksna kao što je ukupno gospodarstvo nekog područja.

Kao što je već rečeno, na samom početku promatranog razdoblja proveden je Popis stanovništva te su njegovi rezultati vezano za ekonomsku aktivnost vidljivi u tablici 17.

Ekonomska aktivnost		Brodsko-posavska županija		Republika Hrvatska	
		Broj	%	Broj	%
Ekonomski aktivni	**zaposleni**	**46185**	**41,35**	**1624713**	**48,95**
	nezaposleni	**4350**	**3,89**	**89958**	**2,71**
Ekonomski neaktivni	**svega**	**61072**	**54,68**	**1600752**	**48,22**
	učenici ili studenti	7100	6,36	202686	6,11
	osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	9757	8,74	139724	4,21
	osobe koje proizvode dobra za vlastitu potrošnju	299	0,27	6814	0,21
	umirovljenici	34864	31,21	1015783	30,60
	ostale neaktivne osobe	9052	8,10	235745	7,10
Nepoznato		86	0,08	3994	0,12
Ukupno		**111693**	**100,00**	**3319417**	**100,00**

Tablica 17. Stanovništvo Županije staro 15 i više godina prema ekonomskoj aktivnosti 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine.
Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Vidljivo je da je više od polovine stanovništva bilo ekonomski neaktivno, odnosno niti je radilo niti je tražilo posao, osjetno više od državnog prosjeka. Daleko najviše ekonomski neaktivnih osoba bili su u mirovini, ali značaj je i broj učenika i studenata koji je viši od državnog prosjeka. Što se tiče ekonomski aktivnih stanovnika Županije, velika većina ih je bila zaposlena, dok je nezaposlenih bilo relativno malo, ali opet malo više od državnog prosjeka. Ako se ti podatci usporede s onima za 2025.[13] kada je u Županiji bilo 49 022 zaposlene i 4074 nezaposlene osobe, može se primijetiti da je više ljudi zaposleno, manje nezaposleno te da je udio nezaposlenih niži što su sve pozitivni pomaci koji koreliraju s ranije navedenim podatcima o rastu BDP PS.

Što se tiče što su točno radili zaposleni stanovnici Županije, u tablici 18. je vidljivo da ih je najviše radilo u prerađivačkoj industriji, zatim trgovini i popravljanju motornih vozila, djelatnostima zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te građevinarstvu. Kada se to usporedi s podatcima za cijelu Državu, vidljivo je da prerađivačka industrija ima puno veću ulogu u Županiji od državnog prosjeka, kao i da malo više stanovnika Županije radi u građevinarstvu i poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu nego što je to slučaj u Državi u cijelosti. Sukladno tome, može se zaključiti da se Županija više oslanja na primarni i sekundarni sektor djelatnosti.

[13] Treba napomenuti da podatci nisu dobiveni iz istih izvora, podatci za 2021. su dobiveni popisom stanovništva, dok su oni za 2025. dobiveni iz baza podataka Državnog zavoda za statistiku, što u određenoj mjeri smanjuje njihovu izravnu usporedivost, ali zbog nedostatka drugih boljih podataka takve razlike će se zanemariti u provođenju ove analize. Također, podatci popisa stanovništva se odnose na 31. 8. 2021., dok se podatci Državnog zavoda za statistiku odnose na 31. 3. 2025., razlika u datumu koja može imati utjecaj budući da zaposlenost i nezaposlenost variraju tijekom godine.

Područja djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007.	Brodsko-posavska županija		Republika Hrvatska	
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2685	5,81	65412	4,03
B Rudarstvo i vađenje	79	0,17	4691	0,29
C Prerađivačka industrija	10661	23,08	239824	14,76
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	413	0,89	15380	0,95
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	713	1,54	22581	1,39
F Građevinarstvo	4567	9,89	123876	7,62
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	5835	12,63	251075	15,45
H Prijevoz i skladištenje	2236	4,84	98543	6,07
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2562	5,55	129766	7,99
J Informacije i komunikacije	894	1,94	56257	3,46
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	553	1,20	39372	2,42
L Poslovanje nekretninama	62	0,13	9954	0,61
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1524	3,30	85046	5,23
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1152	2,49	54118	3,33
O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	3051	6,61	106748	6,57
P Obrazovanje	3171	6,87	121169	7,46
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	4618	10,00	127338	7,84
R Umjetnost, zabava i rekreacija	435	0,94	30823	1,90
S Ostale uslužne djelatnosti	943	2,04	40621	2,50
T Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	27	0,06	1204	0,07
U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	4	0,01	792	0,05
Nepoznato	0	0,00	123	0,01
Ukupno	**46185**	**100,00**	**1624713**	**100,00**

Tablica 18. Zaposleni prema područjima djelatnosti 2021. godine
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine. Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Bitno je napomenuti da je promatrano razdoblje obilježeno utjecajem globalnih i nacionalnih gospodarskih poremećaja, osobito pandemijom bolesti COVID-19 u prvom dijelu promatranog razdoblja i ruskom invazijom na Ukrajinu u drugom dijelu (te drugim ratovima po svijetu). Posljedično većina Europe pa tako i Županija je bila, a u određenoj mjeri i dalje je, pogođena porastom cijene energenata te inflacijom višom od prosjeka.

II.3.1. Poljoprivreda

Poljoprivreda predstavlja jednu od temeljnih gospodarskih djelatnosti na području Županije, s obzirom na izrazito povoljne prirodne uvjete – kvalitetna aluvijalna tla u dolini rijeke Save, ravničarski reljef te razvijenu tradiciju ratarske i stočarske proizvodnje. Za spomenuti značajan udio poljoprivrednih površina u ukupnoj površini Županije zaslužni su ravničarski i valoviti tereni Županije koji imaju kote u rasponu od otprilike 80 do 250 m nadmorske visine. Iznad 250 m n. v. uvjeti za ratarstvo postaju sve nepovoljniji.

Tip gospodarstva	Broj upisanih gospodarstava						Indeks
	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2025./2021.
Obiteljsko gospodarstvo	6440	5920	5603	5327	5123	4320	72,97
Obrt	132	142	144	143	137	134	94,37
Samooprskrbno poljoprivredno gospodarstvo	634	1142	1320	1475	1479	1782	156,04
Trgovačko društvo	88	104	111	113	114	113	108,65
Zadruga	18	11	11	11	11	11	100,00
Druge pravne osobe	1	10	10	9	9	9	90,00
Ukupno gospodarstava u BPŽ	**7313**	**7329**	**7199**	**7078**	**6873**	**6369**	**86,90**
Ukupno gospodarstava u RH	**170662**	**170059**	**166430**	**164629**	**161227**	**154245**	**90,70**

Tablica 19. Poljoprivredna gospodarstva prema tipu 2020. – 2025.
Izvor: Brodsko-posavska županija, Izvješća o stanju u poljoprivredi 2021.–2025.
Dostupno na: https://www.bpz.hr/

Osnovu poljoprivredne proizvodnje u Županiji čine obiteljska gospodarstva na koja otpada dvije trećine od ukupnog broja poljoprivrednih gospodarstava iako njihov broj kontinuirano opada u promatranom razdoblju. S druge strane, veliko povećanje bilježi dosta slična kategorija samooprskrbnih poljoprivrednih gospodarstava pa se može pretpostaviti da je određeni broj dosadašnjih obiteljskih gospodarstava samo promijenio kategoriju. Ostale kategorije zajedno čine manje od 5 % gospodarstava, iako je njihov udio u porastu u promatranom razdoblju. Gledano ukupno, broj poljoprivrednih gospodarstava kontinuirano opada.

Razredi	Površina (ha)			Broj gospodarstava		
	31.12.2020.	31.12.2024.	Indeks 2024./2020.	31.12.2020.	31.12.2024.	Indeks 2024./2020.
bez zemlje	-	-	-	254	327	128,74
do 0,99	479	394	82,29	1374	1144	83,26
1 - 2,99	4338	3886	89,57	2253	2035	90,32
3 - 9,99	12545	12156	96,90	2420	2298	94,96
10 - 19,99	5644	5964	105,67	409	428	104,65
20 - 49,99	10653	11942	112,10	334	376	112,57
50 - 99,99	11905	11595	97,39	167	166	99,40
više od 100	19699	19031	96,61	102	99	97,06
Ukupno	**65264**	**64968**	**99,55**	**7313**	**6873**	**93,98**

Tablica 20. Poljoprivredna gospodarstva prema veličini posjeda
Izvor: Brodsko-posavska županija, Izvješća o stanju u poljoprivredi 2021.–2025.
Dostupno na: https://www.bpz.hr/

Veličina posjeda je relativno niska, najveći broj gospodarstava posjeduje manje od 10 ha poljoprivrednog zemljišta, iako je primjetan porast broja gospodarstava s 10 do 50 ha zemljišta. Doduše, raste i broj gospodarstava bez zemlje. Također, dodatni problem je i rascjepkanost posjeda.

Ukupna poljoprivredna površina u Županiji iznosi 115 421 ha, od toga je u vlasništvu države 43 879,37 ha (38,02%), dok je u privatnom vlasništvu 71 541,63 ha poljoprivrednog zemljišta (61,98%). Stvarna poljoprivredna proizvodnja je prijavljena na tek malo više od polovice te

površine (62 967,29 ha u 2025. godini) pa se može reći da potencijal Županije nije u potpunosti iskorišten.

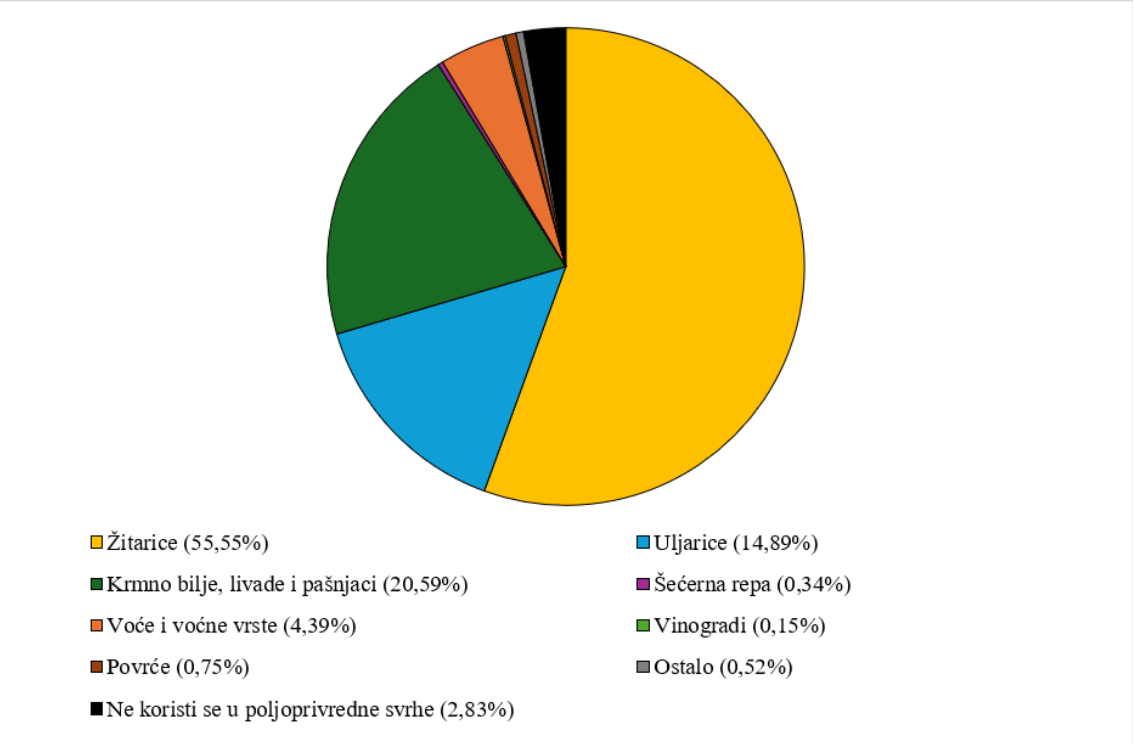

Grafikon 6. Poljoprivredne kulture prema udjelu korištenja zemljišta 2025. godine
Izvor: Brodsko-posavska županija, Izvješće o stanju u poljoprivredi 2025.
Dostupno na: https://www.bpz.hr/

Najrazvijenije grana poljoprivrede u Županiji je ratarstvo, a dominira uzgoj žitarica (posebno kukuruza i pšenice), krmnog bilja te uljarica (posebno soje i suncokreta). Uzgoj voća i povrća je slabije zastupljen, iako površine pod povrćem bilježe rast u promatranom razdoblju.

Vrsta	Broj	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Indeks 2025./2021.
Krave	uzgajivača*	-	-	-	-	-	-
	grla	5598	5370	5361	5027	5027	89,80
Svinje	uzgajivača	4740	1147	2928	2879	2418	51,01
	grla	127523	80225	98083	72108	65288	51,20
Ovce	uzgajivača	578	573	560	539	533	92,21
	grla	733	546	484	497	592	80,76
Koza	uzgajivača*	-	-	-	-	-	-
	grla	657	708	774	654	641	97,56
Kopitari**	uzgajivača	383	394	-	434	444	115,93
	grla	2029	2079	2302	2471	2532	124,79
Perad	posjednika	25	22	21	19	20	80,00
	komada	1649892	1438575	1373310	1419512	1642028	99,52
Pčele	uzgajivača	351	350	388	357	351	100,00
	pčelinjih zajednica	17162	17212	18154	17248	16912	98,54
* broj uzgajivača krava i koza nije poznat							
** nisu dostupni točni podatci po vrstama kopitara, ali većinu uzgoja čine konji							

Tablica 21. Broj grla stoke i uzgajivača prema vrsti
Izvor: Brodsko-posavska županija, Izvješća o stanju u poljoprivredi 2021.-2025.
Dostupno na: https://www.bpz.hr/

Stočarstvo je druga važna grana poljoprivrede u Županiji. Značajan je uzgoj krava, prvenstveno zbog mlijeka, iako je u promatranom razdoblju zabilježeno smanjenje broja krava, kao i broja uzgajivača. Ukupne količine proizvedenog mlijeka su niže 2025. nego što su bile 2021., ali su više u odnosu na 2023. i 2024. pa postoje naznake oporavka proizvodnje. Uzgoj svinja je tradicionalno vrlo važan, ali ima značajne probleme u promatranom razdoblju. Broj svinja, kao i broj uzgajivača u Županiji se prepolovio u promatranom razdoblju. Veliki problem je epidemija afričke svinjske kuge, posebice u istočnom dijelu Županije čime se može objasniti barem dio smanjenja. Od ostalih vrsta uzgajanih životinja, raste broj konja, a opada broj ovaca, dok ostale vrste ostali nisu imale značajnije promijene u promatranom razdoblju.

U Županiji postoji i tradicija ribogojstva, odnosno uzgoja toplovodnih slatkovodnih ribljih vrsta, od koji je najznačajniji uzgoj šarana u monokulturi ili u polikulturi s drugim vrstama o (posebno bijeli amur, bijeli i sivi glavaš, som, smuđ, štuka i linjak). Ranije spomenuti ribnjaci Jelas i Vrbovljani su primarna područja ovakvog uzgoja.

Iako Županija pripada skupini poljoprivredno značajnijih županija, daljnji razvoj poljoprivrede opterećen je nizom strukturnih i okolišnih ograničenja. Među najizraženijim problemima ističu se usitnjenost i rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta, nepovoljna dobna struktura nositelja gospodarstava, nedostatak radne snage te slabija tržišna konkurentnost manjih gospodarstava. Na proizvodne rezultate značajno utječu i klimatski rizici, osobito suše, toplinski valovi, poplave, tuča i druge ekstremne vremenske pojave, kao i pojava bolesti životinja i biljaka. Dodatno ograničenje predstavlja nedovoljno razvijena infrastruktura navodnjavanja i odvodnje na pojedinim područjima, unatoč povoljnim prirodnim pretpostavkama za intenzivniju proizvodnju.

II.3.2. Šumarstvo

Šumska vegetacija Županije je raznolika i mijenja se od šuma vrba i topola uz rijeku Savu i pritoke, preko nizinskih šuma crne johe, poljskog jasena hrasta lužnjaka i običnog graba, do šuma hrasta kitnjaka i bukve na obroncima slavonskog sredogorja.

Temeljna načela hrvatskoga šumarstva su trajno gospodarenje s očuvanjem prirodne strukture i raznolikosti šuma, te trajno povećanje stabilnosti i kakvoće gospodarskih i općekorisnih funkcija šuma. U državnim šumama na području Županije provodi se regularni (sastojinski) način gospodarenja dok se šumama privatnih šumoposjednika gospodari raznodobno. Budući da je većina šuma na području Županije u državnom vlasništvu, najznačajniju ulogu u šumarstvu Županije imaju Hrvatske šume koje gospodare javnim šumama putem svoji podružnica – uprava šuma. Većina područja Županije nalazi se u obuhvatu Uprave šuma Nova Gradiška, manji dijelovi na krajnjem istoku Županije su u nadležnosti Uprave šuma Vinkovci, dok uprave šuma Bjelovar i Požega pokrivaju male rubne dijelove. Šume u javnom vlasništvu na području Županije su tijekom dugog razdoblja gospodarene po principima šumarske struke te je njihova struktura i proizvodnost na vrlo visokoj razini.

II.3.3. Iskorištavanje mineralnih sirovina

Osnovu eksploatacije na području Županije čine mineralne sirovine lokalnog značaja, ponajprije tehničko-građevni kamen, riječni šljunak i pijesak te opekarska glina.

Na području Županije evidentirano je pet aktivnih eksploatacijskih polja, vidljivih u tablici 22.

Eksploatacijsko polje	Jedinica lokalne samouprave	Površina (ha)	Mineralna sirovina
Fukinac	Općina Okučani, Grad Pakrac	27,87*	Tehničko-građevni kamen
Giletinci	Općina Cernik	40,80	Tehničko-građevni kamen
Mlada vodica	Općina Podcrkavlje	18,00	Karbonatne mineralne sirovine za industrijsku preradbu, tehničko-građevinski kamen
Perčin	Općina Cernik	19,25	Tehničko-građevni kamen
Starča	Općina Okučani	6,25	Tehničko-građevni kamen
* od toga je 25,72 ha na području Županije			

Tablica 22. Aktivna eksploatacijska polja u Brodsko-posavskoj Županiji
Izvor: Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske. Jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina (JISMS). Dostupno na: https://jisms.gospodarstvo.gov.hr/

Područje Brodsko-posavske županije također je obuhvaćeno istražnim prostorom ugljikovodika SA-08/SA-09. Za navedeni istražni prostor Vlada Republike Hrvatske je u travnju 2025. godine izdala dozvolu za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika društvu ASPECT Croatia Kft., a u lipnju 2025. godine sklopljen je Ugovor o istraživanju i podjeli eksploatacije ugljikovodika (PSA). Istražne aktivnosti usmjerene su na utvrđivanje postojanja, položaja i obilježja potencijalnih ležišta ugljikovodika te količine i kakvoće rezervi, a uključuju geološka i geofizička istraživanja te, prema odobrenom programu, mogućnost izvedbe istražnih bušotina. Time je istraživanje ugljikovodika na području Županije ponovno aktivno u okviru novog ugovornog razdoblja.

II.3.4. Proizvodnja, poduzetništvo i obrt

Industrijska proizvodnja u Županiji i dalje predstavlja važan segment gospodarstva, s naglaskom na prerađivačku industriju (metaloprerađivačka, drvna, prehrambena), energetiku i prateće industrijske djelatnosti te logističke i servisne djelatnosti vezane uz industriju.

Poslovni subjekt		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	Indeks 2025./2021.
Pravne osobe – ukupno	registrirane	5732	6049	5564	5067	5258	91,73
	aktivne	3131	3206	3361	3528	3607	115,20
Trgovačka društva	registrirana	3597	3883	3367	2855	3016	83,85
	aktivna	2117	2191	2316	2477	2605	123,05
Zadruge	registrirane	90	92	78	59	58	64,44
	aktivne	21	19	16	14	14	66,67
Ustanove, tijela, udruge, fondovi i organizacije	registrirani	2045	2074	2119	2153	2184	106,80
	aktivni	993	996	1029	1040	988	99,50
Obrt i slobodna zanimanja		2172	2289	2391	2590	2773	127,67

Tablica 23. Poslovni subjektu u Brodsko-posavskoj županiji 2021. – 2025.
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS). Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

U promatranom razdoblju rastao smanjio se broj registriranih poslovnih subjekata, ali je zato rastao broj aktivnih poslovnih subjekata. Gledano po pojedinim kategorijama, porastao je broj aktivnih pravnih osoba, kao i aktivnih trgovačkih društava te posebno obrta i slobodnih zanimanja. Broj zadruga se kontinuirano smanjuje. Smanjio se i broj aktivnih ustanova, tijela, udruga, fondova i organizacija.

Poduzetništvo u Županiji temelji se pretežito na malim i srednjim poduzećima, koja čine okosnicu gospodarske aktivnosti.

Godina		Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Neto dobit (milijuni eura)
2021.	Broj	2228	19409	78,12
	Udio (%)*	1,50	2,00	1,30
2022.	Broj	2388	20231	116,88
	Udio (%)*	1,60	2,00	1,90
2023.	Broj	2520	21702	144,56
	Udio (%)*	1,60	2,10	1,60
2024.	Broj	2728	22199	168,90
	Udio (%)*	1,70	2,10	1,70
2025.	Broj	2879	25384	173,98
	Udio (%)*	1,70	2,40	1,70
* odnosi se na udio u ukupnom pokazatelju za Državu				

Tablica 24. Financijski rezultati poduzetnika Brodsko-posavske županije 2021. – 2025.
Izvor: Financijska agencija (FINA). Analize financijskih rezultata poslovanja poduzetnika 2021.–2025. Dostupno na: https://www.fina.hr/

Broj poduzetnika je kontinuirano rastao u promatranom razdoblju, a isto je točno i za broj radnika koje ti poduzetnici zapošljavaju. Ostvarena neto dobit poduzetnika se više nego udvostručila u 2025. u odnosu na 2021. što je svakako pozitivan pokazatelj, ali pri interpretaciji toga pokazatelja u obzir treba uzeti i ranije spomenutu inflaciju. Zanimljivo je primijetiti i da raste udio Županije u ukupnim pokazateljima Države u sve tri kategorije što je pozitivan trend.

Razvoj proizvodnje, poduzetništva i obrta u promatranom razdoblju odvija se u kontekstu snažnih strukturnih promjena koje uključuju digitalnu transformaciju poslovanja i prilagodbu zahtjevima zelene tranzicije. U tom procesu obrti i poduzeća pokazuju određenu fleksibilnost i sposobnost prilagodbe, osobito kroz uvođenje novih tehnologija, diversifikaciju usluga i korištenje dostupnih financijskih instrumenata, ponajprije iz fondova Europske unije.

II.3.5. Turizam

Turizam nije djelatnost koja se tradicionalno veže za područje Županije, ali njegova važnost postepeno raste. Županija ima velik potencijal za turistički razvoj što se posebno odnosi na selektivne oblike turizma kao što su:

- kulturni i manifestacijski turizam, kroz događanja, festivale i tradicijske manifestacije te kulturno-povijesnu baštinu (posebice u Slavonskom Brodu)

- eno-gastro turizam, utemeljen na lokalnoj gastronomskoj tradiciji i vinima
- ruralni i seoski turizam, temeljen na obiteljskim gospodarstvima, kućama za odmor i autentičnom doživljaju prostora
- cikloturizam i aktivni turizam, osobito uz rijeku Savu i u okviru međunarodnih ruta.

U promatranom razdoblju vidljiv je značajan rast broja dolazaka i noćenja, u oba slučaja pokazatelji za 2025. su dvostruko veći od onih za 2021. uz kontinuirani rast u svim godinama.

Godina	Vrsta turista	Brodsko-posavska županija		Republika Hrvatska	
		Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
2021.	**Ukupno**	**25150**	**39503**	**12775794**	**70201959**
	Domaći	11354	18501	2134985	7354132
	Strani	13796	21002	10640809	62847827
2022.	**Ukupno**	**36754**	**58118**	**17774958**	**90040177**
	Domaći	13469	22681	2451209	7752665
	Strani	23285	35437	15323749	82287512
2023.	**Ukupno**	**42152**	**68137**	**19492931**	**92376832**
	Domaći	14772	25437	2638062	8113228
	Strani	27380	42700	16854869	84263604
2024.	**Ukupno**	**47850**	**71509**	**20246060**	**93683814**
	Domaći	17130	27734	2867339	8719930
	Strani	30720	43775	17378721	84963884
2025.	**Ukupno**	**53842**	**81857**	**20698963**	**94820989**
	Domaći	20943	32130	3084947	9208885
	Strani	32899	49727	17614016	85612104

Tablica 25. Dolasci i noćenja turista u Županiji i Državi 2021. – 2025.
Izvor: Državni zavod za statistiku (DZS). Dostupno na: https://dzs.gov.hr/

Većina turista su stranci, najviše iz Njemačke te potom iz Bugarske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Austrije, Italije, SAD-a i Švicarske. Prosječno zadržavanje gostiju ostaje na razini kratkih boravaka (prosječna duljina boravka u 2024. bila je 1,7 noćenja), dosta kraće od državnog prosjeka, ali postoje naznake pozitivnog trenda. Najviše noćenja ostvari se u ljetnim mjesecima. U strukturi smještaja dominiraju hoteli te privatni smještaj koji bilježi značajan i konstantan rast u promatranom razdoblju. Gledajući noćenja po vrstama smještaja, najviše se ostvaruje u hotelskom smještaju, potom u privatnom smještaju, dok su ostale vrste smještajnih kapaciteta manje zastupljene.

Na području Županije djeluje Turistička zajednica Brodsko-posavske županije te lokalne turističke zajednice Cernik, Garčin, Meridiana Slavonica (općine Brodski Stupnik, Nova Kapela i Oriovac), Nova Gradiška i Slavonski Brod – Posavina (Grad Slavonski Brod te općine Bukovlje, Gornja Vrba i Podcrkavlje).

II.4. Opremljenost prostora infrastrukturom od značaja za Brodsko-posavsku županiju

II.4.1. Prometna infrastruktura

Županija ima povoljan prostorno-prometni položaj čiju osnovu čini uzdužni posavski prometni koridor koji prolazi kroz cijelu Županiju u smjeru zapad-istok (dio paneuropskog prometnog koridora X) te poprečni prometni koridor koji prolazi istočnim dijelom Županije u smjeru sjever-jug (dio paneuropskog prometnog koridora Vc).

II.4.1.1. Cestovni promet

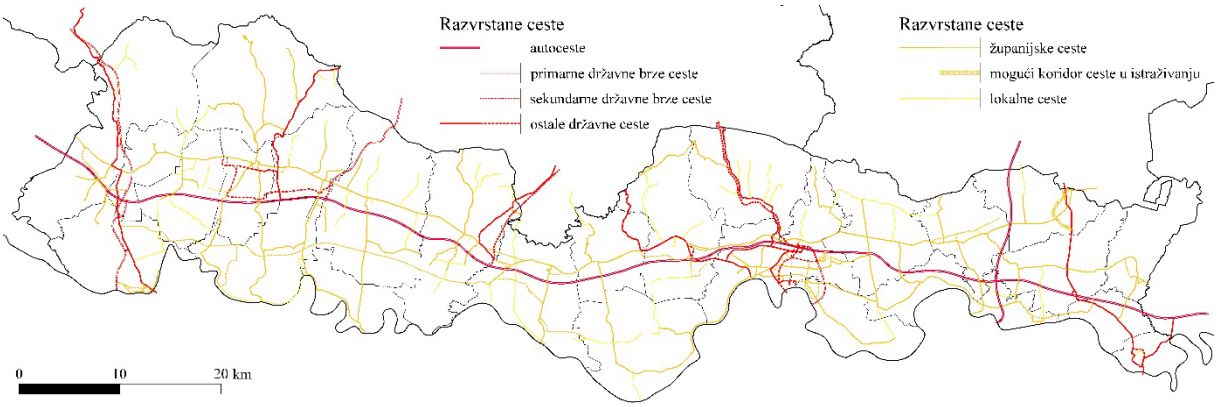

Slika 15. Javne ceste u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije ("Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

Sukladno Odluci o razvrstavanju javnih cesta („Narodne novine", br. 109/25. i 118/25.), javne ceste na području Županije razvrstane su u četiri skupine: autoceste, državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste. Autoceste i državne ceste su ceste državnog značaja i njima upravljaju Hrvatske autoceste u slučaju pravih, odnosno Hrvatske ceste u slučaju drugih. Županijske i lokalne ceste su ceste županijskog značaja i njima upravlja Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije.

Skupina	Duljina	
	km	%
Autoceste	128,50	14,18
Državne ceste	138,31	15,26
Županijske ceste	445,74	49,17
Lokalne ceste	193,97	21,40
Ukupno	**906,52**	**100,00**

Tablica 26. Javne ceste prema skupinama
Izvor: Hrvatske autoceste d.o.o. (HAC). Dostupno na: https://www.hac.hr/
Hrvatske ceste d.o.o. (HC). Dostupno na: https://hrvatske-ceste.hr/
Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije (ŽUC). Dostupno na: https://www.zucbpz.hr/

Županijom prolaze dijelovi dviju autocesta:

- autocesta A3 (Bregana (granica RH/Slovenija) – čvorište Zagreb zapad (A2) – čvorište Lučko (A1) – Zagreb – čvorište Jakuševec (A11) – čvorište Zagreb istok (A4) – Slavonski Brod – čvorište Sredanci (A5) – Lipovac (GP Bajakovo (granica RH/Srbija))) prolazi cijelom dužinom Županije u smjeru zapad-istok u duljini od 112,30 km kao dio paneuropskog prometnog koridora X
- autocesta A5 (Branjin Vrh (granica RH/Mađarska) – Beli Manastir – Osijek – Đakovo – čvorište Sredanci (A3) – Svilaj (GP Svilaj (granica RH/BIH))) prolazi istočnim dijelom Županije u duljini od 16,20 km kao dio paneuropskog prometnog koridora Vc.

U promatranom razdoblju završena je autocesta A5, odnosno dionica od Svilaja do državne granice završena je i otvorena 2021. godine.

Mreža državnih cesta na području Županije sastoji se od 13 cesta vidljivih u tablici 27.

Oznaka ceste	Opis ceste	Duljina (km)
DC5	Terezino Polje (granica RH/Mađarska) – Virovitica – Veliki Zdenci – Donji Daruvar – Lipik – Stara Gradiška (GP Stara Gradiška (granica RH/BiH))	25,32
DC7	Duboševica (granica RH/Mađarska) – Beli Manastir – Osijek – Đakovo – GP Slavonski Šamac (granica RH/BiH)	23,74
DC49	Pleternica (DC38) – Lužani (A3)	8,43
DC51	Gradište (DC53) – Požega (DC38) – Brestovac (DC38) – Rešetari (A3)	17,12
DC53	Donji Miholjac (granica RH/Mađarska) – Našice (DC2/LC44092) – Martin (DC2) – Ruševo (DC38) – Slavonski Brod (GP Slavonski Brod (granica RH/BiH)	24,17
DC72	Slavonski Brod (DC53 – DC423)	2,78
DC313	Nova Gradiška (ŽC4157/ŽC4240) – Rešetari (DC51)	1,91
DC316	Nova Gradiška (ŽC4157) – Rešetari (DC51)	2,34
DC423	Slavonski Brod (DC514 – luka Slavonski Brod)	6,23
DC431	Slavonski Brod (DC53 – GPC zona Đ. Đaković)	0,46
DC514	Slavonski Brod (DC53) – Gornja Vrba (A3)	2,89
DC520	Babina Greda (A3) – Slavonski Šamac (DC7)	4,30
DC525	Pleternica (DC49) – Sibinj – Brodski Varoš (DC53)	18,62
Ukupno		**138,31**

Tablica 27. Državne ceste u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Hrvatske ceste d.o.o. (HC). Dostupno na: https://hrvatske-ceste.hr/

Mreža županijskih cesta na području Županije sastoji se od 55 cesta vidljivih u tablici 28.

Oznaka ceste	Opis ceste	Duljina (km)
ŽC3252	Novska (DC312/ŽC3250) – Rajić – Okučani (DC5/ŽC4153)	4,71
ŽC4100	Kamenski Vučjak (DC69) – A. G. Grada Požege (Krivaj) – A. G. Grada Požege (Crkveni Vrhovci) – Nova Kapela (ŽC4158)	9,81
ŽC4126	Podvrško – Opatovac (DC51)	5,82
ŽC4139	Šagovina Cernička (LC42054) – Giletinci – Cernik (ŽC4141)	7,89
ŽC4140	Šumetlica – Cernik (ŽC4141)	7,88
ŽC4141	Baćin Dol (DC51) – Cernik – Nova Gradiška (ŽC4158)	6,31
ŽC4142	Rešetari (LC42006 – ŽC4158)	0,51
ŽC4143	Drežnik – Adžamovci (ŽC4158)	5,19
ŽC4153	Okučani (DC5/ŽC3252) – Vrbovljani	4,57
ŽC4154	Ratkovac – Smrtić (ŽC4158)	1,99
ŽC4155	Medari (ŽC4158) – Donji Bogićevci (LC42016)	5,71
ŽC4156	Nova Gradiška (ŽC4158) – Visoka Greda – Mačkovac (LC42019)	16,47
ŽC4157	Nova Gradiška (ŽC4158) – Sičice – Bodovaljci (ŽC4178)	13,84
ŽC4158	Kosovac (DC5) – Smrtić – Medari (ŽC4155) – Nova Gradiška – Staro Petrovo Selo (ŽC4180/LC42009) – Nova Kapela – Batrina (DC49)	38,81
ŽC4159	Brđani – Zapolje (ŽC4158)	2,30
ŽC4160	Tisovac – Godinjak (ŽC4158)	3,13
ŽC4162	Bilice (DC525/ŽC4185) – Brčino – Donji Slatinik (DC53)	13,06
ŽC4163	Kondrić (DC38) – Trnava – Staro Topolje (ŽC4202)	5,28
ŽC4175	Vrbovljani (ŽC4153) – Čovac	2,42
ŽC4176	Vrbovljani (ŽC4153) – Gređani	5,40
ŽC4177	Dragalić (ŽC4155) – Poljane (LC42018)	2,57
ŽC4178	Zapolje (ŽC4158) – Bodovaljci – Davor (GP Davor (granica RH/BiH))	18,93
ŽC4179	Zapolje (ŽC4178) – Laze (LC42020)	2,76
ŽC4180	Staro Petrovo Selo (ŽC4158/LC42009) – Davor (ŽC4178)	12,50
ŽC4181	Staro Petrovo Selo (ŽC4180) – Komarnica (LC42022)	4,42
ŽC4182	Nova Kapela (ŽC4158) – Siče (LC42023)	4,63
ŽC4183	Siče (ŽC4182) – Magić Mala	3,51
ŽC4184	Batrina (ŽC4158) – Seoce	2,83
ŽC4185	Dragovci (DC49) – Bučje – Bilice (DC525/ŽC4162)	1,44
ŽC4186	Lovčić (LC41068) – Brodski Stupnik (ŽC4244)	5,20
ŽC4187	Korduševci – Trnjani (ŽC4202)	7,69
ŽC4188	Klokočevik (LC42041) – Trnjanski Kuti (ŽC4210)	10,39
ŽC4190	Stari Perkovci (LC44127) – Čajkovci (ŽC4202)	2,74
ŽC4201	Sičice (ŽC4157) – Dolina (LC42019)	6,50
ŽC4202	Bartolovci (DC525) – A. G. Grada Slavonskog Broda (Brodski Varoš) – A. G. Grada Slavonskog Broda (Podvinje) – Vrpolje – Stari Mikanovci (DC46)	35,25
ŽC4203	Lužani (ŽC4244) – Živike (LC42027)	3,92
ŽC4204	Oriovac (ŽC4244) – Slavonski Kobaš (LC42028)	8,49
ŽC4205	Brodski Stupnik (ŽC4244) – Bebrina – Kaniža – A. G. Grada Slavonskog Broda	23,01
ŽC4206	Slobodnica (DC525 – LC42036)	0,90
ŽC4210	A. G. Grada Slavonskog Broda – Trnjanski Kuti – Oprisavci – Jaruge (DC7)	36,16
ŽC4212	A. G. Grada Slavonskog Broda – Zadubravlje (ŽC4188)	8,46
ŽC4213	Bukovlje (ŽC4202) – Gornja Vrba (DC514)	1,41
ŽC4215	Ruščica (ŽC4210) – Klakar – Donja Bebrina (LC42048)	11,77
ŽC4216	Garčin (ŽC4202) – Oprisavci (ŽC4210)	5,54
ŽC4217	Staro Topolje (ŽC4202) – Sredanci – Svilaj (ŽC4210)	7,25
ŽC4218	Donji Andrijevci (ŽC4202) – Velika Kopanica – Gundinci – Babina Greda – Županja (ŽC4170)	20,57
ŽC4219	Divoševci (ŽC4218) – Prnjavor (ŽC4210)	3,37
ŽC4220	Gundinci (ŽC4218) – Sikirevci (DC7)	5,28
ŽC4226	Gornji Varoš – Uskoci (DC5)	3,15
ŽC4227	Uskoci (DC5) – Donji Varoš	2,73
ŽC4228	Kaniža (LC42036 – ŽC4205)	3,54
ŽC4240	Nova Gradiška (ŽC4158 – DC313/ŽC4157)	1,24
ŽC4241	Okučani (DC5 – željeznički kolodvor)	0,95
ŽC4244	Batrina (DC49) – Oriovac – Stari Slatinik (DC525)	15,57
	Ukupno	**445,74**

Tablica 28. Županijske ceste u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije (ŽUC). Dostupno na: https://www.zucbpz.hr/

Mreža lokalnih cesta na području Županije sastoji se od 57 cesta vidljivih u tablici 29.

Oznaka ceste	Opis ceste	Duljina (km)
LC41067	Brodski Drenovac (ŽC4185) – Malino (ŽC4244)	3,67
LC41068	Bučje (ŽC4185) – Lovčić (ŽC4186)	2,40
LC41069	Brđani – Ravan (ŽC4162)	0,34
LC42001	Gornji Rogolji – Trnakovac (DC5)	5,74
LC42002	Donji Rogolji (LC42001) – Bobare	2,00
LC42005	Mašić (ŽC4158) – Poljane (ŽC4177/LC42018)	3,00
LC42006	Bukovica – Rešetari (ŽC4142)	3,39
LC42007	Sinlije (DC51) – Banićevac	0,94
LC42009	Vladisovo – Staro Petrovo Selo (ŽC4158/ŽC4180)	4,25
LC42010	Gornji Lipovac – Srednji Lipovac (ŽC4100)	2,90
LC42012	Donji Slatinik – Glogovica (DC53)	2,20
LC42013	Dubovik – Podcrkavlje (DC53)	4,18
LC42014	Oriovčić – Podcrkavlje (DC53)	4,48
LC42015	Gređani (ŽC4176) – Dubovac (DC5)	1,29
LC42016	Donji Bogićevci (ŽC4155) – Pivare – Gornji Varoš (DC5)	8,64
LC42017	Donji Bogićevci (ŽC4155) – Visoka Greda (ŽC4156)	6,38
LC42018	Poljane (ŽC4177/LC42005) – Prvča (ŽC4156)	2,72
LC42019	Mačkovac (ŽC4156) – Dolina	4,22
LC42020	Godinjak (ŽC4158) – Laze (ŽC4179)	4,92
LC42021	Blaževič Dol – Vrbova (ŽC4158)	4,00
LC42022	Vrbova (ŽC4158) – Komarnica (ŽC4181)	3,85
LC42023	Siče (ŽC4182 – nerazvrstana cesta)	0,46
LC42024	Pavlovci (LC42010 – nerazvrstana cesta)	3,36
LC42025	Stara Kapela – Dragovci (DC49)	3,07
LC42027	Živike (ŽC4203) – Pričac	1,08
LC42028	Malino (ŽC4244) – Slavonski Kobaš (ŽC4204)	8,94
LC42029	Stari Slatnik (ŽC4244 – željeznički kolodvor)	0,43
LC42030	Ravan (ŽC4162) – Sibinj (DC525)	8,46
LC42031	Grgurevići (LC42030) – Čelikovići	1,00
LC42032	Jakačina Mala (LC42030 – nerazvrstana cesta)	0,67
LC42033	Sibinj (DC525 – željeznički kolodvor)	1,32
LC42034	Završje (jezero Petnja) – Sibinj (DC525)	2,95
LC42036	Slobodnica (ŽC4206) – Kaniža – Slavonski Kobaš (ŽC4204)	22,27
LC42037	Glogovica (nerazvrstana cesta – DC53)	1,81
LC42038	Kindrovo – Grabarje (DC53)	2,78
LC42039	A. G. Grada Slavonskog Broda (Podvinje) – Tomica	0,54
LC42040	Ježevik – Bukovlje (ŽC4202)	3,40
LC42041	Šušnjevci (ŽC4187) – Klokočevik – Novo Topolje (ŽC4163)	12,63
LC42042	Garčin (LC42041 – ŽC4202)	3,58
LC42043	Garčin (željeznički kolodvor – ŽC4216)	0,47
LC42044	Donji Andrijevci (željeznički kolodvor – ŽC4202)	0,37
LC42045	Sredanci (ŽC4217) – Kupina (ŽC4219)	4,75
LC42046	Velika Kopanica (ŽC4218) – Novi Grad (ŽC4210)	5,41
LC42047	Šumeće (ŽC4205) – Dubočac (nerazvrstana cesta)	4,22
LC42048	Trnjanski Kuti (ŽC4210) – Donja Bebrina (ŽC4215)	3,45
LC42049	Kruševica (DC7 – DC520)	1,26
LC42050	Dubočac (LC42047 – nerazvrstana cesta)	1,06
LC42051	Staro Petrovo Selo (ŽC4158 – željeznički kolodvor)	0,73
LC42052	Batrina (ŽC4158) – Nova Kapela (željeznički kolodvor)	0,43
LC42054	Trnava (LC42055) – Šagovina Cernička (ŽC4139)	4,12
LC42055	Šagovina Mašićka – Trnava (ŽC4158)	5,17
LC42056	Beravci (DC7) – Jaruge (ŽC4210)	1,29
LC42057	Stupnički Kuti (nerazvrstana cesta – ŽC4205)	1,09
LC42058	Gornja Vrba (DC514/ŽC4213 – ŽC4210)	3,19
LC44127	Novi Perkovci (ŽC4292) – Stari Perkovci (ŽC4190)	2,66
LC44138	Strizivojna (DC7) – Vrpolje (ŽC4202)	0,06
Ukupno		**193,97**

Tablica 29. Lokalne ceste u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije (ŽUC). Dostupno na: https://www.zucbpz.hr/

Osim javnih, postoje i nerazvrstane ceste koje su u nadležnosti jedinica lokalne samouprave. Ukupni podatci o njihovoj duljini nisu poznati, osim za Grad Slavonski Brod koji ima 245,50 km nerazvrstanih cesta.

Budući da je cijela južni granica Županije ujedno i državna granica prema Bosni i Hercegovini, na području Županije postoje 5 graničnih prijelaza za međunarodni cestovnih promet roba i usluga.

II.4.1.2. Željeznički promet

Slika 16. Željeznički promet u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije ("Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

Željezničke pruge razvrstavaju se temeljem Uredbe o razvrstavanju željezničkih pruga („Narodne novine", br. 84/21.) na pruge za međunarodni promet (M), pruge za regionalni promet (R) i pruge za lokalni promet (L). Pruge za međunarodni promet dijele se na glavne (koridorske) željezničke pruge i ostale pruge za međunarodni promet. Područjem Brodsko-posavske županije prolaze dvije željezničke pruge za međunarodni promet, obje u statusu glavne (koridorske) željezničke pruge i jedna željeznička pruga za lokalni promet kako je vidljivo u tablici 30.

Oznaka pruge	Naziv pruge	Duljina (km)	Napomena
Željeznička pruga za međunarodni promet - glavne (koridorske) željezničke pruge			
M104	Novska – Vinkovci – Tovarnik – Državna granica – (Šid)	104,24	dvokolosječna, elektrificirana
M303	Strizivojna-Vrpolje – Slavonski Šamac – Državna granica – (Bosanski Šamac)	22,27	jednokolosječna, elektrificirana
Željeznička pruga za lokalni promet			
L205	Nova Kapela-Batrina – Pleternica – Našice	7,51	jednokolosječna, neelektrificirana
Ukupno		**134,02**	

Tablica 30. Željezničke pruge u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: HŽ Infrastruktura d.o.o. Podaci o željezničkoj infrastrukturi i željezničkoj mreži Republike Hrvatske. Dostupno na: https://www.hzinfra.hr/

Na području Županije nalazi se i granični prijelazi za međunarodni željeznički promet putnika i roba Slavonski Šamac – Šamac.

II.4.1.3. Zračni promet

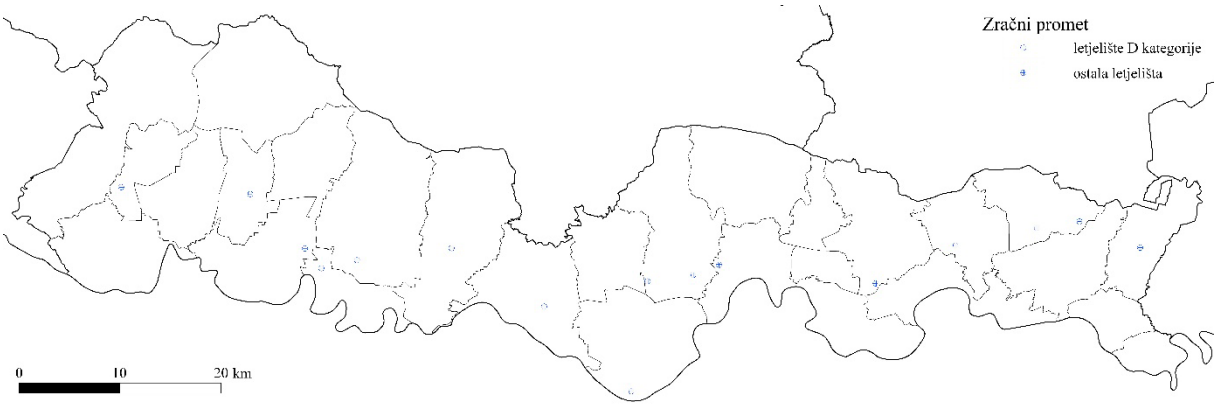

Slika 17. Letjelišta u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije ("Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

Na području Županije nalazi se jedan registrirani aerodrom – Aerodrom Jelas kod Slavonskog Broda, površine 60 ha. Također, postoji i registrirana površina za slijetanje uzlijetanje naziva Ramarin kod Garčin. Prostorni planovi predviđaju mogućnosti za otvaranje drugih letjelišta, primjerice PP BPŽ predviđa lokacije za 15 ostalih letjelišta.

II.4.1.4. Riječni promet

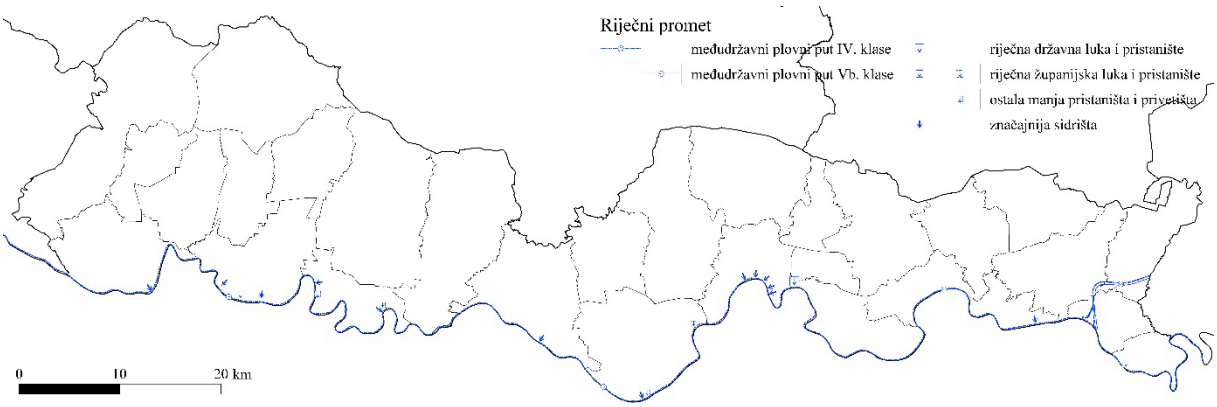

Slika 18. Riječni promet u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije ("Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

Rijeka Sava je klasificirana kao plovni put IV. klase, a dio na području Županije dug je 175,04 km. Postojeća dubina plovnog puta je h=2,2 m ispod niske plovidbene razine, iako je na

pojedinim dionicama i do 0,80 m kod niske plovidbene razine što predstavlja značajno ograničenje razvoju riječnog prometa.

Najznačajnija građevina riječnog prometa na području Županije je Luka Slavonski Brod, jedna od četiri luke unutarnje plovidbe u Državi koja se nalazi nizvodno od Grada Slavonskog Broda na 363+000 r.km do 364+000 riječnom kilometru. Luka služi gotovo isključivo za teretni promet, dok je putnički promet zanemariv. Površina lučkog područja luke Slavonski Brod iznosi približno 90 hektara, pa osim operativnog dijela, ima potencijal za razvoj gospodarske zone.

Na području Županije planirana su tri nova putnička pristaništa:

- putničko pristanište Slavonski Brod, r.km 369+975 do r.km 370-115
- putničko pristanište Davor, r.km 428+100
- putničko pristanište Slavonski Kobaš, r.km 400+100.

II.4.2. Elektronička komunikacijska infrastruktura

Sukladno Zakonu o elektroničkim komunikacijama („Narodne novine“, br. 76/22., 14/24. i 45/26.), elektronička komunikacijska infrastruktura, pružanje elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, prostorno planiranje, gradnja, održavanje, razvoj i korištenje elektroničkih komunikacijskih mreža, elektroničke komunikacijske infrastrukture i druge povezane opreme te upravljanje i uporaba radiofrekvencijskog spektra, adresnog i brojevnog prostora, kao prirodno ograničenih općih dobara, od interesa su za Republiku Hrvatsku.

Broj baznih postaja elektroničke komunikacijske mreže te broj korisnika odnosno priključaka vidljiv je u tablicama 31. i 32.

Bazne postaja 31. 12. 2024.	Broj
Broj baznih postaja	150
Broj lokacija*	105
Broj antenskih stupova	61
Broj antenskih prihvata na postojećim objektima	38
Broj unutarnjih antenskih sustava u zatvorenom prostoru	6

* Broj lokacija na kojima se nalaze bazne postaje, bazne postaje različitih operatera mogu biti na istom antenskom stupu ili postojećem objektu

Tablica 31. Broj postojećih baznih postaja i antenskih stupova u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM). Dostupno na: https://www.hakom.hr/

Korisnici/priključci na dan 31. 9. 2024.	Broj
Broj korisnika telefonske usluge u nepokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži	36941
Broj priključaka kabelske televizije	565
Broj priključaka televizije temeljene na internetskom protokolu (IPTV)	13602
Broj priključaka satelitske televizije	3828
Broj korisnika samo digitalnog zemaljskog televizijskog signala u RH	3122

Tablica 32. Broj korisnika/priključaka u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM). Dostupno na: https://www.hakom.hr/

II.4.3. Energetska infrastruktura

II.4.3.1. Elektroenergetska infrastruktura

Elektroenergetska infrastruktura na području Županije sastoji se od objekata za proizvodnju, prijenos i transformaciju te distribuciju električne energije.

Na području Županije ne nalaze se tradicionalni proizvodni objekti električne energije. Postoji plan izgradnje Plinske termoelektane-toplane Slavonski Brod.

U promatranom razdoblju došlo je do snažnog razvoja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, što se u uvjetima Županije manifestira prvenstveno kao iskorištavanje energije Sunca i biomase. Postavljanje sunčanih kolektora je omogućeno na krovove i pročelja zgrada bez ograničenja, dok je gradnja posebnih sunčanih elektrana omogućena Prostornim planom Brodsko-posavske županije te prostornim planovima uređenja gradova/općina. Prostorni plan Brodsko-posavske županije predviđa pet lokacija za postavu sunčanih elektrana instalirane snage veće od 20 MW (tablica 18.) te propisuje uvjete izravne provedbe za njih. Također, određeno je još pet lokacija za sunčane elektrane instalirane snage veće od 10 MW za koje se provedba propisuje prostornim planovima uređenja gradova/općina. Sami prostorni planovi uređenja gradova/općina također mogu odrediti lokacije za smještanje sunčanih elektrana, kao i elektrana na druge oblike obnovljivih izvora energije.

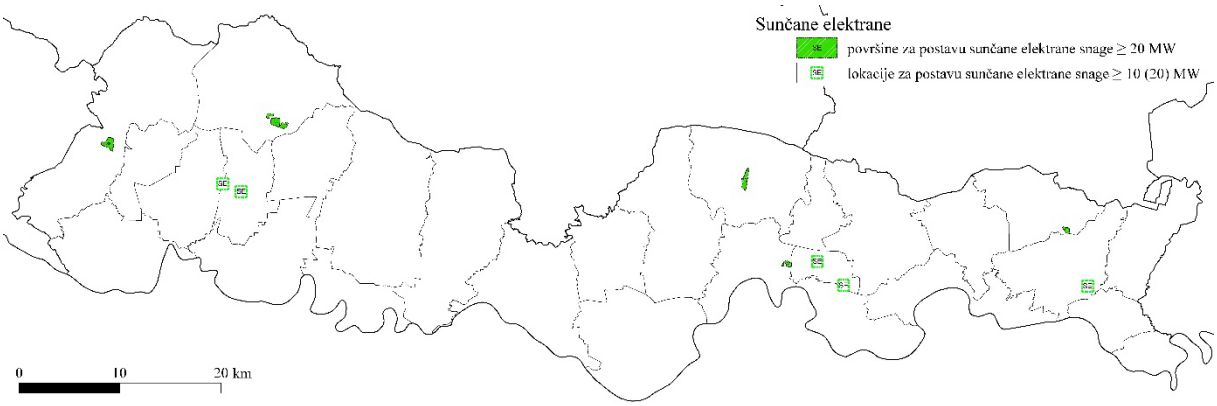

Slika 19. Planirane velike sunčane elektrane u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije ("Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

Brojne manje sunčane elektrane su već izgrađene, a u planu je postavljanje većeg broja novih. Također je izgrađeno nekoliko elektrana na biomasu. Što se tiče korištenja ostalih oblika obnovljivih izvora energije, napravljena su preliminarna istraživanja za korištenje geotermalne energije kod Slavonskog Broda.

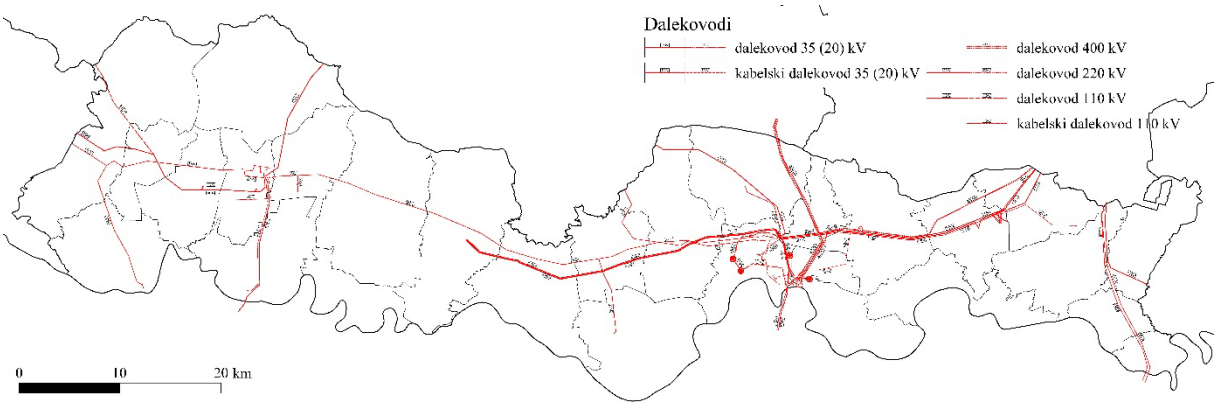

Slika 20. Dalekovodi u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije ("Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

Elektroenergetski prijenosni sustav sastoji se od vodova naponskih razina 100 kV, 220 kV i 400 kV te povezanih trafostanica. Primarni operator prijenosne mreže u Državi je Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. (HOPS). Područje Županije pripada u nadležnost HOPS d.d., Prijenosno područje Osijek. Prijenosna mreža na području Županije sastoji se od sljedećih objekata:

- u nadležnosti HOPS d.d., Prijenosno područje Osijek:
  - trafostanica 110/20/10 kV Donji Andrijevci
  - trafostanica 110/35 kV Nova Gradiška
  - trafostanica 110/35/10 kV Slavonski Brod
  - trafostanica 110/35 kV Slavonski Brod 2
  - dalekovod 220 kV TS Đakovo – TS Tuzla
  - dalekovod 220 kV TS Đakovo – TS Gradačac
  - dalekovod 110 kV TS Slavonski Brod – TS Požega
  - dalekovod 110 kV TS Nova Gradiška – TS Požega
  - dalekovod 2x110 kV TS Slavonski Brod – TS Slavonski Brod 2
  - dalekovod 110 kV TS Đakovo – TS Županja
  - dalekovod 110 kV TS Slavonski Brod 2 – TS Bosanski Brod
  - dalekovod 2x110 kV TS Đakovo – EVP Andrijevci
  - dalekovod 110 kV TS Đakovo – TS Donji Andrijevci
  - dalekovod 2x110 kV TS Slavonski Brod – EVP Andrijevci
  - dalekovod 110 kV TS Slavonski Brod – TS Donji Andrijevci
- u nadležnosti HOPS d.d., Prijenosno područje Zagreb:
  - dalekovod 110 kV TS Međurić – TS Nova Gradiška
- u nadležnosti HŽ infrastrukture d.o.o.:
  - dalekovod 2x110 kV, a koji osiguravaju napajanje Elektrovučne podstanice (EVP) Nova Kapela – Batrina

Područjem Županije prolaze prijenosni dalekovodi ukupne dužine 229,65 km te je od toga 34,94 km dalekovoda naponske snage 220 kV i 194,71 km naponske snage 110 kV.

Vrsta vodova	Duljina (km)
Elektra Slavonski Brod	
zračni dalekovod 35 kV	122,00
zračni dalekovod 35 kV	32,50
zračni dalekovod 10 kV	503,00
kabelski dalekovod10 kV	286,10
zračni dalekovod 20 kV	167,90
kabelski dalekovod 20 kV	93,00
zračna mreža 0,4 kV (izolirana)	405,70
zračna mreža 0,4 kV (gola)	822,70
kabelska mreža 0,4 kV	370,00
kućni priključci (podzemni)	744,80
kućni priključci (zračni)	208,10
Ukupno	**3755,80**
Elektra Vinkovci	
zračni dalekovod 10(20) kV	21,98
kabelski dalekovod 10(20) kV	17,52
zračna mreža 0,4 kV	57,65
kabelska mreža 0,4 kV	12,07
Ukupno	**109,22**
Sveukupno	**3865,02**

Tablica 33. Srednjenaponski i niskonaponski vodovi u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP ODS); Elektra Slavonski Brod; Elektra Vinkovci. Dostupno na: https://www.hep.hr/ods/

II.4.3.2. Cjevovodna infrastruktura

Na području Županije ne postoje objekti u funkciji proizvodnje ili prerade nafte i plina (naftna ili plinska polja, rafinerije i sl.).

Trasa voda	Duljina (km)
U nadležnosti JANAF-a	
Sisak – Slavonski Brod	83,68
Slavonski Brod – Sotin	22,37
Slavonski Brod – Bosanski Brod	6,20
Slobodnica – Bosanski Brod (u mirovanju)	8,86
Ukupno	**121,11**
U nadležnosti INA-e	
Magistralni naftovod DN300/50 OS Beničanci – US Ruščica	17,35
Magistralni naftovod DN300/50 MOS Đeletovci – US Ruščica	28,34
Spojni naftovod DN300 – povrat BROD (nije u funkciji)	4,00
Ukupno	**49,69**
Sveukupno	**170,80**

Tablica 34. Naftovodi u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Jadranski naftovod d.d. (JANAF). Dostupno na: https://www.janaf.hr/. Industrija nafte, d.d. (INA). Dostupno na: https://www.ina.hr/

Županijom prolazi Jadranski naftovod (JANAF) koji ima terminal u Slavonskom Brodu. Također, prolaze magistralni i spojni naftovodi u nadležnosti INA-e.

Plinovodi se dijele na transportne i distribucijske. Plinacro d.o.o. upravlja dijelom transportnog plinskog sustava koji se na području Županije sastoji od magistralnih plinovoda vidljivih u tablici 35.

Naziv plinovoda	Promjer (mm)	Tlak (bar)	Duljina (km)
Magistralni plinovod MRČ Kutina – PČ Slobodnica	600	75	69,30
Spojni plinovod za MRS Novu Gradišku	200	50	0,20
Magistralni plinovod BS Seoce – MRČ Nova Kapela	200	75	1,90
Magistralni plinovod Nova Kapela – Požega	300	75	5,80
Magistralni plinovod Slobodnica – Donji Miholjac	800	75	14,80
Magistralni plinovod OPČS Slobodnica – MRČ Slavonski	400	50	6,90
Magistralni plinovod PČ Slobodnica – MRS Slavonski Brod	150	50	2,40
Magistralni plinovod Našice – Slavonski Brod	300	50	14,70
Magistralni plinovod Podcrkavlje – Slavonski Brod	150	50	10,10
Magistralni plinovod Slavonski Brod – Vinkovci	400	50	30,00
UKUPNO			**156,10**

Tablica 35. Transportni plinovodi u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: PLINACRO d.o.o. Podaci o plinskom transportnom sustavu i plinskoj infrastrukturi Republike Hrvatske. Dostupno na: https://www.plinacro.hr/

Plinovod Podcrkavlje – Slavonski Brod DN 150 i dio plinovoda Slavonski Brod – Vinkovci DN 400 nalaze se izvan funkcije. Plinovodi Našice – Podcrkavlje DN 150 te dio plinovoda Slobodnica – Slavonski Brod DN 400 su trajno stavljeni izvan funkcije i evidentirani kao neaktivna imovina.

Osim plinovoda, Plinacro upravlja i pripadajućim nadzemnim objektima (MRS – mjerno redukcijska stanica, PČ – plinski čvor, BIS – blokadno ispuhivačka stanica, BS blokadna stanica, MRČ – mjerno redukcijski čvor, MČS – međučistačka stanica), kao i ostalim priključcima koji omogućuju siguran i pouzdan transport plina.

Plinacro d.o.o. u narednom razdoblju, sukladno „Desetogodišnjem planu razvoja plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske 2021. – 2030.“ planira sljedeće:

- izgradnja magistralnog plinovoda Kozarac – Slobodnica DN 800/75 za koji je ishođena pravomoćna lokacijska dozvola
- izgradnja magistralnog plinovoda Slobodnica – Sotin DN 800/75 za koji je ishođena pravomoćna lokacijska dozvola
- rekonstrukcija postojećeg magistralnog plinovoda DN 400/50, odnosno u isti rov položit će se zamjenski plinovod PČ Slobodnica – MRČ Slavonski Brod DN 500/75 osim u dijelovima gdje je to tehnički neizvedivo, za što je ishođena pravomoćna građevinska dozvola
- izgradnja magistralnog plinovoda za MRČ Slavonski Brod – MRS Slavonski Brod istok DN 500/75, djelomično u koridoru postojećih plinovoda, za koji je ishođena građevinska dozvola

– izgradnja magistralnog plinovoda (75bara) Slobodnica – Bosanski Brod za koji je potrebno rezervirati koridor 200+200 m od osi načelnog plinovoda budući da konačni dogovor s Bosnom i Hercegovinom oko točke interkonekcije još nije postignut.

Ukupna duljina aktivnih magistralnih plinovoda na području Brodsko-posavske županije iznosi otprilike 330 km, a neaktivnih otprilike18 km.

Plinovodi prema radnom tlaku	Duljina (km)
U nadležnosti Brod-plina	
niskotlačni	48,00
srednjetlačni	465,00
visokotlačni	25,00
Ukupno	**538,00**
U nadležnosti E.ON-a	
niskotlačni	24,27
srednjetlačni	280,79
Ukupno	**305,06**
Sveukupno	**843,06**

Tablica 36. Distribucijski plinovodi u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: PLINACRO d.o.o. Podaci o plinskom transportnom sustavu i plinskoj infrastrukturi Republike Hrvatske. Dostupno na: https://www.plinacro.hr/
E.ON Hrvatska d.o.o. Podaci o energetskoj infrastrukturi i energetskim uslugama u Republici Hrvatskoj. Dostupno na: https://www.eon.hr/

Distribuciju i izgradnju distribucijskog sustava te priključenje korisnika na plin na području Brodsko-posavske županije obavljaju dva distribucijska poduzeća, Brod-plin d.o.o. i E.ON Distribucija plina d.o.o..

Plinofikacija naselja na području Županije razvijat će se na temelju osnovnih postavki Prostornog plan Brodsko-posavske županije i studija/projekata opskrbe prirodnim plinom na području Županije, a razrađivat će se u prostornim planovima uređenje gradova/općina te odgovarajućim dokumentima.

II.4.4. Vodnogospodarska infrastruktura

II.4.4.1. Vodoopskrba

Na području Županije postoje tri značajnija izvorišta pitke vode (Davor, Jelas kod Slavonskog Broda i Sikirevci) te više manjih vodocrpilišta. Vodoopskrbom upravljaju tri javna isporučitelja vodnih usluga:

– Vodovod d.o.o. Slavonski Brod opskrbljuje istočni dio Županije (Grad Slavonski Brod te općine Bebrina, Brodski Stupnik, Bukovlje, Donji Andrijevci, Garčin, Gornja Vrba, Gundinci, Klakar, Oprisavci, Oriovac, Podcrkavlje, Sibinj, Sikirevci, Slavonski Šamac, Velika Kopanica i Vrpolje)

- Vodovod zapadne Slavonije d.o.o. opskrbljuje zapadni dio Županije (Grad Nove Gradiške te općine Cernik, Davor, Dragalić, Gornji Bogićevci, Nova Kapela, Okučani, Rešetari, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo i Vrbje)
- Đakovački vodovod d.o.o. opskrbljuje naselja Vrpolje i Čajkovci.

Distributer	Duljina javne vodoopskrbe (km)	Potrošnja pitke vode (l/stanovniku)
Vodovod zapadne Slavonije d.o.o.	586	103
Vodovod d.o.o. Slavonski Brod	997	*
Đakovački vodovod d.o.o.	27	90
Ukupno	**1610**	**-**

* točan podatak nije poznat, ali je 2024. potrošnja pitke vode iznosila 4 247 097,92 m^3

Tablica 37. Vodoopskrbna mreža u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Vodovod zapadne Slavonije d.o.o. Podaci o vodoopskrbnoj i odvodnoj infrastrukturi. Dostupno na: https://www.vodovod-zapadneslavonije.hr/. Vodovod Slavonski Brod d.o.o. Podaci o vodoopskrbnoj i odvodnoj infrastrukturi. Dostupno na: https://www.vodovod-sb.hr/. Đakovački vodovod d.o.o. Podaci o vodoopskrbnoj i odvodnoj infrastrukturi. Dostupno na: https://www.djakovacki-vodovod.hr/

Veliki dio vodoopskrbnog sustava Vodovoda d.o.o. Slavonski Brod je izgrađen, međutim dio udaljenih naselja na sjevernom dijelu uslužnog područja nije pokriven sustavom vodoopskrbe. Tijekom razmatranog razdoblja izvodili su se radovi na izgradnji temeljnog sustava vodoopskrbe Regionalnog vodovoda istočne Slavonije (RVSIS) – projekti u općinama Donji Andrijevci i Velika Kopanica ugovoreni kroz NPOO II poziv, izgradnji magistralnog cjevovoda u naseljima Sredanci i Divoševci te distributivnog vodoopskrbnog cjevovoda u naseljima Sredanci i Divoševci. Kod izgradnje vodoopskrbnog sustava na području Županije treba istaknuti sljedeće projekte, a koji su pod ingerencijom Vodovoda d.o.o. Slavonski Brod:

- BROD 2
- BROD 3
- Gubici – smanjenje gubitaka
- Lokalni vodoopskrbni sustavi (EU projekti-Ruralni fondovi).

Projektom BROD 2 obuhvaćena je izgradnja vodno-komunalne infrastrukture (vodoopskrbe te odvodnje i pročišćavanja) na području naselja Brodski Varoš, Podvinje Slavonski Brod, Grabarje, Podcrkavlje, Rastušje, Tomica, Ruščica, Bartolovci, Gromačnik, Sibinj, Slobodnica, Završje, Donja Vrba, Gornja Vrba, Bukovlje, Vranovci, Brodski Stupnik, Stari Slatinik, Gornji Andrijevci, Bicko Selo, Garčin, Sapci, Selna, Trnjani, Zadubravlje, Donji Andrijevci i Staro Topolje.

Projektom BROD 3 naziva se treća faza razvoja vodno-komunalne infrastrukture, a obuhvaća izgradnju vodovodnih cjevovoda na području općina istočno od Slavonskog Broda što nije izgrađeno prema Sporazumu izgradnje Regionalnog vodovoda istočne Slavonije i to:

- Dionica 3. etapa 3.3 Velika Kopanica – Mala Kopanica NO 150-250,
- Dionica 3. etapa 3.4 Divoševci NO 250,
- Dionica 3. etapa 3.5. Sredanci NO 250,
- Dionica 4. etapa 4.1. Velika Kopanica – Vrpolje NO 150-250,

- Distribucijska mreža naselja Sredanci DN 63-110,
- Distribucijska mreža naselja Mala Kopanica DN 63-110,
- Distribucijska mreža naselja Beravci DN 63-110,
- Distribucijska mreža naselja Divoševci DN 63-110.

Predviđena je izgradnja oko 11 km distributivna mreže unutar naselja te oko 15 km magistralnih cjevovoda.

Za područje pod ingerencijom Vodovoda zapadne Slavonije d.o.o. ističu se projekti:

- Projekt „Razvoj vodno-komunalne infrastrukture aglomeracije Nova Gradiška“ jedan je od većih projekata na ovom području. U prvoj fazi projekta osim radova i građevina koji su se odnosili na poboljšanje sustava kanalizacijske mreže izgrađeno je i 3.700 m vodovoda te vodosprema kapaciteta 3000 m³. Također je na cijeloj aglomeraciji izgrađeno i ukupno 2.955 besplatnih priključaka na vodu. Druga faza projekta se odnosila na izgradnju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) aglomeracije Nova Gradiška.
- Poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture – aglomeracija Okučani i Staro Petrovo Selo.

II.4.4.2. Odvodnja otpadnih voda

Javna odvodnja obuhvaća sakupljanje otpadnih voda, njihovo dovođenje do uređaja za pročišćavanje, pročišćavanje, ispuštanje u površinske vode te obradu mulja koji nestaje u procesu pročišćavanja. Javna odvodnja uključuje i upravljanje građevinama javne odvodnje te crpljenje i odvoz otpadnih voda iz septičkih i sabirnih jama.

Djelatnost javnih isporučitelja vodnih usluga navedenih u prethodnom poglavlju uključuje i odvodnju otpadnih voda.

Distributer	Duljina kanalizacijske mreže (km)	Uređaj za pročišćavanje
Vodovod zapadne Slavonije d.o.o.	225	Nova Gradiška 22 100 ES, Staro Petrovo Selo 800 ES, Davor 2 650 ES
Vodovod d.o.o. Slavonski Brod	269	Slavonski Brod 80000 ES
Ukupno	**494**	**-**

Tablica 38. Kanalizacijska mreža u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Vodovod zapadne Slavonije d.o.o. Podaci o vodoopskrbnoj i odvodnoj infrastrukturi. Dostupno na: https://www.vodovod-zapadneslavonije.hr/. Vodovod Slavonski Brod d.o.o. Podaci o vodoopskrbnoj i odvodnoj infrastrukturi. Dostupno na: https://www.vodovod-sb.hr/.

Na uslužnom području Vodovoda d.o.o. Slavonski Brod sustav javne odvodnje izgrađen je u aglomeracijama Slavonski Brod, Brodski Stupnik, Donji Andrijevci, Garčin, Oriovac, Slavonski Šamac i Vrpolje. Pokrivenost sustavom odvodnje iznosi 70,3 %, a najveća izgrađenost sustava je na području Grada Slavonski Brod. Za potrebe pročišćavanja otpadnih

voda izgrađen je UPOV s III. stupnjem pročišćavanja. Priključenost stanovništva na sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na uslužnom području Vodovoda d.o.o. Slavonski Brod iznosi oko 82,7 %, a najveća je priključenost bila na području Grada Slavonskog Broda. Priključeno je 20 588 stanovnika od mogućih 24 865. S obzirom na to da je kapacitet izgrađenog UPOV-a Slavonski Brod (80000 ES) značajno veći od stvarnog kapaciteta (oko 35000 ES) u projektu Brod 2 predviđeno je spajanje sustava odvodnje na postojeći sustav i pročišćavanje otpadnih voda na UPOV Slavonski Brod.

Na uslužnom području Vodovoda zapadne Slavonije d.o.o. proveden je veliki projekt „Razvoj vodno-komunalne infrastrukture Nova Gradiška“ koji je bio podijeljen u dvije faze. Kroz prvu fazu projekta, osim vodovodne mreže, izgrađeno je i 32 km kanalizacijske mreže uključujući i 1824 priprema za kućne priključke na kanalizaciju u naseljima Giletinci, Prvča, Rešetari, Zapolje, Adžamovci, Gunjavci, Drežnik i Brđani. Na istom tom području izgrađeno je 8 retencijskih bazena i 12 crpnih stanica, sve u svrhu poboljšanja sustava kanalizacije. U drugoj fazi, u sklopu projekta „Razvoj vodno-komunalne infrastrukture Nova Gradiška – Faza II“, izgrađen je uređaj za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV) aglomeracije Nova Gradiška s III. stupnjem pročišćavanja, kapaciteta 22.100 ES na lokaciji Prvča.

II.4.4.3. Navodnjavanje i melioracijska odvodnja

Navodnjavanje kao melioracijska mjera ima cilj nadoknaditi nedostatak vode koji se javlja pri uzgoju poljoprivrednih kultura da bi se osigurao njihov biološki potencijal. Kako su za učinkovito navodnjavanje potrebne dostatne količine kvalitetne vode, nužno je uvažavanje interesa svih korisnika prostora, prvenstveno vodoopskrbe. Uzevši u obzir klimatske promjene, posebice sve češću pojavu i sve duže trajanje suša, navodnjavanje postaje neophodni čimbenik razvoja poljoprivrede.

Gotovo cijelo područje Županije je pogodno za razvoj sustava navodnjavanja uz visok ili umjeren potencijal za navodnjavanje većine površina u Županiji. Sustav javnog navodnjavanja Orubica koji obuhvaća 326 ha završen je 2022. godine, dok su u planu i sljedeći drugi sustavi javnog navodnjavanja u raznim fazama planiranja i/ili realizacije:

- Bić
- Jasinje
- Oriovac
- Slobodnica.

Sustavi melioracijske odvodnje izvode se zbog odvođenja suvišnih voda s poljoprivrednoga i drugog zemljišta putem odgovarajućih vodnih građevina i uređaja kojima se neposredno ili posredno omogućuje brže i pogodnije otjecanje površinskih ili podzemnih voda i osiguravaju povoljniji uvjeti korištenja zemljišta i obavljanja gospodarskih i drugih djelatnosti. Za zaštitu od suvišnih voda izgrađeni su sustavi za odvodnjavanje koji obuhvaćaju kanalsku mrežu, cijevnu drenažu, crpne stanice i objekte na kanalima.

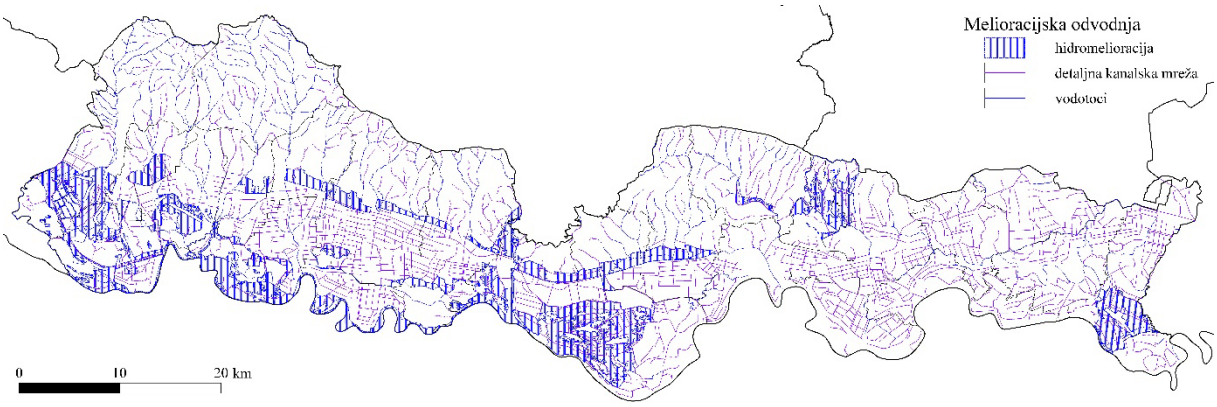

Slika 21. Melioracijska odvodnja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije ("Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

Melioracijska odvodnja je velikim dijelom izvedena za područje Županije, a planirane površine su dio višenamjenskog sustava (koriste se i za npr. zaštitu od poplava). Hidromelioriranim tlom na području Županije smatraju se površine južno od autoceste A3 i željezničke pruge M10.

II.4.4.4. Zaštita od poplava

Uređenje voda i zaštita od štetnog djelovanja voda uključuje građenje i održavanje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, održavanje vodotoka i drugih voda i druge radove i mjere kojima se omogućuje kontrolirani i neškodljivi protok voda i njihovo namjensko korištenje.

Velik dio Županije predstavlja područje s potencijalno značajnim rizicima od poplava (slika 22.).

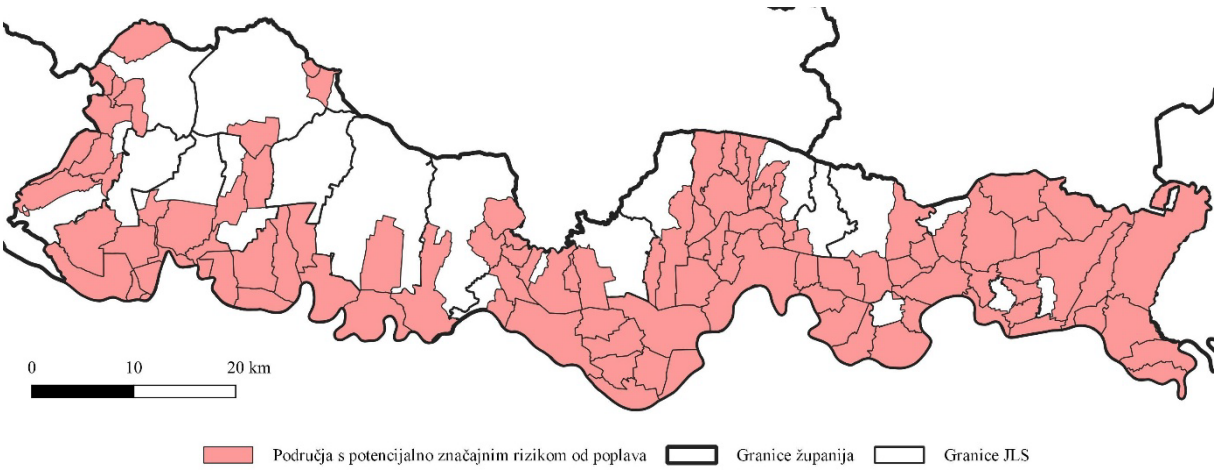

Slika 22. Područja s potencijalno značajnim rizikom od poplava u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Hrvatske vode. Podaci o vodnogospodarskoj infrastrukturi, vodnim resursima i vodnom gospodarstvu. Dostupno na: https://www.voda.hr/

Pojave i karakteristike velikih voda u slivu rijeke Save uglavnom su pod utjecajem terena i oblika sliva, geografske i sezonske raspodjele oborina, razina podzemnih voda koje utječu na infiltraciju vode iz rijeka, razlijevanja voda u prirodne inundacije i funkcioniranja sustava

zaštite od poplava. Županija se nalazi u dijelu srednjeg sliva rijeke Save, gdje se i nalaze velike pritoke koje direktno utječu na količinu vode (desne pritoke: Kupa, Una sa Sanom, Vrbas, Ukrina i Bosna; lijeve pritoke: Lonja, Ilova i Orljava).

Sustav obrane od poplava relativno je dobro razvijen i predstavlja kombinaciju aktivnih i pasivnih mjera. Također, zaštita od poplava na području Županije se ne provodi izolirano, već je dio sustava na razini cijelog toga Save. Aktivna obrana postiže se ostavljanjem rezervnih prostora u akumulacijskim bazenima za prihvaćanje i ublažavanje poplavnih valova velikih voda. Većina ovakvih aktivnosti se odvija uzvodno od područja Županije, primjerice u području Lonjskog polja. Pasivna obrana uključuje zahvate kojima je cilj povećanje propusne sposobnosti korita pomoću regulacije vodotoka, izgradnju novih nasipa te rekonstrukciju i nadvišenja postojećih obrambenih nasipa. Ove mjere se provode na području Županije. Također, sustav obrane od poplava se kontinuirano održava i proširuje prema potrebi.

Osim poplava vezanih za rijeku Savu i njezine pritoke, Županija je zahvaćena pojavom bujičara u brdski predjelima Županije. ugrubo rečeno, područja koja nisu u izravnoj opasnosti od poplava Save, ugrožena su bujičarima. Vezani problem je i pojava erozije tla koja može biti posebno razorna u područjima bez vegetacije i područjima značajnije gradnje na kosom terenu (npr. Brodsko Brdo iznad Slavonskog Broda).

II.4.5. Gospodarenje otpadom

Sustav građevina gospodarenja otpadom za prostor Županije definira se određivanjem građevina državnog, regionalnog i lokalnog značaja te određivanjem lokacija kroz kartografske prikaze i odredbe za provođenje Prostornog plana Brodsko-posavske županije.

Regionalni centar za gospodarenje otpadom Šagulje (RCGO Šagulje) je građevina državnog značaja koju čini sklop više međusobno funkcionalno i/ili tehnološki povezanih građevina i uređaja za obradu komunalnog otpada. RCGO Šagulje nadležan je za područje Brodsko-posavske, Požeško-slavonske i Virovitičko-podravske županije te dio Sisačko-moslavačke županije. Sustav regionalnog centra sastoji se od središnje građevine i šest pretovarnih stanica, od kojih je jedna predviđena na području Županije – u Slavonskom Brodu.

Od građevina regionalnog značaja predviđena su tri reciklažna centra s pratećim postrojenjima na lokacijama dosadašnjih odlagališta Vijuš u Slavonskom Brodu, Šagulje-Ivik u Novoj Gradišci i Davor.

Na lokalnoj razini predviđene su sljedeće građevine za pojedine jedinice lokalne samouprave:

- centar za ponovnu oporabu
- kućno kompostiranje-prevencija nastajanja otpada
- reciklažna dvorišta
- reciklažno dvorište za građevni otpad
- ostale građevine za sakupljanje i obradu otpada koje nisu državnog i regionalnog značaja.

Planirani sustav nije u potpunosti izgrađen, RCGO Šagulje je u početnim fazama gradnje, dok su ostale građevine samo djelomično završene, odnosno pojedine jedinice lokalne samouprave su izgradile neke od građevina predviđeni za njihovu razinu. Do izgradnje RCGO Šagulje i početku punog funkcioniranja sustava gospodarenja otpadom zadržavaju se postojeća odlagališta.

Na području Županije, miješani komunalni otpad prikuplja šest tvrtki, a 2024. sakupljeni komunalni otpad u okviru javne usluge iznosio je 26 922 t, a sakupljeni putem spremnika na javnim površinama, sustavima povratne naknade u reciklažnim dvorištima i putem trgovine na malo 1588 t. Od ukupno sakupljenog komunalnog otpada u okviru javne usluge 16 807 t (62,4 %) je sakupljeno miješanog komunalnog otpada, a 10 115 t (37,6 %) ostalih vrsta komunalnog otpada. U promatranom razdoblju stopa odvojenog sakupljanja komunalnog otpada u okviru javne usluge je u porastu.

II.5. Zaštita i korištenje dijelova prostora od posebnog značaja

II.5.1. Zaštićene prirode vrijednosti

II.5.1.1. Zaštićena područja prirode

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/13., 15/18., 14/19., 127/19. i 155/23.) zaštićeni dijelovi prirode su:

- zaštićena područja državnog značaja:
  - strogi rezervat
  - nacionalni park
  - posebni rezerva
  - park prirode
- zaštićena područja lokalnog značaja:
  - regionalni park
  - značajni krajobraz,
  - spomenik prirode
  - park-šuma
  - spomenik parkovne arhitekture
- zaštićene vrste
- zaštićeni minerali i fosili.

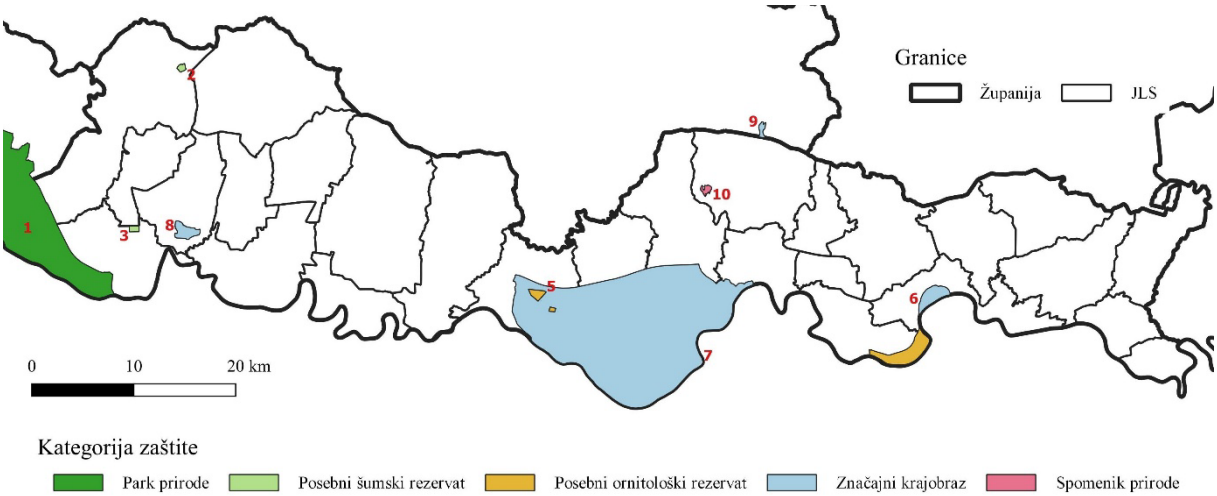

Slika 23. Zaštićena područja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije Republike Hrvatske. Bioportal – Informacijski sustav zaštite prirode. Dostupno na: https://www.bioportal.hr/

Kategorija zaštite	Broj*	Naziv područja	Godina proglašenja	Površina (ha)
Park prirode	**1**	**Lonjsko polje**	1990.	3309,71**
Posebni rezervat šumske vegetacije	**2**	**Muški bunar**	1963.	48,02
	3	**Prašnik**	1965.	54,46
Posebni ornitološki rezervat	**4**	**Bara Dvorina**	1987.	726,19
	5	**Jelas ribnjaci - dio**	1995.	132,48
Značajni krajobraz	**6**	**Gajna**	1990.	399,89
	7	**Jelas polje**	1995.	19526,35
	8	**Pašnjak Iva**	2010.	268,11
	9	**Sovsko jezero**	1989.	1,92***
Spomenik prirode – palentološki	**10**	**Kanjoni Pljuskare**	2023.	68,43
Ukupno				**24535,56**
* odnosi se na broj na slici 23.				
** odnosi se na dio unutar Brodsko-posavske županije, ukupna površina parka prirode je 51136,69 ha				
*** odnosi se na dio unutar Brodsko-posavske županije, ukupna površina značajnog krajobraza je 71,39 ha				

Tablica 39. Zaštićena područja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije Republike Hrvatske. Bioportal – Informacijski sustav zaštite prirode. Dostupno na: https://www.bioportal.hr/

Na području Županije nalazi se deset zaštićenih područja koja ukupno pokrivaju 12,10 % površine Županije:

- **park prirode Lonjsko polje**
  Jedno je od najvećih i najbolje očuvanih prirodnih poplavnih područja u Europi. Nalazi se na teritoriji triju županija: Sisačko-moslavačke, Zagrebačke i Brodsko-posavske županije. Zahvaljujući periodičkom poplavljivanju jedinstvena je riznica biološke raznolikosti ne samo u Hrvatskoj, nego na cijelom Starom kontinentu.
- posebni rezervati:
  - **posebni rezervat šumske vegetacije Muški bunar**
    Posebno vrijedna šuma sastavljena od hrasta kitnjaka i bukve, stara između 200 i 300 godina. Dom je bogatom ekosustavu s brojnim biljnim i životinjskim vrstama koje su rijetke ili ugrožene.
  - **posebni rezervat šumske vegetacije Prašnik**
    250-300 godina stara sastojina hrasta lužnjaka Ostatak je slavonske prašume sa zastupljene dvije fitocenoze: tipična šuma hrasta lužnjaka i običnog graba i šuma hrasta lužnjaka s velikom žutilovkom i rastavljenim šašem.
  - **posebni ornitološki rezervat Bara Dvorina**
    Obuhvaća baru Dvorinu, manje bare, poplavne livade i pašnjake uz bare i poplavnu šumu hrasta lužnjaka (Posjeke). Posebno je značajno kao gnjezdilište, hranilište i zimovalište brojnih ptica.
  - **posebni ornitološki rezervat Jelas ribnjaci**
    Dio ekološke mreže NATURA 2000 kao područje očuvanja značajno za ptice. Ribnjaci su gnjezdilišta, hranilišta, zimovališta ptica. Na Jelas ribnjacima gnijezde se žličarka, siva guska, gak, žuta čaplja, mala i velika bijela čaplja i mnoge druge.
- značajni krajobrazi:
  - **značajni krajobraz Gajna**

Poplavni prisavski pašnjak s karakterističnom florom i faunom. Poluprirodno stanište nastalo dugogodišnjim djelovanjem čovjeka. Pašnjaci su se razvili krčenjem šuma za potrebe ispaše goveda.

- **značajni krajobraz Jelas polje**
  Blizina ribnjaka i rijeke Save ovo područje čini pogodnim za hranidbu i gniježđenje ptica. Važno je odmorište i zimovalište migratornim vrstama. Jelas polje je proglašeno Međunarodno važnim područjem za ptice, a posebno ždralove.
- **značajni krajobraz Pašnjak Iva**
  Području s vegetacijom vlažnih nitrofilnih travnjaka i pašnjaka koju ispašom održavaju autohtoni posavski konji stočara iz okolice te redovita košnja. Ova staništa rijetka su i ugrožena u Europi te zaštićena Bernskom konvencijom.
- **značajni krajobraz Sovsko jezero**
  Prirodno jezero u brdsko-brežuljkastom području kontinentalne Hrvatske. Smješteno je u blizini naselja Sovski Dol, na sjevernoj padini Dilja. Važno je utočište manjeg broja ptica te mnogih vrsta vodozemaca i gmazova.

- **palentološki spomenik prirode Kanjoni Pljuskare**
  Geolokalitet Pljuskara se u izvještajnom razdoblju pridružio popisu zaštićenih područja u Županiji. Smjestio se ispod Vidovog brda u Općini Podcrkavlje. Sastoji se od 3 kanjona i 4 grebena. U otvorenom slijedu slojeva nalazimo raznovrsne sedimentne stijene, starosti do 18 milijuna godina. Geolokalitet je posebno vrijedan zbog brojnih nalaza fosilnih organizama.

Za park prirode Lonjsko polje nadležna je istoimena javna ustanova. Za ostala područja, osim Sovskog jezera, nadležna je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica (JU Natura Slavonica). Za Sovsko jezero nadležna je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije.

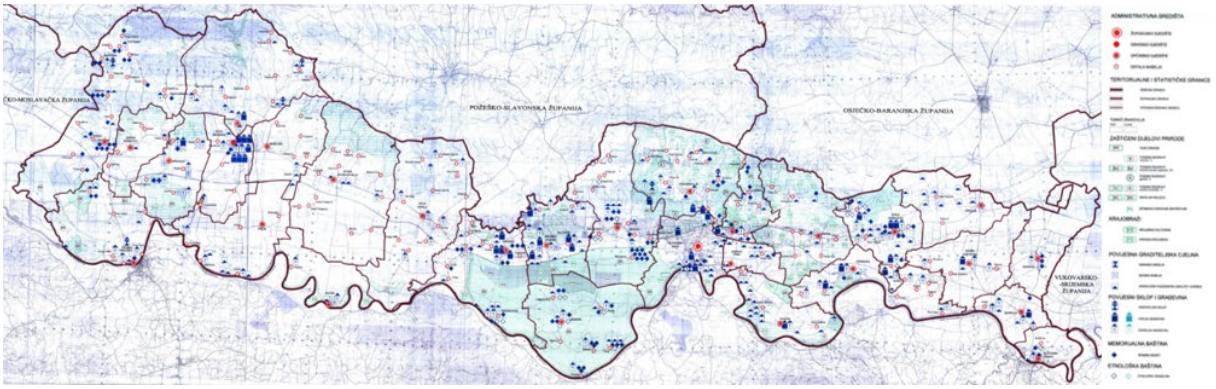

Slika 24. Područja posebnih uvjeta korištenja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 04/01., 06/05., 11/08., 14/08. - pročišćeni tekst, 05/10., 09/12., 39/20., 45/20. - pročišćeni tekst, 33/23. i 01/24. - pročišćeni tekst)

PP BPŽ predlaže dijelove prirode za eventualnu zaštitu:

- 8 novih posebnih rezervata: livade uz Petnju, livade kod Sv. Petke, livade u Čaircima, Gradac 1 i 2, Ilijanska Jelas, Mlada vodica, Špilja Pljuskara i Vlakanac – Radinje

- 6 novih značajnih krajobraza: Mramorsko polje, Strmac, Jezero Petnja, pješčana plaža Poloj, akumulacijsko jezero Ljeskove vode i dijelovi krajnjih južnih obronaka Dilj gore
- 6 novih spomenika parkovne arhitekture:
  - u Slavonskom Brodu: Klasije, park u Tvrđavi, park uz Savu i Franjevački samostan, park na Trgu pobjede uz PBZ
  - u Novoj Gradiški: gradski park.

Kao što je ranije rečeno, predloženi posebni rezervat Špilja Pjuskara je u međuvremenu zaštićen kao spomenik prirode.

PP BPŽ također nalaže da je pri izradi pojedinačnih prostornih planova uređenja gradova/općina potrebno usvojiti konačnu ocjenu o razini zaštite za te objekte prirode i njihove dijelove.

II.5.1.2. Ekološka mreža Natura 2000

Ekološka mreža Natura 2000 je koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje očuvanje ili, kad je to potrebno, povrat u povoljno stanje očuvanja određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti. Ekološka mreža sastoji se od područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) i područja očuvanja značajna za ptice (POP).

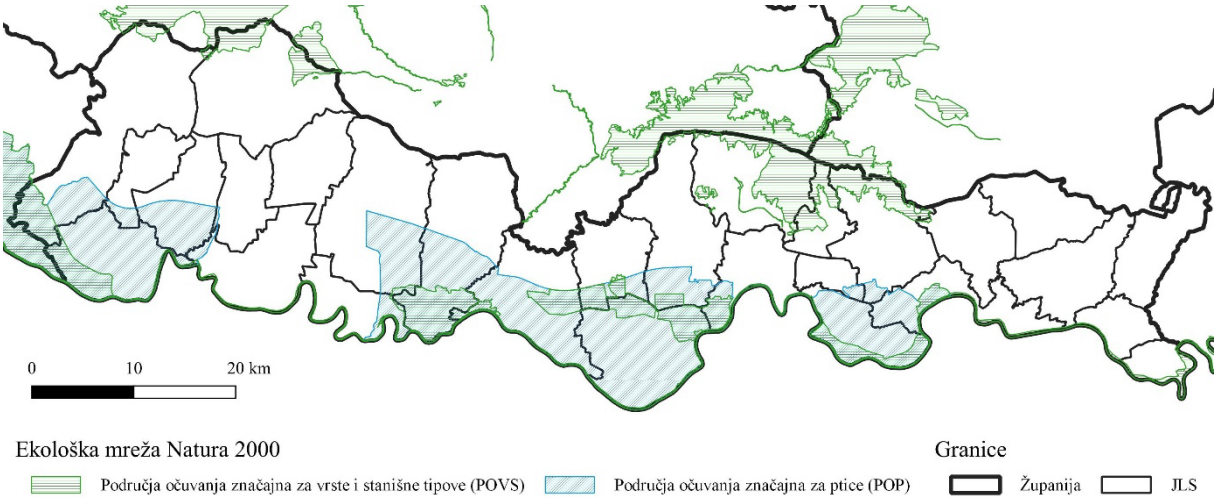

Slika 25. Ekološka mreža Natura 2000 na području Brodsko-posavske županije
Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije Republike Hrvatske. Bioportal – Informacijski sustav zaštite prirode. Dostupno na: https://www.bioportal.hr/

Temeljem Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, br. 80/19. i 119/23.) u Županiji se nalazi 17 područja ekološke mreže (slika 25. i tablica 40.).

Cilj zaštite	Oznaka	Naziv područja	Napomena
POP	HR1000005	**Jelas polje**	Unutar ovoga područja nalaze se u potpunosti sljedeća zaštićena područja: značajni krajobrazi Jelas polje i Gajna te posebni ornitološki rezervati Jelas ribnjaci i Bara Dvorina.
	HR1000004	**Donja Posavina**	Čitavo zaštićeno područje značajnog krajobraza Pašnjak Iva u potpunosti se nalazi unutar ovoga većega POP područja.
POVS	HR2001355	**Psunj**	
	HR2001389	**Banićevac**	
	HR2001385	**Orljava**	Ovo područje samo sa 0,03% ulazi u Brodsko-posavsku županiju.
	HR2001311	**Sava nizvodno od Hrušćice**	
	HR2001379	**Vlakanac-Radinje**	
	HR2001289	**Davor-livade**	
	HR2001288	**Pričac-Lužani**	
	HR2001326	**Jelas polje s ribnjacima**	U ovo područje ekološke mreže u potpunosti je uključen posebni ornitološki rezervat Jelas ribnjaci, a djelomično i značajni krajobraz Jelas polje (nešto više od četvrtine njegove površine).
	HR2000623	**Šume na Dilj gori**	
	HR2000488	**Južni Dilj**	
	HR2001328	**Lonđa, Glogovica i Breznica**	
	HR2000426	**Dvorina**	U ovo područje je uključen posebni ornitološki rezervat Bara Dvorina (osim približno 2-3%).
	HR2000427	**Gajna**	U ovo područje je u potpunosti uključen značajni krajobraz Gajna.
	HR2001511	**Suhe livade kod Sinlija**	
	HR2000416	**Lonjsko polje**	Pod upravom JU PP Lonjsko polje.

Tablica 40. Područja ekološke mreže u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica. Dostupno na: https://natura-slavonica.hr/

Sva područja ekološke mreže unutar granica Županije pod upravom su JU Natura Slavonica. Iznimka je POVS Lonjsko polje kojim upravlja Javna ustanova Park prirode Lonjsko polje. Područja ekološke mreže koja uključuju teritorije više županija pod zajedničkom su upravom više nadležnih ustanova za zaštitu prirode.

U promatranom razdoblju doneseni su sljedeći planovi upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže:

- PU 001 Orljava, Orljavica i spomenik parkovne arhitekture park u Trenkovu
- PU 003 Sava nizvodno od Hrušćice
- PU 021 Gajna, Dvorina, Jelas polje i Jelas polje s ribnjacima
- PU 036 Banićevac i Nurkovac
- PU 7001 Donja Posavina i pridružena zaštićena područja Prašnik i Pašnjak Iva
- PU 8020 Lonđa, Glogovica, Breznica
- PU 8021 Pričac – Lužani, Vlakanac – Radinje te Davor – livade.

Plan ili zahvat koji može imati značajan utjecaj na područje ekološke mreže, od podnositelja zahvata traži da promijeni zahvat u cilju otklanjanja tih utjecaja ili da razmotri alternativna rješenja koja ne bi imala negativan utjecaj na to područje. Ako ne postoje alternativna rješenja, a zahvat ili plan se smatra prijeko potrebnim, tj. ustanovljen je prevladavajući javni interes, tada može biti nastavljen pod uvjetom da su dogovoreni odgovarajući kompenzacijski uvjeti kojima se osigurava povezanost i cjelovitost ekološke mreže Natura 2000.

II.5.1.3. Krajobraz/krajolik

Krajobraz je određeno područje viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i ljudskih čimbenika, a predstavlja bitnu sastavnicu čovjekovog kruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine te temelj identiteta područja.

Podjela krajobraza/krajolika, prema stručnoj studiji „Krajolik čimbenik Strategije prostornog razvoja“ je sljedeća:

- prirodni
- kultivirani koji može biti:
  - ruralni
  - kultivirani
  - urbani
  - tehničko-tehnološki.

Postojeći PP BPŽ djelomično sadrži definirane krajolike kao kulturne i prirodne bez detaljne analize i smjernica (grafički prikazani na slici 23.). Za Županiju do sada nije izrađena krajobrazna studija.

II.5.1.4. Zaštita i očuvanje okoliša

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/13., 153/13., 78/15., 12/18. i 118/18.). okoliš je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu. Okoliš je prirodno i svako drugo okruženje organizama i njihovih zajednica, uključivo i čovjeka koje omogućuje njihovo postojanje i njihov daljnji razvoj: zrak, more, vode, tlo, zemljina kamena kora, energija te materijalna dobra i kulturna baština kao dio okruženja koje je stvorio čovjek; svi u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja.

Za Županiju slijedom Zakona o zaštiti okoliša i Zakona o zaštiti zraka („Narodne novine“, br. 127/19. i 57/22.) u proteklom periodu izrađeni su i doneseni slijedeći akti:

- Izvješća o stanju kvalitete zraka (donosi se svake godine)
- Izvješća o provedbi plana gospodarenja otpadom (donosi se svake godine).

Zaštita okoliša se provodi kroz izradu i donošenje prostornih planova i njihovu primjenu, kao i kroz druge instrumente zaštite okoliša, propisane Zakonom o zaštiti okoliša. Zaštita i očuvanje okoliša na području Županije u djelokrugu je rada Upravnog odjela za graditeljstvo, infrastrukturu i zaštitu okoliša Brodsko-posavske županije.

Sukladno Zakonu o zaštiti zraka, provodi se trajno praćenje kvalitete zraka na mjernim postajama u cijeloj Državi. Na području Županije nalaze se dvije mjerne postaje, obje u Slavonskom Brodu (Slavonski Brod – 1 i Slavonski Brod – 2).

Kvaliteta zraka se ocjenjuje samo u odnosu na cjelokupni godišnji niz podataka mjerenja. Kategorije se utvrđuju jedanput godišnje za proteklu kalendarsku godinu. Zakonom o zaštiti

zraka se, prema razinama onečišćenosti, s obzirom na propisane granične vrijednosti, ciljne vrijednosti i dugoročne ciljeve, utvrđuju dvije kategorije kvalitete zraka:

I. kategorija kvalitete zraka – čisti ili neznatno onečišćeni zrak: nisu prekoračene granične vrijednosti, ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon
II. kategorija kvalitete zraka – onečišćen zrak: prekoračene su granične vrijednosti, ciljne vrijednosti i ciljne vrijednosti za prizemni ozon.

Mjerna postaja	Onečišćujuća tvar	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Slavonski Brod-1	SO_2	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	Nedostatan obuhvat
Slavonski Brod-2		I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija
Slavonski Brod-1	benzen C_6H_6	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	Nedostatan obuhvat
Slavonski Brod-2		Nedostatan obuhvat	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija
Slavonski Brod-1	NO_2	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	Nedostatan obuhvat
Slavonski Brod-2	CO	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija
Slavonski Brod-1	O_3	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija
Slavonski Brod-1	H_2S	II. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	Nedostatan obuhvat
Slavonski Brod-2		Nije ocijenjeno	Nije ocijenjeno	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija
Slavonski Brod-1	$PM_{2,5}$	II. kategorija	II. kategorija	II. kategorija	I. kategorija	I. kategorija
Slavonski Brod-2		Nije ocijenjeno	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija
Slavonski Brod-1	PM_{10}	Nije ocijenjeno	II. kategorija	II. kategorija	II. kategorija	II. kategorija
Slavonski Brod-2			I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija	I. kategorija

Tablica 41. Kvaliteta zraka na mjernim postajama u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Brodsko-posavska županija. Izvješće o stanju kvalitete zraka na području Brodsko-posavske županije za 2021., 2022., 2023, 2024. i 2025. godine. Dostupno na: https://www.bpz.hr/

Srednje godišnje vrijednosti koncentracija su u granicama prihvatljivosti, što je posljedica vrlo izraženih sezonskih razlika: viših prekoračenja u zimskim mjesecima i znatno nižim vrijednostima u proljetnim i ljetnim mjesecima koje uspijevaju održati srednjak unutar propisanih granica. Osim za ozon, čije su koncentracije povišene u ljetnim mjesecima. Ovako veliki raskorak između zimskih i ljetnih mjeseci, dijelom je posljedica nepovoljnih meteoroloških uvjeta zimi, kao i dodatnih izvora emisija iz kućnih ložišta koja su osobito aktivna u zimskom periodu i industrijskih emisija.

Uzroci onečišćenja zraka u Slavonskom Brodu su višestruki i ne mogu se pripisati samo jednom izvoru, već je to skupni utjecaj brojnih pojedinačnih izvora emisija (npr. industrijskih postrojenja, prometa, uređaja za loženje i kućnih ložišta, terminala Slavonski Brod) pojačanih lokalnim reljefom (kanalizacijski efekt rijeke Save i gorski masivi u zaleđu grada).

II.5.2. Zaštićene kulturne vrijednosti

Sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, br. 145/24. i 151/25.) kulturna dobra su dobra od interesa za Republiku Hrvatsku i uživaju njezinu osobitu zaštitu. Kulturna dobra su materijalna i nematerijalna dobra; pokretne i nepokretne stvari od kulturno-povijesnog, umjetničkog, arhitektonskog, paleontološkog, arheološkog, etnografskog, antropološkog i znanstvenog značenja; nematerijalni oblici i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti koja su od interesa za Republiku Hrvatsku te se na temelju Odluke o proglašenju statusa kulturnog dobra upisuju u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Kulturna dobra mogu biti:

- materijalna
  - nepokretna
  - pokretna
- nematerijalna.

Kulturna dobra mogu biti zaštićena ili privremeno zaštićena (dobra koja su ugrožena, a za koja se predmnijeva da imaju svojstva kulturnog dobra te su privremeno zaštićena odlukom Ministarstva kulture i medija). Status privremeno zaštićenog kulturnog dobra traje do donošenja odluke od zaštiti, ali ne može trajati duže od dvije godine, osim za arheološka nalazišta za koja ne može biti duži od šest godina.

Na području Županije ukupno je zaštićeno 141 kulturno dobro.

Vrsta kulturnog dobra			Broj
Zaštićena kulturna dobra	Materijalna	Nepokretna pojedinačna	56
		Kulturnopovijesne cjeline	2
		Arheologija	45
		Pokretna	1
	Nematerijalna		6
Privremeno zaštićena kulturna dobra	Materijalna	Nepokretna pojedinačna	6
		Arheologija	2
Dobro od lokalnog značenja	Materijalna	Nepokretna pojedinačna	1
Ukupno			**119**

Tablica 42. Kulturna dobra u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Dostupno na: https://registar.kulturnadobra.hr/

Osim kulturnih dobara navedenih u tablici 42., još su 22 kulturna dobra (2 nepokretna pojedinačna i 20 nematerijalnih) vezana za Županiju zaštićena, ali radi se kulturnim dobrima koja se odnose na šire područje (npr. cijelo područje Slavonije) u slučaju nematerijalnih kulturnih dobara, dok su dva nepokretna pojedinačna kulturna dobra židovske grobnice i mjesta masovnih grobnica žrtava iz Domovinskog rata sa spomen obilježjima koja se odnose na skupine sličnih kulturnih dobara na području cijele Države.

Osim Ministarstva kulture i medija, zaštitu dobra od lokalnog kulturno-povijesnog i/ili društvenog značenja može proglasiti predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba, grada ili općine, ako se nalaze na njihovu području. U tom slučaju nadležno tijelo određuje mjere zaštite i očuvanja koje se mogu provoditi i kroz prostorne planove, a za pokretna dobra od lokalnog značenja te se mjere mogu utvrditi i provoditi u stručnoj suradnji s ustanovama za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara.

Upravne i stručne poslove zaštite i očuvanja kulturnih dobara, i to: istraživanje, proučavanje, praćenje, evidentiranje, dokumentiranje, vrednovanje, utvrđivanje statusa i donošenje mjera zaštite i očuvanja kulturnog dobra, njihovu provedbu i nadzor provedbe, izrade konzervatorskih podloga, standarda, programa i smjernica, promicanje kulturnih dobara, nadzor prometa kulturnim dobrima, uvoz, unošenje, izvoz i iznošenje kulturnih dobara te druge poslove obavlja

Ministarstvo kulture i medija koje ustrojava područne jedinice za pojedina područja. Za područje Županije nadležna je Područna konzervatorska služba Slavonski Brod.

II.5.3. Zaštita izvorišta

Županija je izuzetno bogata obnovljivim zalihama podzemnih voda, koje s obzirom na količine i dobru kakvoću dijelom pripadaju i u strateške zalihe podzemnih voda Države. Samim time, pitka voda je jedan od ključnih resursa Županije i zaštita tih voda treba biti apsolutni prioritet.

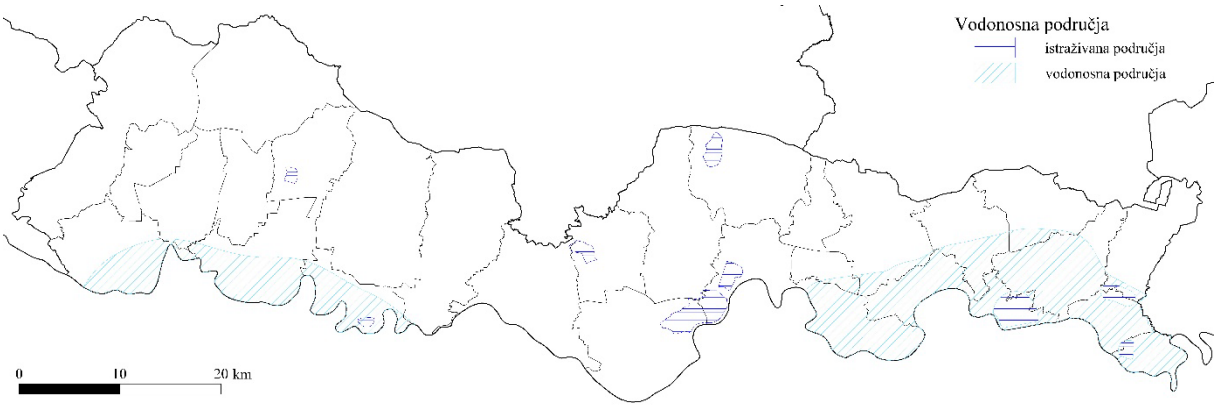

Slika 26. Vodonosna područja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 04/01., 06/05., 11/08., 14/08. - pročišćeni tekst, 05/10., 09/12., 39/20., 45/20. - pročišćeni tekst, 33/23. i 01/24. - pročišćeni tekst)

Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta („Narodne novine“, br. 66/11. i 47/13.) propisuju uvjete za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta koja se koriste za javnu vodoopskrbu, mjere i ograničenja koja se u njima provode te rokove i postupak donošenja odluka o zaštiti izvorišta. Zone sanitarne zaštite utvrđuju se temeljem provedenih vodoistražnih radova i elaborata zona sanitarne zaštite, na temelju čega se provodi rezervacija prostora za zone sanitarne zaštite u dokumentima prostornog uređenja radi usklađenja nasuprotnih potreba razvoja građevinskih područja i potreba zaštite vodonosnika.

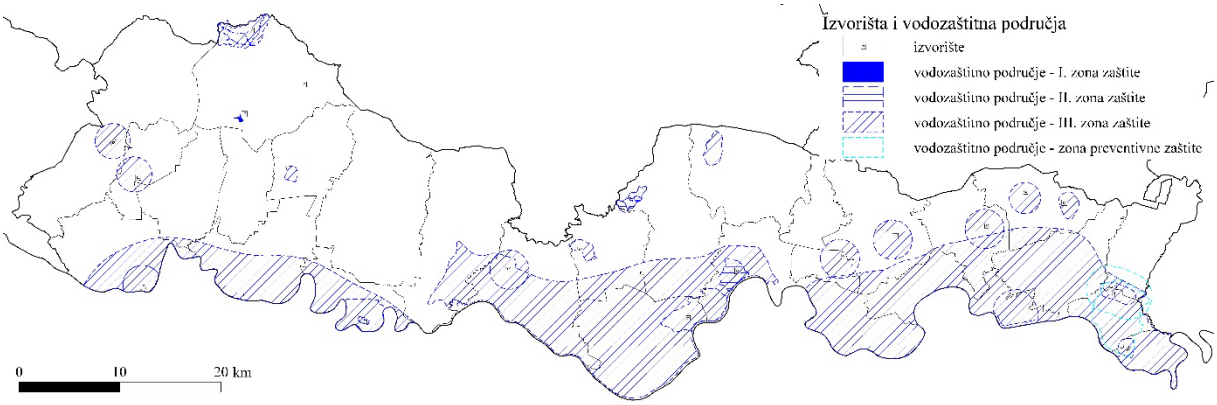

Slika 27. Vodozaštitna područja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 04/01., 06/05., 11/08., 14/08. - pročišćeni tekst, 05/10., 09/12., 39/20., 45/20. - pročišćeni tekst, 33/23. i 01/24. - pročišćeni tekst)

U promatranom razdoblju, Županijska skupština donijela je Odluku o zaštiti izvorišta Regionalnog vodocrpilišta istočne Slavonije u Sikirevcima („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 06/25.).

Za ostala izvorišta nisu izrađeni elaborati zona sanitarne zaštite te nisu donesene odluke o zaštiti izvorišta slijedom važećeg Pravilnika o uvjetima utvrđivanja zona sanitarne zaštite izvorišta.

II.6. Obvezni prostorni pokazatelji

Osnovna tematska cjelina		Skupina pokazatelja	Pokazatelj		Jedinica	Godina izvora	Vrijednost
1.	**OPĆI POKAZATELJI RAZVOJNIH KRETANJA**						
1.1.	DEMOGRAFSKA STRUKTURA	A. Razmještaj i struktura stanovništva	1.	Broj stanovnika	broj	2021.	130267
						2025. (procjena)	124900
			2.	Indeks kretanja broja stanovništva	broj	2021./2011.	82,15
			3.	Prirodni prirast stanovništva	broj	2024.	-764
		B. Razmještaj i struktura domaćinstva	1.	Broj kućanstava	broj	2021.	47076
			2.	Indeks rasta broja kućanstava	broj	2021./2011.	90,43
			3.	Prosječna veličina kućanstva	broj	2021.	2,75
1.2.	SOCIJALNO-GOSPODARSKA STRUKTURA	Ekonomski razvoj	1.	Indeks razvijenosti	broj	2024.	90,913
			2.	Stupanj razvijenosti	broj	2024.	I. skupina
2.	**STRUKTURA NASELJA I PODRUČJA ZA RAZVOJ IZVAN NASELJA**						
2.1.	OBILJEŽJA SUSTAVA NASELJA	Razmještaj, gustoća naselja i naseljenost	1.	Broj naselja	broj	2021.	185
			2.	Gustoća naselja	broj naselja / 1000 km^2	2021.	91,27
			3.	Gustoća naseljenosti	st./km^2	2021.	64,23
						2025. (procjena)	61,58
2.2.	KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA U NASELJIMA	A. Površina naselja	1.	Površina naselja	ha	2021.	202829,00
		B. Građevinska područja (GP)	1.	Površina GP naselja – ukupno planirana	ha	2025.	16334,83
			2.	Udio GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	%	2025.	8,05
			3.	Udio izgrađenog GP u odnosu na ukupnu površinu JLS	%	2025.	4,85
			4.	Udio neizgrađenog GP u odnosu na ukupno GP	%	2025.	26,99
			5.	Udio neuređenog GP u odnosu na ukupno GP	%	2025.	1,96
			6.	Broj stanovnika / ukupna površina GP	st./ha	2021./2025.	7,97
			7.	Broj stanovnika / izgrađena površina GP	st./ha	2021./2025.	13,23
			8.	Broj stanovnika / uređena površina GP	st./ha		-
2.3.	IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA	Izdvojena građevinska područja (IGP)	1.	Površina izdvojenog građevinskog područja izvan naselja – ukupno planirano	ha	2025.	2779,11

			2.	Površina pojedine namjene IGP:			
			2.a.	Ugostiteljsko-turistička namjena	ha	2025.	135,86
			2.b.	Gospodarska namjena – ukupna (proizvodna, poslovna, infrastrukturna, OIE i dr.)	ha	2025.	2264,95
			2.c.	Sport i rekreacija	ha	2025.	174,60
			2.d.	Područje posebne namjene	ha	2025.	60,53
			2.e.	Površina groblja	ha	2025.	102,44
			3.	Ukupni smještajni kapacitet turističkih postelja	broj postelja	2024.	2090
3.	**POSTOJEĆA INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST**						
3.1.	PROMETNA INFRASTRUKTURA	A. Cestovni promet	1.	Duljina cesta - ukupno	km	2025.	1152,02
			2.	Udio pojedinih vrsta cesta	%	2025.	u tekstu
			3.	Cestovna gustoća (dužina cesta/površina područja)	km/km^2	2025.	0,57
		B. Željeznički promet	1.	Duljina pruge – ukupno	km	2025.	238,26
			2.	Udio pojedinih vrsta željezničkih pruga	%	2025.	u tekstu
			3.	Gustoća željezničkih pruga (dužina/ površina područja)	km/km^2	2025.	0,117
		C. Zračni promet	1.	Broj zračnih luka	broj	2025.	1
			2.	Površina zračnih luka	ha	2025.	60
			3.	Broj letjelišta	broj	2025.	16
		D. Riječni promet	1.	Broj riječnih luka	broj	2025.	1
			2.	Klasa i duljina plovnih putova			
				- III. Klasa	km	2025.	128,30
				- IV. Klasa	km	2025.	46,74
		E. Elektroničke komunikacije	1.	Broj postojećih baznih stanica na 100 stanovnika	broj/100 st.	2021./2024.	0,12
3.2.	ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	A. Opskrba električnom energijom	1.	Duljina elektroopskrbnih vodova	km	2025.	4060,67
			2.	Udio i duljina elektroopskrbnih vodova prema vrsti:			
				- visokonaponska prijenosna mreža	km	2025.	195,65
					%		4,81
					km	2025.	1244,00

				- distributivna srednjenaponska mreža	%		30,64
				- distributivna niskonaponska mreža	km	2025.	2621,02
					%		64,55
		B. Opskrba plinom	1.	Duljina plinovoda	km	2025.	996,16
			2.	Udio i duljina prema vrsti plinovoda			
				- magistralni	km	2025.	153,10
					%		15,37
				- distribucijski	km	2025.	843,06
					%		84,63
		C. Opskrba naftom	1.	Duljina naftovoda	km	2025.	170,80
3.3.	OPSKRBA VODOM I ODVODNJA OTPADNIH VODA	A. Opskrba pitkom i tehnološkom vodom	1.	Duljina javne vodoopskrbne mreže	km	2025.	1610,00
			2.	Potrošnja pitke vode	l/st.	2025.	u tekstu
		B. Pročišćavanje otpadnih voda	1.	Duljina kanalizacijske mreže	km	2025.	494,00
			2.	Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda – broj i kapacitet	broj	2025.	4
					broj ES	2025.	105550
3.4.	GOSPODARENJE OTPADOM	Odlagalište otpada	1.	Broj odlagališta prema vrsti			
				- aktivno	broj	2025.	3
				- zatvoreno	broj		-
4.	**KORIŠTENJE I ZAŠTITA ZNAČAJNIH PROSTORA**						
4.1.	KORIŠTENJE PRIRODNIH RESURSA	A. Poljoprivreda	1.	Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta	ha	2025.	84285,57
			2.	Udio poljoprivrednog zemljišta	%	2025.	41,55
			3.	Površina poljoprivrednog zemljišta po stanovniku	ha/st.	2025./2021.	0,65
		B. Šumarstvo	1.	Ukupna površina šumskog zemljišta	ha	2025.	66921,84
			2.	Udio šumskog zemljišta	%	2025.	32,99
			3.	Površina šumskog zemljišta po stanovniku	ha/st.	2025./2021.	0,51
		C. Vode	1.	Površine površinskih voda prema vrsti (jezero, ribnjak, umjetni bazen, sl.)	ha	2025.	6334,61
			2.	Udio površina površinskih voda u odnosu na površinu županije	%	2025.	3,12
			3.	Dužina vodotoka	km		-

		D. Mineralne sirovine	1.	Broj eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina	broj	2025.	u tekstu
				Površina eksploatacijskih polja po vrstama mineralnih sirovina	ha	2025.	175,83
4.2.	ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI	Zaštićena područja prirode	1.	Broj zaštićenih područja	broj	2025.	10
				Površina zaštićenih područja	ha	2025.	25678,97
			2.	Područja ekološke mreže			
				POVS	broj	2025.	15
					ha	2025.	101774,77
				POP	broj	2025.	2
					ha	2025.	159890,30
4.3.	KULTURNA DOBRA	Struktura registriranih kulturnih dobara	1.	Broj zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara	broj	2025.	58
			2.	Broj obnovljenih kulturnih dobara	broj	2025.	22
				Udio obnovljenih kulturnih dobara	%	2025.	37,93
			3.	Broj ugroženih kulturnih dobara	broj	2025.	11
				Udio ugroženih kulturnih dobara	%	2025.	18,97
5.	**DOKUMENTI PROSTORNOG UREĐENJA**						
5.1.	POKRIVENOST PROSTORNIM PLANOVIMA	Pokrivenost PP prema razini planova i izvješća	1.	Broj donesenih PP			
				- PPŽ	broj	2025.	1
				- PPPPO	broj	2025.	2
				- PPUG/O	broj	2025.	28
				- GUP	broj	2025.	2
				- UPU	broj	2025.	23
				- DPU	broj	2025.	8
				- PUP	broj	2025.	7
			2.	Broj donesenih izmjena i dopuna PP			
				- PPŽ	broj	2025.	1
				- PPPPO	broj	2025.	0
				- PPUG/O	broj	2025.	18
				- GUP	broj	2025.	0
				- UPU	broj	2025.	5
				- DPU	broj	2025.	2
			3.	Broj PP u izradi			
				- PPŽ	broj	2025.	1

				- PPPPO	broj	2025.	0
				- PPUG/O	broj	2025.	15
				- GUP	broj	2025.	2
				- UPU	broj	2025.	1
				- DPU	broj	2025.	0
5.2.	PROVEDBA PROSTORNIH PLANOVA		1.	Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrsti *			
				- lokacijska dozvola	broj	2025.	104
				- dozvola za promjenu namjene	broj	2025.	87
				- rješenje o utvrđivanju građevne čestice	broj	2025.	121
				- potvrda parcelacijskog elaborata	broj	2025.	225
				- građevinska dozvola	broj	2025.	2662
				- uporabna dozvola i posebne uporabne dozvole	broj	2025.	3107
				- prijava početka uklanjanja	broj	2025.	95
5.3.	URBANA PREOBRAZBA		1.	Broj PP ili pojedinačnih zahvata	broj	2025.	0
			2.	Površina	ha	2025.	0
5.4.	URBANA SANACIJA		1.	Broj izdanih rješenja o ozakonjenju	broj	2025.	854
			2.	Planovi sanacije, izmjene i dopune PP	broj	2025.	0

* Broj izdanih pojedinačnih akata prostornog uređenja po vrsti je preuzet iz sustava eDozvola i to za predmete koji su zaprimljeni u promatranom razdoblju. Izvor popisa predmeta je Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Tablica 43. Obvezni prostorni pokazatelji

III. ANALIZA PROVEDBE PROSTORNIH PLANOVA I DRUGIH DOKUMENATA

III.1. Izrada prostornih planova

Sustav prostornog uređenja uređen je Zakonom o prostornom uređenju koji određuje ciljeve, načela i subjekte prostornog uređenja, praćenje stanja u prostoru i području prostornog uređenja, uvjete planiranja prostora, izradu i postupak donošenja Strategije prostornog razvoja RH, prostorne planove i njihovu provedbu, uređenje građevinskog zemljišta i imovinske institute uređenja građevinskog zemljišta.

Učinkovitost prostornog uređenja osiguravaju Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) te predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donošenjem prostornih planova te donošenjem, odnosno prihvaćanjem drugih dokumenata propisanih Zakonom o prostornom uređenju.

Na području Republike Hrvatske egzistira duga tradicija izrade prostornih planova odnosno uspostavljen je sustav prostornog planiranja koji traje skoro pola stoljeća. Započet od početka osamdesetih godina prošlog stoljeća, nastavljen od osamostaljenja i od 2013. godine usklađivan s direktivama EU. Za područje Županije izrađen je cijeli niz prostornih planova koji su još na snazi temeljem prijašnjih zakona i propisa.

Za vrijeme promatrano u ovom Izvješću na snazi je Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 153/13., 65/17., 114/18., 39/19., 98/19. i 67/23.) (u daljnjem tekstu: ZPU) zaključno s 31. 12. 2025. (u daljem tekstu: ZPU). Od 1. 1. 2026. godine na snagu je stupa novi Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 155/25.) (u daljnjem tekstu: novi ZPU).

Generacija dokumenata i prostornih planova temeljem ZPU i novog ZPU podijeljena je po razinama na državne, područne (regionalne) i lokalne razine. Ovim planovima propisuju se uvjeti za građenje građevina i provedbu drugih zahvata u prostoru na određenoj razini i/ili lokaciji u skladu s kojima se izdaje akt za provedbu prostornog plana, smjernice za izradu prostornih planova užih područja kada je to propisano ovim Zakonom i mjere za urbanu sanaciju ako su potrebne. Praktički sustav prostornih planova je provedben za razinu za koju se izrađuje, odnosno koja je definirana planom. Do stupanja na snagu ZPU planovi su se praktički dijelili na strateške i provedbene. Do izrade planova po ZPU praktički svi planovi za područje države i županije su u naravi strateški.

Razina	Vrsta	Broj	ZPU	Novi ZPU
državna	dokument	1.	**STRATEGIJA PROSTORNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE**	
			Temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru.	
				Sadrži viziju prostornog razvoja države s ciljevima usklađenim s drugim nacionalnim razvojnim dokumentima i razvojnim ciljevima Europske unije u dugoročnom razdoblju.
	prostorni plan	2.	**DRŽAVNI PLAN PROSTORNOG RAZVOJA (DPPR)**	
			Donosi se za područje RH.	
			Donosi se kao cjelina i iznimno za jednu ili više građevina državnog značaja.	Može se donijeti za područje pojedine županije odnosno Grada Zagreba ili kao provedbeni plan za jednu ili više građevina i/ili prostornih cjelina od državnog značaja.
		3.	**PROSTORNI PLANOVI PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA (PPPPO)**	
			Izrađuju se za isključivoga gospodarskog pojasa Republike Hrvatske, prostorni plan nacionalnog parka, prostorni plan parka prirode i prostorni plan područja posebnih obilježja određen DPPR.	
		4.	**URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA DRŽAVNOG ZNAČAJA**	
			Donosi se obvezno za područje određeno DPPR i PPPPO.	Donosi se za područje određeno DPPR.
područna (regionalna)		5.	**PROSTORNI PLAN ŽUPANIJE (PPŽ) I PROSTORNI PLAN GRADA ZAGREBA**	
			Donosi se za područje županije, odnosno Grada Zagreba.	
		6.	**URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA**	
			Donosi se obvezno za područje određeno PPŽ.	
lokalna		7.	**PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE ILI GRADA (PPUO/G)**	
			Donosi se za područje općine ili grada.	
		8.	**GENERALNI URBANISTIČKI PLAN (GUP)**	
			Donosi se građevinsko područje naselja i i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada.	Donosi se za građevinska područja određena Prostornim planom Grada Zagreba i središnjeg naselja velikoga grada određenog posebnim propisom te za građevinska područja naselja drugih gradova ako je tako određeno prostornim planom uređenja toga grada.
				Unutar obhvata GUP-a ne planiraju se površine izvan građevinskih područja.
		9.	**URBANISTIČKI PLAN UREĐENJA (UPU)**	
			Donosi se obvezno za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju unutar građevinskog područja.	Donosi se za:
				- dijelove građevinskih područja koji nisu izgrađeni i opremljeni osnovnom infrastrukturom
				- postojeće i izgrađene dijelove građevinskih područja za koje se planira urbana preobrazba i/ili urbana sanacija
				- dijelove građevinskih područja koja predstavljaju kulturno-povijesne cjeline upisane u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske
				- dijelove građevinskih područja koji se nalaze na području pomorskog dobra
				- dijelove građevinskih područja na kojima se planira provesti urbana komasacija.

Tablica 44. Struktura dokumenata i prostornih planova po ZPU i novom ZPU
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Ovakvom strukturom prostornih planova koji se nastavljaju i u novom ZPU nastojali su se otkloniti problemi nadležnosti prostornih planova, odnosno nedoumica oko njihovih neusklađenosti na način da svaka razina definira građevine i zahvate razine plana. U izvještajnom razdoblju unutar Županije gotov da nisu izrađivani novi prostorni planovi, a kako su rađene isključivo izmjene i dopune navedeno se usklađivalo sa zakonskom regulativom. Otežavajuća okolnost je nedostatak prateće podzakonske regulative.

Nadležnost Županije, gradova i općina

Sukladno članku 81. ZPU poslove u vezi s izradom nacrta prijedloga i nacrta konačnih prijedloga prostornih planova, osim same izrade tih nacrta, te administrativnih poslova u vezi s izradom i donošenjem prostornih planova, obavljaju nositelji izrade prostornih planova.

Nositelj izrade prostornih planova županijske razine je Upravni odjel za graditeljstvo, infrastrukturu i zaštitu okoliša Brodsko-posavske županije.

Prostorni planovi područne regionalne razine su:

- prostorni plan županije (PPŽ)
- urbanistički plan uređenja županijskog značaja (UPUŽZ).

Sadržaji i ciljevi navedenih dokumenata prostornog uređenja i prostornih planova po razinama sukladno ZPU sa svim izmjenama i dopunama definiraju se u poglavlju III.1.1. za državnu razinu, III.1.2. za područnu (regionalnu) razinu i III.1.3. za lokalnu razinu. Nositelj izrade prostornih planova lokalne razine jest stručno upravno tijelo jedinice lokalne samouprave.

Temeljem čl. 60. st. (4) ZPU, prostorni planovi lokalne razine su:

- prostorni plan uređenja grada, odnosno općine (PPUG/O)
- generalni urbanistički plan (GUP)
- urbanistički plan uređenja (UPU) koji nije državne i područne (regionalne) razine.

Uspostavom sustava ePlanovi editor u 2024. godini, započela je izrada prostornih planova kao i izmjena i dopuna važećih u digitalnoj platformi ili postupak transformacije koji je omogućen člankom 113. ZPU. Sve izrade novih planova, izmjene i dopune i transformacije u sustavu ISPU vode se kao planovi nove generacije.

Novi plan	Izmjena i dopuna	Transformacija
Odluka o izradi	**Odluka o izradi**	**Odluka o transformaciji**
donosi predstavničko tijelo područne/ regionalne ili lokalne samouprave	donosi predstavničko tijelo područne/ regionalne ili lokalne samouprave	donosi predstavničko tijelo područne (regionalne) ili lokalne samouprave
Nacrt prijedloga plana	**Nacrt prijedloga plana**	**Prijedlog transformacije**
izrađuje stručni izrađivač	izrađuje stručni izrađivač	izrađuje stručni izrađivač uz nositelja transformacije (upravno tijelo županije ili stručno upravno tijelo JLS)
Prijedlog	**Prijedlog**	**Objava prijedloga transformiranog plana**
utvrđuje župan/gradonačelnik ili načelnik	utvrđuje župan/gradonačelnik ili načelnik	u trajanju 15 dana
Javna rasprava s javnim uvidom i izlaganjem	**Javna rasprava** s javnim uvidom i izlaganjem	**Zaključak o provedenoj objavi**
Trajanje 30 dana	Trajanje 8 do 15 dana (izuzetno 30 dana ako je paralelna izrada strateške procjene utjecaja plana na okoliš)	donosi župan/gradonačelnik/načelnik
Izvješće o javnoj raspravi	**Izvješće o javnoj raspravi**	**Mišljenje Zavoda za prostorno uređenje na planove lokalne razine**
izrađuje nositelj izrade sa stručnim izrađivačem	izrađuje nositelj izrade sa stručnim izrađivačem	
Nacrt konačnog prijedloga plana	**Nacrt konačnog prijedloga plana**	**Odluka o provedenom postupku transformacije prostornog plana**
izrađuje stručni izrađivač	izrađuje stručni izrađivač	Za područnu/regonalnu i lokalnu samoupravu donosi predstavničko tijelo
Konačni prijedlog plana	**Konačni prijedlog plana**	
utvrđuje župan/gradonačelnik/načelnik	utvrđuje župan/gradonačelnik/načelnik	
Mišljenje ili suglasnost	**Mišljenje ili suglasnost**	
Mišljenje Zavoda za prostorno uređenje na planove lokalne razine	Mišljenje Zavoda za prostorno uređenje na planove lokalne razine	
Suglasnost Ministarstva na prostorne planove područne/regionalne razine	Suglasnost Ministarstva na prostorne planove područne/regionalne razine	
Rok 30 dana	Rok 30 dana	
Odluka o donošenju prostornog plana	**Odluka o donošenju izmjene i dopune prostornog plana**	
Za područnu/regonalnu i lokalnu samoupravu donosi predstavničko tijelo	Za područnu/regonalnu i lokalnu samoupravu donosi predstavničko tijelo	

Tablica 45. Postupak izrade i donošenja prostornog plana područne (regionalne) ili lokalne razine kroz sustav ePlanovi
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

U 2024. i 2025. godini Županija i veliki broj JLS započeli su ove postupke, a isti su sufinancirani iz više izvora.

III.1.1. Dokumenti prostornog uređenja i prostorni planovi državne razine

III.1.1.1. Dokumenti prostornog uređenja

Važeći dokumenti prostornog uređenja u nadležnosti Države sa svojim izmjenama i dopunama koji se odnose na prostor Županije su:

- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske
- Program prostornog uređenja Republike Hrvatske.

III.1.1.1.1. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (SPRRH)

SPRRH je temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru, sukladno načelima prostornog uređenja određuje dugoročne zadaće prostornog razvoja, strateška usmjerenja razvoja djelatnosti u prostoru i polazišta za koordinaciju njihovih razvojnih mjera u prostoru.

SPRRH sadrži polazišta prostornog razvoja na temelju prirodnih, gospodarskih, društvenih, kulturnih te okolišnih uvjeta, osnovu i organizaciju prostornog razvoja sa smjernicama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog razvoja u funkciji zaštite prostora, očuvanja i unaprjeđenja okoliša, razvoj prostornih sustava sa smjernicama za prostorni razvoj na regionalnoj i lokalnoj razini, osobito za razvoj naselja, infrastrukture i zaštitu krajobraza i kulturnih dobara i mjere zaštite okoliša određene u skladu sa Strategijom održivog razvitka RH.

Postavke koncepcije i polazišta koja se primjenjuju na prostor BPŽ:

1. Održiva prostorna organizacija

- optimiziranje sustava naselja sa stupnjevanjem centraliteta
- povezivanje dokumenata prostornog uređenja/prostornih planova s drugim politikama teritorijalnog razvoja
- jačanje kapaciteta makroregionalnih središta (Rijeka, Split, Osijek), subregionalnog središta (Slavonski Brod, urbano područje kao ključ opstanka ruralnog područja na temelju urbano-ruralnog partnerstva)
- poticanje višekratnog korištenja zemljišta kroz uravnoteženo preplitanje funkcija
- centre gradova planirati na način mješovitih namjena koje pridonose vitalnosti prostora
- unaprjeđenje vitalnosti i privlačnosti ruralnog prostora (za potrebe svih dobnih skupina)
- smanjivanje regionalnih razlika

2. Očuvanje prostornih identiteta

- afirmacija obilježja i vrijednosti krajobraza
- očuvanje i održivi razvoja kulturnog naslijeđa i zaštićenih područja prirode
- unaprjeđivanje vrsnoće oblikovanja u prostoru

3. Prometna dostupnost

- razvoj prometnih podsustava, njihovo intermodalno povezivanje

4. Razvoj energetskih sustava

- povezivanje s europskim energetskim sustavima
- povećanje udjela obnovljivih izvora energije
- razvoj sustava distribucije i opskrbe
- povećanje energetske učinkovitosti

5. Otpornost na promjene

- prilagodba dinamici promjena (posljedica klimatskih promjena i trendova u gospodarstvu, posebice u turizmu)

- prevladavanje dugo neriješenih pitanja poput pasivnog gospodarenja napuštenim, podiskorištenim i degradiranim područjima ili sanacije područja bespravne gradnje s posebnim segmentom u domeni BPŽ
- priprema planske i tehničke dokumentacije za učinkovitije upravljanje sustavom obrane od poplava i ublažavanje posljedica suša s naglaskom na obrani najugroženijih urbanih područja, uz razmatranje višenamjenskih hidrotehničkih sustava.

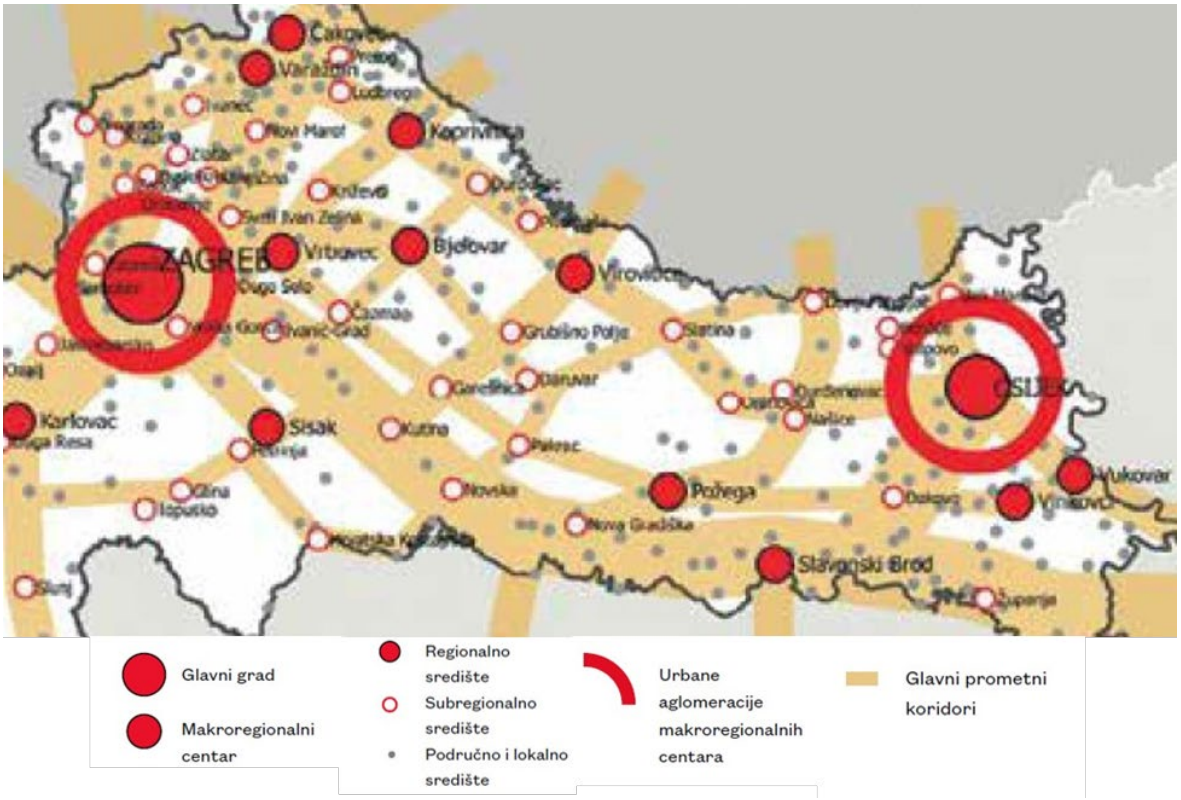

Slika 28. Jačanje gradske regije i prostorno-prometni koridori
Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja Republike Hrvatske. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://mpgi.gov.hr

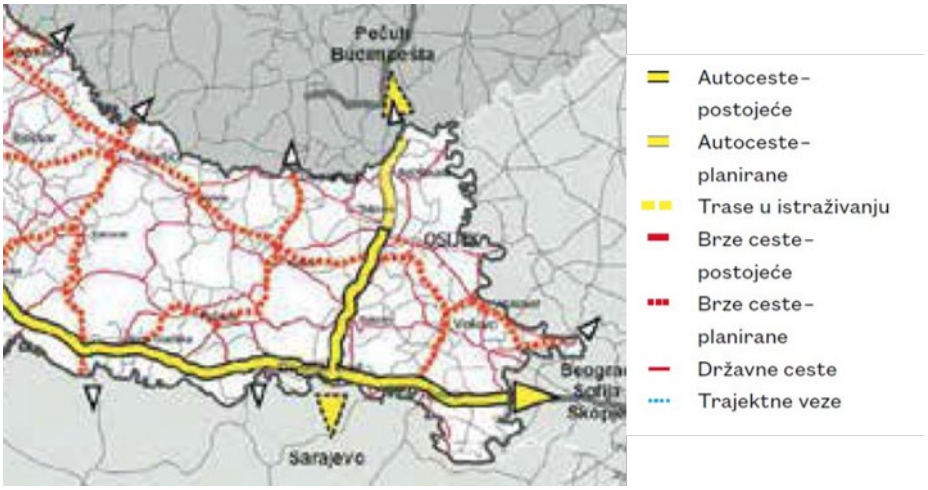

Slika 29. Cestovni promet
Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja Republike Hrvatske. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://mpgi.gov.hr

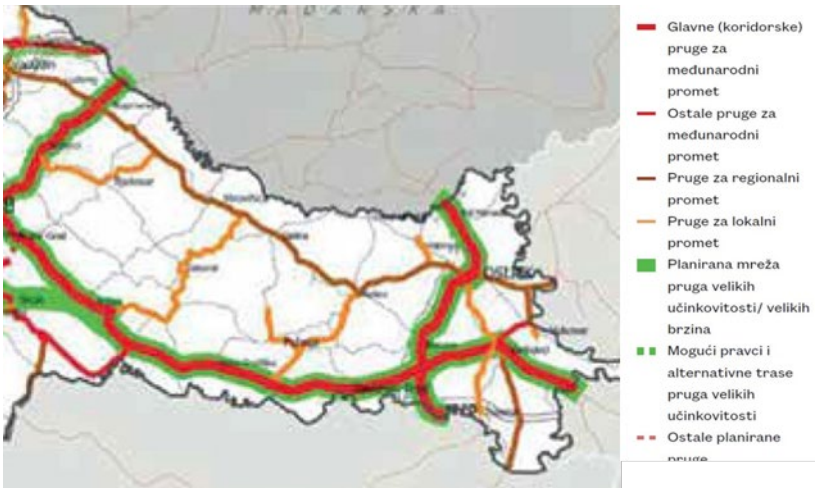

Slika 30. Željeznički promet
Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja Republike Hrvatske. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://mpgi.gov.hr

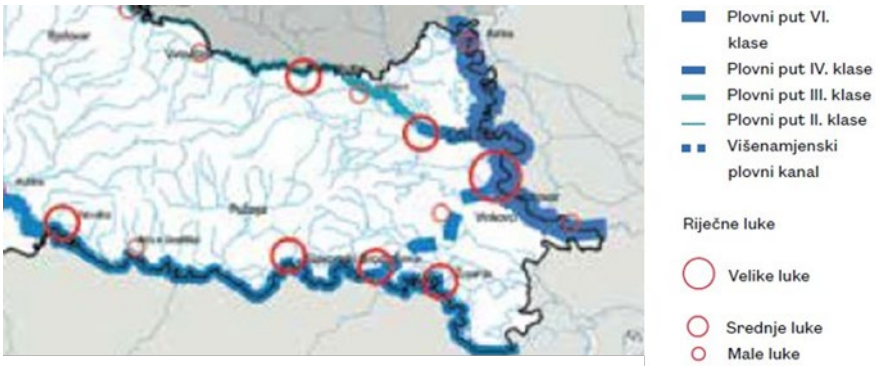

Slika 31. Pomorski i riječni promet
Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja Republike Hrvatske. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://mpgi.gov.hr

Slika 32. Zračni promet
Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja Republike Hrvatske. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://mpgi.gov.hr

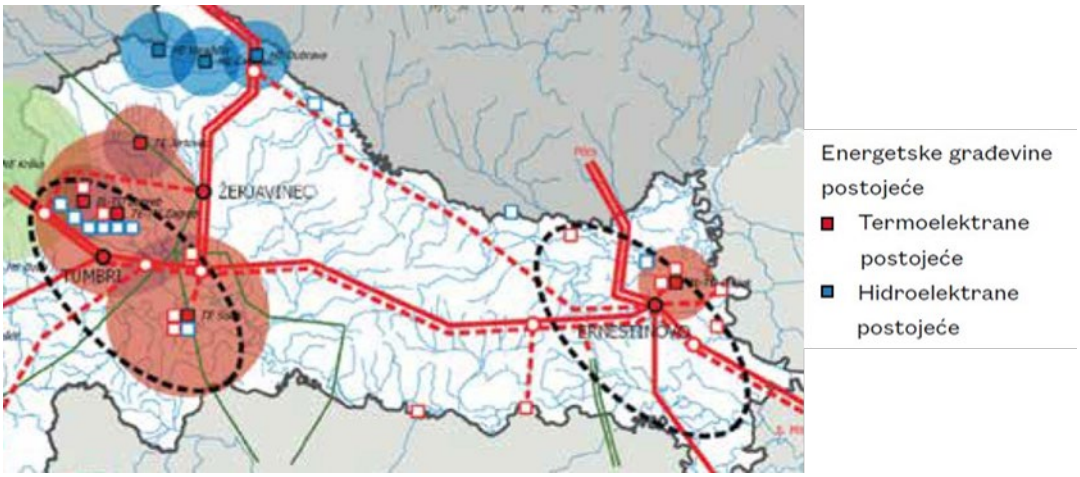

Slika 33. Osnovni elementi elektro-energetskog sustava
Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja Republike Hrvatske. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske. Dostupno na: https://mpgi.gov.hr

III.1.1.1.2. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske

Izrađen temeljem prethodne zakonske regulative i ostaje na snazi do izrade Državnog plana prostornog razvoja RH, a isti je u segmentu infrastrukture, mjera i prioriteta za ostvarivanje ciljeva revidiran 2013. godine te ugrađen u SPRRH.

Izvod iz Izmjena i dopuna Programa za područje Brodsko-posavske županije:

„*S gledišta prostornog uređenja i osiguranja uvjeta u prostoru, smjernice za uspostavu sustava kao vjetroelektrana, sunčanih energana, malih hidroelektrana i drugih energana manjih snaga za lokalne potrebe treba ugraditi u županijske prostorne planove uz uvažavanje očuvanja prostora i krajolika te osiguranja potrebnog biološkog minimuma vode i protoka za druge svrhe.*“

…

„*Intervencije na postojećim energetskim prijenosnim sustavima treba provoditi tako da se zadrže postojeće građevine i sustavi u već izgrađenim koridorima, a kod izvođenja rekonstrukcija ili zamjena sustava, zahvate izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima Treba zadržati sve koridore koji se koriste u povezivanju sa susjednim državama (Slovenija, Mađarska, Republika Bosna i Hercegovina, Srbija i Crna Gora / odnosi se na magistralne elektroenergetske i plinske mreže.*“

…

„*Planiranje novih energetskih prijenosnih sustava:*

- *u fazama izgraditi novu i/ili dograditi postojeće dijelove 400 kV mreže na potezu središnja Hrvatska – Slavonija*

- *izgraditi nove dijelove ili dograditi postojeće dijelove 220 kV i 110 kV prijenosne mreže, usklađeno s periodičkim indikativnim planovima razvoja operatora prijenosne mreže potvrđenim od strane državnog regulatornog tijela iz područja energetike*
- *dograditi dijelove postojeće prijenosne elektroenergetske mreže kada je to povezano s priključenjem novih korisnika mreže iz reda proizvođača ili kupaca usklađeno s posebnim regulatornim propisima iz područja elektroenergetike*
- *izgraditi novi 2 x 400 kV dalekovod Slavonski Brod – Kutjevo i Slavonski Brod – Đakovo – Ernestinovo – Osijek, s lomom zapadno od Đakova prema rasklopnom postrojenju RP Razbojište*
- *izgraditi/obnoviti luke posebne namjene – industrijske, koje će se razvijati uz odgovarajuće gospodarstvo.*“

III.1.1.2. Prostorni planovi državne razine

III.1.1.2.1. Državni plan prostornog razvoja (DPPR)

DPPR je prostorni plan na državnoj razini kojim se određuje:

1. osobito vrijedno zemljište namijenjeno poljoprivredi
2. zemljište namijenjeno šumi i šumsko zemljište državnog značaja
3. koridori infrastrukture državnog značaja
4. zone namijenjene istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina
5. zone namijenjene eksploataciji ugljikovodika, geotermalne vode, podzemno skladištenje plina i trajno zbrinjavanje ugljikova dioksida u geološkim strukturama
6. područja posebne namjene
7. granice područja za koje se donosi prostorni plan područja posebnih obilježja
8. izdvojena građevinska područja izvan naselja za gospodarsku i javnu namjenu državnog značaja
9. površine drugih namjena državnog značaja.

DPPR je djelomično i provedbeni plan koji propisuje uvjete provedbe zahvata u prostoru za građevine državnog značaja, uvjete provedbe zahvata u prostoru državnog značaja koji se prema posebnim propisima koji uređuju gradnju ne smatraju građenjem, obvezu donošenja PPPO-a ako za to postoji potreba i smjernice za izradu UPU-a na izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja za gospodarsku namjenu državnog značaja, a sve sa ciljem usmjeravanja razvoja i učinkovite provedbe zahvata u prostoru državnog značaja.

Izrada DPPR-a započela je stupanjem na snagu Odluke o izradi Državnog plana prostornog razvoj, a koju je donijela Vlada RH na sjednici održanoj 26. travnja 2018. godine. Po donošenju izmjene i dopune ZPU („Narode novine“, br. 67/23.) ministar donosi novu Odluku o izradi DPPR („Narodne novine“, br. 48/24.). Kao izrađivač DPPR-a određen je Zavod za prostorni razvoj Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, zavodi za prostorno uređenje svih županija pa tako i Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije koji sudjeluje dostavom i obradom podataka važećih prostornih planova Županije i JLS.

Kontinuirana je obrada i dostava podataka po temama za potrebe izrade DPPR, podatci se dostavljaju u formatu i vektorsko-topološko obrađeni povezani s metapodacima.

Obrada podrazumijeva prijenos prostornih objekata iz CAD u GIS okruženje, njihovo opisivanje standardnim setom atributa, grupiranje slojeva prema točno definiranim temama značajnima za izradu DPPR-a, a po potrebi i dodatnu vektorizaciju te georeferenciranje ili transformaciju u službenu kartografsku projekciju HTRS96/TM.

Novim ZPU određen je novi rok za donošenje DPPR-a i to do 31. 12. 2027. godine.

III.1.1.2.2. Prostorni plan područja posebnih obilježja (PPPPO)

Prostorni planovi područja posebnih obilježja slijedom ZPU su:

- Prostorni plan isključivoga gospodarskog pojasa Republike Hrvatske koji se obvezno donosi za taj pojas
- Prostorni plan nacionalnog parka i Prostorni plan parka prirode koji se obvezno donose za područja tih parkova određenih posebnim zakonom
- Prostorni plan područja posebnih obilježja određen Državnim planom prostornog razvoja koji se donosi za područje određeno tim planom.

Za područje Brodsko-posavske županije relevantna su dva PPPPO:

- Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje („Narodne novine“, br. 37/10.)
- Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav – Sava („Narodne novine“, br. 121/11.).

Slika 34. Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite
Izvor: Prostorni plan Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 04/01., 06/05., 11/08., 14/08. - pročišćeni tekst, 05/10., 09/12., 39/20., 45/20. - pročišćeni tekst, 33/23. i 01/24. - pročišćeni tekst)

Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje, kao prostorni plan državne razine obvezujući je za Prostorni plan Brodsko-posavske županije, a time i sve niže prostorne planove koje se nalaze unutar obuhvata istog (dijelovi naselja Donji Varoš u Općini Stara Gradiška te dijelovi naselja Vrbovljani i Čovac u Općini Okučani).

Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav – Sava, kao dokument više razine je obvezujući za Prostorni plan Brodsko-posavske županije, a time i sve prostorne planove niže razine koje se nalaze unutar obuhvata istog (dijelovi općina Gundinci, Sikirevci i Velika Kopanica).

Ovi prostorni planovi izrađeni su sukladno starim zakonima i ostaju na snazi sukladno novom ZPU. Do sada i u izvještajnom razdoblju nije bilo izmjena i dopuna istih. Prostorni planovi lokalne razine usklađeni su sa ovim prostornim planovima.

III.1.1.2.3. Urbanistički plan uređenja državnog značaja

Urbanistički plan uređenja državnog značaja donosi se obvezno za područje određeno Državnim planom prostornog razvoja i prostornim planovima područja posebnih obilježja. Urbanistički plan uređenja državnog značaja propisuje uvjete provedbe svih zahvata u prostoru unutar svog obuhvata. Na području Županije nema urbanističkih planova uređenja državnog značaja

III.1.2. Prostorni planovi područne (regionalne) razine

III.1.2.1.Prostorni plan Brodsko-posavske županije

Prostorni plan županije određuje (po ZPU) zahvate u prostoru i izdvojena građevinska područja izvan naselja županijskog značaja te površine svih namjena županijskog značaja (šume, poljoprivredno tlo, vode, zaštićena područja prema posebnom propisu kojim se uređuje zaštita prirode), površine i zahvate u prostoru županijskog značaja određene važećom uredbom.

Prostorni plan županije propisuje uvjete provedbe zahvata područnog (regionalnog) značaja, uvjete provedbe zahvata u prostoru područnog (regionalnog) značaja koji se prema posebnim propisima koji uređuju gradnju ne smatraju građenjem, smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja na izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja područnog (regionalnog) značaja.

Prostorni plan županije donosi se obvezno za područje županije. Prostorni plan županije donosi županijska skupština po pribavljenoj suglasnosti Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine o usklađenosti plana sa Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije (Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije", br. 4/01., 6/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst) temeljni je dokument prostornog uređenja/prostorni plan regionalne razine, koji razrađuje načela prostornog uređenja i utvrđuje ciljeve prostornog razvoja te organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu cjelokupnog županijskog prostora. Izvornik plana izrađen je na temelju tada važećeg Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine", br. 30/94., 68/98. i 35/99.) te na osnovama Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske donesenih 1997. odnosno 1999. godine.

Izvornik i slijedeće izmjene i dopune PP BPŽ predstavljaju plansku cjelinu, ali kako se ona sastoji od više užih područja, Plan vodi brigu o zajedničkim elementima te cjeline i stvara uvjete za planiranje na razini tih područja. Metodologija izrade plana omogućava interaktivno prožimanje slojevitih interesa i prostornih mogućnosti u okviru zadanih ciljeva uz poštivanje načela održivog razvitka. Sadržajno, ovaj Plan pokriva široku lepezu informacija i podataka kroz analizu položaja, značajki i posebnosti županijskog prostora u odnosu na prostor i sustave Države, određuje relevantna polazišta u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije, sustav središnjih naselja regionalnog značenja, sustav razvojne regionalne infrastrukture, daje osnove za uređenje i zaštitu prostora, prostorna mjerila i smjernice za gospodarski razvoj, te očuvanje i unapređenje prirodnih, kulturno-povijesnih i krajobraznih vrijednosti te mjere za unapređenje i zaštitu okoliša kao i druge elemente od važnosti za Županiju.

Do stupanja na snagu ZPU, ovaj plan je imao usmjeravajuću i kontrolnu funkciju, posebno u pogledu zaštite prostora i okoliša kao neobnovljivog resursa u odnosu na prostorne planove lokalne razine. ZPU i doneseni novi ZPU dijelom redefiniraju sadržaj Prostornog plana Županije na način da je isti provedbeni za sadržaje županijskog značaja i do donošenja DPPR za sadržaje državnog značaja.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije donesen je na sjednici Županijske skupštine 12. travnja 2001. godine. I. izmjene i dopune Prostornog plana Županije donesene su 2005. godine, II. izmjene i dopune 2007. godine, iza kojih je 2008. napravljen i objavljen kompletan pročišćeni tekst. III. izmjene i dopune donesene su 2010. godine, IV. izmjene i dopune 2012. godine te V. izmjene i dopune 2020. godine iza kojih je iste godine objavljen kompletan pročišćeni tekst. U izvještajnom razdoblju donesene su VI. izmjene i dopune ovog Plana te je započeta izrada VII. izmjena i dopuna.

VI. izmjene i dopune Prostornog plana Brodsko-posavske županije donesene su 11. prosinca 2023. godine na 21. sjednici Županijske skupštine, a objavljene u Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije u broju 33/2022, dok je pročišćeni tekst Prostornog plana Brodsko-posavske županije objavljen u Služenom vjesniku Brodsko-posavske županije u broju 01/2024. VI. izmjene i dopune Plana provele su se iz potrebe osiguranja smještaja zahvata i građevina za proizvodnju energije koje koriste obnovljive izvore. Uz definiranje građevina i uređaja za proizvodnju energije koje koriste obnovljive sukladno izvoru energije kroz izmjenu i dopunu Plana provelo se sljedeće:

- analiza prateće infrastrukture vezane za građevine koje koriste obnovljive izvore energije
- usklađenje odredbi za provođenje sukladno izmijenjenim propisima i zakonima koji se odnose na zahvat izmjena i dopuna.

Ova ciljana izmjena i dopuna PP BPŽ u segmentu energetike, vezana za obnovljive izvore energije proizašla je iz slijedećih dokumenata:

- Nacionalna razvojna strategiju Republike Hrvatske do 2030. godine („Narodne novine“, br. 13/21.)
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu -vizija razvoja – na putu prema niskougljičnoj energiji („Narodne novine“, br. 25/20.)

- Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu („Narodne novine“, br. 63/21)
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne novine“, br. 46/20.).

Uvažavajući smjernice iz Analiza prostornih kapaciteta i uvjeta za korištenje potencijala obnovljivih izvora energije u Republici Hrvatskoj, koja daje kumulativne prikaze pojedinog izvora OIE s ograničenjima, uz analizu zahtjeva i analizu eventualne snage elektrane, sukladno Uredbi o određivanju građevina, drugih zahvata u prostoru i površina državnog i područnog (regionalnog) značaja („Narodne novine“ br. 37/14., 154/14., 30/21. i 75/22) ove izmjene i dopune omogućavaju:

- gradnja građevina za proizvodnju električne energije iz OIE posebno za svaku vrstu izvora (sunce, voda, vjetar, geotermalna energija i biomase)
- gradnja građevina definira se dijelom kroz odredbe za provođenje
- gradnja građevina omogućava se dijelom kroz ovaj Plan kao neposredna provedba, a dijelom kroz izmjene i dopune planova niže razine.

Razvoj se temelji na komercijalno dostupnim tehnologijama OIE. S obzirom da utjecaji postrojenja za iskorištavanje pojedinih oblika obnovljivih izvora energije ovise o vrsti energenta, tehnologiji pretvorbe energije te prije svega njegovoj veličini, za potrebe prostornog planiranja na svim razinama, izvršena je klasifikacija takvih postrojenja za sve oblike OIE. Za potrebe izrade VI. Izmjena i dopuna Prostornog plana Brodsko-posavske županije izrađena je Strateška studija utjecaja plana na okoliš i Glavna ocjena prihvatljivosti zahvata na ekološku mjeru. Slijedom ovih dokumenata proizlaze mjere ublažavanja zahvata na sastavnice okoliša koje su ugrađene u prostorni plan.

III.1.2.2. Urbanistički plan uređenja županijskog značaja (UPUŽZ)

Urbanistički plan uređenja županijskog značaja donosi se obvezno za područje određeno Prostornim planom županije. Urbanistički plan uređenja županijskog značaja propisuje uvjete provedbe svih zahvata u prostoru unutar svog obuhvata. Urbanistički plan uređenja županijskog značaja, uz ostale propisane dijelove, obvezno sadrži: detaljnu podjelu područja na posebne prostorne cjeline s obzirom na njihovu namjenu, prikaz građevnih čestica namijenjenih za građenje, odnosno uređenje površina javne namjene, uvjete provedbe infrastrukture za potrebe tog područja i druge detaljne uvjete korištenja i uređenja prostora te građenja građevina.

Za područje Županije nema donesenih urbanističkih planova uređenja županijskog značaja niti su isti definirani Prostornim planom Brodsko-posavske županije.

III.1.3. Prostorni planovi lokalne razine

III.1.3.1.Prostorni plan uređenja grada, odnosno općine (PPUG/O)

Prostorni plan uređenja grada, odnosno općine (PPUG/O) donosi se obvezno za područje grada, odnosno općine. PPUG/O propisuje:

- uvjete provedbe svih zahvata u prostoru izvan građevinskog područja, osim zahvata državnog i županijskog značaja
- uvjete provedbe svih zahvata u prostoru u dijelu građevinskog područja naselja i dijelu izdvojenog građevinskog područja izvan naselja kojeg određuje grad, odnosno općina, a za koje se prema Zakonu ne donosi generalni urbanistički plan ili urbanistički plan uređenja
- propisuje smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja koji se prema ZPU donose u građevinskom području naselja i izdvojenom građevinskom području izvan naselja, a za koje se ne donosi generalni urbanistički plan.

Prostorni plan uređenja grada, odnosno općine može za dijelove građevinskog područja, za koje se prema ovom Zakonu obvezno donosi urbanistički plan uređenja, propisivati uvjete provedbe zahvata u prostoru s detaljnošću propisanom za urbanistički plan uređenja. Prostorni plan uređenja donosi gradsko, odnosno općinsko vijeće.

Na PPUO/G slijedom ZPU obvezno je ishoditi mišljenje Zavoda o usklađenosti s PP BPŽ i od 2024. godine sa zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona (za sve planove rađene kroz sustav ePlanovi i ePlanovi editor). Pregledom dinamike donošenja izmjena i dopuna prostornih planova uređenja gradova i općina, zabilježena je njihova intenzivna izrada odnosno njihova prilagodba novijim prostornim zahtjevima i novo donesenim propisima.

Sveukupno je do kraja 2025. godine doneseno 186 izmjena i dopuna prostornih planova uređenja na području Županije, od kojih su 37 donesene u izvještajnom razdoblju (2021. – 2025.). U nastavku se daje prikaz svih prostornih planova uređenja gradova i općina, kao i njihovih izmjena i dopuna, koji su na snazi na području Županije prema podacima koje vodi Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije (stanje: 31.12.2025. godine), a sve izvan sustava ePlanovi.

Dinamika donošenja prostornih planova uređenja gradova/općina																											
JLS	99.	00.	01.	02.	03.	04.	05.	06.	07.	08.	09.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
Bebrina																I.	II.										
Brodski Stupnik									I.					II.			III./IV.					V.	VI.				
Bukovlje										I.							II.										III.
Cernik									I.						II.		III.		IV.					V.		VI.	
Davor										I.					II.		III.										IV
Donji Andrijevci													I.			II.							III.				
Dragalić											I.								II.				III.			IV.	
Garčin									I.				II.				III.						IV.			V.	
Gornja Vrba											I.							II.			III.						
Gornji Bogičevci																		I.									II.
Gundinci							I.										II.				III.						
Klakar												I.						II.									III:
Nova Gradiška					I.	II.			III.							IV.		V.		VI.			VII.				
Nova Kapela																	I.			II.				III.			
Okučani											I.							II.								III.	
Oprisavci												I.				II.						III.					
Oriovac								I.			II.						III.		IV.			V.					
Poderkavlje																I.					II.						
Rešetari								I.					II.						III.								IV.
Sibinj									I.							II.		III.								IV.	
Sikirevci																	I.				II.		III.		IV.		
Slavonski Brod									I.							II.			III.								
Slavonski Šamac																	I.								II.		
Stara Gradiška												I.		II.				III.									IV.
Staro Petrovo Selo															I.	II.	III.			IV.						V.	
Velika Kopanica												II.					III.		IV.							V./VI.	
Vrbje																					II.						
Vrpolje												I.						II.					III.				

izvornik | izmjene i dopune | plan na snazi | na snazi u promatranom razdoblju

Tablica 46. Dinamika donošenja prostornih planova uređenja gradova/općina
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Od ukupno 104 izmjena i dopuna prostornih planova uređenja gradova i općina u Županiji, koliko je doneseno do kraja 2025. godine (po starom sustavu), najveći broj donesen je za grad Nova Gradiška (7) te za općine Brodski Stupnik, Cernik i Veliku Kopanicu (6), dok je najmanji broj, od dvije izmjene i dopune, donesen za općine Pocrkavlje, Slavonski Šamac, Vrbje i Gornji Bogičevci. Od svih donesenih prostornih planova u izvještajnom razdoblju zadnje izmjene i dopune PPUO Davor predstavljaju plan nove generacije izrađen u sustavu ePlanovi i ePlanovi editor.

III.1.3.2. Ostali važeći prostorni planovi lokalne razine

Prema ZPU, pored prostornog plana uređenja grada/općina, u nadležnosti jedinica lokalne samouprave je i donošenje ostalih prostornih planova lokalne razine su:

- generalni urbanistički plan (GUP)
- urbanistički plan uređenja (UPU)
- dokumenata prostornog uređenja donesenih na temelju propisa koji su važili prije stupanja na snagu ZPU koji ostaju na snazi do donošenja prostornih planova prema istom, odnosno do njihova stavljanja izvan snage na temelju tog Zakona (DPU, PUP), a smatraju se UPU-om.

Generalni urbanistički plan (GUP) donosi se obvezno za građevinsko područje naselja i izdvojeno građevinsko područje izvan naselja središnjeg naselja velikog grada. Generalni urbanistički plan propisuje uvjete provedbe svih zahvata u prostoru unutar dijela svog obuhvata za koji se ne donosi urbanistički plan uređenja i smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja čiji je obuhvat određen generalnim urbanističkim planom. Generalni urbanistički plan može za dijelove građevinskog područja, za koje se prema Zakonu obvezno donosi urbanistički plan uređenja, propisivati uvjete provedbe zahvata u prostoru s detaljnošću propisanom za urbanistički plan uređenja. Generalni urbanistički plan donosi gradsko vijeće velikog grada, a prije donošenja generalnog urbanističkog plana mora se pribaviti mišljenje zavoda za prostorno uređenje županije u pogledu usklađenosti tog plana s prostornim planom županije.

Urbanistički plan uređenja (UPU) donosi se obvezno za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju. Donošenje urbanističkog plana uređenja nije obvezno za prethodno navedena područja ukoliko su prostornim planom uređenja, odnosno generalnim urbanističkim planom propisani uvjeti provedbe zahvata u prostoru s detaljnošću propisanom za urbanistički plan uređenja. Urbanistički plan uređenja propisuje uvjete provedbe svih zahvata u prostoru unutar svog obuhvata. Navedeni plan donosi gradsko, odnosno općinsko vijeće.

ZPU u svojim prijelaznim odredbama definira i zatečene prostorne planove po prethodnim zakonima i omogućava izmjene i dopune istih:

- detaljni urbanistički plan (DPU)
- provedbeni urbanistički plan (PUP).

U nastavku se kroz tablični prikaz daje pregled navedenih prostornih planova, kao i njihovih izmjena i dopuna, koji su na snazi na području Županije.

VERZIJA	SLAVONSKI BROD	NOVA GRADIŠKA
Izvornik	Službeni vjesnik.BPŽ 02/2005	Novogradiški glasnik 05/2007 03/2003 ISPRAVAK
I. izmjene i dopune	Službeni vjesnik BPŽ 10/2008	Novogradiški glasnik 06/2010
II. izmjene i dopune	Službeni glasnik grada SB 01/2016	Novogradiški glasnik 07/2018 09/2018 PROČIŠĆENI TEKST
III. izmjene i dopune		Novogradiški glasnik 02/2021 05/2021 PROČIŠĆENI TEKST
U postupku izrade	III. ID GUP Sl. Brod Službeni glasnik grada SB 01/17	Transformacija GUP Nova Gradiška Novogradiški glasnik 02/24

Tablica 47. Važeći generalni urbanistički planovi u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Iz navedenih podataka, vidljivo je da su kraja 2025. godine na snazi su bila sveukupno dva generalna urbanistička plana te pet izmjena i dopuna istih od kojih je u izvještajnom razdoblju

donesena jedna izmjena i dopuna i to Generalnog urbanističkog plana Grada Nove Gradiške iz 2021. godine.

JLS	Važeći urbanisitčki planovi uređenja					U postupku izrade
Cernik	**UPU zona gospodarske namjene Cernik** Sl. vj. BPŽ 04/2007, 09/2013					
Davor	**UPU naselja Davor** Sl. vj. BPŽ 15/10, 31/21					
Dragalić	**UPU radnog područja Dragalić** Sl. gl. Op. 10/07, 03/24					
Gornja Vrba	**UPU naselja Gornja Vrba** Sl. no. Op. 01/19, 02/19 pročišćeni tekst	**UPU lučkog područja Luke Slaovnski Brod** Sl. vj. BPŽ 21/09	**UPU groblja Gornja Vrba** Sl. no. Op. 07/23			
Klakar	**UPU radne zone Luke Bjeliš** Sl. vj. BPŽ 08/08	**UPU gospodarske zone Jelas - Ruščica** Sl. vj. BPŽ 24/15				
Nova Gradiška	**UPU industrijski park Nova Gradiška** Novograd. gl. 09/07, 05/22	**UPU panonski zeleni industrijski park Nova Gradiška** Novograd. gl. 08/13, 02/21, 05/21 pričišćeni tekst				
Okučani	**UPU proizvodno-poslovna zona** Sl. vj. BPŽ 07/11					
Rešetari	**UPU poduzetničke zone 2** Sl. gl. Op. 04/10					
Sibinj	**UPU zone malog gospodarstva** Sl. vj. BPŽ 16/04, 05/09, 27/10	**UPU zone malog gospodarstva - Slobodnica II. faza** Sl. vj. BPŽ 29/07	**UPU zone malog gospodarstva - Slobodnica III. faza** Sl. vj. BPŽ 05/09			
Slavonski Brod	**UPU Veliko polje - sjever** Sl. vj. BPŽ 18/07	**UPU gospodarsko-proizvodna zona ĐĐ** Sl. vj. BPŽ 10/08	**UPU gospodarsko-proizvodna zona Bjeliš - zapad** Sl. vj. BPŽ 19/08	**UPU povijesna i urbanisitčka cjelina s gradskom tvrđavom** Sl. gl. Gr. 01/11	**UPU gospodarsko proizvodno-poslovna zona Jelas - zapad** Sl. gl. Gr. 05/15	**I. ID UPU gospodarsko proizvodno-poslovna zona Jelas - zapad** Sl. gl. Gr. 02/23
Velika Kopanica	**UPU proizvodno-poslovna zona II** Sl. vj. BPŽ 07/09, 22/12, 27/24, 31/24 pročišćeni tekst	**UPU poslovne zone IV** Sl. vj. BPŽ 21/10, 22/12, 42/24				
Vrbje	**UPU turistička zona Mačkovac - Vrbje** Sl. vj. BPŽ 02/09					

Tablica 48. Važeći urbanistički planovi uređenja u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Iz navedenih podataka, vidljivo je da je do kraja 2025. godine za gradove Županije na snazi bilo ukupno sedam urbanističkih planova uređenja, od kojih je pet za područje Slavonskog Broda uz jednu izmjenu i dopunu za koju je pokrenut postupak izrade u izvještajnom razdoblju te 2 za područje Nove Gradiške za koje su se radile revizije u izvještajnom razdoblju. Za općine Županije do kraja 2025. godine na snazi je bilo ukupno 16 urbanističkih planova uređenja, devet izvornika te sedam izmjena i dopuna. U izvještajnom razdoblju za općine donesen je jedan novi UPU, dva su izmijenjena i dopunjena te su dva stavljena izvan snage. UPU-i stavljeni van snage su:

- Općina Bukovlje: UPU radna zona 9 („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 11/09. i 17/22. – stavljanje van snage)
- Općina Rešetari: UPU poduzetničke zone 1 (Službeni glasnik Općine Rešetari“, br. 2/08. i 17/22 – stavljanje van snage).

Detaljni planovi uređenja (DPU) doneseni na temelju propisa koji su važili prije stupanja na snagu Zakona smatraju se urbanističkim planom uređenja u smislu Zakona. Stoga, u promatranom razdoblju nije donesen ni jedan novi detaljni plan uređenja, već su do kraja 2025. godine, donesene tri izmjene i dopune detaljnih planova uređenja, sve na području Grada Nove Gradiške. U Županiji su na snazi osam DPU-ova:

- Grad Nova Gradiška
  - DPU zona malog gospodarstva Grada Nove Gradiške („Novogradiški glasnik“, br. 6/03., 10/03., 5/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)

  - DPU poslovno-trgovački centar u naselju Zrinskih – Nova Gradiška („Novogradiški glasnik“, br. 1/05)
  - DPU zona malog gospodarstva II Grada Nove Gradiške („Novogradiški glasnik“, br. 2/05., 5/23. i 1/24. – pročišćeni tekst)
  - DPU gradsko groblje u Novoj Gradiški („Novogradiški glasnik“, br. 8/05. i 4/14.)
- Grad Slavonski Brod
  - DPU robna kuća u Svačićevoj ulici u Slavonskom Brodu („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 7/99.)
  - DPU zona ciglana u Slavonskom Brodu („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 10/07.)
  - DPU novo naselje u MO Josip Rimac – Slavonski Brod („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 18/09.)
- Općina Okučani
  - DPU dijela radne zone u Okučanima „Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 16/05.).

Provedbeni urbanistički plan (PUP) je detaljan prostorno-planski dokument koji se izrađuje na temelju općeg prostornog plana (prostornog plana uređenja) jedinice lokalne samouprave, a služi za detaljnije uređenje razvoja određenog naselja, dijela naselja ili gospodarske zone. Na području Županije na snazi je sedam provedbenih urbanističkih planova, svi u Gradu Slavonskom Brodu, od kojih ni jedan nije donesen u izvještajnom razdoblju:

- PUP Brodski Varoš Jug – Budainka („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 1/87., 10/89., „Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 10/07. i „Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 3/15.)
- PUP INA plin – Slavonski Brod („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 1/89.)
- PUP Jelas („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 10/90., „Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 10/03. i 21/08.)
- PUP Moša Pijade, a sada Zrinski Frankopan („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 4/91., „Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 10/07. i „Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 3/15.)
- PUP Šestinac („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 4/91. i „Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 19/08.)
- PUP Franjo Sertić, a sada Naselje Andrija Hebrang („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 7/91., „Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 9/00., 10/07. i „Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 2/11.)
- PUP Eksperimentalno solarno naselje Glogovica („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 3/92.).

III.1.4. Prostorni planovi u postupku izrade i donošenja

Za sve planove za koje je donesena odluka o izradi temeljem ZPU-a nastavlja se slijedom tog zakona, sve sukladno čl. 236. st. (3) novog ZPU-a. Izrada istih je sukladna važećem zakonu pri

donošenju odluke. Ostale odluke temeljem prijašnjih zakona o prostornom uređenju se obustavljaju.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije (PP BPŽ)

U tijeku je izrada VII. izmjena i dopuna PP BPŽ. Započela je 2025. godine donošenjem Odluke o izradi („Službeni vjesnik Općine Slavonski Brod“, br. 17/25.) i smatra se planom nove generacije.

Cilj izrade izmjena i dopuna PP BPŽ je:

- transformacija Plana sukladno Pravilniku
- analiza namjena i odredbi za provođenje po Pravilniku uz moguće manje prilagodbe
- razgraničenje građevina po značaju sukladno Pravilniku (državni, županijski, lokalni)
- eventualno otklanjanje tehničkih grešaka i neusklađenosti u kartografskim prilozima
- ažuriranje podataka područja vodnog gospodarstva, zaštite prirode sukladno zahtjevima pravnih osoba ili izrađenih dokumenata.

Ovim postupkom će se PP BPŽ osuvremeniti, unificirati i digitalizirati te time pojednostavniti i olakšati njegovu provedbu što će se osigurati izradom i donošenjem Pplana u modulima ISPU – ePlanovi i ePlanovi Editor. Nova tehnologija izrade Plana omogućit će unošenje svih relevantnih prostornih podataka te njihovu analizu i usporedbu.

Prostorni planovi lokalne razine

Slijedom prethodnih tablica evidentno je započela faza izrade planova nove generacije u sustavu ePlanovi. Veliki broj JLS je započeo izradu PPUG/O, a u narednom periodu se očekuje izrada ostalih planova. Novi ZPU za planove koji su izrađeni izvan sustava ePlanovi i ePlanovi editor propisuje prestanak važenja od 1. 1. 2032. godine.

JLS	Izvan sustava ePlanovi	U sustavu ePlanovi i ePlanovi editor	
		Izmjena i dopuna	Transformacija plana
Bebrina	Glasnik Op. Bebrina 6/23		
Brodski Stupnik			
Bukovlje		Sl. vj. BPŽ 27/25	
Cernik		Sl. gl. Op. Cernik 4/25, 8/25	
Davor			
Donji Andrijevci		Sl. vj. BPŽ 23/25	
Dragalić			
Garčin			
Gornja Vrba		Sl. novine Op. Gornja Vrba 3/25	
Gornji Bogićevci			
Gundinci			
Klakar		Sl. vj. BPŽ 8/25	
Nova Gradiška			Novogradiški gl. 2/24
Nova Kapela		Sl. novine Op. Nova Kapela 14/24	
Okučani		Sl. vj. BPŽ 5/25	
Oprisavci		Sl. vj. BPŽ 16/25	
Oriovac		Sl. vjesnik Op. Oriovac 5/23, 12/24	
Podcrkavlje		Sl. novine Op. Podcrkavlje 14/25	
Rešetari		Sl. gl. Op. Rešetari 18/25	
Sibinj			
Sikirevci		Sl. gl. Sikirevci 5/25	
Slavonski Brod	Sl.gl. grada SB 01/17	Sl.gl. grada SB 01/17	
Slavonski Šamac		Sl. vj. BPŽ 15/25	
Stara Gradiška		Sl. vj. Op. Stara Gradiška 2/25	
Staro Petrovo Selo		2025	
Velika Kopanica		Sl. vj. BPŽ 16/25	
Vrbje			
Vrpolje		Sl. gl. Op. Vrpolje 16/24	

Tablica 49. Prostorni planovi uređenja u postupku izrade u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

JLS	Izvan sustava ePlanovi	U sustavu ePlanovi i ePlanovi editor	
		Izmjena i dopuna	Transformacija plana
Nova Gradiška			Novogradiški gl. 2/24
Slavonski Brod	Sl.gl. grada SB 01/17	Sl.gl. grada SB 07/25	

Tablica 50. Generalni urbanistički planovi u postupku izrade u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Također, u tijeku je izrada izmjena i dopuna jednog UPU-a izvan sustava ePlanovi

- I. ID UPU Gospodarsko proizvodno-poslovna zona Jelas u Gradu Slavonskom Brodu (odluka o izradi objavljena je u „Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 2/23.).

U sustavu ePlanovi postoji još određeni broj Prijedloga odluka o izradi i donošenju planova ili prijedloga odluka o transformaciji. Sve ove odluke koje nisu stupile na snagu do 31. 12. 2025. nije moguće donijeti te:

- od 1. 1. 2026. nije moguće više donijeti odluku o transformaciji plana
- odluku o izradi plana moguće je donijeti u skladu s novim ZPU, a slijedom Mišljenja Ministarstva (ukoliko je ishođeno mišljenje o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš isto se uvažava ukoliko se ciljevi ne mijenjaju).

Državni plan prostornog razvoja

U travnju 2018. godine, Vlada donijela je Odluku o izradi Državnog plana prostornog razvoja („Narodne novine“, br. 39/18.), čime je započeo postupak izrade i donošenja istog. Nastavno na navedenu Odluku, u ožujku 2024. godine donesena je Odluka o izradi Državnog plana prostornog razvoja („Narodne novine“, br. 48/24.) kojom je određena izrada plana u segmentu infrastrukturnih sustava državnog značaja: cestovni, željeznički i zračni promet te proizvodnja i cijevni transport nafte i plina, proizvodnja i prijenos električne energije i obnovljivi izvori energije na kopnu. U lipnju 2024. godine započeo je postupak strateške procjene utjecaja plana na okoliš.

Izrada DPPR je u tijeku i slijedom donesenih Odluka izrada i donošenje moguće je kao cjelovitog dokumenta ili dokumenta po segmentima infrastrukturnih sustava. Također je moguće isti donijeti slijedom novog ZPU.

Slijedom novog ZPU navedeni DPPR je definiran na sljedeći način:

Državni plan prostornog razvoja sadrži osnovne ciljeve razvoja u prostoru, kriterije i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, prijedlog prioriteta za ostvarivanje ciljeva prostornog uređenja, te na temelju prirodnih, gospodarskih, društvenih i kulturnih polazišta te određuje osnovu za organizaciju, zaštitu, korištenje i namjenu prostora, zaštitu i unapređenje okoliša, sustav središnjih naselja, i sustav razvojne državne infrastrukture.

Državni plan prostornog razvoja određuje osobito vrijedno zemljište namijenjeno poljoprivredi od državnog značaja , zemljišta namijenjena šumi i šumsko zemljište od državnog značaja, koridore infrastrukture od državnog značaja, zone namijenjene istraživanju i eksploataciji mineralnih sirovina, zone namijenjene eksploataciji ugljikovodika, geotermalne vode, podzemnom skladištenju plina i trajnom zbrinjavanju ugljikova dioksida u geološkim strukturama, područja posebne namjene, izdvojena građevinska područja izvan naselja za gospodarsku i javnu namjenu od državnog značaja, površine drugih namjena od državnog značaja određene uredbom, smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja od državnog značaja i smjernice za izradu prostornih planova područja posebnih obilježja.

Državni plan prostornog razvoja je strateški prostorni plan kojim se usmjerava prostorni razvoj cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske. DPPR može se donijeti za područje pojedine županije odnosno Grada Zagreba ili kao provedbeni plan za jednu ili više građevina i/ili prostornih cjelina od državnog značaja.

III.1.4.1. Studiju zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od Lonjskog polja do planiranog višenamjenskog kanala Dunav – Sava

U izvještajnom razdoblju Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije izradio je „Studiju zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od Lonjskog polja do planiranog višenamjenskog kanala Dunav – Sava“ (u daljnjem tekstu: Studija) kao stručnu podlogu za prostorno planiranje i upravljanje prostorom uz rijeku Savu te kao podlogu za izradu DPPR-a. Izrada Studije proizašla je iz potrebe za cjelovitim sagledavanjem prostora riječnog koridora Save, koji predstavlja jedan od najvrjednijih prirodnih i razvojnih resursa Županije te istodobno prostor izrazito složenih međusobnih odnosa vodnog gospodarstva, zaštite prirode, prometnog razvoja, poljoprivrede, gospodarstva i prostornog planiranja. Budući da je rijeka Sava međunarodni vodotok i državna granica između Republike Hrvatske te Bosne i Hercegovine, Studija naglašava važnost prekogranične suradnje i koordiniranog upravljanja prostorom.

Studija je strukturirana kroz pregled postojećeg stanja, analizu prostornoplanske i razvojne dokumentacije, tematske analize prostora, razradu mogućih koncepata uređenja te zaključna razmatranja i preporuke za daljnje prostorno planiranje. Njezin osnovni cilj bio je utvrditi razvojne mogućnosti i ograničenja prostora uz rijeku Savu te predložiti smjernice za njegovo održivo korištenje, vodeći računa o zaštiti prirodnih vrijednosti, racionalnom korištenju vodnih resursa, sigurnosti stanovništva i gospodarskom razvoju.

U okviru Studije analiziran je povijesni razvoj riječnog prostora, pri čemu je istaknuto kako je Sava tijekom stoljeća predstavljala temelj razvoja naselja, poljoprivrede, riječnog prometa i trgovine. Razvoj naselja, prometnih pravaca i gospodarskih aktivnosti bio je neposredno vezan uz riječni koridor, dok je potreba zaštite od velikih voda uvjetovala kontinuirani razvoj sustava regulacije rijeke. Posebna je pozornost posvećena razvoju vodnog gospodarstva, uključujući povijesni razvoj regulacijskih radova, izgradnju zaštitnih nasipa, retencija, odvodnih sustava i drugih hidrotehničkih građevina koje danas čine temelj sustava obrane od poplava.

Analizom postojećeg zakonodavnog i planskog okvira utvrđeno je kako se upravljanje prostorom uz Savu temelji na načelima integralnog upravljanja vodama propisanim Okvirnom direktivom o vodama Europske unije, Strategijom upravljanja vodama Republike Hrvatske te Planom upravljanja vodnim područjima. Uz navedene dokumente razmotreni su i prostorni planovi državne, regionalne i lokalne razine, prometne i razvojne strategije te međunarodni sporazumi i dokumenti koji uređuju upravljanje slivom rijeke Save. Analiza je pokazala da su ciljevi zaštita voda, smanjenja poplavnih rizika, očuvanja ekološkog stanja vodotoka i održivog korištenja prostora međusobno povezani te zahtijevaju koordinirano planiranje svih razvojnih aktivnosti.

Tematske analize obuhvatile su ključne sastavnice prostora koje utječu na razvoj područja uz Savu. Analizirano je stanje naselja, prometne, vodnogospodarske i energetske infrastrukture, poljoprivrednih i šumskih površina, gospodarskih zona, kulturne baštine, krajobraza te zaštićenih područja prirode. Poseban naglasak stavljen je na sustav vodnog gospodarstva koji predstavlja osnovni preduvjet održivog razvoja prostora. Razmotreno je stanje javne vodoopskrbe, sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, zaštite od poplava te mogućnosti razvoja sustava navodnjavanja.

Utvrđeno je da područje raspolaže značajnim količinama kvalitetnih podzemnih voda koje predstavljaju osnovni izvor javne vodoopskrbe, ali da su istodobno potrebna daljnja ulaganja u zaštitu izvorišta, povećanje otpornosti sustava na klimatske promjene i proširenje površina obuhvaćenih navodnjavanjem.

Posebno je analizirana zaštita od poplava kao jedno od najvažnijih pitanja upravljanja prostorom uz Savu. Postojeći sustav obrane temelji se na zaštitnim nasipima, retencijama, odvodnim kanalima i drugim vodnim građevinama koje osiguravaju zaštitu naselja, poljoprivrednih površina i infrastrukture. Istodobno je naglašeno kako klimatske promjene povećavaju učestalost ekstremnih hidroloških pojava, zbog čega je potrebno kontinuirano unaprjeđivati postojeće sustave zaštite te planirati nova rješenja koja će omogućiti veću otpornost prostora na poplavne i sušne događaje.

U području prometne infrastrukture Studija potvrđuje važnost rijeke Save kao dijela europske mreže unutarnjih plovnih putova. Posebna pažnja posvećena je razvoju Luke Slavonski Brod kao luke međunarodnog značaja i važnog logističkog čvorišta istočne Hrvatske. Analizirana su postojeća ograničenja plovnosti rijeke, razvoj lučke infrastrukture te mogućnosti unapređenja riječnog prometa kroz poboljšanje plovnog puta, razvoj intermodalnog prijevoza i bolje povezivanje luke s cestovnom i željezničkom infrastrukturom. Kao jedan od važnih razvojnih potencijala razmotren je i projekt višenamjenskog kanala Dunav – Sava, čija bi realizacija pridonijela razvoju riječnog prometa, navodnjavanja, zaštite od poplava i ukupnog gospodarskog razvoja šireg područja.

Studija je značajnu pozornost posvetila očuvanju prirodnih i krajobraznih vrijednosti riječnog prostora. Područje uz Savu karakterizira visoka razina biološke raznolikosti te obuhvaća vrijedna močvarna staništa, poplavne šume, ribnjake i područja uključena u ekološku mrežu Natura 2000. Uz prirodne vrijednosti analizirana je i kulturna baština, osobito povijesne fortifikacije u Slavonskom Brodu i Staroj Gradiški te druga zaštićena kulturna dobra koja

predstavljaju važan element identiteta prostora. Zaključeno je kako svi budući zahvati u prostoru trebaju biti usklađeni sa zahtjevima očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti te načelima održivog razvoja.

Na temelju provedenih analiza razmotrene su moguće prostornoplanske varijante budućeg uređenja područja uz Savu. Studija je usporedila mogućnost daljnjih izmjena postojećih prostornih planova s mogućnošću izrade jedinstvenog Prostornog plana područja posebnih obilježja za područje rijeke Save i njezina zaobalja. Kao povoljnije rješenje prepoznata je izrada jedinstvene planske dokumentacije koja bi omogućila integralno upravljanje prostorom neovisno o administrativnim granicama jedinica lokalne samouprave te učinkovitije usklađivanje interesa vodnog gospodarstva, zaštite prirode, prometnog razvoja i gospodarskih aktivnosti. Posebno je naglašena potreba intenziviranja suradnje s nadležnim institucijama Bosne i Hercegovine radi zajedničkog planiranja zahvata na međunarodnom vodotoku.

Studija je identificirala ključne razvojne izazove koji će imati značajan utjecaj na buduće upravljanje prostorom. Među njima se izdvajaju potreba povećanja sigurnosti od poplava, zaštita izvorišta pitke vode, daljnji razvoj sustava navodnjavanja, unapređenje plovnosti Save, razvoj Luke Slavonski Brod, prilagodba klimatskim promjenama te osiguravanje financijskih sredstava za provedbu infrastrukturnih projekata. Istaknuto je kako ostvarenje navedenih ciljeva zahtijeva koordinirano djelovanje svih razina upravljanja prostorom, kontinuirano usklađivanje planske dokumentacije te korištenje nacionalnih i europskih izvora financiranja.

Izrada Studije predstavlja značajan doprinos sustavu prostornog planiranja Županije jer je po prvi put objedinjeno analizirala prirodne, gospodarske, infrastrukturne i okolišne značajke prostora uz rijeku Savu te definirala smjernice za njegovo dugoročno održivo uređenje i korištenje. Studija predstavlja vrijednu stručnu podlogu za izradu i izmjene prostornih planova svih razina te za pripremu razvojnih projekata u području vodnog gospodarstva, zaštite okoliša, prometne infrastrukture i gospodarskog razvoja. Njezina primjena pridonijet će kvalitetnijem prostornom planiranju, učinkovitijem upravljanju riječnim koridorom Save te uspostavi ravnoteže između zaštite prirodnih vrijednosti i korištenja razvojnih potencijala ovog prostora.

III.1.5. Vođenje Informacijskog sustava prostornog uređenja Brodsko-posavske županije

Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, sukladno ZPU, uspostavlja, vodi i održava Informacijski sustav prostornog uređenja za područje Županije. Temeljni cilj vođenja Informacijskog sustava prostornog uređenja je izrada cjelovite baze prostornih podataka Županije, obradom postojećih prostornih planova, dokumenata praćenja stanja u prostoru, topografskih i katastarskih podloga i to sve sa svrhom cjelovitog upravljanja namjenom i zaštitom prostora te s ciljem stvaranja uvjeta za izradu složenih prostornih analiza. Zavod je u proteklom razdoblju nastavio s aktivnostima na uspostavi, vođenju i održavanju Informacijskog sustava prostornog uređenja za područje Županije, kroz sljedeće aktivnosti:

- Obrada prostornih planova za ISPU Republike Hrvatske

Zavod je u proteklom razdoblju kontinuirano provodio obradu prostornih planova s područja Brodsko-posavske županije za geoportal prostornih planova, objavljen u okviru Informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske (ISPU RH) na stranicama Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine. Ova aktivnost započela je 2013. godine na zahtjev Ministarstva, a provodi se kontinuirano kroz svaku sljedeću godinu sve dok se donose prostorni planovi izvan sustava ePlanovi. Prostorni planovi obrađuju se iz AutoCad-a u kojem su izrađeni u georeferencirani rasterski oblik (TIFF format, HTRS96/TM koordinatni sustav), u kojem se objavljuju na internetskim stranicama Ministarstva. Detaljni podaci o prostornim planovima (metapodaci) objavljuju se u posebnom eKatalogu informacija o prostornim planovima unutar ISPU-a. Osim unosa metapodataka i georeferenciranih rasterskih karata obrezanih po granicama obuhvata, učitavaju se i obuhvati prostornih planova u vektorskom obliku, a kao prilozi metapodacima učitavaju se i digitalni elaborati planova. Zavod je od puštanja u produkciju eKataloga unio podatke i rastere za sve zadnje važeće izmjene i dopune svih razina prostornih planova iz starog sustava.

- Obrada prostornih planova za sustav baze podataka Županije
  Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije vodi arhivu svih usvojenih prostornih planova od 1998. godine za područje Brodsko- posavske županije, a za koje je uspostavljen unutarnji sustav baze podataka: „ArhCoordinator", (razvijen softver za pohranu prostornih planova u digitalnom obliku). Kroz ovaj sustav kontinuirano se uvode svi novi prostorni planovi kao i njihove izmjene i dopune. U sklopu službene mrežne stranice Zavoda, vodi se informacijski sustav Županije i to javnom objavom:
  - svih prostornih planova na području Brodsko-posavske županije sa svim izmjenama i dopunama, objavljenih s grafičkim prilozima i odlukama za provođenje. Sustav se dopunjava kontinuirano.
  - svih važećih prostornih planova na području Brodsko-posavske županije sa odlukama o donošenju (objava na web stranici i putem servisa WMS i WMTS).

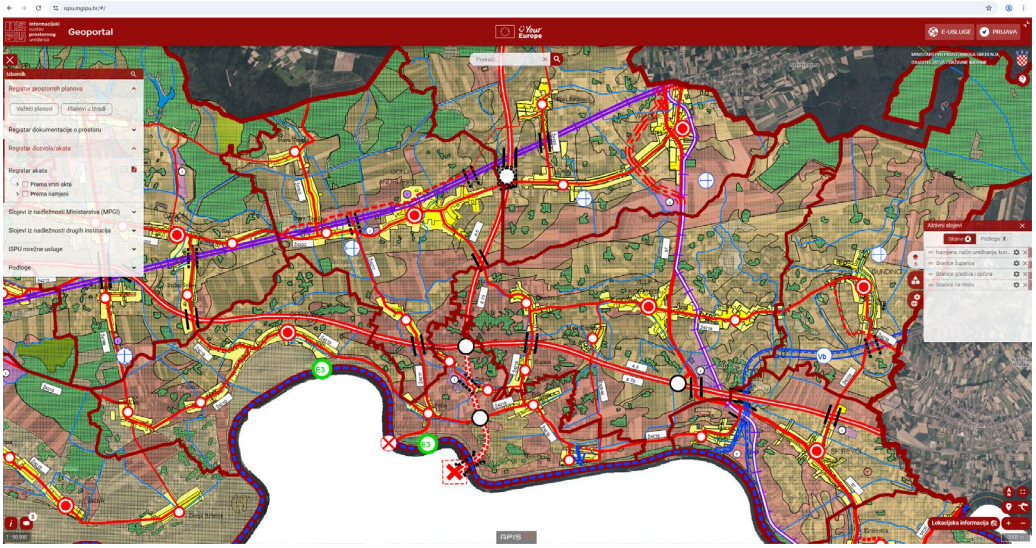

Slika 35. Snimka zaslona ISPU aplikacije
Izvor: Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine. Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU). Dostupno na: https://ispu.mgipu.hr/

- Objava, implementacija i ažuriranje WEB GIS preglednika prostornih planova za područje Županije
  Zavod je razvio i razvija sustav WEB GIS za područje Županije, s tvrtkom „Zeljko" od 2006. godine, a slijedom obveza sustav se kontinuirano ažurira, vezano za olakšano korištenje ovog portala izrađene su upute kao video materijal u trajanju 5,54 minute, dostupan na linku: http://bpzzpu.hr/gis upute/gis upute.html.

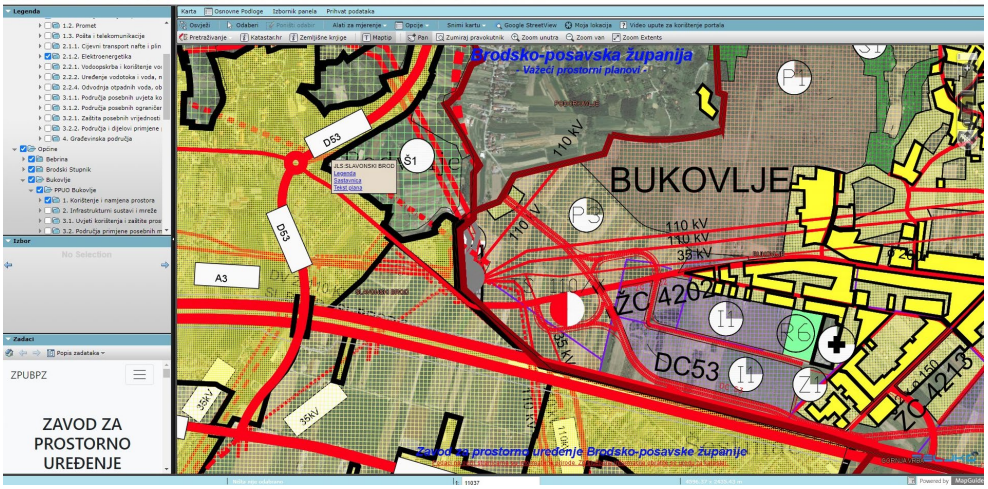

Slika 36. Snimka zaslona WEB GIS aplikacije
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije. Web-GIS Brodsko-posavske županije – mrežne usluge prostornih podataka. Dostupno na: https://www.bpzzpu.hr/

III.2. Provedba prostornih planova

III.2.1. Provedba prostornih planova državne razine

Dijelove Županije zahvaćaju dva prostorna plana državne razine i to: Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje i Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava.

Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje zahvaća dio područja općina Okučani i Stara Gradiška, a Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava zahvaća dio područja općina Gundinci, Sikirevci i Velika Kopanica. Na područjima ovih jedinica lokalne samouprave, postupak izdavanja akata za zahvate u prostoru je složeniji obzirom da se osim Prostornog plana Brodsko-posavske županije i prostornih planova lokalne razine provode navedeni prostorni planovi državne razine s kojima ovi prethodni moraju biti usklađeni.

III.2.2. Provedba prostornog plana Brodsko-posavske županije

Obveza praćenja provedbe PP BPŽ određena je Zakonom o prostornom uređenju. PP BPŽ pokriva cijelo područje Županije. Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije prati provedbu PP BPŽ kroz aktivno sudjelovanje u svim fazama izrade i donošenja prostornih planova užih područja čija je izrada i donošenje u nadležnosti gradova i općina te kroz redovitu izradu Izvješća o stanju u prostoru koje analizira provedbu planova.

Prostorni plan županije provodi se, neposredno izdavanjem akata za zahvate u prostoru državnog (do donošenja Državnog plana prostornog razvoja) i županijskog značaja i posredno izdavanjem akata na temelju prostornih planova lokalne razine (PPUG/O, GUP, UPU, DPU).

Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije je i u ovom proteklom razdoblju naišao na manje poteškoće pri provođenju odredbi Prostornog plana županije, u okviru praćenja izrade i davanja mišljenja na prostorne planove lokalne razine. Kao problem pokazalo se provođenje odredbi koje se odnose na racionalno korištenje prostora, odnosno provođenje kriterija za dimenzioniranje građevinskih područja naselja i građevinskih područja izdvojene namjene. Navedeni kriteriji proizlaze iz smjernica Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske o racionalnom korištenju prostora, a ujedno se pokušalo maksimalno omogućiti stvaranje preduvjeta demografske obnove područja i onemogućavanje stvaranja prostornih barijera izgradnji na cjelokupnom području županije uz olakšane odredbe za gradnju unutar građevinskih područja i izdvojenih građevinskih područja naselja ruralnih općina.

Provedbom županijskog plana omogućena je realizacija značajnih investicija. Donošenjem VI. izmjena i dopuna PP BPŽ prostorno planska rješenja su se uskladila u dijelu elektroenergetike, posebice korištenja obnovljivih izvora energije, a sve sukladno Strategiji energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine, s pogledom na 2050. godinu, koja predstavlja korak do osiguranja vizije niskougljične energije i osigurava prijelaz na novo razdoblje energetske politike kojom će se ojačati sigurnost opskrbe energijom, postupno smanjiti gubici energije i

povećavati energetska učinkovitost, smanjivati ovisnost o fosilnim gorivima, povećati domaća proizvodnja i korištenje obnovljivih izvora energije.

III.2.3. Provedba prostornih planova lokalne razine

III.2.3.1. Prostorni planovi uređenja

U promatranom razdoblju vijeća svih 28 jedinice lokalne samouprave donijela su ukupno 25 izmjene i dopune prostornih planova uređenja, dok su u prvom kvartalu 2026. godine donesena još 2. izmjene su se najviše odnosile na prenamjenu u građevinsko zemljište, bilo za potrebe proširenja naselja ili za planiranje novih ili proširenje postojećih gospodarskih zona, turističkih i športsko-rekreacijskih sadržaja, zatim na promjenu uvjeta i načina gradnje te na usklađenja sa VI. Izmjenama i dopunama Prostornog plana Brodsko-posavske županije, novoizrađenom tehničkom i prostornom dokumentacijom, stručnim podlogama i studijama posebno u svezi novih rješenja prometne i komunalne infrastrukture.

U cilju unapređenja sustava prostornog uređenja kroz digitalizaciju Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, u drugoj je polovici 2024. godine, dodijelilo bespovratna sredstva općinama i gradovima za izradu prostornih planova nove generacije putem elektroničkog sustava „ePlanovi“. Tako se pred kraj izvještajnog razdoblja intenzivirala izrada digitaliziranih izmjena i dopuna te transformacija prostornih planova uređenja u skladu s novim pravilnikom o prostornim planovima.

III.2.3.2. Generalni urbanistički planovi i urbanistički planovi uređenja

Neposredna provedba prostornih planova uređenja gradova i općina provodi se putem generalnih urbanističkih planova i urbanistički planova uređenja koji detaljnije dijele područje na prostorne cjeline s obzirom na njihovu namjenu te detaljnije propisuju uvjete korištenja i uređenja prostora. Sukladno Zakonu o prostornom uređenju, pod urbanističke planove uređenja ubrajaju se i važeći detaljni planovi uređenja izrađeni temeljem prijašnjeg zakona (DPU i PUP).

Prema podacima registra prostornih planova kojeg vodi Zavod, krajem 2025. godine na području Brodsko-posavske županije na snazi su bila dva generalna urbanistička plana i 39 urbanističkih planova uređenja, uključujući i 8 DPU i 7 PUP-ova.

U promatranom periodu evidentan je zastoj u izradi UPU-a, iako su to dokumenti kojima se omogućava neposredna provedba na većini neuređenih dijelova građevinskih područja, kao i izgrađenih dijelova za koje je potrebno provesti urbanu sanaciju i preobrazbu. Ovisno o prioritetima, bit će potrebna izrada i novih urbanističkih planova uređenja.

U periodu od 2021. do travnja 2026. godine donesen je jedan novi UPU i sedam izmjena i dopuna.

III.2.4. Nadzor dokumenata prostornog uređenja

Prema članku 180. ZPU nadzor nad provedbom tog Zakona i propisa donesenih na temelju tog Zakona i ostavljenih na snazi tim Zakonom te zakonitost rada jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, upravnih tijela, stručnih upravnih tijela, zavoda, pravnih osoba s javnim ovlastima, pravnih osoba koje obavljaju stručne poslove prostornog uređenja s tim u vezi, provodi Ministarstvo.

Dana 1. 1. 2026. godine stupio je na snagu novi ZPU te na temelju članka 224. istoga upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona te zakonitost rada jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, upravnih tijela, stručnih upravnih tijela, zavoda, pravnih osoba s javnim ovlastima, pravnih osoba koje obavljaju stručne poslove prostornog uređenja s tim u vezi provodi Ministarstvo, a upravna tijela nadležna za poslove prostornog uređenja, svaki u okviru svoje nadležnosti, provode stručni nadzor nad provedbom prostornih planova kao i nad primjenom propisa iz područja prostornog uređenja.

Novim Zakonom o prostornom uređenju Ministarstvo uspostavlja i informacijski sustav – eInspekcija u svrhu obavljanja poslova nadzora nad zakonitošću rada.

Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije u izradi i donošenju ostalih prostornih planova sudjeluje u postupku kroz zahtjeve ukoliko je tijelo određeno odlukom o izradi plana i u postupku javnog uvida kroz primjedbe koje se odnose na usklađenost s planom višeg reda ili stručne prijedloge za poboljšanje prostornih rješenja u duhu prostorne održivosti, zaštite prostora, racionalno korištenje i očuvanje kapaciteta prostora, dobre raspodjele i uređenja građevinskog zemljišta, osiguranja javnih sadržaja.

III.2.5. Izdavanje akata za provedbu prostornih planova

U skladu sa ZPU i Zakonom o gradnji prostorni planovi se provode izdavanjem akata za svaki zahvat u prostoru. Akti za provedbu prostornih planova su: lokacijska dozvola, dozvola za promjenu namjene i uporabu građevine, rješenje o utvrđivanju građevne čestice, potvrda parcelacijskog elaborata, potvrda glavnog projekta, građevinska i uporabna dozvola.

Sustav namijenjen izdavanju akata za gradnju tj. vođenju postupaka, implementiran u upravnim tijelima koja obavljaju poslove izdavanja akata za građenje provodi se putem sustava “eDozvola”. Navedenim centraliziranim sustavom, koji je u upotrebi zadnjih 11 godina, podignuta je razina kvalitete usluga vođenja upravnih i neupravnih postupaka kroz jednostavan i brz postupak. Funkcionalnosti sustava osiguravaju ujednačen postupak dobivanja dokumenata za područje cijele Države, referentima omogućuju bržu obradu predmeta i efikasnije administracijske postupke, ali i digitalnu arhivu svih priloga vezanih za zahtjev.

Zahvaljujući sustavu, na jednom mjestu dostupan je podatak o svim građevinskim zahvatima u Državi, bilo da su za njih izdana odobrenja ili su postupci izdavanja u tijeku. Tijekom 2018. godine učinjene su značajne dopune sustava, prvenstveno objavom podataka iz eDozvole na geoportalu Informacijskog sustava prostornog uređenja Republike Hrvatske (ISPU), čime je učinjen veliki napredak u stvaranju jedinstvenog sustava podataka na području čitave Države.

U promatranom razdoblju nadograđen je sustav kojim je eDozvola ušla u sustav e-Građani, pripremljeno je digitalno potpisivanje, elektronička konferencija te online plaćanje pristojbi čime je sustav spreman za potpuno elektroničko poslovanje. Time je omogućeno krajnjim korisnicima da na jednom mjestu predaju zahtjev za bilo koju lokaciju u državi (eDozvola), da iz bilo kojeg ureda postoje ažurna izvješća u sustavu eDozvole te da se sve izdane dozvole na dnevnoj bazi ažurno prikazuju na jednom mjestu i na jedinstven način u ISPU.

Akte za provedbu prostornih planova izdaje upravno tijelo županije i velikog grada nadležno za poslove prostornog uređenja. Na području Brodsko-posavske županije za izdavanje akata nadležan je Upravni odjel za graditeljstvo, infrastrukturu i zaštitu okoliša, Brodsko-posavske županije sa Odsjekom za graditeljstvo i prostorno uređenje i svojim Pododsjekom za graditeljstvo i prostorno uređenje u Novoj Gradiški i Upravni odjel za graditeljstvo, prostorno uređenje i zaštitu okoliša grada Slavonskog Broda.

Akt	2021.		2022.		2023.		2024.		2025.		Prosjek po godini
	BPŽ	GSB	BPŽ	GSB	BPŽ	GSB	BPŽ	GSB	BPŽ	GSB	
Lokacijska dozvola	23	3	32	5	19	5	17	5	29	11	15
Dozvola za promjenu namjene	16	13	3	12	14	19	13	23	14	18	15
Rješenje o utvrđivanju građevne čestice	41	15	22	16	22	11	14	13	18	14	19
Potvrda parcelacijskog elaborata	39	19	28	19	33	31	25	24	21	29	27
Građevinska dozvola	369	199	370	226	351	236	462	294	619	424	355
Uporabna dozvola i posebne uporabne dozvole	378	315	444	359	439	365	571	363	624	409	394
Prijava početka uklanjanja	11	17	11	27	3	7	3	5	10	7	10
Ukupno po uredu	**877**	**581**	**910**	**664**	**881**	**674**	**1105**	**727**	**1335**	**912**	
Ukupno	**1458**		**1574**		**1555**		**1832**		**2247**		**1733**

Tablica 51. Struktura i broj akata čije se izdavanje temelji na odredbama Zakona o prostornom uređenju i Zakona o gradnji zaprimljenih u izvještajnom razdoblju na području Brodsko-posavske županije
Izvor: Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, 2026. godine
Dostupno na: https://mpgi.gov.hr/

III.2.6. Nezakonita gradnja

Nezakonita gradnja definira se kao gradnja bez ishođene propisane pravno tehničke dokumentacije. Radi se o pojavi koja obilježava kako državni, tako i prostor Brodsko-posavske županije u proteklih pedeset i više godina, a rezultat je pretežito gospodarskih i socijalnih te upravno-pravnih uzroka koji se kreću u širokom rasponu od onih na pojedinačnoj, do onih na društvenoj razini. Pretežito se odnosi na građevine individualnog stanovanja i vlasništva uglavnom izgradnjom kuća osobnim radom, u više faza i uz nepoštovanje propisa bilo zbog nedostatnih financijskih sredstava ili nerazvijene svijesti o potrebi poštivanja propisa; izvođenje nezakonitih rekonstrukcija radi poboljšanja uvjeta stanovanja ponajprije u izgrađenim

dijelovima građevinskih područja, utjecaj značajne imigracije kao posljedice izbjeglištva usred ratnih djelovanja tijekom obrambenog Domovinskog rata i dr.

Zakonom o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama („Narodne novine“, br. 86/12., 143/13., 65/17. i 14/19.) definira se:

- nezakonito izgrađenom zgradom smatra se zgrada, odnosno rekonstruirani dio postojeće zgrade izgrađene bez akta kojim se odobrava građenje, odnosno protivno tom aktu, vidljiva na digitalnoj ortofoto karti u mjerilu 1:5000 Državne geodetske uprave izrađenoj na temelju aerofotogrametrijskog snimanja Republike Hrvatske započetog 21. lipnja 2011. godine (u daljnjem tekstu: DOF5/2011), na kojoj su izvedeni najmanje grubi konstruktivni građevinski radovi (temelji sa zidovima, odnosno stupovima s gredama i stropom ili krovnom konstrukcijom) sa ili bez krova, najmanje jedne etaže
- nezakonito izgrađenom zgradom smatra se i zgrada, odnosno rekonstruirani dio postojeće zgrade izgrađen bez akta kojim se odobrava građenje, odnosno protivno tom aktu na kojoj su izvedeni najmanje grubi konstruktivni građevinski radovi (temelji sa zidovima, odnosno stupovima s gredama i stropom ili krovnom konstrukcijom) sa ili bez krova, najmanje jedne etaže, koja nije nedvojbeno vidljiva na DOF5/2011 ako je vidljiva na drugoj digitalnoj ortofoto karti Državne geodetske uprave izrađenoj na temelju aerofotogrametrijskog snimanja do 21. lipnja 2011. godine ili je do tog dana evidentirana na katastarskom planu ili drugoj službenoj kartografskoj podlozi, a o čemu tijelo nadležno za državnu izmjeru i katastar nekretnina na zahtjev stranke izdaje uvjerenje.

Problem nezakonite gradnje ne odnosi se samo na omogućavanje i stvaranje uvjeta za izdavanje rješenja o izvedenom stanju izgrađenih zgrada, već i na potrebu utvrđivanja uvjeta i kriterija za rješavanje problematike koje su u prostoru nastale zbog neprimjereno izgrađenih zgrada bez nužne tehničke i društvene urbanističke infrastrukture. Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske, a na temelju Zakona o prostornom uređenju, naglašena je potreba urbane sanacije područja nezakonite gradnje koja podrazumijeva izradu planova sanacije i utvrđivanje detaljnih mjera sanacije ozakonjene gradnje u cilju postizanja zadovoljavajućeg standarda infrastrukture, društvenog standarda i kvalitetnijeg doprinosa doživljaju urbanog krajobraza.

U prvoj polovici 2026. godine donesene su Izmjene Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (Narodne novine, broj 48/26), a iste su stupile na snagu 16.5.2026. godine. Izmjenama Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama građanima se ponovno omogućuje podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju, čime se otvara prostor za uključivanje dosad neozakonjenih zgrada u pravni sustav.

Zakonskim izmjenama ukida se propisani rok za podnošenje zahtjeva za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada čime se otvara mogućnost da se zahtjevi podnose u bilo kojem trenutku, odnosno se ostvare pravne i stvarne mogućnosti za podnošenje zahtjeva. Osnovni uvjet za ozakonjenje je i dalje taj da se radi o nezakonito izgrađenoj zgradi odnosno rekonstruiranom dijelu postojeće zgrade izgrađene bez akta kojim se odobrava građenje, vidljivoj na digitalnoj orto-foto karti Državne geodetske uprave od 21. lipnja 2011. godine.

Isključuje se mogućnost ozakonjenja nezakonito izgrađene zgrade u planiranim ili istraženim koridorima i površine prometnih, energetskih, vodnih i komunikacijskih građevina zbog značaja i važnosti osiguravanja koridora za te građevine.

Novim izmjenama Zakona uvodi se i potpuna digitalizacija cijelog procesa. Naime, zahtjevi će se podnositi putem Informacijskog sustava prostornog uređenja (ISPU) uz obveznu priloženu cjelovitu dokumentaciju.

III.3. Dokumenti prostornog uređenja u odnosu na druge strateške, razvojne i programske dokumente

Izdvojeni strateški, razvojni i programski dokumenti od važnosti za Županiju:

1. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 106/17.)
2. Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030.god. („Narodne novine“, br, 13/21.)
3. Plan gospodarenja otpadom u RH za razdoblje 2023-2028. godine („Narodne novine“, br. 84/23.)
4. Plan upravljanja vodnim područjima do 2027. („Narodne novine“, br. 84/23.)
5. Plan upravljanja rizicima od poplava u slivu rijeke Save (Sava FRMP, 2019 godine)
6. Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. Do 2030. Godine („Narodne novine“, br. 147/21.)
7. Prometni Master plan funkcionalne regije Istočna Hrvatska (8. prosinac 2020. godine)
8. Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije za razdoblje do 2030. Godine, 2024 godine
9. Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu („Narodne novine“, br. 63/21.)
10. Analiza prostornih kapaciteta i uvjeta za korištenje potencijala obnovljivih izvora energije u Republici Hrvatskoj, Stručna podloga za Državni plan prostornog razvoja: Knjiga I, Knjiga II (Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu i Ekoinvest, 2020.)
11. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040.godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne novine“, br. 46/20.)
12. Okvirni plan i program istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na kopnu (listopad 2022.)
13. Plan razvoja geotermalnog potencijala Republike Hrvatske do 2030. godine (listopad 2022) godine s pogledom na 2070. godinu („Narodne novine“, br. 46/20.)
14. Plan razvoja Brodsko-posavske županije za razdoblje 2021. – 2027.godine
15. Studija procijene geotermalnog potencijala na prostoru grada Slavonski Brod (Geotermalna energija d.o.o., 2022.)
16. Plan navodnjavanja Brodsko-posavske županije (HIDROING d.o.o. Osijek, kolovoz 2007.god.);
17. Sustav javnog navodnjavanja BIĐ, (Vodoprivredno-projektni biro d.d.,10000 Zagreb, Ulica grada Vukovara 271, listopad 2020)
18. Strategija razvoja turizma i marketinški plan za Brodsko-posavsku županiju do 2030. godine (Institut za turizam, 2025. godine)
19. Studija zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od Lonjskog polja do planiranog višenamjenskog kanala Dunav – Sava (Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, studeni 2025.)
20. Strategija razvoja urbanog područja Slavonskog Broda za financijsko razdoblje 2021-2027 (veljača 2023.)
21. Plan urbane mobilnosti Urbanog područja Slavonski Brod (prosinac, 2020.)

22. Procjena rizika od velikih nesreća, Identifikacija, analiza, vrednovanje i obrada rizika od velikih nesreća za područje Brodsko-posavske županije (Brodsko-posavska županija, 2025.)
23. Plan upravljanja destinacijom Brodsko-posavska županija za razdoblje 2025. – 2028. (Institut za turizam ,2025. godine)
24. Plana gospodarenja otpadom Brodsko-posavske županije za razdoblje 2024. do 2029. godine („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 26/25.)
25. Izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom za područje Brodsko-posavske županije za 2020., 2021., 2022., 2023., 2024. i 2025.godinu
26. Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Brodsko-posavskoj županiji za razdoblje 2016.-2020. godine
27. Izvješća o stanju kvalitete zraka na području Brodsko-posavske županije u 2020., 2021., 2022. 2023., 2024. i 2025. godini
28. Strategija zelene urbane obnove Slavonskog Broda 2022.-2032. („Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 02/24.)
29. Strategija zelene urbane obnove Grada Nove Gradiške (listopad, 2024).

III.4. Provedba zaključaka, smjernica i preporuka iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije

Izvješće o stanju u prostoru definirano je Zakonom kao dokument praćenja stanja u prostoru. Ovaj dokument izrađuje se za četverogodišnji period i obvezan je za sve JLS, županije i Državu. Novi Zakon zadržava obvezu izrade izvješća i produžuje vremenski rok s četiri na šest godina. Do donošenja Zakona o prostornom uređenju iz 2007. izrađivalo se dvogodišnje izvješće o stanju u prostoru koje je pratio dvogodišnji program mjera. Od 2007. godine kao dokument praćenja stanja u prostoru je četverogodišnje izvješće o stanju u prostoru, a program mjera zamjenjuje Odluka o izradi prostornog plana. U tom periodu Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županija je izradio, a županijska skupština usvojila slijedeća izvješća:

- prvo Izvješće o stanju u prostoru i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru Županije usvojeni su na Skupštini Brodsko-posavske županije i objavljeni u „Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije“, br. 7/98., a on je osim propisanim elemenata sadržavao i elemente dugoročnog karaktera, te su se na njega nadovezivali svi ostali Programi mjera za unapređenje stanju u prostoru
- drugo Izvješće i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru usvojeni su na Županijskoj skupštini Brodsko-posavske županije i objavljeni u „Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije“, br. 12/02., kao i Izmjene i dopune Izvješća o stanju u prostoru i Programa mjera iz 2004. godine („Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije“, br. 16/04), a koje se odnose na nužnost korekcije PP BPŽ u segmentu cijevnog transporta
- treće Izvješće o stanju u prostoru za razdoblje 2002. – 2006. i Program mjera za unapređenje stanja u prostoru za razdoblje 2006. – 2010. godine usvojenu su na Županijskoj skupštini Brodsko-posavske županije i objavljeni u „Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije“, br. 17/06.
- četvrto Izvješće o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije za period 2009. – 2013. usvojila je Županijskoj skupštini Brodsko-posavske županije i objavljeno je u „Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije“, br. 24/13., a doneseno je temeljem Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, br. 76/07., 38/09., 55/11., 90/11., 50/12. i 55/12.)
- peto Izvješće o stanju u prostoru Brodsko-posavske županije za razdoblje 2014. – 2020. usvojila je Županijskoj skupštini Brodsko-posavske županije i objavljeno je u „Službenom vjesniku Brodsko-posavske županije“, br. 35/21., a doneseno je temelje Zakona o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 153⁄13., 65⁄17., 114⁄18., 39⁄19. i 98⁄19.)
- ovo, šesto Izvješće o stanju u prostoru za razdoblje 2021. – 2025. započeto je temeljem ZPU-a, a donijet će se temeljem novog ZPU.

Sustav ISPU-i modul eKatalog sadrži podatke izrade izvješća o stanju u prostoru koje je ažurirao Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije sukladno zaprimljenim podatcima.

U tablici 52. prikazana je dinamika izrade i donošenja izvješća o stanju u prostoru na županijskoj i lokalnoj razini.

Jedinica lokalne samouprave	Zakon o prostornom uređenju ("Narodne novine", br. 30/94., 68/98., 61/00., 32/02. i 100/04.)										Zakon o prostornom uređenju i gradnji ("Narodne novine", br. 76/07., 38/09., 55/11., 90/11., 50/12. i 55/12.)							Zakon o prostornom uređenju („Narodne novine“, br. 153/13., 65/17., 114/18., 39/19., 98/19. i 67/23.)											
	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Bebrina																													
Brodski Stupnik																													
Bukovlje																													
Cernik																													
Davor																													
Donji Andrijevci																													
Dragalić																													
Garčin																													
Gornja Vrba																													
Gornji Bogićevci																													
Gundinci																													
Klakar																													
Nova Gradiška																													
Nova Kapela																													
Okučani																													
Oprisavci																													
Oriovac																													
Podcrkavlje																													
Rešetari	s ID																												
Sibinj																													
Sikirevci																													
Slavonski Brod																													
Slavonski Šamac	s ID																												
Stara Gradiška																													
Staro Petrovo Selo																													
Velika Kopanica																													
Vrbje																													
Vrpolje																													
Brodsko-posavska županija		s ID																											

usvojeno u postupku izrade

Tablica 52. Dinamika izrade i donošenja izvješća o stanju u prostoru u Brodsko-posavskoj županiji
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Slijedom prikazane dinamike može se uočiti sljedeće:

- izrada izvješća i programa mjera koji su bili obvezni do donošenja Zakona o prostornom uređenju i gradnji u 2007. godine i jedini omogućavali izradu prostornih planova osiguravali su kontinuitet izrade izvješća
- u prvoj fazi izvješća i programi mjera definirali su i postupak izrade i donošenja prostornih planova
- uvođenjem Odluke o izradi prostornog plana umjesto Programa mjera, nestao je kontinuitet izrade
- JLS imaju obvezu izrade izvješća, ali ne postoji kontrole ispunjavanja obveze, a prostorni planovi i drugi dokumenti nisu vezani za izvješća.

III.4.1. Smjernice izrade novih prostornih planova

Utvrđena je prioritetna obveza izrade novih dokumenata prostornog razvoja Države proizašla iz novog konteksta prostornog razvoja, potrebnih odgovora na pritisak na prostor i usklađenja

s EU pravilima, kao i vremenskog perioda od nastanka prethodnih dokumenata. Pored ovog novog okruženja i novih postavki ili polazišta prostornih planovima, sustav je iz neke verzije analognog oblika u potpunosti prebačen u sustav digitalne izrade i donošenja kroz sustav ePlanovi i ePlanovi - editor s ciljem omogućavanja jednostavnijih izdavanja akata za gradnju.

Obveza izrade DPPR-a postoji još od 2014. godine. u promatranom razdoblju mijenjali su se podzakonski propisi kako bi se olakšala izrada DPPR-a.

III.4.2. Smjernice izrade izmjena i dopuna dokumenata prostornog uređenje / prostornih planova u nadležnosti Brodsko-posavske županije

Prostorni plan Brodsko-posavske županije		
Tip dokumenta	**Cilj i obveza**	**Izvršenje**
novi	U skladu s dokumentima prostornog razvoja Republike Hrvatske, te u skladu s novom zakonskom regulativom prostornog uređenja, u sljedećem razdoblju potrebno je započeti s izradom novog Prostornog plana Brodsko-posavske županije. Važeći PP BPŽ donesen je 2001. godine, kroz donošenje četiriju izmjena i dopuna važećeg Prostornog plana rješavana su prioritetna prostorno planska pitanja i zahtjevi, te korigirana prostorno planska rješenja i usklađivana sa zakonskim izmjenama i stanjem u prostoru. Novi Plan treba se temeljiti na najnovijim stručnim spoznajama, novim propisima i mjerama koje će proizaći iz članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, trendovima i procesima u prostoru te na multidisciplinarnom pristupu izradi. Kao strateški dokument regionalnog razvoja trebao bi imati odlučujuću ulogu u usmjeravanju društvenog i gospodarskog razvoja Županije, te osigurati daljnje racionalno korištenje prirodnih resursa i zaštitu prostora. Novim PP BPŽ pored već navedenih ciljeva iz prošlog razdoblja treba poticati: • policentrični razvitak Županije • razvoj gospodarstva i gospodarskih zona • izgradnju i dogradnju kapitalne infrastrukture • okrupnjavanje i povećanje površina poljoprivrednog zemljišta • izradu programa razvoja kontinentalnog turizma • gospodarenje komunalnim otpadom. Potrebno je ugraditi ciljeve uređivanja prostora: • ukloniti posljedice pravnog nereda i razviti kulturu odnosa u prostoru • uskladiti javni interes i suprotstavljene interese u prostoru • primijeniti prostorne standarde u skladu s demografskom politikom	Izrada DPPR započela je donošenjem Odluke od 26. 4. 2018 godine Donesen je Pravilnik o izradi prostornih planova Danom donošenja ovog Pravilnika prestao je važiti Pravilnik o državnom planu prostornog razvoja i poslije toga donesena je nova Odluka o izradi DPPPR Do sada DPPR nije upućen u javnu raspravu. Kroz izmjene i dopune Zakona o prostornom uređenju iz 2023. u prijelaznim odredbama omogućene se izrade prostornih planova nove generacije prije donošenja DPPR-a. Slijedom ove izmjene i dopune Zakona PP BPŽ nove generacije trebao bi pored provedbenih odredbi sadržavati odredbe za građevine županijskog značaja i državnog značaja. S obzirom na povećane zahtjeve za novi PP BPŽ, a ista je uočljiva i kroz izradu DPPPR, pristupilo se ažuriranju ulaznih podataka PP BPŽ, analizi i načinu izrade potrebnih studija za novi PP BPŽ. U 2024. .započeta je velika transformacija postojećih prostornih planova JLS koja je sufinancirana kroz EU sredstva preko nadležnog Ministarstva sukladno navedenom Pravilniku o izradi prostornih planova kroz sustav ePlanovi editor i najvećim dijelom kroz izmjenu i dopunu. U ovom postupku sustav se testira planovima od niže razine do više što će u konačnici omogućiti zastali proces izrade prostornih planova više razine.

	• poticati funkcionalno povezivanje područja (makro-regija) koje nadilazi administrativne granice • sanirati, spriječiti eventualne rizične čimbenike sadašnjega trenda razvoja • jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa kao dodanih vrijednosti.	
izmjena i dopuna	Kako se planira izrada novog PP BPŽ po donošenju novog dokumenta na razini Republike Hrvatske, a za navedeni dokument je potrebno donijeti čitav niz studija – obvezna Strateška procjena utjecaja plana i programa na okoliš, moguće je očekivati još jednu izmjenu i dopunu važećeg prostornog plana u cilju manjih korekcija i prilagodbi u svrhu izgradnje komunalne i ostale strateške infrastrukture od značaja za gospodarski razvoj Županije	Donesene su 6. izmjene i dopune PP BPŽ, definira se sustav građevina za korištenje energije iz obnovljivih izvora sukladno vrsti izvora, kroz odredbe za provođenje omogućuje se detaljnije definiranje prostornim planovima niže razine. Za pojedine građevine sukladno značaju (sunčane elektrane) omogućava se neposredna provedba slijedom čl. 72 Zakona o prostornom uređenju. Ovim izmjenama i dopunama omogućuje se prijelaz na novu energetsku politiku uvažavajući sustav integriranog prostornog planiranja, na način zaštite prirode i okoliša, uključujući vodne resurse, socioekonomske karakteristike kako bi isti doprinijeli razvoju lokalne zajednice i regionalne razine.
		U srpnju 2025. donesena je Odluka o izradi izmjena i dopuna PP BPŽ sukladno novom Pravilniku, u ovom postupku plan će se većim dijelom transformirati uz ažuriranje pojedinih podataka.

Tablica 53. Provedba smjernica o izradi novog ili izmjena i dopuna postojećeg Prostornog plana Brodsko-posavske županije iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Urbanistički planovi uređenja županijskog značaja		
Naziv dokumenta	**Cilj i obveza**	**Izvršenje**
Urbanistički plan uređenja županijskog značaja „Petnja“	Odredbama važećeg PP BPŽ definiran je županijski značaj, kroz novi i/ili izmjene i dopune PP BPŽ definirati tip i razinu plana, granicu i sadržaj sukladno ZPU. Cilj: omogućiti zaštitu krajolika »Jezero Petnja« zajedno s predloženim posebnim rezervatima: šumske vegetacije »Mlada Vodica« botaničkim rezervatima »Livade kod Sv. Petke«, »Livade uz akumulacijsko jezero Petnja« i posebnim geološkim rezervatom »Špilja Pljuskara uz jezero Petnja«, a u cilju i zaštite i iskorištavanja u kulturno-turističke namjene, jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa.	Trenutno važeći ZPU omogućava prostornim planovima županija propisivanje smjernica za izradu UPU-a na izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja područnog (regionalnog) značaja. Prostor Petnje u naravi ne predstavlja građevinsko područje, već se štiti kao krajolik. Kroz izmjenu i dopunu PP BPŽ revalorizirat će se pristup zaštiti i cjelovitosti prostora. Zadržano je postojeće GP i kroz PPUO dane smjernice.
Urbanistički plan uređenja županijskog značaja „Strmac“	Odredbama važećeg PP BPŽ, definiran županijski značaj, kroz novi i ili izmjene i dopune PP BPŽ definirati razinu, granicu i sadržaj sukladno ZPU Cilj: omogućiti zaštitu krajolika „jezera Strmaca“ kao i okoliša bogate šumske vegetacije, a u svrhu	UPU- a županijskog značaja slijedom navedenog definira se za građevinsko područje izvan naselja. Važeći PP BPŽ nije definirao GP županijskog značaja.

	zaštite i iskorištavanja u turističke-zdravstvene namjene, športsko-rekreacijske funkcije, jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa-cilj urbana sanacija i dijelom preobrazba kroz zelenu infrastrukturu.	Prostor Strmca u naravi PP BPŽ štiti kao krajolik, a zadržava se postojeće građevinsko područje. Kroz izmjenu i dopunu PP BPŽ revalorizirat će se pristup zaštiti i cjelovitosti prostora. Važeću PPUO do izrade ovakvog plana više razine može detaljnije definirati postojeća GP kroz novi UPU.
Urbanistički plan uređenja županijskog značaja	Kroz izradu PP BPŽ, uz prethodne studije i analize i elaborate utvrdit će se eventualna izdvojena građevinska područja izvan naselja gospodarske ili javne namjene područnog (regionalnog) značaja. Preferirati brownfield područja, metode urbane sanacije i preobrazbe uz afirmaciju zelene infrastrukture.	Potrebna detaljna analiza gospodarskih zona kao i integralnog prometa te kroz izradu novog PP BPŽ definiranje gospodarskih zona županijskog značaja. Kako novi PP BPŽ nije donesen, nije određena GP izvan naselja županijskog značaja

Tablica 54. Provedba smjernica o izradi urbanističkih planova uređenja županijske razine iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

III.4.3. Smjernice, preporuke izrade studija i analiza u nadležnosti Brodsko-posavske županije

Studije i stručne podloge potrebne za izradu prostornih planova regionalne razine		
Naziv dokumenta	**Cilj**	**Izvršenje**
Krajobrazna osnova Brodsko-posavske županije	Studija krajobraznih vrijednosti predstavlja stručnu podlogu kojom su predstavljeni svi krajobrazi Županije, odnosno njihove karakteristike, stanje i vrijednosti. Ciljevi Studije: prepoznati, opisati i kartirati krajobrazne tipove i krajobrazna područja, ocijeniti vrijednost i značaj pojedinih krajobraznih područja, analizirati osjetljivost i pritiske na pojedina krajobrazna područja i izraditi preporuke (zaključak) za njihovo uključivanje u procese prostornog, društvenog i gospodarskog planiranja.	Nije izrađena. Država je putem nadležnog Ministarstva započela postupak izrade Metodološkog vodiča za izradu krajobraznih osnova u Republici Hrvatskoj i Atlasa krajobraza. Zavod i druga tijela županije i JU Natura Slavonica sudjelovali su u postupku izrade. Završni dokumenti nisu objavljeni. Prenosi se u sljedeće razdoblje po objavi završnih dokumenata na nivou RH i uputa kako bi se uskladila metodologija.
Plan razvoja obnovljivih izvora energije za područje BPŽ	Po izradi energetske strategije obnovljivih izvora energije za području RH, ciljeve i smjernice analizirati za područje Županije. Kroz dokument analizirati mogućnosti lokacija postrojenja, tip postrojenje, kapacitete i način distribucije	Djelomično riješena kroz 6. izmjene i dopune PP BPŽ, za koju su korištene stručne podloge: • Analiza prostornih kapaciteta i uvjeta za korištenje potencijala obnovljivih izvora energije u Republici Hrvatskoj, Stručna podloga za Državni plan prostornog razvoja: Knjiga I, Knjiga II (Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu i Ekoinvest, 2020.) • Studija procijene geotermalnog potencijala na prostoru grada

		Slavonski Brod (Geotermalna energija d.o.o., 2022.) • Strateška studija utjecaja nacrta prijedloga 6. Izmjena i dopuna prostornog plana Brodsko-posavske županije (Ekoinvest, 2023.) • Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu nacrta prijedloga 6. Izmjena i dopuna prostornog plana Brodsko-posavske županije (Ekoinvest, 2023.) • Okvirni plan i program istraživanja i eksploatacije ugljikovodika na kopnu (listopad 2022.) • Plan razvoja geotermalnog potencijala Republike Hrvatske do 2030. godine (listopad 2022.)
Elaborat zaštite izvorišta regionalnog vodovoda Istočne Slavonije	Novelirati i usvojiti dokument	Dokument usvojen.
Rudarsko–geološka studija	Iz različitih izvora trebaju biti prikupljena odgovarajuća geološka znanja o potencijalnim ležištima. Osigurati eventualno kartiranja s detaljnom razlučivošću i uvjetima za kvalifikaciju potencijalnih ležišta mineralnih sirovina od javnog značaja, koji obuhvaćaju sve mineralne sirovine s naglaskom na pojave kritičnih mineralnih sirovina i koji definiraju ležišta od lokalnog, regionalnog, nacionalnog ili europskog interesa i značaja te njihovu zaštitu.	Nije izrađena. Prenosi se u slijedeće razdoblje. Županija ju je obvezna izraditi sukladno Zakonu o rudarstvu („Narodne novine“, br. 56/13., 14/14., 52/18., 115/18., 98/19. i 83/23.)
Plan intermodalnog i integriranog prometnog sustava za BPŽ	Potrebno analizirati: organizaciju, upravljanje, postojeću i planiranu infrastrukturu, u segmentu iste analizirati sve vidove te istražiti i definirati najbolju lokaciju zračne luke 2.C. unutar urbanog područja ili u neposrednoj blizini UP Grada Slavonskog Broda.	Djelomično, naručena izrada Stručne podloge cestovnog prometa za Brodsko-posavsku županiju.
Analiza korištenja građevinskih područja s prijedlogom za urbanu preobrazbu i sanaciju	Analizu je potrebno napraviti kao stručnu podlogu za izradu novog PP BPŽ, koristeći podatke: – iz važećih PPUG/O u odnosu na status opremljenosti i potrebe – podatke sanacije nezakonite gradnje i status u PPUG/O – podatke Brownfield područja – potrebno je predložiti dio izdvojenih građevinskih područja izvan naselja gospodarske i javne namjene regionalnog značaja – potrebno je predložite zone neophodne urbane sanacije ili preobrazbe koji obuhvaćaju veće površine koje su vezane za	Nije izrađena. Određivanje građevinskih područja je u nadležnosti JLS, izuzev onih županijskog i državnog značaja. Novi ZPU, u čl. 45. propisuje uvjete širenja građevinskog područja na način izrade višekriterijske analize. Slijedom nadležnosti iste će prije proširenja biti u obvezi izraditi JLS.

	površine posebnog značaja ili površine koje su visokorizične.	
Analiza zelene infrastrukture kao mjere ublažavanja klimatskih promjena za područje Brodsko-posavske županije u postojećim prostornim planovima lokalne razine sa smjernicama	Analizu je potrebno napraviti kao stručnu podlogu za izradu novog PP BPŽ, koristeći podatke: -iz važećih PPUG/O i prostornih planova lokalne razine analizirati postojeću i planiranu zelenu infrastrukturu -tipologija zelene infrastrukture za područje županije -metodologija integralnog planiranja zelene infrastrukture sa smjernicama za planiranje za nivo PPUG/O Kako se planiranje zelene infrastrukture potrebno provesti metodom od JLS do višeg nivoa, potrebna razina izrade analize uz sudjelovanje JLS (ankete, radionice, dostave podataka, formiranje baze podataka)	Djelomično. Izrađen je program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine za nivo RH, slijedom istog fokus je stavljen na uspostavu održivih, otpornih, sigurnih i za život ugodnih i uređenih gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Slijedom Programa osigurana su i sredstva za izrade strategija na nivou urbanih područja, kao i ostalih aktivnosti i programa zelene infrastrukture na nivou JLS. Izrađena je i usvojena Strategija zelene urbane obnove Slavonskog Broda 2022.-2032. („Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 2/24.), Strategija zelene urbane obnove Grada Nove Gradiške i Strategija zelene urbane obnove Općine Sikirevci Novi ZPU ovu obvezu propisuje za urbana područja.
Tematske analize po područjima (infrastruktura, poljoprivreda, gradnja BPŽ. izvan građevinskih područja…)	Ukoliko se ukaže potreba izrada ovih analiza kao stručne podloge za izradu novog PP.	U tijeku je 7. izmjena i dopuna PP BPŽ po Pravilniku za izradu prostornih planova. Kroz oblik transformacije i postupak izmjene i dopune ažurirat će se dobiveni ulazni podatci (šume, akumulacije/retencije, kanali….).

Tablica 55. Provedba smjernica o izradi studija i stručnih podloga potrebnih za izradu prostornih planova regionalne razine iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

III.4.4. Smjernice, preporuke, mjere – opće mjere od značaja za prostor

Opće mjere i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja		
Tematska skupina	**Cilj i način**	**Izvršenje/aktualnost**
Stanovništvo	U odnosu na demografske pokazatelje, Brodsko-posavska županija bilježi smanjenje broja stanovnika u svim naseljima i gradovima (migracije i negativni prirodni prirast), kao i nepovoljnu dinamiku dobne slike naseljenosti s izrazitim starenjem stanovništva najviše izraženom u manjim ruralnim naseljima. Za poboljšanje stanja posebno je značajno zadržati mlado stanovništvo koje je u promatranom periodu napuštalo povremeno ili trajno prostor Županije kroz migracije. Izrazito jaka depopulacija rubnih naselja prijeti nestanku desetak naselja. Gotovo polovica stanovništva obitava u 2 grada, a urbano područje grada Slavonskog Broda obuhvaća gotovo 2/3 ukupnog	Kroz PP BPŽ, a i u svim zahtjevima za prostorne planove JLS, kroz nadopuna sadržaja javnog sektora kao mjere zaustavljanja iseljavanja i mjere za olakšanje života svih dobnih skupina.

	stanovništva. Potrebno je provoditi održive gospodarstvene politike stvarati uvjete za zapošljavanje mladih i zapošljavanje žena, osigurati stambeno zbrinjavanje, osobito za mlade koji tek dolaze na tržište rada i osnivaju obitelji, osigurati opremanje naselja javnim sadržajima (zdravstvo, školstvo, predškolski odgoj), poticati pokretanje gospodarskih programa namijenjenih razvoju i održanju maloga gospodarstva i samozapošljavanja na prostorima zahvaćenima intenzivnim procesom demografskog starenja te gradnju prometnica radi bolje i brže povezanosti s lokalnim i područnim urbanim središtima. Važno je i ubrzati izgradnju sadržaja Sveučilišta, kako obrazovnih, tako i pratećih uslužnih sadržaja unutar grada Slavonskog Broda.	
Poljoprivredno zemljište	Nužno je i nadalje poticati: racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta, povećavanje zemljišnog posjeda i iskorištavanje do sada neobrađenih/zapuštenih poljoprivrednih površina te težiti smanjenju korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe. Kod određivanja trasa infrastrukturnih zahvata u prostoru poljoprivredno tlo zaštititi u najvećoj mogućoj mjeri.	Kroz PP BPŽ, a i u svim zahtjevima za prostorne planove JLS, novi Pravilnik o izradi prostornih planova propisuje mogućnosti gradnje sukladno kategoriji poljoprivrednog zemljišta.
Šume	U svrhu očuvanja šuma potrebno je potencirati njihovu zaštitnu ulogu. Bez nužne opravdanosti ne smanjivati šumske površine i ne provoditi prenamjenu šuma ekološke i socijalne funkcije te zaštićenih šuma, u šume druge (gospodarske) namjene. Obnavljati uništene šumske površine pošumljavanjem te održavati postojeće šumske površine putem pravilnog gospodarenja.	Kroz PP BPŽ, a i u svim zahtjevima za prostorne planove JLS.
Vodozaštitna područja	Pri izradi prostornih planova na svim razinama te prilikom provođenja drugih aktivnosti vezanih uz korištenje i zaštitu prostora, osobitu pozornost treba posvetiti zaštiti vodonosnika, posebno izvorištima i zaštitnim zonama izvorišta te postojećim i planiranim vodozaštitnim područjima i to kroz mjere i radove na zaštiti voda od zagađenja i utvrđivanjem učinkovitosti zaštite. S ciljem zaštite izvorišta potrebno je sustave odvodnje, prometnice u vodozaštitnim područjima, naftovode i uređaje u transportnom sustavu te industrijske pogone i farme – zagađivače, izgraditi opremajući ih uređajima za predtretman otpadnih voda. Zaštita izvorišta vode za piće utvrđena je kao prioritet, posebice izvorišta od značaja za regionalni vodovod.	Provedena aktivnost u postupcima izrade izmjena i dopuna PPUO/G kroz zahtjeve za izradu izmjena i dopuna i mišljena o usklađenosti s PP BPŽ (posebice Izmjene i dopune PPUG Slavonski Brod i PPUO Sikirevci)
Gospodarstvo	Nove proizvodne kapacitete i poslovne sadržaje planirati ponajprije u postojećim proizvodnim i poslovnim zonama u kojima je izgrađena osnovna prometna i komunalna infrastruktura. Poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva, posebno u gradovima i općinskim središtima te manjim lokalnim središtima, s ciljem unaprjeđenja njihovih razvojnih i urbanih obilježja.	Provedena aktivnost u postupcima izrade izmjena i dopuna PPUO/G kroz zahtjeve za izradu izmjena i dopuna i mišljena o usklađenosti s PP BPŽ, kontrola izgrađenih izdvojenih građevinskih područja gospodarske namjene sukladno čl. 43. ZPU Izradom 6. izmjena i dopuna PP BPŽ definirani nova strategija vezana zelenu tranziciju kroz razvoj sektora informacijsko- komunikacijske

		tehnologije, niskougljične industrije, industrije temeljene na vodiku, industrije temeljene na internetu i ostalih vidova novih tehnologija uz razvoj postojećih grana baziranih na lokalnim resursima.
Turizam	Potencijal ovog područja sastavljenom je od brojnih elemenata: od kulturnih tragova koje su ostavili brojni narodi od prethistorije, preko Rima, Habsburgovaca i novije povijesti, do ostalih prirodnih datosti koju posjeduje Posavina (predio srednje Save s retencijskim površinama jedinstvenim u EU). Jedinstveni mozaik: Grad Slavonski Brod i kompleks Tvrđave, grad Nova Gradiška, manje seoske cjeline još uvijek s očuvanom tradicijom, riječna dolina Save, hrastove i druge šume, bogatstvo ptica nudi u smislu razvoja doživljaje bogate ponude za različite ciljne skupine gotovo cijele godine. Kroz prostorno plansku dokumentaciju mora se: sačuvati obilježje prostornog mozaika, osigurati kontinuirani razvoj, štititi i prezentirati prirodne i kulturne vrijednosti. U težište je potrebno staviti mogućnosti i potrebe domaćeg stanovništva. Ponuditi rješenje mogućeg sukoba ciljeva između pojedinih sektora korištenja prostora tipa: promet, energija, zaštita okoliša i turizma itd., s posebnim akcentom na njihova prava glede prioriteta korištenja prostora.	Provedena aktivnost u postupcima izrade izmjena i dopuna PPUO/G kroz zahtjeve za izradu izmjena i dopuna. Prilikom izrade PPUO u zonama povremenog stanovanja, kao i zone potrebne sanacije i određene za izradu UPU-a koristile su se stručne podloge izrađene od Zavoda za prostorno uređenje, a sve na nivou izrade i donošenja prostornih planova JLS.
Građevinska područja (urbana preobrazba i sanacija)	Nužno je racionalno planirati građevinska područja, uz tek iznimna proširenja, sukladno odredbama Prostornog plana Brodsko-posavske županije i odredbe ZPU. Ovo se odnosi, kako na građevinska područja naselja, tako i na građevinska područja izdvojene namjene - gospodarske, ugostiteljsko-turističke i sportsko-rekreacijske namjene. Posebnu pažnju posvetiti proširenju građevinskih područja na dijelu zemljišta zahvaćenom erozijom (sve prema mjerama iz planirane geološke studije) ili zemljišta pod drugim vidovima zaštite. Prednost treba dati zapuštenim i zastarjelim sklopovima koji najčešće obuhvaćaju nerentabilne i ugasle industrijske, eksploatacijske, vojne, infrastrukturne, turističke i druge slične prostore (tzv. Brownfield) koje je potrebno privesti svrsishodnoj namjeni, upravo kroz proces urbane preobrazbe odnosno regeneracije. (Registar Brownfield područja je zamišljen kao jedinstveni i javno dostupni preglednik podataka o područjima planiranim za urbanu preobrazbu.) U svrhu urbane sanacije dijelova naselja neophodno je utvrditi i područja zahvaćena nezakonitom izgradnjom. Za to je potrebno provesti detaljnu analizu stanja, a zatim utvrditi obvezu izrade planova sanacije i detaljnih mjera sanacije ozakonjene gradnje u cilju postizanja zadovoljavajućeg standarda infrastrukture, društvenog standarda i kvalitetnijeg doprinosa	Provedena aktivnost u postupcima izrade izmjena i dopuna PPUO/G kroz zahtjeve za izradu izmjena i dopuna i mišljena o usklađenosti s PP BPŽ, kontrola građevinskih područja sukladno čl. 43 ZPU, odnosno izgrađenosti više od 50%. Vezano za potrebu urbanističko-arhitektonskih natječaja JLS nisu uočile važnost istih, najčešće vezano za cijenu provedbe, vlastite kapacitete i potreban proces realizacije. Dopunjen je registar Brownfield područja.

	doživljaju urbanog krajobraza. Za zone urbane preobrazbe i prostore javne namjene afirmirati institut javnih arhitektonsko-urbanističkih natječaja.	
Prirodna i kulturna baština	U sustavu prostornog planiranja treba i nadalje prepoznavati područja koja zaslužuju poseban odnos, brigu i zaštitu u cilju očuvanja prirodne i graditeljske baštine. Po izradi Krajobrazne studije implementirati mjere zaštite u prostorno plansku dokumentaciju i pratiti njihovo provođenje.	Provedena aktivnost u postupcima izrade izmjena i dopuna PPUO/G kroz zahtjeve za izradu izmjena i dopuna. Izrađeni su planovi upravljanja za zaštićenu prirodnu baštinu i ekološku mrežu, isti vrijede 10 godina, a sadrže ciljeve, mjere očuvanja i aktivnosti upravljanja. Za BPŽ pokrivenost planovima prelazi 50% ovih područja. U izradi sudjelovali predstavnici Zavoda koji su svojim djelovanjem pokušali uvezati sve sastavnice života, stanovništvo, njihove potrebe (turizam, gospodarstvo, poljoprivreda) s očuvanjem prirode. Pod vodstvom Ministarstva kulture i medija uz potporu EU u navedenom periodu izrađeni su kriteriji i standardi za izradu konzervatorskih podloga kao i izrada konzervatorske podloge po ovim kriterijima za povijesnu cjelinu Grada Slavonskog Broda.
Infrastrukturni sustavi	Prednosti geoprometnog položaja Županije treba i nadalje razvijati povezivanjem svih dijelova Županije, kao i Županije sa širim prostorom: susjednim županijama kao i susjednom državom. BPŽ će ulaskom RH u Schengenski prostor dobiti dodatnu funkciju vezanu za granične prijelaze. Potrebno aktivno uključivanje Županije u izradu strateških dokumenata kojima se utvrđuju novi infrastrukturni sustavi državnog značaja. Na temeljima potreba županije i lokalnih zajednica, ali i kroz osiguranje stručne utemeljenosti prostorno planskih rješenja, osigurati daljnji razvoj lokalne infrastrukturne mreže u gradovima i općinama. Posebno stimulirati izgradnju obilaznica Slavonskog Broda - Istočne vezne ceste, u kontekstu intermodalnog prometa, razvoja Luke Slavonski Brod i južne obilaznice Nove Gradiške. Razvijati oblike javnog i integralnog prijevoza.	Provedena aktivnost u postupcima izrade izmjena i dopuna PPUO/G kroz zahtjeve za izradu izmjena i dopuna, kao i drugih pratećih dokumenata. Zavod je započeo aktivnosti vezano za izradu Stručne podloge cestovnog prometa Brodsko-posavske županije.
Obnovljivi izvori energije	Stimulirati smanjenje potrošnje energije za grijanje i hlađenje kroz projekte rekonstrukcije i obnove postojećeg gradbenog fonda. Poticati gradove i općine na planiranje postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije u svojim prostornim planovima – osobito elektrana i kotlovnica na biomasu i bioplin, geotermalnih elektrana, solarnih elektrana i solarnih toplinskih sustava. Stimulirati izgradnju ovih sustava unutar gospodarskih zona i na temelju energetske studije, sukladno mogućnostima prostora s posebnim akcentom na ograničenja sirovinskih resursa, a sve prema smjernicama Energetske	Omogućena izgradnja kroz 6. ID PP BPŽ, definirane moguće lokacije prema izvoru energije, definirana ograničenja i mjere zaštite prostora. 6 ID PP BPŽ odredile su 5 lokacija sunčanih elektrana za neposrednu provedbu.

	strategije razvoja obnovljivih izvora energije za RH.	
Gospodarenje otpadom	Uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, koji se temelji na planiranom Županijskom centru za gospodarenje otpadom (ŽCGO), Planirati sustav razvoja pretovarnih stanica i reciklažnih dvorišta.	Uspostavljen sustav kroz 5. izmjene i dopune PP BPŽ, definirane građevine državnog, županijskog i lokalnog značaja. U svim zahtjevima za prostorne planove JLS ugrađuje se sustav i mjere zaštite prostora sukladno PP BPŽ i SPUO.
Zelena infrastruktura	Afirmirati izradu baza o stvarnom stanju zelene infrastrukture na područjima JLS. Kroz analizu postojećih i planiranih površina na nivou JLS definirati razvojne potrebe za sprečavanje negativnih posljedica klimatskih promjena.	Sukladno Programu razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine izrađene su: – Strategija zelene urbane obnove Slavonskog Broda 2022.-2032. – Strategija zelene urbane obnove Grada Nove Gradiške – Strategija zelene urbane obnove općine Sikirevci.

Tablica 56. Provedba smjernica o općim mjerama i aktivnostima za unaprjeđenje prostornog razvoja iz prethodnog Izvješća o stanju u prostoru
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Opće mjere po tematskim područjima potrebno je provoditi dugoročno i nastaviti i u slijedećem planskom razdoblju.

Potrebno je uspostaviti sustav i redoslijed donošenja odluka utemeljen na znanstvenim istraživanjima i logici struke, a uvažavajući prostor kao neponovljiv resurs sa svojim ograničenjima.

Potrebno je reafirmirati prostorno planiranje i urbanizam, od pojedinačnog interesa (od vlasništva građevne i katastarske čestice) razviti standard općeg i zajedničkog interesa (briga za javne funkcije u gradu i izgled grada), što ne znači zanemarivanje privatnog interesa u području prostornog uređenja, ovi pristupi uvelike će ovisiti od zakonske regulative i načina kompenzacije u slučaju ostvarivanja zaštite prostora odnosno ograničavanja prava vlasništva.

IV. PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE ODRŽIVOG RAZVOJA U PROSTORU S PRIJEDLOGOM PRIORITETNIH AKTIVNOSTI

IV.1. Potrebe, mogućnosti i ograničenja daljnjeg prostornog razvoja Brodsko–posavske županije obzirom na okolnosti, sektorska opterećenja i izazove

Donošenjem Pravilnika o izradi prostornih planova i izmjenom ZPU-a iz 2023. godine započeo je sveobuhvatni postupak usklađenja prostornih planova sukladno Pravilniku, a na području Županije najviše PPUO/G. Kroz izmjene i dopune započeo je postupak transformacije prostornih planova u sustav koji bi trebao ujednačiti kriterije sukladno odredbama Pravilnika i omogućiti jasniji uvid u mogućnost gradnje po lokaciji odnosno čestici. Istovremeno s ovim postupcima na lokalnoj razini, započela je i izmjena i dopuna PP BPŽ slijedom navedenog Pravilnika. Svi ovi planovi bit će doneseni u sljedećem izvještajnom razdoblju.

Za izvještajni period i dalje je na snazi Strategija prostornog razvoja iz 2017. godine čiji ciljevi potiču podizanje kvalitete života i ublažavanje negativnih demografskih procesa kroz:

- afirmaciju policentričnosti
- ublažavanje tempa depopulacije najugroženijih područja
- očuvanje identiteta hrvatskog prostora
- korištenje prednosti geoprometnog položaja
- održivi razvoj gospodarstva i infrastrukturnih sustava
- povezivanje s europskim prostorom
- integrirani pristup prostornom uređenju
- aktivnu prilagodbu dinamici promjena.

Županija je unutar funkcionalne regije Istočna Hrvatska za koji se Strategijom prostornog razvoja RH, radi zaostajanja i depopulacije, određuje posebna mjera:

„*Povezivanja poljoprivredne proizvodnje i turizma te daljnjeg razvoja postojećih industrija koje su suočene s izazovima prilagodbe na promjene poslovanja i jačanja urbano-ruralnih veza, kroz slijedeće projekte i smjernice:*

- *razvoj ključnih infrastrukturnih projekata*
- *razvoj turizma temeljen na lokalnim vrijednostima i ponudi, posebno riječnom turizmu na Savi, Dravi i Dunavu*
- *revitalizacija gospodarskih grana na suvremenim i konkurentnim osnovama*
- *iskorištavanje geotermalne energije (u energetici, poljoprivredi, turizmu i dr.)*
- *prekogranična suradnja kroz EU programe ili u skladu sa zajedničkim izazovima i potencijalima*
- *suradnja u vrednovanju i afirmaciji krajobraza*
- *utvrđivanje zajedničkih ekoloških kriterija korištenja i zaštite prirodnih resursa.*“

Uz makro regionalni centar, kao drugi grad po snazi i veličini na suprotnom dijelu ove funkcionalne regije posebno se ističe centar Županije - grad Slavonski Brod koji je regionalni centar s 50 000 stanovnika. U sustavu urbanih politika na nivou RH razlikuju se urbane aglomeracije, veća urbana područja i manja urbana područja. Ta urbana područja pokretači su gospodarstva i služe kao katalizatori kreativnosti i inovacije, ali to su i mjesta gdje su trajni problemi poput nezaposlenosti, segregacije i siromaštva najizraženiji.

Tako su se gradovi Slavonski Brod i Nova Gradiška, uključujući satelitska naselja u neposrednom okružju (dijelovi današnjih JLS kao dijelovi urbanih područja), definitivno iskristalizirali kao najvažnija socioekonomska jezgra u kojoj je okupljeno više od 50% stanovnika Županije i više od 80% gospodarskih aktivnosti. Posebice se to odnosi na Grad Slavonski Brod koji je centar Županije i značajno područno razvojno središte Istočne Hrvatske, značenja i šireg od same Županije, a neiskorištenih mogućnosti. Uočen je i značajan pritisak na prostor s problemima izazvanih klimatskim promjenama. Klimatske promjene imaju direktan utjecaj na cijeli prostor, kako na život stanovnika, tako i na gospodarske aktivnosti (značajan utjecaj na poljoprivredu). Ublažavanje klimatskih promjena vezano je primarno za smanjenje onečišćenja okoliša, a veća fleksibilnost u odgovoru na te promjene može se postići korištenjem različitih mjera prilagodbe koje uključuju tzv. siva (tehnološka i tehnička), zelena (ekološki utemeljena) i neinvesticijska (pravna i politička) rješenja i opcije prilagodbe.

Po svom profilu razvoja Grad Slavonski Brod i Grad Nova Gradiška zahtijevaju puno veću planersku odgovornost i pažnju od trenutne te kontinuiranu kontrolu provedbe svojih razvojnih programa. Na nivou Županije putem PP BPŽ potrebno je dati smjernice za razvoj i omogućavanje razvoja Slavonskog Broda i Nove Gradiške, omogućiti i osigurati opstanak, razvoj i ravnomjerniji raspored stanovništva u drugim JLS.

PP BPŽ potrebno je preispitati procijenjeno povećanje broja stanovnika na kojem se temelje prostorno planska rješenja. Treba pronaći odgovarajuća prostornoplanska rješenja, kako se zbog većeg pritiska za izgradnjom ne bi dogodili neodgovarajući pravci širenja gradova, povećanje troškova stanovanja, depopulacija i degradacija naselja unutar ostalih JLS.

Ovaj proces nije izolirani slučaj, isti je prepoznat i na cijelom području RH, te je dobio i svoje upute za rješavanje kroz novi ZPU. Kako je u promatranom periodu većim dijelom sustav ISPU sa svojim segmentima i dijelovima doživio značajan napredak, uočene su većina navedenih negativnih posljedica na gotovo cijelom prostoru RH sa većim ili manjim iznimkama.

Novi ZPU definirao je pojedine postupke koji će u sljedećem periodu doživjeti veći zamah za navedenu problematiku, odnosno kroz prateće pravilnike ili zakone definirat će se alati. Vezano za neplansko širenje građevinskih područja, koja su u nadležnosti JLS, uvodi se, prije mogućnosti proširenja građevinskog područja, metodologija izrade višekriterijske analize (definirat će se Pravilnikom) i obvezna je prethodna suglasnost ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede i šumarstva. Vezano za klimatske promjene novi Zakon definira zelenu infrastrukturu u urbanim područjima i propisuje obvezu izrade metodologije kroz pravilnik, a pojedinim odredbama Zakon olakšava izgradnju sunčanih elektrana za osiguranje energetske stabilnosti. Uočeni problem nemogućnosti rješavanja stambenog pitanja za ugrožene mlađe

generacije, a ujedno i mjera koja bi trebala usmjeriti izgradnju, dobiva svoj termin *priuštivo stanovanje* i posebnu zakonsku i podzakonsku regulativu.

Bogatstvo prirodnih resursa – kvalitetnog poljoprivrednog i šumskog zemljišta, vodnih resursa, prirodnih i krajobraznih vrijednosti te bogatstvo raznolikosti kulturne baštine, također su važne prednosti kod planiranja budućeg razvoja županije. Sve ove vrijednosti, međutim, nameću obvezu posebne odgovornosti za njihovu zaštitu pri svakom budućem planiranju. Brodsko-posavska županija svojim položajem prostire se uz rijeku Savu, a bogatstvo resursa uvelike ovisi o slivu rijeke Save. Prostor Save nije moguće ograničiti na administrativno-teritorijalne granice jer rijeka Sava i njezino porječje predstavlja složen međudržavni prostorni sustav. Rijeka Sava i njen sliv predstavljaju značajan resurs o kojem ovisi vodoprivreda, postojeći resursi pitke vode, energetika, poljoprivreda, šumarstvo, promet, gospodarstvo, intermodalni promet, razvoj naselja, demografija te zaštita prirode i okoliša. Potrebno je, slijedom Okvirne direktive EU o vodama, kroz prostorne planove:

a) spriječiti daljnju degradaciju i stanje vodnih ekosustava kao i, s obzirom na potrebe za vodom, kopnenih ekosustava i močvarnih područja izravno ovisnih o vodnim ekosustavima
b) zaštititi održivo korištenje voda na osnovu dugoročne zaštite raspoloživih vodnih resursa
c) zaštititi i poboljšati vodni okoliš, među ostalim i putem specifičnih mjera za postupno smanjenje ispuštanja, emisije i rasipanja opasnih tvari s prioritetne liste, te prestanak ili postupno eliminiranje ispuštanja, emisije ili rasipanja opasnih tvari s prioritetne liste
d) progresivno smanjenje onečišćenja podzemnih voda i sprečava njihovo daljnje onečišćenje
e) ublažiti posljedice poplavi i suša.

Vode su jedna od najvažnijih prostornih komponenti koja utječe na najviše segmenata korištenja prostora.

IV.2. Ocjena potrebe izrade novih i/ili izmjene i dopune postojećih prostornih planova, drugih dokumenata koji utječu na prostor na razini Brodsko-posavske županije

Krajem 2025. godine donesen je novi ZPU kojim se zadržava sustav planiranja iz prethodnog perioda u segmentu nadležnosti za građevine državnog, regionalnog i lokalnog značaja. Novi ZPU zahtjeva i novu regulativu, prateće pravilnike, uredbe ili zakone za pojedine teme koje su posebno naglašene. Obveza izrade DPPR-a ostaje i dalje te je zakonski rok izrade 31. 12. 2027.godine.

Započeti postupci izrade prostornih planova sukladno odredbama ZPU-a moraju se dovršiti u roku od 7 godina od 1. 1. 2026.godine. Osim toga, propisuje se sljedeće:

- postupci izrade prostornih planova odnosno njihovih izmjena i dopuna započeti do 31. 12 2023. dovršit će se sukladno odredbama tada važećeg zakona, dakle izvan sustava ePlanovi
- postupci izrade prostornih planova odnosno njihovih izmjena i dopuna te postupci transformacije započeti nakon 1. 1. 2024. izrađivat će se u ustavu ePlanovi.

U slijedećem razdoblju koji će biti predmetom izrade sljedećeg Izvješća o stanju u prostoru, a isti se slijedom novog Zakona donosi za najduži rok od 6 godina, pored planova po novom Zakonu, očekuju se izrade i donošenja prostornih planova započetih po Zakonu iz 2013. čije su Odluke o izradi na snazi. Ujedno, svi prostorni planovi lokalne i regionalne razine za prostor Županije ostaju na snazi 7 godina i iste je potrebno prevesti u sustav ePlanovi kao prostorne planove nove generacije. Očekuje se na lokalnoj razini revizija svih važećih prostornih planova.

Za područje Županije doneseni su prostorni plan područja posebnih obilježja u nadležnosti Republike Hrvatske:

- Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje - propisan Zakonom
- Prostorni plan područja posebnih obilježja „Višenamjenskog kanala Dunav-Sava“ - propisan Strategijom,

Ovi prostorni planovi sukladno novom Zakonu ostaju na snazi i nemaju ograničenja rokom trajanja.

Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije analizirao je za potrebe izrade DPPRa, prostor rijeke Save i zaobalje kroz „Studiju zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od Lonjskog polja do planiranog višenamjenskog kanala Dunav- Sava“ i predložio, vezano za značaj ovog prostora, izradu Prostornog plana posebnih obilježja državnog značaja za širi prostor Save i zaobalja, a sve bi se trebalo razmotriti kroz izradu DPPR. Ova Studija je posebno naznačila problem Luke Slavonski Brod koja je pokrivena sa 2 UPU-a stare generacije i dijelom izvan UPU-a. Za navedeni prostor, kao zonu državnog značaja, potrebno je kroz DPPR propisati potrebu izrade UPU-a nove generacije kao cjelovitog dokumenta.

Novi Zakon, pored prostornih planova, uveo je za sadržaje posebnog značaja (priuštivo stanovanje, društvene i sportsko-rekreacijske namjene, infrastruktura državnog značaja)

propisivanje posebnih postupaka urbanistički projekt i infrastrukturni projekt. Ovi postupci namijenjeni su isključivo javnom interesu.

Urbanistički projekt može se donijeti za sljedeće zahvate u prostoru:

- sklop dviju ili više zgrada priuštivog stanovanja javnog investitora uključivo njihove prateće sadržaje
- društvene i sportsko-rekreacijske namjene kao što su bolnice, zgrade tijela državne uprave, škole, vrtići, sportske i višenamjenske dvorane javnog investitora
- na područjima na kojima se planira provesti urbana komasacija prema području obuhvata urbanističkog plana uređenja, a kojim nisu utvrđene građevne čestice.

Infrastrukturni projekt može se donijeti za građevine od državnog značaja: cestovne, željezničke, vodnogospodarske, energetske (osim proizvodnih) i elektroničke komunikacijske infrastrukture te za građevine obrambene pripravnosti.

Slijedom navedenog, ocjena potrebe izrade novih prostornih planova i izmjene i dopune postojećih dokumenata prostornog uređenja na razini Županije koja se navodi u nastavku, podložna je promjenama koje će proizaći iz usvajanja novih propisa i prostornih planova državne razine, a posebice DPPR-a.

Prostorni plan Brodsko-posavske županije	
Tip dokumenta	**Cilj**
Izmjena i dopuna	Dovršiti već započete VII. izmjene i dopune PP BPŽ.
Novi	Prostorni plan županije sastoji se od strateškog i provedbenog dijela. Strateški dio prostornog plana županije, u svrhu ostvarivanja ciljeva prostornog uređenja vezano za gospodarski, društveni i kulturni razvoj, potreba i mogućnosti izraženim u temeljnim državnim razvojnim dokumentima kao što su strategije, planovi i programi, a sukladno načelima prostornog uređenja, određuje: – dugoročne ciljeve prostornog razvoja županije – osnovu sustava središnjih naselja od regionalnog značaja – planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova – osnovu sustava prometne i druge infrastrukture od županijskog značaja – strateška usmjerenja i strukturu razvoja gospodarskih djelatnosti u prostoru uzimajući u obzir održivost prirode, okoliša i cjelokupnog prostora županije. Provedbeni dio prostornog plana županije izrađuje se sukladno ciljevima definiranim strateškim dijelom te detaljnije razrađuje i određuje osobito: – zahvate u prostoru i izdvojena građevinska područja izvan naselja od županijskog značaja te površine svih namjena od područnog (regionalnog) značaja – površine i zahvate u prostoru od županijskog značaja određene uredbom iz članka 79. stavka 2 ovoga Zakona – uvjete provedbe zahvata u prostoru od područnog (regionalnog) značaja – uvjete provedbe zahvata u prostoru od područnog (regionalnog) značaja koji se prema posebnim propisima kojima se uređuje gradnja ne smatraju građenjem – smjernice za izradu urbanističkih planova uređenja od županijskog značaja unutar građevinskog područja. jačanje ekoloških struktura i kulturnih resursa kao dodanih vrijednosti.

Tablica 57. Potreba izrade novog i/ili izmjena i dopuna Prostornog plana Brodsko-posavske županije
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Prostorni plan županije, kao i izmjene i dopune, mogu se donositi istodobno s Državnim planom prostornog razvoja na području te županije. U svojim odredbama novi Zakon uvodi još jednu novinu koja bi se mogla direktno odnositi na PP BPŽ:

- *„Državni plan prostornog razvoja je strateški prostorni plan kojim se usmjerava prostorni razvoj cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske.*
- *Državni plan prostornog razvoja može se donijeti za područje pojedine županije odnosno Grada Zagreba ili kao provedbeni plan za jednu ili više građevina i/ili prostornih cjelina od državnog značaja.*
- *Odlukom o izradi Državnog plana prostornog razvoja može se za stručnog izrađivača dijela Državnog plana prostornog razvoja iz stavka 2. ovoga članka odrediti zavod za prostorno uređenje županije odnosno Grada Zagreba.“*

Slijedom navedenog može se izraditi i donijeti prostorni plan županije prije DPPR-a, ali tada isti ima i sadržaj DPPR-a na području županije. Izrada novog PP BPŽ je prilično zahtjevan proces, ovisi o izradi DPPR kao i brojnih pratećih stručnih podloga.

Slijedom novog ZPU-a, PP BPŽ može odrediti područja za koja je potrebno izraditi urbanistički plan uređenja od županijskog značaja te propisuje smjernice za izradu istih unutar građevinskog područja. Također, ukoliko DPPR nije donesen, PP BPŽ može propisati urbanističke planove uređenja od državnog značaja slijedom čl. 93. st. (2) novog ZPU-a.

Urbanistički planovi uređenja od županijskog značaja	
Naziv dokumenta	**Cilj**
Urbanistički plan uređenja županijskog značaja	Kroz izradu novog PP BPŽ, uz prethodne studije i analize i elaborate utvrdit će se eventualna izdvojena građevinska područja izvan naselja gospodarske ili javne namjene područnog (regionalnog) značaja. Preferirati Brownfield područja, metode urbane sanacije i preobrazbe uz afirmaciju zelene infrastrukture.
Urbanistički plan uređenja od državnog značaja Luke Slavonski Brod	Za prostor Luke Slavonski Brod izrađena su i donesena 2 UPU-a stare generacije: – UPU radne zone - Luke Bjeliš za području unutar Općine Klakar („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 8/08.) – UPU lučkog područja Luke Slavonski Brod za područje unutar Općine Gornja Vrba („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 21/09.). Za dio luke unutar područja Grada Slavonskog Broda nije izrađen poseban UPU, već je sadržaj obrađen kroz GUP Grada Slavonskog Broda („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 2/05., 10/08. i „Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 1/16.) Budući da je Luka Slavonski Brod građevina državnog značaja, slijedom novog Zakona, za nastavak i potpuno opremanje ovog područja, od izuzetne je važnosti izraditi UPU državnog značaja kao plan nove generacije. Obvezu izrade istoga potrebno je utvrditi kroz izradu DPPR-a ili PP BPŽ, ako isti bude imao sadržaje državnog značaja. Rok važenja trenutno važećih UPU-a je do kraja 2032. godine. Ako bude potrebe za izradom izmjene i dopune nekog od postojećih UPU-a, u tom slučaju moraju se izraditi kao plan nove generacije, odnosno najbolje ga je izraditi kao novi UPU državnog značaja.

Tablica 58. Potreba izrade urbanističkih planova uređenja temeljem Prostornog plana Brodsko-posavske županije
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

Za potrebe izrade prostornih planova u nadležnosti Županije, posebno za novi PP BPŽ potrebno je, prije svega, izraditi studije i stručne podloge čija je obveza izrade proizašla iz drugih

zakonskih područja. Za područje Županije, osim navedenih studija, može se pretpostaviti da će se uvođenjem nove metodologije prostornog planiranja, a ovisno o zakonskim i podzakonskim propisima, pojaviti potreba za izradom novih posebnih, sektorskih i analitičkih studija i stručnih ili tematskih podloga.

Pojedine stručne podloge ovise i o metodologiji izrade koja se testira na nivou RH ili stručne podloge koje se izrađuju za potrebe DPPR-a.

Studije i stručne podloge potrebne za izradu Prostornog plana Brodsko posavske županije	
Naziv dokumenta	**Cilj**
Krajobrazna osnova Brodsko-posavske županije	Objavljen je metodološki vodič za izradu krajobraznih osnova koji omogućuje izradu krajobraznih osnova na različitim razinama. Izrada krajobrazne osnove za razinu Brodsko-posavske županije bi doprinijela kvalitetnijem prostornom planiranju i usklađenosti sektorskih politika – od zaštite kulturne i prirodne baštine, okoliša i bioraznolikosti, do poljoprivrede, šumarstva, vodnog gospodarstva, energetike, turizma i infrastrukture. U postupku izrade osigurat će se sudjelovanje javnosti. Postupak će definirati iznimne i vrijedne krajobraze, vrijedne vizure i degradirane prostore, definirati ciljeve kvalitete i smjernice za unapređenje i očuvanje krajobraza. kvalitetnijem prostornom planiranju i usklađenosti sektorskih politika – od zaštite kulturne i prirodne baštine, okoliša i bioraznolikosti do poljoprivrede, šumarstva, vodnog gospodarstva, energetike, turizma i infrastrukture. Također će se valorizirati i definirati granice vrijednih krajobraza, posebice određenih PP BPŽ (Strmac, Poloj-Vjuš, Ljeskove vode…). Preporučiti potrebe izrade krajobraznih studija/elaborata za niže razine.
Demografski scenarij i sustav naselja	Stanovništvo je najvažniji resurs. U razdoblju između popisa stanovništva 2011. i 2021., odnosno u razdoblju od izrade prošlog Izvješća o stanju u prostoru demografska situacija bila je obilježena depopulacijom i starenjem stanovništva. Depopulacija je najvećim dijelom uzrokovana iseljavanjem mlađe populacije nakon pristupanja Europskoj uniji. To je dovelo do većeg pada broja živorođenih nego što su ranije projekcije predviđale. Uzrok procesa starenja stanovništva nisu samo nizak broj rođenih i iseljavanje mladih, već i sve duže očekivano trajanje života. Na nivou Županije potrebno je detaljnije uočiti procese i definirati smjernice kako bi se osigurala opstojnost naselja te stvorilo poticajno okruženje za djecu i mlade, prilagodbu brojnih javnih politika demografskim izazovima, poticanje visoke razine zaposlenosti, poboljšanje zdravlja populacije, postupno produljenje radnog vijeka u skladu s produljenjem očekivanog trajanja života uz podršku aktivnom i zdravom starenju. U ovom dokumentu potrebno je razmotriti atraktivnost pojedinih naselja uvažavajući trendove mogućnosti rada na daljinu, trendove novih tehnoloških mogućnosti itd.
Rudarsko–geološka studija	Iz različitih izvora treba prikupiti odgovarajuća geološka znanja o potencijalnim ležištima mineralnih sirovina. Osigurati eventualno kartiranja s detaljnom razlučivošću i uvjetima za kvalifikaciju potencijalnih ležišta mineralnih sirovina od javnog značaja, koji obuhvaćaju sve mineralne sirovine s naglaskom na pojave kritičnih mineralnih sirovina i koji definiraju ležišta od lokalnog, regionalnog, nacionalnog ili europskog interesa i značaja te njihovu zaštitu. Ovom studijom definirala bi se mogućnost otvaranja novih zona eksploatacije ili proširenja starih, a i eventualno definirale mogućnosti novih mineralnih sirovina.
Vrednovanje poljoprivrednog zemljišta za potrebe PP BPŽ	Potrebno je revalorizirati postojeću Bonitetnu studiju izrađenu 1999. godine, uvažavajući novu zakonsku regulativu (Pravilnik o mjerilima za utvrđivanje osobito vrijednog obradivog (P1) i vrijednog obradivog (P2) poljoprivrednog zemljišta (P2) („Narodne novine“, br. 23/19.)), uvažavajući sve podatke kao dio šireg prostora koji je integralni dio tla, klime, reljefa i ostalih korektivnih čimbenika, kao što su stjenovitost i kamenitost površine zemljišta, poplave na zemljištu, otvorenost, te zatvorenost i zaštićenost zemljišta, ekspozicija, zasjenjenost zemljišta, veličina parcele i oblik parcele.
Stručna podloga cestovnog prometa	Ciljevi izrade su. – analiza postojećeg stanja – postojeće i planirane obilaznice gradskih i općinskih središta

Brodsko-posavske županije	– analiza Istočnog čvora Slavonskog Broda kao šireg značaja – nova kategorizacija cesta – status Posavske magistrale – novi silazi s A3 u funkciji gospodarstva – brojanje prometa – izrada modela i simulacije.
Stručna podloga intermodalnog i integriranog prometnog sustava za BPŽ	Stručna podloga intermodalnog i integriranog prometnog sustava za Brodsko-posavsku županiju planski je dokument čija je izrada uvrštena u akte i razvojne planove Županije s ciljem povezivanja cestovnog, željezničkog (koridor RH1), riječnog (plovni put rijekom Savom i luka Slavonski Brod) i zračnog prometa u jedinstvenu, učinkovitu mrežu. Ciljevi ove podloge su: – povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje ugljičnog otiska prometnog sektora – optimizacija teretnih i logističkih tokova prema gospodarskim zonama – bolja mobilnost stanovnika kroz usklađeni vozni red i zajedničke karte – stvaranje stručne osnove za novi Prostorni plan Županije.

Tablica 59. Potreba izrade studija i stručnih podloga potrebnih za Prostorni plan Brodsko-posavske županije
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

IV.3. Preporuka mjera i aktivnosti za unaprjeđenje prostornog razvoja

Plan razvoja Brodsko-posavske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine je srednjoročni akt strateškog planiranja kojim se definira okvir za poticanje razvoja. Plan utvrđuje strateški okvir razvoja Županije temeljem prethodno izrađene analize ključnih područja razvoja te prepoznatih potencijala i potreba. Također, Plan sadrži ključne strateške odrednice poput vizije, razvojnih prioriteta, posebnih ciljeva, mjera i strateških projekata.

Plan razvoja definirao je razvoj Županije u slijedećem razdoblju kroz:

- razvoj konkurentnog i inovativnog gospodarstva te rast zaposlenosti i stope obrazovanja
- demografska revitalizacija, kvalitetan život i sigurnost za stabilan razvoj
- zelena i digitalna tranzicija gospodarstva i društva
- jačanje konkurentnosti županije i razvoj potpomognutih područja NRS-a 2030.

Svaki od ovih ciljeva povezan je sa tri do četiri posebna cilja, a sve je usklađeno sa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije.

Temeljna aktivnost za unaprjeđenje održivog razvoja uz omogućavanje vizije razvoja Županije je izrada prostornih planova.

Kvalitetnom izradom prostornih planova na svim razinama, te njihovim dosljednim i pravodobnim provođenjem, osigurat će se osnovni uvjeti za održiv prostorni i gospodarski razvoj. Zadovoljavajuće uređenje prostora i izgradnja u prostoru nisu mogući samo primjenom propisa i formalno-pravnih odrednica za izgradnju nego je od presudne važnosti kakvoća potrebne dokumentacije.

Posebno je potrebno usmjeravati izradu urbanističkih planova uređenja kao isključivo provedbenih prostornih planova u gradskim sredinama kao preduvjet urbane obnove, zaštićenih povijesnih cjelina, kao i preduvjet za planski razvoj te opremanje zemljišta komunalnom infrastrukturom i javnim sadržajima.

Javni zahvati u prostoru su sveprisutni i najvidljiviji te je za kvalitetu sveukupnog izgrađenog prostora od vitalne važnosti osiguranje visokih standarda kvalitete. Za ukupnu sliku izgrađenog prostora arhitektonska vrsnoća je važna bez obzira radi li se o zgradama, javnim prostorima, krajobraznim ili infrastrukturnim zahvatima. U cilju postizanja visoke kvalitete javnih zahvata, posebice javnih građevina i cjelina od posebnog značaja za identitet prostora i koncepte prostornoplanskih rješenja, potrebna je sustavna i kontinuirana afirmacija arhitektonsko-urbanističkih natječaja kao provjereno najbolje metode kojom se osigurava arhitektonska vrsnoća.

Potreba izrade i donošenja prostornih planova kojima bi se stvorili preduvjeti održivog razvoja Županije navedena je u poglavlju IV.2..

Kako se ovim Izvješćem ne navode prostorni planovi u nadležnosti jedinica lokalnih samouprava, već će isti biti obrađeni u izvješćima o stanju u prostoru pojedinih jedinica lokalne samouprave, potrebno je slijedom vertikalne hijerarhije pridržavati se općih smjernica i preporuka ovog Izvješća.

Aktivnosti su prikazane sažeto, prema tematskim skupinama, a opširnija razrada svake teme obrađena je u prethodnim poglavljima ovog Izvješća:

1. Stanovništvo

Stanovništvo kao najveći resurs prostora razmatrat će se u posebnoj stručnoj podlozi koja bi trebala dati detaljnije odgovore na demografske pokazatelje, smanjenje broja stanovnika u svim naseljima i gradovima (migracije i negativni prirodni prirast), kao i nepovoljnu dinamiku dobne slike naseljenosti s izrazitim starenjem stanovništva, najviše izraženom u manjim ruralnim naseljima. Stručna podloga će se fokusirati na značajno zadržavanje mladog stanovništva koje je u promatranom periodu povremeno ili trajno napuštalo prostor uz uvažavanje novih trendova razvoja gospodarstva. Izrazito jaka depopulacija rubnih naselja prijeti nestanku desetak naselja. Gotovo polovica stanovništva obitava u dva grada, a urbano područje grada Slavonskog Broda obuhvaća gotovo 2/3 ukupnog stanovništva Županije. Potrebno je provoditi održive gospodarstvene politike, stvarati uvjete za zapošljavanje mladih i zapošljavanje žena, osigurati stambeno zbrinjavanje, osobito za mlade koji tek dolaze na tržište rada i osnivaju obitelji, nastaviti opremanje naselja javnim sadržajima (zdravstvo, školstvo, predškolski odgoj), poticati pokretanje gospodarskih programa namijenjenih razvoju i održanju malih gospodarstava i samozapošljavanja na prostorima zahvaćenima intenzivnim procesom demografskog starenja te gradnju prometnica radi bolje i brže povezanosti s lokalnim i područnim urbanim središtima. Važno je i nastaviti izgradnju sadržaja Sveučilišta, kako obrazovnih, tako i pratećih uslužnih sadržaja unutar grada Slavonskog Broda.

2. Poljoprivredno zemljište

Nužno je i nadalje poticati racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta, povećavanje zemljišnog posjeda i iskorištavanje do sada neobrađenih/zapuštenih poljoprivrednih površina te težiti smanjenju korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe. Kod određivanja trasa infrastrukturnih zahvata u prostoru poljoprivredno tlo treba zaštititi u najvećoj mogućoj mjeri. Razvijati sustave navodnjavanja i tražiti sveobuhvatni pristup rješavanju klimatskih promjena.

3. Šume

U svrhu očuvanja šuma potrebno je potencirati njihovu zaštitnu ulogu. Bez nužne opravdanosti ne smanjivati šumske površine i ne provoditi prenamjenu šuma ekološke i socijalne funkcije te zaštićenih šuma u šume gospodarske namjene. Obnavljati uništene šumske površine pošumljavanjem te održavati postojeće šumske površine putem pravilnog gospodarenja.

4. Vodno gospodarstvo

Županija ima značajne resurse vode koje je potrebno racionalno koristiti i zaštititi. Vodno gospodarstvo (upravljanje vodama) obuhvaća skup mjera, aktivnosti i zakonskih propisa usmjerenih na osiguranje primjerene opskrbe vodom, odgovorno korištenje vodnih

resursa te zaštitu okoliša i ljudi od štetnog djelovanja voda. Zaštita izvorišta vode za piće utvrđena je kao prioritet, posebice izvorišta od značaja za regionalni vodovod.

5. Gospodarstvo

Pozitivni eksterni čimbenici, prilike u svim sektorima Županije, uključuju povećanu dostupnost fondova EU za financiranje projekata iz ključnih razvojnih sektora, ulaganja u obnovljive izvore energije kojima je Županija iznimno bogata, kao i ulaganje u energetsku učinkovitost, unapređenje postojećih i razvoj novih javnih usluga podržanih IKT-om. Nadalje, jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, poduzetničke klime i inicijative predstavljaju priliku za smanjivanje „odlazaka stanovništva“, kao i stvaranje materijalnih i drugih preduvjeta za razvoj obrazovanja, znanstveno-istraživačkog rada povezanog s potrebama gospodarstva i centara kompetencija. Prepoznata je prilika novih razvojnih pravaca, tema i koncepata te znanja i iskustva iz okruženja za potrebe razvoja koju je potrebno iskoristiti, a odnosi se na koncept pametnih gradova, zelenih gradova, zelenog gospodarstva i zelenog turizma, srebrnu ekonomiju, kružno gospodarstvo, bioekonomiju te otporne i priuštive gradove. Također, eksterni čimbenici koji mogu pozitivno utjecati na razvoj Županije uključuju jačanje suradnje s drugim županijama na kompleksnim područjima, kao i jačanje međunarodne suradnje na projektima EU-a i drugim projektima. Ostale prilike u narednom razdoblju proizlaze iz imovine u državnom vlasništvu koju je potrebno staviti u funkciju za postizanje razvojnih iskoraka. Nove proizvodne kapacitete i poslovne sadržaje planirati ponajprije u postojećim proizvodnim i poslovnim zonama u kojima je izgrađena osnovna prometna i komunalna infrastruktura.

6. Turizam

Potencijal ovog područja sastavljenom je od brojnih elemenata: od kulturnih tragova do ostalih prirodnih datosti koju posjeduje Posavina (predio srednje Save s retencijskim površinama jedinstvenim u EU). Jedna od njih je jedinstveni mozaik: grad Slavonski Brod i kompleks Tvrđave, grad Nova Gradiška, manje seoske cjeline još uvijek s očuvanom tradicijom, riječna dolina Save, hrastove i druge šume, koji nudi bogatu ponudu doživljaja za različite ciljne skupine, gotovo cijele godine. Kroz prostornoplansku dokumentaciju mora se sačuvati obilježje prostornog mozaika, osigurati kontinuirani razvoj te štititi i prezentirati prirodne i kulturne vrijednosti. U težište je potrebno staviti mogućnosti i potrebe domaćeg stanovništva, ponuditi rješenje mogućeg sukoba ciljeva između pojedinih sektora korištenja prostora tipa: promet, energija, zaštita okoliša i turizma itd., s posebnim akcentom na njihova prava glede prioriteta korištenja prostora. Potrebno je uključiti i sadržaje vezane za zaštićenu prirodu u sustav turizma uz uvažavanje planova upravljanja istima.

7. Građevinska područja

Nužno je racionalno planirati građevinska područja, uz tek iznimna proširenja, ovo se odnosi kako na građevinska područja naselja, tako i na građevinska područja izdvojene namjene - gospodarske, ugostiteljsko-turističke i sportsko-rekreacijske namjene. Kako se

određivanje građevinskih područja definira kroz prostorne planove JLS, novi Zakon uvodi alat višekriterijske analize. Zavod kao tijelo koje daje mišljenje na prostorne planove JLS će vršiti kontrolu navedenog procesa sukladno zakonskoj regulativi.

Posebnu pažnju treba posvetiti proširenju građevinskih područja na dijelu zemljišta zahvaćenom erozijom (sve prema mjerama iz planirane geološke studije) ili zemljišta pod drugim vidovima zaštite. Prednost treba dati zapuštenim i zastarjelim sklopovima koji najčešće obuhvaćaju nerentabilne i ugasle industrijske, eksploatacijske, vojne, infrastrukturne, turističke i druge slične prostore (tzv. Brownfield) koje je potrebno privesti svrsishodnoj namjeni, upravo kroz proces urbane preobrazbe odnosno regeneracije.

8. Prirodna i kulturna baština

U sustavu prostornog planiranja treba i nadalje prepoznavati područja koja zaslužuju poseban odnos, brigu i zaštitu u cilju očuvanja prirodne i graditeljske baštine. Po izradi Krajobrazne studije treba implementirati mjere zaštite u prostorno plansku dokumentaciju i pratiti njihovo provođenje. Posebno propisati kroz PP BPŽ potrebne dodatne krajobrazne elaborate za zaštićene i vrijedne krajobraze.

9. Infrastrukturni sustavi

Prednosti geoprometnog položaja Županije treba i nadalje razvijati povezivanjem svih dijelova Županije, kao i Županije sa širim prostorom – susjednim županijama kao i susjednom državom. Potrebno je aktivno uključivanje Županije u izradu strateških dokumenata kojima se utvrđuju novi infrastrukturni sustavi državnog značaja. Na temeljima potreba županije i lokalnih zajednica, ali i kroz osiguranje stručne utemeljenosti prostorno planskih rješenja, osigurati daljnji razvoj lokalne infrastrukturne mreže u gradovima i općinama. Posebno stimulirati izgradnju obilaznica Slavonskog Broda – Istočne vezne ceste, u kontekstu intermodalnog prometa i razvoja Luke Slavonski Brod i južne obilaznice Nove Gradiške.

10. Obnovljivi izvori energije

Stimulirati izgradnju ovih sustava unutar gospodarskih zona izvan naselja, sukladno mogućnostima prostora s posebnim naglaskom na ograničenja sirovinskih resursa, stimulirati smanjenje potrošnje energije za grijanje i hlađenje kroz projekte rekonstrukcije i obnove postojećeg gradbenog fonda.

11. Gospodarenje otpadom

Uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom, koji se temelji na planiranom regionalnom centru za gospodarenje otpadom te pratiti stanje sustava i definirati kritične točke.

Značajnu ulogu u provođenju navedenih aktivnosti imat će Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije. Osim izrade prostornih planova na svim razinama, Zavod treba nadalje pratiti provedbu PP BPŽ s ciljem učinkovitog korištenja, gospodarenja i zaštite prostora,

i pristupiti izradi novog PP BPŽ, sudjelovati u izradi prostornih planova iz nadležnosti jedinica lokalne samouprave kroz savjetodavno stručnu suradnju i davanje mišljenja o usklađenosti s PP BPŽ, Zakonom i podzakonski aktima, voditi dokumentaciju prostora i razvijati Informacijski sustav prostornog uređenja, pratiti planiranje i izgradnju kapitalnih infrastrukturnih objekata od važnosti za Državu i Županiju te valorizirati planirane koridore u cilju zaštite prostora i interesa Županije.

Redni broj	Naziv mjere/aktivnosti	Razdoblje realizacije	Nositelj
Mjera 1.	**Izrada Izmjena i dopuna Prostornog plana Brodsko-posavske županije**		
Aktivnost 1.1.	Izrada i usvajanje Izmjena i dopuna PP BPŽ	2025.-2027.	Zavod
Mjera 2.	**Izrada novog Prostornog plana Brodsko-posavske županije**		
Aktivnost 2.1.	Izrada Krajobrazna osnova Brodsko-posavske županije	2026.-2028.	BPŽ, EU
Aktivnost 2.2.	Izrada Stručne podloge Demografski scenarij i sustav naselja	2026.-2028.	Zavod, BPŽ
Aktivnost 2.3.	Izrada Rudarsko–geološka studija	2026.-2028.	BPŽ, EU
Aktivnost 2.4.	Izrada stručne podloge Vrednovanje poljoprivrednog zemljišta za potrebe PP BPŽ	2026.-2027.	BPŽ
Aktivnost 2.5.	Stručna podloga intermodalnog i integriranog prometnog sustava za BPŽ	2026.-2027.	Ministarstvo, EU
Aktivnost 2.6.	Izrada i donošenje novog PP BPŽ	2027.-2030.	Zavod
Mjera 3.	**Potreba praćenja izrade prostornih planova JLS**		
Aktivnost 3.1.	Izrada i donošenje prostornih planova nove generacije, izdavanje mišljenja	kontinuirano	Zavod
Mjera 4.	**Potreba vođenja sustava ISPU**		
Aktivnost 4.1.	Vođenje sustava eKatalog	kontinuirano	Zavod

Tablica 60. Preporuke mjera i aktivnosti za unapređenje prostornog razvoja Brodsko-posavske županije
Izvor: Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, 2026. godine

V. IZVORI PODATAKA

1. Agencija za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada, 2025. godina.
2. Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2019. godina.
3. Analiza stanja Brodsko-posavske županije.
4. Arhiva Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije.
5. Brod-plin d.o.o., 2025. godina.
6. Brodsko-posavska županija. Izvješće o stanju kvalitete zraka na području Brodsko-posavske županije za 2021., 2022., 2023., 2024. i 2025. godinu.
7. Centar za lokalni ekonomski razvoj Ekonomskog fakulteta u Rijeci. Studija: Evaluacija postojećeg i prijedlog novog modela za izračun indeksa te izračun novog indeksa razvijenosti jedinica lokalne i područne samouprave u Republici Hrvatskoj, 2017. godine.
8. Đakovački vodovod d.o.o., 2025. godina.
9. Dokumenti Procjena rizika od velikih nesreća Brodsko-posavske županije, razdoblje 2021.–2025. godine.
10. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, 2025. godina.
11. Državni hidrometeorološki zavod (DHMZ), 2025. godina.
12. Državni zavod za statistiku (DZS), 2025. godina.
13. E.ON Hrvatska d.o.o. Podaci o energetskoj infrastrukturi i energetskim uslugama u Republici Hrvatskoj.
14. Geografski atlas Hrvatske, 2009.
15. Generalni urbanistički plan Grada Nove Gradiške („Novogradiški glasnik“, br. 5/07., 1/10. – ispravak, 6/10., 7/18., 9/18. – pročišćeni tekst, 2/21., 5/21. – pročišćeni tekst).
16. Generalni urbanistički plan Grada Slavonskog Broda („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 2/05., 10/08. i 1/16.).
17. Godišnja izvješća o stanju podzemnih voda za 2021., 2022., 2023., 2024. i 2025. godinu.
18. HAKOM, 2025. godina.
19. HEP ODS d.o.o., 2025. godina.
20. HOPS d.o.o., 2025. godina.
21. Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo, 2025. godina.
22. Hrvatska enciklopedija. Dostupno na: https://enciklopedija.hr/
23. Hrvatska javnobilježnička komora, 2025. godina.
24. Hrvatske autoceste, 2025. godina.
25. Hrvatske ceste, 2025. godina.
26. Hrvatske šume, 2025. godina.
27. Hrvatske vode, 2025. godina.
28. Hrvatske željeznice, 2025. godina.
29. INA d.d., 2025. godina.
30. Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU), Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine – službeni prostorni podaci i prostorni planovi dostupni kroz ISPU/ePlanove.
31. Izvješća o provedbi Plana gospodarenja otpadom na području Brodsko-posavske županije za 2021., 2022., 2023., 2024. i 2025. godinu.

32. Izvješća o provedbi Plana razvoja Brodsko-posavske županije za 2021., 2022., 2023., 2024. i 2025. godinu.
33. Izvješća o stanju kvalitete zraka na području Brodsko-posavske županije za 2017., 2018. i 2019. godinu.
34. Izvješće o stanju u prostoru Republike Hrvatske za razdoblje 2013.–2019. godine („Narodne novine“, br. 105/21.).
35. Izvješće o stanju u poljoprivredi na području Brodsko-posavske županije u 2021., 2022., 2023., 2024. i 2025. godinu.
36. JANAF d.d., 2025. godina.
37. JU Natura Slavonica.
38. Krajobrazna osnova Republike Hrvatske – Atlas krajobraza – Gorsko-brdska Panonska-Peripanonska Hrvatska, 2026.
39. Krajobrazna osnova Republike Hrvatske – Atlas krajobraza – Nizinska Panonska-Peripanonska Hrvatska, 2026.
40. Krajobrazna osnova Republike Hrvatske – Čimbenici, tipologija i vrednovanje krajobraza, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, 2026.
41. Lukić, A. (2012). Mozaik izvan grada – tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske.
42. Metodološki vodič za izradu krajobraznih osnova u Republici Hrvatskoj, prosinac 2025.
43. Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske. Jedinstveni informacijski sustav mineralnih sirovina (JISMS).
44. Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.
45. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Slavonskom Brodu, 2025. godina.
46. Ministarstvo pravosuđa i uprave, 2025. godina.
47. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine. Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU).
48. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, 2025. godina.
49. Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije. CORINE Land Cover (CLC).
50. Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije Republike Hrvatske. Bioportal – Informacijski sustav zaštite prirode.
51. Očevidnik reciklažnih dvorišta, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, 2026. godina.
52. Odvjetnički zbor Brodsko-posavske županije, 2025. godina.
53. Pravilnik o gospodarenju otpadom („Narodne novine“, br. 81/20.).
54. Plan gospodarenja otpadom Brodsko-posavske županije za razdoblje 2024.–2029. godine, 2024.
55. Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023.–2028. godine („Narodne novine“, br. 84/23. i 104/25.).
56. Plan razvoja Brodsko-posavske županije za razdoblje 2021.–2027. godine.
57. Plan razvoja Brodsko-posavske županije za razdoblje 2021.–2027. godine – analiza stanja, 2020. godine.

58. Plan upravljanja destinacijom Brodsko-posavska županija za razdoblje 2025.–2028., svibanj 2025. godine.
59. Plan upravljanja slivom rijeke Save – drugi Plan upravljanja slivom rijeke Save, prosinac 2022., Međunarodna komisija za sliv rijeke Save.
60. Plan upravljanja vodnim područjima do 2027. („Narodne novine“, br. 84/23.).
61. Plin-projekt d.o.o., 2025. godina.
62. Plinacro d.o.o., 2025. godina.
63. Provedbeni program Brodsko-posavske županije za razdoblje 2021.–2025., prosinac 2021. godine.
64. Provedbeni program Brodsko-posavske županije za razdoblje 2025.–2029., prosinac 2025. godine.
65. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 50/99. i 84/13.).
66. Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Brodsko-posavskoj županiji za razdoblje 2016.–2020. godine, listopad 2016.
67. Prostorni plan Brodsko-posavske županije („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 4/01., 06/05., 11/08., 14/08. – pročišćeni tekst, 5/10., 9/12., 39/20., 45/20. – pročišćeni tekst, 33/23. i 1/24. – pročišćeni tekst).
68. Prostorni plan Parka prirode Lonjsko polje („Narodne novine“, br. 37/10.).
69. Prostorni plan područja posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav – Sava („Narodne novine“, br. 121/11.).
70. Prostorni plan uređenja Grada Nove Gradiške („Novogradiški glasnik“, br. 6/99., 1/03., 3/03. – pročišćeni tekst, 7/04., 2/07., 10/14., 6/16. – usklađenje sa Zakonom, 7/18. i 09/18. – pročišćeni tekst i 2/21.).
71. Prostorni plan uređenja Grada Slavonskog Broda („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 3/04. i 22/07.; „Službeni glasnik Grada Slavonskog Broda“, br. 3/14. i 1/17.).
72. Prostorni plan uređenja Općine Bebrina („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 15/05., 9/14. i 17/15. – usklađenje sa Zakonom).
73. Prostorni plan uređenja Općine Brodski Stupnik („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 21/02., 20/07., 26/12., 1/15. – usklađenje sa Zakonom, 14/15., 13/20. i 16/20. – pročišćeni tekst; „Službene novine Općine Brodski Stupnik“, br. 10/21. i 11/21. – pročišćeni tekst).
74. Prostorni plan uređenja Općine Bukovlje („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 6/04., 13/08. i 23/15. – usklađenje sa Zakonom; „Službene novine Općine Bukovlje“, br. 9/25. i 27/25. – pročišćeni tekst).
75. Prostorni plan uređenja Općine Cernik („Službeni glasnik Općine Cernik“, br. 4/03., 2/07., 8/07. – pročišćeni tekst, 9/13., 6/15. – usklađenje sa Zakonom, 7/17., 3/22., 6/22. – pročišćeni tekst, 6/24. i 8/24. – pročišćeni tekst).
76. Prostorni plan uređenja Općine Davor („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 14/03., 13/08., 7/13. i 28/15. – usklađenje sa Zakonom i 24/25.).

77. Prostorni plan uređenja Općine Donji Andrijevci („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 19/22., 15/11. i 28/14. – usklađenje sa Zakonom, 14/21. i 16/21. – pročišćeni tekst).
78. Prostorni plan uređenja Općine Dragalić („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 2/05., 5/09., 2/17. – usklađenje sa Zakonom, 3/21., 9/21. – pročišćeni tekst i 3/24.).
79. Prostorni plan uređenja Općine Garčin („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 16/21., 19/07., 6/11. i 20/15.; „Službeno glasilo Općine Garčin“, br. 3/21. i 6/24.).
80. Prostorni plan uređenja Općine Gornja Vrba („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 8/03., 3/09. i 16/16.; „Službene novine Općine Gornja Vrba“, br. 1/19. i 2/19. – pročišćeni tekst).
81. Prostorni plan uređenja Općine Gornji Bogićevci („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 17/06. i 1/16.; „Službeni glasnik Općine Gornji Bogićevci“, br. 1/25.).
82. Prostorni plan uređenja Općine Gundinci („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 11/04., 25/05., 15/15. – usklađenje sa Zakonom i 1/19.).
83. Prostorni plan uređenja Općine Klakar („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 4/06., 14/10. i 2/16.; „Službene novine Općine Klakar“, br. 5/25. i 6/25. – pročišćeni tekst).
84. Prostorni plan uređenja Općine Nova Kapela („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 16/06.; „Službene novine Općine Nova Kapela“, br. 5/15., 6/15. – pročišćeni tekst, 31/18., 13/22., 14/22. – pročišćeni tekst i 2/26.).
85. Prostorni plan uređenja Općine Okučani („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 2/03., 3/19. i 21/16. – usklađenje sa Zakonom, 29/24., 33/24. – pročišćeni tekst i 9/26.).
86. Prostorni plan uređenja Općine Oprisavci („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 15/03., 20/10., 23/14. – usklađenje sa Zakonom, 5/20. i 13/20. – pročišćeni tekst).
87. Prostorni plan uređenja Općine Oriovac („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 24/05., 12/06., 20/19., 09/15. – usklađenje sa Zakonom, 24/17., 26/20. i 23/26.).
88. Prostorni plan uređenja Općine Podcrkavlje („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 12/01., 23/14. – usklađenje sa Zakonom, 14/19. i 13/20. – pročišćeni tekst).
89. Prostorni plan uređenja Općine Rešetari („Službeni glasnik Općine Rešetari“, br. 2/04., 2/06., 2/11. i 4/17. – usklađenje sa Zakonom, 6/25. i 10/25.).
90. Prostorni plan uređenja Općine Sibinj („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 8/03., 17/07., 27/14. – usklađenje sa Zakonom, 27/16. i 2/17. – pročišćeni tekst, 5/24. i 7/24. – pročišćeni tekst).
91. Prostorni plan uređenja Općine Sikirevci („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 12/06., 4/15. – usklađenje sa Zakonom, 17/19. i 19/19. – pročišćeni tekst, 25/21., 27/21. – pročišćeni tekst, 8/23. i 9/23. – pročišćeni tekst).
92. Prostorni plan uređenja Općine Slavonski Šamac („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 5/07. i 22/15. – usklađenje sa Zakonom, 14/23. i 16/23. – pročišćeni tekst).
93. Prostorni plan uređenja Općine Stara Gradiška („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 6/05. i 1/10.; „Službeni glasnik Općine Stara Gradiška“, br. 7/12., 05/16., 6/16. – pročišćeni tekst, 2/25. i 9/25. – pročišćeni tekst).

94. Prostorni plan uređenja Općine Staro Petrovo Selo („Službeni glasnik Općine Staro Petrovo Selo“, br. 3/06., 3/13., 1/14., 4/15. – pročišćeni tekst, 4/15., 5/18., 3/24. i 7/24. – pročišćeni tekst).
95. Prostorni plan uređenja Općine Velika Kopanica („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 1/07., 25/07., 19/10., 26/15. – usklađenje sa Zakonom, 13/17. i 17/17. – pročišćeni tekst, 27/24., 31/24. – pročišćeni tekst, 42/24. i 1/25. – pročišćeni tekst).
96. Prostorni plan uređenja Općine Vrbje („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 5/06.; „Službeni glasnik Općine Vrbje“, br. 4/19. – usklađenje sa Zakonom).
97. Prostorni plan uređenja Općine Vrpolje („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije“, br. 22/06., 9/10., 11/16. – usklađenje sa Zakonom, 8/21. i 14/21. – pročišćeni tekst).
98. Regionalni centar za gospodarenje otpadom Šagulje d.o.o. – aktualna projektna, planska i razvojna dokumentacija.
99. RCGO Šagulje d.o.o., 2025. godina.
100. Strategija razvoja urbanog područja Slavonskog Broda do 2020., Urbanex, 2017. godina.
101. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 106/17.).
102. Sustav javnog navodnjavanja Bić – predinvesticijska studija.
103. Ugovor između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o graničnim prijelazima, lipanj 2026. godine.
104. Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu Brodsko-posavske županije, 2025. godina.
105. Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb Brodsko-posavske županije, 2025. godina.
106. Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije za razdoblje do 2030. godine („Narodne novine“, br. 140/24.).
107. Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., 2025. godina.
108. Vodovod d.o.o., 2025. godina.
109. Vodovod Zapadne Slavonije, 2025. godina.
110. WEB-GIS aplikacija Zavoda za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije.
111. Zavod za zaštitu okoliša i prirode, 2025. godina.
112. Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije, 2025. godina.